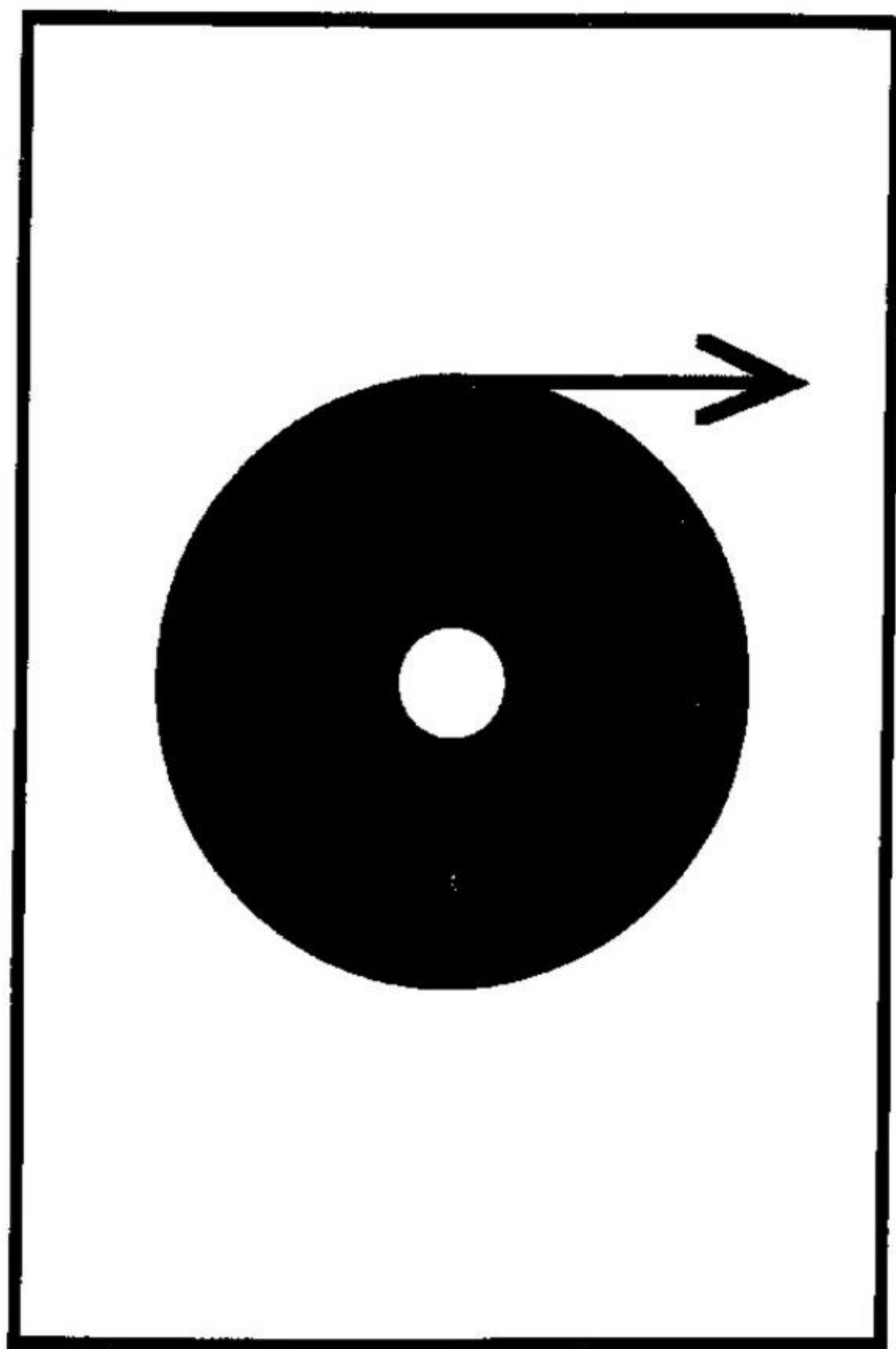
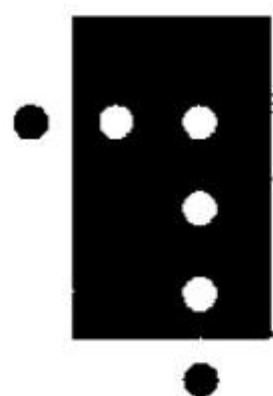

RED: 10 X

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket

National Library of Norway

Rana Division

N-8607 Mo i Rana

Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12 12 22

LØGTINGS- TIDINDI

1880

Beretning

1880 - 1883

om

Lagtingsfamlingen

1880.

Tharskaben.

Trykt i „Fets Hmslibende“ Bogtrykkeri.

1882.

1911

1911

1911

Føroya Landsbókasavn

1911

1911

1911

Lagtinget aabnedes den 29de Juli.

Medlemmer.

Amtmand Hannes Christian Steingrim Hinsen (R.).
Provst Søren Henrik Theodor Sørensen.

For Norderøernes Præstegjæld:

Skjælmand Element Olsen,
Odelbonde Jacob Joensen.

For Østers Præstegjæld:

Kongsbonde Gregorius Johannesen,
Tammermand Samuel Rasmussen,
Skolelærer Johannes Petersen,
Skolelærer Gregers Joensen.

For Nordstrøms Præstegjæld:

Landstrug Hans Emil Emanuel Madsen,
Handelsmand Jacob Petersen.

For Sydstrøms Præstegjæld:

Skjælmand Hans Christopher Müller (D. M.),
Lærer Oliver Petrus Effersø,
Kjebmand Enoch Daniel Barentsen,
Sørenskriver Lorenz Høyer Buchwaldt.

For Bangs Præstegjæld:

Skjælmand Zacharias Nielsen,
Odelbonde Michel Danielsen.

For Sands Præstegjæld:

Kongsbonde Johannes Dalgaard,
Kongsbonde Joen Peter Penke.

For Sønders Præstegjæld:

Kjebmand Johan Henrik Schrøter,
Kjebmand Jacob Dahl (D. M.)

Til Sekretærer valgte H. E. Müller og G. Joensen.

1. Spørgsmaalet om Oprettelsen af nye Lægedistrikter paa Færøerne.

Efter at Lagtinget i Samlingen 1879 havde vedtaget at meddele Justitsministeriet, at man endnu saandede Ophængninger, som vare nødvendige for at besvare Ministeriets Skrivelse af 17de Oktober 1878 (infr. Lagtingsberetning for 1879 Pag. 32), gjenoptoges denne Sag atter i hidsværende Samling, efterat der forinden var indhentet Erklæringer fra samtlige af Spørgsmaalet berørte Kommuner, fra Vaags og Nordstrøms Kommuner, desuden Ophængning om Forstanderskabernes Stilling til Spørgsmaalet om en eventuel Lægeboligs Oprettelse. Af disse Erklæringer fremgaar, at Thorshavns Kommunalbestyrelse anser Oprettelsen af et nyt Lægeembede i Thorshavn for en Foranstaltning, der vil medføre flere Fordele ogsaa for Landboerne end nogen anden Ordning, hvorfor Borgerrepræsentationen foreslaar til en Lægebolig i Thorshavn at votere $\frac{1}{2}$ af det nødvendige Beløb, hvilket af Landsfogden foreslaas forhøjet indtil Halvdelen, dog ikke ud over 4000 Kr. Østers Forstanderskab tager ligeledes Ordet for Ansættelsen af en Læge i Thorshavn, medens Ansættelsen af en Læge i Vestmannaavn erklæres for at være uden Betydning for Beboerne af Østers; der indrømmes, at der senere vil kunne blive Tale om Oprettelsen af flere Lægeembeder, f. Ex. paa Vaags og i Sundelaget. Sydstrøms Forstanderskab anbefaler Ansættelsen af en Læge i Vestmannaavn, som et enkelt Medlem mener, at Midvaag bør foretraktes. Sando Forstanderskab anbefaler ligeledes Vestmannaavn til Opholdssted for en eventuel Distriktslæge og fraraader samtidig Oprettelsen

af et nyt Lægeembede i Thorshavn, dels af økonomiske Hensyn dels fordi man ikke antager derved at blive væsentlig bedre hjulpet. Vaags Forstanderskab udtaler efter i en længere Skrivelse varmt at have anbefalet Oprettelsen af et Lægeembede paa Vaags, og derhos søgt at imødegaa de i Udvalgsbetænkningen af 1879 af Midværetallet anførte Argumenter for Oprettelsen af et Lægeembede i Vestmannaavn, at det hævtes vil kunne tilføje noget Tilskud til en Lægebolig i Vestmannaavn eller paatage sig nogen Garanti for de mulig dertil tegnede frivillige Bidrag, men meddeler, at man, saarevent en Læge ansættes paa Vaags, vil overtage Garantien for Opførelsen af en Lægebolig, hvilken Garanti tænkes fordelt paa Kommunens Sogne i følgende Forhold: Midvaag Sogn $\frac{27}{100}$, Sandevang Sogn $\frac{25}{100}$, Survaag Sogn $\frac{25}{100}$, Bø Sogn $\frac{12}{100}$, Wyggens Sogn $\frac{10}{100}$. Nordstrøms Forstanderskab meddeler, uden i øvrigt at udtale sig om Sagen, at der til en Lægebolig i Vestmannaavn i frivillige Bidrag fra Beboerne er tegnet 3490 (event. 3640) Kr. og andrager om, at det manglende Beløb, der søgtes tilvejebragt som et 28aars Laan med 6 pCt. Rente og Afdrag, maa blive fordelt paa hele Lægedistriktet, men erklærer sig derhos subsidieret villig til at overtage hele Beløbet paa Nordstrøms Kommune. I en senere Suppleringskrivelse meddeles, at Garantien for de frivillige Bidrag eventuelt for hele Summen tænkes fordelt paa Kommunens Sogne i følgende Forhold: Vestmannaavn Sogn $\frac{20}{100}$, Kvivig Sogn $\frac{20}{100}$, Kvalvig Sogn $\frac{20}{100}$, Halsbævsig Sogn $\frac{15}{100}$.

Sagen Sogn ¹¹⁰⁰ og Kollefjord Sogn ¹¹⁰⁰. I følge vedlagte Planer og Overflag vilde Udgifterne til Reparation af et for 2000 Kr. til Fals værende Hus i Vestmanhavn, der af udmeldte Synsmænd erklæres for godt bygget og ubedrøvet, anbruge 3833 Kr. 78 Ore, medens Udgifterne til Opførelse af et efter samme Plan indrettet nyt Stenhus beløbe sig til 6382 Kr. 38 Ore.

Ved Sagens første Behandling, den 6te August, mindede Formanden om Sagens tidligere Gang. Under henvisning til de fra Forstanderskaberne indløbne Erklæringer fremhævede han Nødvendigheden af en Løges Ansættelse i Thorshavn, medens han med Hensyn til Løgeforskyningen i den uordbesslige Del af Landkirkegens Distrikt lagde særlig Vægt paa, at man ved Oprettelsen af et Løgeembede i Vestmanhavn vilde vanskeliggøre en naturlig fremtidig Udvidelse af Forholdene. Bærentsen fremhævede ligeledes under henvisning til Styrelsen blandt Bejolkningen og særlig til den af Østers Forstanderskab afgivne Erklæring, Betimeligheden af en Løges Ansættelse i Thorshavn, hvortil en Mængde Landboere søge og hvor Hospitalet findes. Han antog, at en Løge i Vestmanhavn ikke vilde søge den Præst, man havde tænkt sig, i det saa vel Sindelagsboerne som Baageboerne for en stor Del ville søge til Thorshavn, navnlig naar der her kom to Løge, hvilket han ansaa for et rent Tidsspørgsmaal. Han betonedes ligeledes stærkt, at man, ved at ansætte en Løge paa Baage, ikke vilde foregive en fremtidig Ordning. Provsten fremhævede Forfælsken mellem Bærentsens Udtalelser i Bjør og i Kar. Med Hensyn til at Thorshavn nu stilledes i første Række, Spørgsmaalet Baage-Vestmanhavn derimod i Baggrunden, mindede han om Fortællingen i Andersens Eventyr om Underen der sloges om Kælskindet, som Katten imidlertid tilfægne sig. Han fremhævede ligeledes, at der i Bjør af Bærentsen var lagt ganske særlig Vægt paa Garantispørgsmaalet, medens dette Moment i Kar for Thorshavns Bedkommende stodes til Side. Han anerkendte Usikkerheden af at søge mange Løge, men anbefalede at sætte Tæring efter Rættig og advarede mod Oprettelsen af for smaa Embeder. Hr. Johanneesen bemærkede, at da 6de Sogns Repræsentant i Østers Forstanderskab ikke syntes at interessere sig for Ansættelsen af en Løge i Vestmanhavn, havde Ræsten af Forstanderskabet anset sig beføjede til for sit Bedkommende at foretrække Thorshavn. Bærentsen fremhævede yderligere, at et Baage-Distrikt med Væghed vilde kunne føde en Løge,

et Vestmanhavn-Distrikt næppe. Han antog i øvrigt, at Vanskeligheden ved at søge Løge her op ikke søge meget laa i Frygt for Indtægternes Uafstrækelighed som for Ræsternes Besværlighed. Han anbefalede Provstens Udtalelser med Hensyn til Garantien for en Løgebolig i Thorshavn. Hr. Petersen anbefalede af Hensyn til Løgeembedets Indtægter at foretrække Vestmanhavn for Midvaag; for en Del af Østersøens Beboere vilde Ansættelsen af enden en Løge i Thorshavn være en større Binding, men man maatte se paa det heles Bel. Hr. Petersen afbede sig over, at Sagen var bleven udjat, da man ellers vilde have handlet i Blinde; han anbefalede det eventuelle Udvalg at søge oplyst, hvor vidt Baageboerne i Konopshandelens Tid stode i Forbindelse med Thorshavn eller Vestmanhavn. Nielsen sluttede sig til Bærentsen, dog kunde han ikke sætte Thorshavn som Nummer et, maattet han, om ingen Løge skulde blive ansat paa Baage, vilde foretrække at se en Løge ansat ethvert andet Sted fremfor i Vestmanhavn. Han fremhævede, at en Løge paa Baage vilde have den til ham søgende Befolkning langt bedre samlet om sig. Hr. Joensen bemærkede i Anledning af Hr. Johanneesens Udtalelser, at man paa 6de ikke var videre slemt for en Løges Ansættelse i Vestmanhavn, fordi man derved vilde forhindre eller i alle Tilfælde udskyde Oprettelsen af et Løgeembede i Sindelaget. Da Løgnard fremhævede med Hensyn til Ansættelsen af en Løge i Thorshavn, at man derved efter hans Formening syntes at komme bort fra det, der tidligere havde været Hovedtanke, nemlig at slaffe Befolkningen den efter Omstændighederne hurtigst mulige Hjælp. Da han gik ud fra, at man vilde søge Løge der, hvor man lettest fik fat i ham, tvivlede han heller ikke paa, at en Løge i Vestmanhavn vilde blive jagt. Danielsen anbefalede Oprettelsen af et Løgeembede paa Baage; det var ham ikke bekendt, at Østfiden af Strøms ansætte en Løge ansat i Vestmanhavn.

Efter yderligere Bemærkninger af Bærentsen, Nielsen, Provsten og Formanden samt Hr. Johanneesen og El. Olsen, der meddelte nogle Oplysninger fra Nordernes Løgebistrikt, vedtoges det efter Forslag af Provsten at henvise Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 6te August valgtes Madsen, Nielsen, Bærentsen, Dahl og Jacob Petersen.

Under 1ste September fremlagdes følgende

Udvalgsbetænkning.

Altsom forrige Aar har Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal, bestaaende af de samme Personer som i For. Flertallet finder Anledning til følgende:

Siden Lagtingets sidste Samling er der indhentet Betænkninger fra Forstanderskaberne i Landkirurgens Distrikt og fremgaar af disse, at Behoerne af Vestkysten af Østersøen særlig lægge Vægt paa Ansættelsen af en Læge til i Thorsøholm, medens der om Bestmandshavn siges, at en der kufat Læge kan vil være til virkelig Gavn for ganske saa Dygder og udtaler tillige, at man selv om det havde Valget imellem at saa en Læge ansat i Sundelaget eller en Læge til i Thorsøholm, ubetinget vilde foretrække det sidste. Betænkningen fra Sydskovs udtaler sig for Valget af Bestmandshavn, for saa vidt som der ikke maatte blive ansat en Læge til i Thorsøholm, dog mener et Medlem, at Ridvaag burde foretrækkes. Forstanderskabet for Sandv udtaler sig ligeledes til Forbed for Bestmandshavn, medens det udtaler sig imod Ansættelsen af en Læge til i Thorsøholm, fordi Kommunerne ere for fattige til at overtage det Tilskud til Landkirurgens Løn, som i saa Fald menes nødvendigt og som af Ministeriet forlanges afholdt af Hæverne. Thorsøholms Kommunalbestyrelse udtaler sig imod Ansættelsen af en Medhjælper for Landkirurgen, som man mener ikke vil komme til at gjøre den tilføjede Nytte, da det kan forudsættes, at denne stedse vil være en ganske ung Mand uden forud erhvervet praktisk Dygtighed, og at han vil luge bort igjen, saa snart han har erhvervet sig denne, medens den udtaler sig for Ansættelsen af en Distriktslæge og i saa Fald tilføjer et Tilskud til Lægeboligen af 3200 a 4000 Kr. Forstanderskabet for Baagø imødegaar de af Mindretallet i For fremførte Grunde for Bestmandshavn, for saa vidt Baagøens Interesse angaar, i det det paafører den Bæstselighed det vil have for Baagøboerne at hente Lægen fra Bestmandshavn i daarligt Væjr, medens det paa den anden Side indrømmer, at det i flere Tilfælde vil være en Vættelse at kunne saa Lægen i Bestmandshavn fremfor at maatte gaa til Thorsøholm, en Vættelse, som man imidlertid hellere vil give Afstald paa end afstære sig Udsligten til i en nær Fremtid at saa en Læge ansat paa Baagø. Det gjør berhos gjældende, at Valget af Bestmandshavn gjør Grund paa den af Tinget i 1877 lagte Plan, af hvilke samtlige Grunde det vilde foretrække heller at se den første Læge ansat i Sundelaget. Det tilføjer, saafremt Ridvaag vælges, at overtage Garantien for Opførelsen af Lægeboligen, medens den ikke vil bestaa i Udgifterne til en Lægebolig i

Bestmandshavn. Forstanderskabet for Nordstrøms foreslaar i sin Erklæring, at de c. 3000 Kr. som ville medgaa til en Lægebolig i Bestmandshavn ud over det frivillig tegnede Beløb af henholdsvis 3640 eller 3490 Kr. maa erholdes til Saans af en offentlig Kasse og blive fordelt paa det eventuelle Bestmandshavns Lægedistrikt i 28 Aar, og at Nordstrøms Kommune eventuelt tilbyder sig at bære det alene fordelt paa samme Aarstælle.

Det som efter Flertallets Mening først bør tages under Overvejelse er, om den i 1877 af Lagtinget vedtagne Plan er hensigtsmæssig og som saadan søges gennemført, naar Udviklingen er saaledes fremskreden, at Beslutningen kan afgive tilstrækkelig Praxis og Indtægt til de i Planen forudsatte Læger, og dette tro vi at maatte bevare bekræftende. Paa den ene Side ville disse Distrikter være saa indskrænkede, at de med Bæthed ville kunne betjenes af Lægerne, medens det paa den anden Side vil være saa betruet for Beslutningen at søge disse, at en virkelig Brag af dem ikke for Beslutningens Skyld vil blive hammet. Hvad nu først Baagødistriktet angaar, da maa det vel indrømmes af enhver, at det i ovennævnte Henseende tilfredsstiller alle billige Fordringer; om et Distrikt i Sundelaget fra Ejde til Kollefjord med Junding og Andefjord Sogne vil det samme kunne siges, hvorefter den tilbageværende Del af Distriktet med forholdsvis Bæthed vil kunne betjenes af 2 Læger i Thorsøholm, selv om den ene af dem, Landkirurgen, saa godt som altid skulde blive til Stede i Byen. Vi tro imidlertid ikke, at der for Tiden bør tænkes paa mere end Ansættelsen af 2 nye Læger, nemlig en paa Ridvaag og en i Thorsøholm, dels fordi Distriktet i Sundelaget neppe endnu vilde komme til at afgive tilstrækkelig Praxis for en der ansat Læge, dels fordi Lægeenheden paa Nordøerne ikke endnu vilde kunne taale at miste de to Distrikte af Østøen. I Forbigaaende bemærkes, at den eventuelle Plads for en Læge i Sundelaget formentlig maatte blive Ejde og ikke Ridvaag, dels fordi han i Ejde vilde komme til at leve mellem en større Beslutning, der daglig kunde søge ham, dels fordi der ofte søges Havn af fremmede Fisterfiske mellem Ejde og Halberøvig. Naar der af Mindretallet og navnlig af de trende paa Nordøerne og Sudre ansatte Læger lægges saa stor Vægt paa, at Embederne gjøres tilstrækkelig store, da de ellers ikke kunne ventes søgte, saa maa Flertallet udtale som sin Mening, at det om et Embede kan ventes at blive jøgt eller ikke, lige saa meget vil afhænge af, om det er let at betjene og de stedlige og fællelige Forhold ere behagelige, end om det har et Par Hundrede Kroner mere eller mindre i Indtægt.

naar denne blot er saa stor, at den sikrer Embedsmanden et, efter hans Stilling i Samfundet, passende Udkomme. De som kunne ventes at ville søge Distriktslægeembeder paa Færøerne, ville udenlukkende være ganske unge Mænd, der lige have fuldbendt deres Studieringer; naar disse Embeder sikres en Gjennemsnitsindtægt af 3500 à 4000 Kr. med fri Bolig, tro vi ikke at Indtægten vil afkrælle Ansøgere. Da her er noget billigere at leve end i Danmark, vil det vist svare til en Indtægt af c. 6000 Kr., og Begyndelsesembeder af den Størrelse ere vist ikke mange at finde. Et eventuelt Baagodistrikt vilde komme til at have en Føllemængde af c. 1800 Menneſter og da det kunde er let at betjene for Lægen og betruemt for Befolkningen at søge ham, vilde der være overvejende Sandſynlighed for, at han her ved Præis kunde tjene mindst 3000 Kr., lægges her til den faste Løn af 1400 Kr., vilde Begyndelsesindtægten blive c. 3400 Kr. og fri Hus, en Indtægt som vist vilde være tilstrækkelig stor til at lasse dette i andre Henseender særlig behagelige Embede Ansøgere.

End Lægeforholdene i Thorshavn angaa, da vil en Læges Ansættelse paa Baago ikke borttage saa stor Del af Landkirurgens Distrikt, at Forholdene kunne blive tilfredsstillende alene med denne Indskrænkning af Distriktet, thi det vil, om Baagodistriktet gaar fra, beholde hele sin Bængde fra Syd til Nord. Naar Lægen da bliver hentet fra den nordligste Del af Distriktet, vil man altid være udsat for, at han er hentet til den sydlige Del og omvendt, noget, som ikke kunde blive Tilfældet, naar her fandtes 2 Læger med en Distriktsinddeling som den af Amtmanden foreslaaede. Saa længe der kun er en Læge i Thorshavn, vil Distriktet beanden ved indtrædende Epidemier være udsat for, at han bliver bundet til Byen, ligesom ogsaa paa Høspitalet fra Landet indlagte Patienter i visse Tilfælde kunde have den samme Følge. At der i disse Distrikter vilde blive en ret antagelig Præis for 2 Læger, tvivle vi ikke om, da disse foruden Thorshavn, vilde have en Føllemængde paa henved 4000 Menneſter; imidlertid vilde det være nødvendigt at søge Landkirurgens Løn forhøjet med mindst 800 Kr., da det vil være i det heles Interesse, at dette Embede er saa meget bedre end alle andre her værende Lægeembeder, at det kan ventes at blive sagt af de her værende Distriktslæger, i Stedet for at maatte besættes med en, der lige har fuldbendt sine Studieringer, og dette kan næppe paaregnes med mindre et fordeabelt Tillæg gives. Naar der imidlertid af Ministeriet stilles den Fordring for en Læges Ansættelse i Thorshavn, at Tillæget til Landkirurgens Løn afholdes af Færøerne, da maa vi fraråde Tinget at indgaa herpaa. Hidtil ere

alle Lønninger til Lægerne paa Færøerne bleven afholdte af Statskassen og vi kunne ikke indse, at der skulde gøres en Afvigelse herfra med Hensyn til det her omhandlede Tillæg. Det Maal, som der maa arbejdes hen til, er, at Landkirurgens en Gang bliver indskrænket til at være Læge for Høspitalet og Thorshavns By, at dette vil nødvendiggjøre, at han med Hensyn til de ham tillagte faste Indtægter, da bliver stillet saaledes, at han kan komme ud af det uden nogen større paaregnet Præis, er indlysende, da han altid vil komme til at konkurrere med den anden i Byen værende Læge om Søgningen fra selve Byen; at disse Udgifter til Forhøjelse af Landkirurgens Løn skulde værgtes af Landet, naar Lønnen til Distriktslægerne paa vilde Statskassen, er næppe begrundet i Sagens Natur. Hertil kommer, at der til Fremme af andre Samfundsformaal stadig stilles flere Krav til Amtrepartitionsskatten, saa at Forbegrebskatten i forholdsvis kort Tid er steget betydelig, medens Kommunerne Statteevne gjenneemgaende er saa ringe, at man ikke uden Fare for Overbebyrdelse kan fordele noget betydeligt af Amtrepartitionsskatten over paa disse. Vi maa derfor tilraade Tinget indtrængende at andrage hos Ministeriet om, at det nødvendige Tillæg til Landkirurgens Løn søges bevillet af Statskassen. Med Hensyn til Udgifterne til en eventuelt Lægebolig i Thorshavn, saa har jo Thorshavns Kommune tilbudt at afholde henved Halvdelen og den anden Halvdel vil vel nok blive sluppet til Veje, saa snart alle andre Hindringer for en Læges Ansættelse i Thorshavn ere ryddede af Vejen.

Med Hensyn til det, som af Mindretallet er anført til Fordel for Vestmanna som Opholdssted for en Læge, maa Flertallet være enig med Forstanderstabet for Baago i, at det stiller sig som en Hindring for Gjennemførelsen af en god Plan i Fremtiden, i det dette Distrikt forhindrer Donuelsen af de to Lægedistrikter Baago og Sundeloget til en Tid, medens det paa den anden Side kan forudses, at den Trang, som nu er til Stede for at saa en Læge ansat paa Baagøen, vil vedblive, ogsaa efter at der er ansat en Læge i Vestmanna, og til sidst, naar Befolkningen er saaledes tiltaget, at den alene kan bære en Læge, saa denne Trang tilfredsstillet; det samme vil gælde om Befolkningen i Sundeloget. Der kan derfor indses den Tid, at den i Vestmanna bosatte Læge vil blive indskrænket til et Distrikt Vestmanna, Kvivig, og man vil da have Valget imellem enten at flytte Lægen fra Vestmanna, efter at Befolkningen er bleven vant til daglig Brug af Lægen, eller at give ham et saa stort Tillæg, at han kan blive værende der, og der er vel næppe Tvivl om, at det vil blive Landet selv, der maa komme til

at give ham dette Tillæg. Vi kunne heller ikke bære sig, at Befolkningen i Distrikter vil være alt andet end tilfreds med dette Valg. Hvad nu først Befolkningen paa Waags angaar, saa er det aabenbart, at den heller anstær ingen Løge at faa, end at faa ham i Vestmanhavns og Befolkningen fra Sundelaget stiller sig, efter Betænkningen fra Østers at dømme, alt andet end sympatetisk til dette Valg. Naar der under Forhandlingerne om denne Sag oftere er bleven henviset til, at Befolkningen af Sydsøerne skulle sig lige uvilig lige over for Oprettelsen af Løgeembedet paa Nordøerne, medens den nu stadig søger berhen i Stedet for til Thorshavn, maaske hertil bemærkes, at man fra denne Plads stadig i stadigt Handelsforhold med Skotland og at det derfor er selvfølgelig, at de ogsaa maatte maatte vænne sig til at søge Løgen paa samme Sted, hidrindom Handelen fra Sundelaget stadig vil komme til at gaa til Thorshavn og ikke til Vestmanhavns, medens Waagsen i saa Henseende vil søge for sig selv. I øvrigt maa vi bemærke, at fra det offentlige Side, for saa vidt Vestmanhavns skal blive valgt, bør gjøres, hvad der kan gjøres, for at trække Befolkningen til Vestmanhavns; at gjøre den til Opholdssted for Sysselmanden for Strøms og Præsten for Nordstrøms vilde bidrage noget hertil. Hvis Vestmanhavns vælges, kunne vi ikke tilhænde Tinget for Tiden, at jomni sit Andragende om at faa oprettet et Distriktsløgeembede i Thorshavn, fordi Landstrøgens Distrikt, naar Vestmanhavns Distrikt gik fra, vilde blive saa meget forringet, at vi ikke kunne tænke os andet, end at Regeringen, førend den indgik paa, at bevilge det hertil fornødne, vilde se, hvorledes Forholdene udvirkte sig efter Frastillelse af dette.

Hvad Afgifterne til en eventuel Løgebolig i Vestmanhavns angaar, da er der jo som bekendt tegnet c. 3500 Kr., medens Resten maa dækkes med et Løge, som Nordstrøms tilbyder at overtage paa 28 Aar, for saa vidt det ikke maatte kunne paalægges hele Distriktet. Da det af Kommunerenslisterne fremgaar, at Skattevæsen i de fleste Sogne paa Nordstrøms er alt andet end god, kunne vi ikke andet end være nogen Betænkelighed ved, at Nordstrøms overtager Laanet. Da Valget af Vestmanhavns, der ikke er et Højskole i Distriktet, maa være begrundet ved, at Landet derved kan spare en Løge i en løstgjærdet Mark, og det desuden foretænkes os utvivlsomt, at den Tid ikke vil være saa meget fjern, at Løgen atter maa flytte bort igen, enten mod Øst eller Vest, er der meget, der taler for, at Landet overtager Laanet, medens Nordstrøms overtager Garantien for de frivillige Lidt, hvisaarsag undertegnede Nielsen og Petersen have tilladt os at stille Forslag herom.

Hvis dette ikke skulle blive vedtaget har undertegnede Dahl og Petersen stillet os til Miniretallets Madsens og Jacob Petersens Forslag om, at ændre det, at hele Distriktet overlades det nødvendige Laan, da vi ikke kunne tilraade at lade Nordstrøms være det alene.

Undertegnede Miniretal har herved i de af Flertallet eller i de anden Steds fra fremsatte Grunde mod Oprettelsen af et Løgeembede med Hensyn til Løgen i Vestmanhavns fundet finde tilstrækkelig Anledning til at modificere de i Miniretalsbetænkningen af 1879 udtalte og motiverede Ansættelser om denne Foranstaltningss Hensigtsmæssighed, men maa fremdeles fastholde, at hele det paagældende Distrikt for en længere Tid vil være efter Omstændighederne vel forsynet med en Løge i Vestmanhavns; at Ansettelsen af en Løge paa Waags derimod kun kunde anses for tilraadelig, saa fremt der tillige lod sig oprette et Løgeembede i Sundelaget. At dette af økonomiske Hensyn hverken lader sig gjøre nu eller i en nærliggende Fremtid, tør, som ogsaa af Lagtinget udtalt, anses for givet; ved Ansettelsen alene af en Løge paa Waags vil det fra Sundelagsbeboerne fremkomme og af Lagtinget godkjendte Krav paa en Forbedring af de der værende Løgeforshold fuldstændig tilfredsstilles; naar Flertallet i Udvalget har troet at kunne bøde herpaa ved Ansettelsen af endnu en Løge i Thorshavn, skal Miniretallet kun tilføje sig at henvise til den Indstilling givet af Lagtinget i 1877 sendte denne Sag til Regeringen. Det fremhæves heri som det langt væsentligste Motiv til en Omordning af Forholdene, at den lange Afstand til Løgen dels medfører et uforholdsmæssigt Tab af Arbejdskraft paa Naturene til og efter Løgen, dels har til Folge, at den søgte Hjælp let kan komme for sild, eller at Beboerne fuldstændig kunne afskæres fra Løgen. Beboerne af den nordlige Del af Sundelaget, der have indtil 6½ Mil til Thorshavn, ville i fagen af de her nævnte Hensender have nogen Nytte af Ansettelsen af en Løge i Thorshavn. Det antages vel, at de lettere end hidtil ville kræve en Løge hjemme i Thorshavn, men derved rammes, som bemærket, ikke den væsentligste Mangel ved den nuværende Tingenes Tilstand; det maa dog allerede nu regnes for det overvejende sandsynligste at træffe Løgen hjemme; da desuden af de af de eventuelle Løger sandsynlig, som den ene vil have Forpligtelse til at rejse til det paagældende Distrikt, og Befolkningen for antages fortrinsvis at ville søge den til Løge, hvis Besøg hos den lige de om fornødent kunne paaregne, og da det endelig med Rette antages, at begge Løger efterhaanden ville

for adskillig mere Arbejde, end det samme Distrikt nu vilde afgive for en Pæge, maa Mindretallet bestemt fastholde, at den Hjalp, den nærmeste Beskæftigelse vilde give, og Dyreretten af et nyt Lægeembede i Thorshavn, rimeligvis vil vise sig at være mere eller mindre illusorisk.

Med Hensyn til Lægeforholdene i den nordlige og vestlige Del af Landkirurgens Læge-distrikt, skal Udvalgets Mindretal derfor under Henvisning til den i Hjør afgivne Mindretalsbetænkning samt til, hvad der i øvrigt fra samme Standpunkt tidligere er anført om Sagen, fremdeles tillade sig at anbefale, at der oprettes et Lægedistrikt bestående af hele den nordlige og vestlige Del af Landkirurgens Lægedistrikt, med Bopæl for Lægen i Vestmanhavn.

Med Hensyn til Distriktsinddelingen kan Udvalgets Mindretal ligeledes henholde sig til, hvad der foreslages i Udvalgsbetænkningen i Hjør. I det dog et Medlem af Mindretallet, sammen med et enkelt af Flertallets Medlemmer har anset det for usikkert, at der, hvad den private Praxis angaar, kunde paalægges Distriktslægerne Forpligtelser til ogsaa at fungere uden for deres eget Lægedistrikt.

Hvad endelig angaar Tilvejebringelsen af den fornødne Lægehjelp har Mindretallet i Udvalget i det hele taget ikke kunnet tillægge dette Spørgsmaal den afgørende Betydning for Valget af Lægens Dopholdsted, som man fra forskjellige Sider har været tilbøjelig til at tillægge det, i det Mindretallet i Udvalget navnlig er gaaet ud fra, at der, hvor man af andre Grunde fandt det hensigtsmæssigt at opbygge Lægen, maatte ogsaa Betingelsen paa en eller anden Maade — om forenket ved offentlig Distrikthjælp — tilvejebringes. Udvalgets Mindretal skal derfor ikke have været tilbøjelig til at gaa ind paa det af to af Flertallets Medlemmer principalt stillede Forslag om, at den Del af den nødvendige Sum, som ikke er tilvejebragt ved frivillige Bidrag, udredes af Amtet, dersom der ikke derved blev begaaet en formentlig Udsigt mod den Del af Amtets Beskæftigelse, som tidligere, uden offentlig Hjælp har været Lægehjelplig. Mindretallet har derfor sammen med et Medlem af Flertallet anset det for rettest principalt at tiltræde Nordstrøms Forstandstabs Forslag om at søge udvirket, at den manglende Sum paalægges hele det Distrikt, som nærmest vil hente Nytte af den eventuelle Distriktslæges Ansættelse i Vestmanhavn, og forbeholde sig saafremt Tinget maatte gaa ind herpaa, at stille nærmere Forslag med Hensyn til Summens Fordeling paa Distriktet; kun for saa vidt dette Forslag fortales, har man foreslået at tillade Nordstrøms Forstandstabs, som dertil har erklæret sig villig, at dække den manglende Sum ved et Laan, i det det i øvrigt

maa beklages, at Bestræbelserne for at fremme partikulære Interesser have bragt største Dele af de i denne Sag interesserede til i dette Spørgsmaal at indtage et saa eksklusivt Standpunkt, at det, hvilket Sted der end vælges til Dopholdsted for den eventuelle Pæge, vil blive paalagt de nærmest boende usforholdsmæssig byrdefulde Drey.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Dyreretten af et nyt Distriktslægeembede i Thorshavn kan Udvalgets Mindretal, under Forudsætning af at der ansættes en Pæge i Vestmanhavn, ligeledes i alt væsentligt henholde sig til, hvad der tidligere derom er anført. Medens Mindretallet som bemærket fremdeles maa stille Spørgsmaalet om det nordvestlige Distrikts Forsikring med en nogenlunde let tilgængelig Lægehjælp i første Række, og hverken kan anerkende, at dette Maal i det væsentlige naas ved Ansættelsen af flere Læger i Thorshavn, ikke heller at Befolkningen i Thorshavn har noget tilstrækkelig begrundet Krav paa en bedre Lægeforsikring, end den for Tiden har, maa dog anerkendes, at Ansættelsen af endnu en Pæge i Thorshavn, i forskjellige tidligere omtalte Henseender vil medføre Fordels, som ubetinget ere af væsentlig Betydning.

Udvalgsflertallets Forslag om en nogenlunde ligelig Deling af Thorshavns Lægedistrikt mellem Landkirurgen og en eventuel Distriktslæge i Thorshavn vil imidlertid, selv om det tænkes overført, efter at et Vestmanhavndistrikt er frestilt, medføre, at det formaal, som Mindretallet tidligere har haft som det væsentligste Udbytte af denne Foranstaltning, nemlig den ene Læges nogenlunde stadige Nærværelse i Thorshavn, ikke opnaas, og da Mindretallet tillige tror at maatte indvinde, at det Forslag, det i Hjør tillod sig at fremsætte i denne Retning — nemlig at ansætte en saanet Medhjælper for Landkirurgen — lider af visse praktiske Ulemper, har man foreslået at gjenoptage det oprindelige Forslag om at overdrage den største Part af den tilbageblivende Del af det mækerende Distrikt til en Distriktslæge i Thorshavn og kun lade Landkirurgen beholde en, forholdsvis lille Del af Distriktet, og da en saadan Del, at man kan være saa godt som betrygget med, at han i Alvor kan holdes borte fra Thorshavn. Da imidlertid dette Embede derved vil tabe meget betydeligt i Indtægter, og da Mindretallet lige saa vel som Flertallet maa anse det for heldigt, om Landkirurgembedet i Reglen kunde besættes med en af de her værende, med Forholdene bejendte, Distriktslæger, vil det, for at kunne opnaa dette, blive nødvendigt ved særligt Tilbud at søde paa Embedets Forringelse; at Derne ikke selv ville være i Stand til at paatage det i dette Øjemed

nødvendige Tilskud af mindst 1000 Kr. årlig anser Mindretallet i Udvalget ligeledes for afgjort, hvorfor det foreslås at indgaa med forsvaret Andragende om at erholde det omhandlede Tilskud af Statskassen. Saa fremt Udvælgskertallets Forslag om at søge en Løge ansat paa Baago skulde blive realiseret, vil den her foreslaaede Ordning næppe blive mulig; den tilhørende Del af Thorsbavns Løgedistrikt vil da beholde den samme uforholdsmæssige Udstrækning fra Nord til Syd, som Tilfældet nu er, og under den berørte Forudsætning maa Mindretallet derfor, saafremt der ikke skulde kunne gøres Udveje for Ansættelsen af en Løge paa Eide, tiltræde Udvælgskertallets Forslag om at dele Thorsbavns Løgedistrikt i to omtrent lige store Dele, en nordlig og en sydlig, dog med den udtrykkelige Bemærkning, at det oprindelig tilføjede Forbalt ikke derved opnaas og at der derved for den længere borte boende Landbefolkning, navnlig for Beboerne af Sundelagets nordlige Del, saa at sige aldeles ikke raades Vød paa de paatrængende Mangler ved den nuværende Løgedistrikts Ordning.

Da det er oplyst, at Beboerne af Østfiden af Østers udelukkende søge Løgen i Klaksvig, og at Beboerne af St. Simon have ulige lettere Adgang til Løgen paa Sønders end til Løgen i Thorsbavn, tillader dels et Flertal i Udvalget dels hele Udvalget sig ogsaa i denne Henseende at fremsætte Forslag til et Par mindre væsentlige Forandringer i de her værende Løgedistrikters Ordning.

Thorsbavn den 1ste September 1880.

E. D. Barentsen. B. Nielsen. J. Dahl.

Emil Madsen. Jacob Pedersen.

Ved anden Behandling, som foretoges den 6te og 7de September bemærkede Barentsen som Udvælgskertallets Ordfører, at Udvalget i det hele indtog samme Standpunkt som i Fjor og havde delt sig i det samme Flertal og Mindretal som tidligere. Han anbefalede de af Flertallet foreslaaede Distrikter som letoverskommelige og velbefuldede, og fremhævede paa ny den Vanskelighed, som Ansættelsen af en Løge i Vestmanhavn vilde bære for Gjenmenseførelsen af den af Lagtinget i 1876 lagte Plan.

Madsen anbefalede som Mindretallets Ordfører Ansættelsen af en Løge i Vestmanhavn; han indrømmede, at Distriktet vilde være heldigere flillet med to Løger, men hævdede, at naar det var godtgjort, at dette Maal var naaet, og det antog han det var — burde man ikke begynde paa en Plan, som man kun halvt kunde gjenmenseføre. Han indrømmede, at Ansættelsen af en Løge i Vestmanhavn vilde medføre Vanskeligheder ved i en nær Fremtid at dele Distriktet, men gik ud fra, at der først i en fjern Fremtid vilde blive Tale om denne Deling. Han henlede med Udtaleser af Barentsen Opmærksomheden paa, at de fire Medlemmer af Tinget, som kunde antages at være bedst kvalificerede, alle erklærede et Vestmanhavnsdistrikt for noget mindre let overkommeligt. Nielsen bad bemærket, at Mindretallets Ordfører havde indrømmet, at Ansættelsen af en Løge i Vestmanhavn vilde frembyde Hindringer for en Deling af Distriktet. Han fremhævede de økonomiske Vanskeligheder ved at tilvejebringe en Løgebolig i Vestmanhavn ved Bidrag fra Nordstrøms alene, og anbefalede ikke at give Løgen Bopæl paa et Sted, som var mod en stor Del af Befolkningens Ønske. Hr. Johannesen vilde holde paa Vestmanhavn som Midtpunktet i Distriktet. Formanden bemærkede, at man maatte lægge en Plan for Fremtiden og nu træffe sin Afgørelse i Overensstemmelse dermed. Han henlede Opmærksomheden paa den Udsving, der var sket i de sidste 10 Aar og fremhævede Hensynet til Befolkningens Sympathier. Madsen udtalte sig mod, at en Plan, der var uigjennemførelig kunde lægges til Grund for Afgjørelsen; han paapegede i Flertalsbetænkningen et beslægtet Citat af Høi Kommandantforstanderens Erklæring samt nogle vigtige Angivelser i Baago Forstanderens Udtaleser. Provsten anbefalede at lade Tanken om Ansættelsen af flere Løger i Thorsbavn hvile for Tiden. Barentsen oplyste om, at Sovsen til Thorsbavn var den naturlige Vej for Sundelagets Beboere, han hævdede, at saafremt en Løge ansattes i Vestmanhavn, vilde det være første Gang, en saadan Ansættelse havde fundet Sted mod en Majoritets Ønske. Schrøter talte mod Oprettelsen af for mange Embeder, han mindede om, at hver Løge fester Befolkningen omtrent 4000 Kr. årlig foruden Løgeboligen. Formanden advarede mod at gjøre saadanne Besparelseshensyn for stærkt gjældende; det forekom ham ikke at være Lagtingets Opgave at værne om, at Befolkningen gav saa lidt som mulig ud til Løgehjælp, men at sørge for, at vi til saa vel tilgængelig Løgehjælp som mulig. Det vilde sonne en Lid, da tre Løger vare nødvendige for Landkirurgens nuværende Distrikt. Madsen indrømmede dette, men saa

luge Grund til at ordne Sagen, særlig med Hensyn paa dette Tidspunkt; man kunde med samme Ret vælge den Tid, da 4 eller 5 Læger vare nødvendige. Provsten hævdede Berettigelsen af økonomiske Hensyn ogsaa i dette Forhold. Han talte om Størrelsen af Befolkningens Udgifter til Læger, der under ogsaa Sygesudgifter eller Løb af Arbejdstid; — disse Udgifter vare meget store, uden at Lægerens Indtægter kunde siges at være for store. Formanden søgte sig ikke overbeviset om, at disse økonomiske Hensyn maatte vige, naar det gjaldt Helbredet. Radsen sluttede sig til Provsten, og mente at økonomiske Hensyn, toges i mange andre Forhold (Bolig, Føde, Klæder), der dog ogsaa gjaldt Helbredet.

Efter en Diskussion mellem Radsen og Nielsen angaaende Baagobørnens Binding ved Ansættelsen af en Læge i Bestmanhavn og angaaende de efter Radsens, Formening uholdbare Udtalelser af Baago Forstanderskab, samt efter yderligere Bemærkninger af Danielsen, Formanden, Provsten, Schrøter og Bærentsen afholdtes Forhandlingerne for næste Dag (den 7de Aug.) at gienoptages. Under Diskussionen om Distriktsinddelingen anbefalede Nielsen meget, ikke i noget Tilfælde at binde Beboerne til et bestemt Distrikt. Radsen imødegik disse Udtalelser; han foreslog, at det til en Lægebolig i Bestmanhavn manglende Beløb, lignedes paa hele Distriktet. Bærentsen anbefalede, at Baago tog hele Udgiften, saafremt en Læge ansattes paa Baago; saafremt Bestmanhavn derimod valgtes, foreslog han Beløbet liget paa hele Nytte, fordi dette Distrikt formentlig kun vilde blive midlertidigt, han udtalte sig angaaende Ansættelsen af en Læge i Thors-havn og fremhævede paa ny Udtalelser af Østers Forstanderskab. Radsen advarede i Anledning af de hyppige Citater mod at tillægge denne Erklæring nogen videre Betydning som Udtryk for Sundelagsbørnens Mening. Han troede at kunne oplyse, at af de syv Forstanderskabsmedlemmer, der overværede det Møde, i hvilket Erklæringen vedtoges, hørte de fire til Nordboernes Lægedistrikt, de tre til Thorsbørns Lægedistrikt, medens det eneste Medlem fra Sundelaget, der altsaa repræsenterede Østersens Andel i et eventuelt Bestmanhavnlægedistrikt, ikke var til Stede paa Mødet. Han fremhævede i øvrigt Udsættelsen af for Hospitalets Skjød at lade endnu en Læge i Thorshavn. Sr. Jørgensen udtalte, at Læge Sogn ikke vilde vinde stort ved at have to Læger i Thorshavn, hvad han heller ikke fandt nødvendigt. Schrøter reitede en Forspørgsel til Udvalget angaaende Tilvebringelsen af Pengene til en Lægebolig i Thorshavn. Bærentsen henviser, til det betydelige Tilskud, der var givet af Thorsbørns Kommune, men

erklærede i øvrigt, at der ikke var Grund til at henvende sig til de øvrige interesserede, for Ministeriet havde fremsat det sit Krav om Tilskudet til Landkirurgens Lønning. Formanden talte for at anbefale et nyt Lægeembede i Thors-havn; dets Oprettelse var kun et Tidsspørgs-maal. Efter at Provsten, Bærentsen, Schrøter, o. fl. havde udtalt sig angaaende de økonomiske Raastelligheder, som Ansættelsen af endnu en Læge i Thorshavn vilde medføre, og efter at Radsen havde anbefalet et Par væsentlige Forandringer i den nuværende Distriktsinddeling (vedrørende Østiden af Østero og St. Dimon) sluttedes Sagens anden Behandling.

Mellem anden og tredje Behandling fremkom i Tinget en af talrige Beboere af Kvalvig og Halderøvig Sogn underkrevet Erklæring, hvori Tingets Opmærksomhed henledes paa, at Beboerne med den største Uvilje imødesaa Baaligingen af Udgifter til en Lægebolig i Bestmanhavn eller Garanti for en saadan Udgift ud over, hvad de frivillig havde tilfagt at yde; end videre fremlagdes som Supplement til Udvælgsbetænkningen følgende Formulering af

Udvalgets Indstillingspunkter.

Et Flertal i Udvalget (Bærentsen, Dahl og Nielsen) foreslaar derefter

- A. 1. at indstille, at der oprettes et nyt Læge-distrikt med Bopæl for Distriktslægen i Midvaag,
- medens et Mindretal (Radsen og Jacob Pedersen) foreslaar
- B. 1. at indstille, at der oprettes et nyt Læge-distrikt med Bopæl for Distriktslægen i Bestmanhavn.

Under Forudsætning af, at Forslag A. 1. vedtages, fremsættes Forslagene A. 2.—A. 6.

- A. 2. a. Hele Udvalget foreslaar at indstille, at Baago Sogel samt Bestmanhavn, Sagen og Kvalvig Sogne henlægges til Baago Lægedistrikt, dog saaledes at det tillades Beboerne af de to sidstnævnte Sogne tillige at søge Distriktslægen i Thorshavn.
- A. 2. b. Et Mindretal (Nielsen og Jacob Pedersen) foreslaar at anbefale, at den under A. 2. a. indførte Distriktsinddeling kun andrager Distriktslægerens offentlige Forretninger.
- A. 3. a. Et Mindretal (Radsen og Jacob Pedersen) foreslaar principalt, at det tillades Baago Kommune at ga-

- rantere de til Opførelsen af en Lægebolig i Midvaag tegne de frivillige Bidrag, samt at indgaa til Ministeriet med Andragende om at søge udvirket, at den Sum, som vil blive at tilvejebringe til det nævnte Brug ud over det frivillig tegnede Bidrag, i et nærmere angivet Forhold paalignes hele det Distrikt, som eventuelt henlægges til en Distriktslæge i Midvaag.
- A. 3. b. medens et Flertal (Barentsen, Dahl og Nielsen) principalt, og Mindretallet (Madsen og Jacob Petersen) subsidært foreslaar at tillade Baagø Kommune at garantere det til Opførelse af en Lægebolig i Midvaag nødvendige Beløb med den foreslaaede fognevisse Fordeling af Garantien.
- A. 4. Hele Udvalget tillader sig at foreslaa at anbefale, at der oprettes et nyt Distriktslægeembede med Bopæl for Lægen i Thorsøhavn.
- A. 5. a. og at indstille, at Thorsøhavn, Rødsø, Kirkebo og Thorsøhavn udenbys Sogn samt Sandø med Undtagelse af St. Olmon forbliver Landkirurgens Lægedistrikt medens Kalkof, Kollsfjord, Kvalvig, Halderdølg, Ejde, Sjø og Røds Sogne henlægges til Distriktslægen i Thorsøhavn.
- A. 5. b. hvortil et Mindretal (Nielsen og Jacob Pedersen) foreslaar at anbefale, at den under A. 5. a. nævnte Distriktsinddeling kun andrager Distriktslægens offentlige Forretninger.
- A. 6. Hele Udvalget foreslaar at ændre paa, at det ved Omordningen udveviggjorte Tilleg til Landkirurgens Løn paa 800 Kr. udvevdes af Statskassen.

Under Forudsætning af, at Forslag B. 1. vedtages, fremsættes Forslagene B. 2.—B. 7.

- B. 2. a. Hele Udvalget foreslaar at indstille, at Baagø Syssel, Nordstrøms Præstegjæld, og Ejdes Sogn af Østersø Præstegjæld henlægges til Distriktslægen i Vestmankhavn, dog saaledes at det tillige tillades Vedværelse af Kollsfjord, at søge Distriktslægen i Thorsøhavn.
- B. 2. b. Et Mindretal (Nielsen og Jacob Pedersen) foreslaar at anbefale, at den under B. 2. a. anførte Distriktsinddeling kun andrager Distriktslægens offentlige Forretninger.

- B. 2. Hele Udvalget foreslaar at tillade Nordstrøms Forstanderskab at garantere det til Opførelsen af en Lægebolig i Vestmankhavn i frivillige Bidrag tegne de Beløb med den foreslaaede fognevisse Fordeling af Garantien.
- B. 4. a. Et Mindretal (Barentsen og Nielsen) foreslaa principalt, at den udover de frivillig tegnede Bidrag til Opførelsen af en Lægebolig i Vestmankhavn nødvendige Sum udvevdes af hele Amtet.
- B. 4. b. Et Flertal (Dahl, Madsen og Jacob Pedersen) foreslaa principalt, et Mindretal (Barentsen) subsidært, at indgaa til Ministeriet med Andragende om at søge udvirket, at den udover de frivillig tegnede Bidrag til Opførelsen af en Lægebolig i Vestmankhavn nødvendige Sum i et nærmere angivet Forhold paalignes hele det Distrikt, som eventuelt henlægges til en Distriktslæge i Vestmankhavn.
- B. 4. c. 1. Endelig foreslaar et Flertal (Madsen, Nielsen og Jacob Pedersen) subsidært eventuelt at tillade, at Nordstrøms Forstanderskab optager et 28 Mars Laan paa den Sum, som vil behøves til Opførelse af en Lægebolig i Vestmankhavn ud over de i samme Læmed tegnede frivillige Bidrag, samt at fordele Renter og Afdrag (6 pCt. pr. a.) af dette Laan fognevis paa Beboerne af Nordstrøms Kommune i det af Forstanderskabet foreslaaede Forhold.
- B. 4. c. 2. Saa fremt Forslag B. 4. c. 1. maatte blive vedtaget, foreslaar hele Udvalget at tillade Nordstrøms Kommune det omhandlede Laan af offentlige Midler, saafremt nogen offentlig Røise maatte være i Stand til at hde Gaaret.
- B. 5. Et Flertal (Dahl, Madsen og Jacob Pedersen) foreslaar at indstille, at der oprettes et nyt Distriktslægeembede med Bopæl for Distriktslægen i Thorsøhavn.
- B. 6. Samme Flertal (Dahl, Madsen og Jacob Pedersen) foreslaar at indstille, at Thorsøhavn, Thorsøhavn udenbys Sogn, samt Kalkof Sogn og den paa Strøms liggende Del af Kirkebo Sogn forbliver Landkirurgens Lægedistrikt, end videre, at Sjø og Røds

Sogne, Nøse, Koller og Hest, samt Søndre Sjøstet med Undtagelse af St. Dimon henlægges til Distriktslægen i Thorshavn, medens det tillades Behovene af Skolefjord Sogn efter Omstændighederne at søge Distriktslægen paa Vestmanskø eller Distriktslægen i Thorshavn.

- B. 7. Samme Flertal (Dahl, Madsen og Jacob Peteresen) foreslår at anbringe paa, at det ved Omordningen vedvarende tilføjes til Landsfirirgens Forming af mindst 1000 Kroner udredes af Statskassen.

Stuttelig tillader et Flertal (Barentsen, Dahl og Madsen) sig

- C. at foreslå at anbefale, at Fjending, Andefjord, Fjengstjød og Øste Sogne definitivt henlægges under Nordenskjold Lægedistrikt, hvorhos hele Udvalget foreslår at anbefale, at St. Dimon henlægges til Søndre Lægedistrikt.

Thorshavn den 1ste September 1880.

E. D. Barentsen. J. Nielsen. J. Dahl.
Udvalgets Flertal.

Emil Madsen. Jacob Peteresen.
Udvalgets Mindretal.

Under tredje Behandling, som foretoges den 14de, 16de og 17de September og under hvilken i øvrigt intet væsentligt nyt fremkom i Diskussionen fremlagdes end videre fra Madsen, Dahl, Barentsen og Petersen i Henhold til Indstillingspunkt B. 4. b. et Forslag til Fordeling af Vidrogene til en Lægebolig i Vestmanskø, hvortil senere i Henhold til Udtalelser fra Nielsen fulgedes et Endringsforslag af Madsen.

Afstemningen gav følgende Resultat:

Indstillingspunktet B. 1. vedtoges med 11 Stemmer mod 8.

Ja stemte: Müller, Madsen, Provsten, Efferso, Johannesen, Jac. Pedersen, Dalgaard, Johs. Petersen Olsen, Buchwaldt og Schrøter; Nej stemte: Hr. Jøensen, Barentsen, Danielsen, Nielsen, Jac. Jøensen, Rasmussen, Dahl og Formanden; fraværende: Højse.

Derved bortfaldt Indstillingspunkterne

A. 1.—A. 6.

B. 2. a. vedtoges med 14 Stemmer mod 1;

B. 2. b. toges tilbage af Forslagsstillerne;

B. 3. vedtoges enstemmig med 10 Stemmer;

B. 4. a. forkastedes med 12 Stemmer mod 4;

Ja stemte: Hr. Jøensen, Barentsen,

Danielsen, Nielsen; Nej stemte:

Madsen, Provsten, Efferso, Jacob

Jøensen, Johannesen, Jacob Pedersen,

Dalgaard, Johs. Petersen, Ras-

mussen, Olsen og Schrøter; —

Buchwaldt og Formanden stemte ikke;

Müller og Højse fraværende.

B. 4. b. vedtoges med 10 Stemmer mod 4;

Ja stemte: Madsen, Provsten,

Barentsen, Efferso, Johannesen,

Jac. Pedersen, Dalgaard, Johs.

Petersen, Olsen og Schrøter; Nej

stemte: Hr. Jøensen, Danielsen,

Nielsen og Rasmussen; — Jacob

Jøensen, Buchwaldt, Dahl og For-

manden stemte ikke; fraværende:

Müller og Højse.

B. 4. c. 1. vedtoges med 10 Stemmer mod 4;

B. 4. c. 2. vedtoges enstemmig med 16 St.;

B. 5. forkastedes med 10 Stemmer mod 5;

Ja stemte: Madsen, Danielsen,

Nielsen, Buchwaldt og Formanden;

Nej stemte: Provsten, Jac. Jøensen,

Johannesen, Jac. Pedersen, Dal-

gaard, Johs. Petersen, Rasmussen,

Olsen, Schrøter og Dahl; — Hr.

Jøensen, Barentsen og Efferso

stemte ikke; fraværende: Müller og

Højse.

B. 6. og B. 7. bortfaldt ved denne Afstemning.

C. vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

D. vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

I Mødet den 17de September vedtoges med 10 Stemmer mod 6 Madsens Endringsforslag til Fordeling af de Vidrog til en Lægebolig, som eventuelt maatte blive at paalægge Vestmanskø Lægedistrikt.

Følgende Fordeling bliver derefter indstillet:

Vestmanskø Sogn $\frac{22}{100}$, Kvivig Sogn $\frac{15}{100}$,

Årsløvig Sogn $\frac{10}{100}$, Halbersvig Sogn $\frac{8}{100}$,

Skolefjord Sogn $\frac{9}{100}$, Søgen Sogn $\frac{7}{100}$,

Øjde Sogn $\frac{6}{100}$, Sandvang Sogn $\frac{10}{100}$,

Midvang Sogn $\frac{10}{100}$, Sorvang Sogn $\frac{9}{100}$,

Op Sogn $\frac{2.5}{100}$, og Ryggens Sogn $\frac{1.5}{100}$.

Den 18de September vedtoges følgende

Indstilling til Ministeriet.

Litterat Ministeriet ved Skrivelse af 17de Oktober 1878 havde anmodet om Lagtingets Udtalelse angaaende forskjellige Spørgsmaal vedrørende Oprettelsen af nye Distriktslægeembeder paa Færøerne, bragtes disse Spørgsmaal til Forhandling i Lagtingsamlingen 1879. Da Tinget manglede forskellige nødvendige Oplysninger, blandt andet om Muligheden for at tilvejebringe en Lægebolig i Vestmanna i Vedboernes eller de paagjældende Kommunes Foranstaltning, blev det nødvendigt at indhente Sagen, indtil disse Oplysninger vare tilvejebragte, hvorhos dog Tinget endnu i samme Session udbad sig Udvalgets Betænkning om Sagens Realitet, og fra Spørgsmaalet om Garantien for Lægeboligen. Efter at de ønskede Oplysninger vare tilvejebragte, har Spørgsmaalet aller i indværende Samling været behandlet og Udvalg udsat i Sagen.

Medens Lagtinget fremdeles maa være af den Formening, at der ved den i 1877 foretagne Ordning, hvorefter Landkirurgens nuværende Lægedistrikt tænkes delt mellem fire Læger paa en fortrinlig Maade vilde være sørget for Vedboernes Afgang til Lægehjælp, kan det paa den anden Side ikke nægtes, at Lagtinget næppe for Tiden vilde have fremkommet med Forslag til en saa vidtgaaende Forandring, dersom der ikke i de nærmest forud for Forhandlingerne gaaende Aar havde hersket en usædvanlig Enighed her paa Øerne, og da det tilmed maa indrømmes, at en saadan Ordning saa vel fra Statens som fra Vedboernes Side, vilde kræve Opretholdelse, hvorom der ikke kan være Tale, har Lagtinget allerede i Hjør fundet sig foranlediget til at udtale, at denne Plan for en Aarrække maa anses for uigennemførlig.

Da der ved Valget af Medlemmer til Bopæl for en eventuel Distriktslæge udelukkende vilde blive taget Hensyn til de fra Vangs og Vestfiden af Strøms fremkomne Krav, og da de efter Lagtingets Anstuelser lige saa mægtig stillede Vedboere af den nordlige Del af Sundelaget, saaledes som det er bemærket i den af Udvalgets Mindretal afgivne Betænkning, saa godt som ikke i nogen Henseende vilde opnaa nogen Forbedring af deres nuværende Stilling ved Anføttelsen af endnu en Læge i Thorshavn — noget, som baade er indlysende af de i Udvalgets Mindretalsbetænkning anførte Grunde og som yderligere bekræftes ved at Kræbene paa en Forøgelse af Lægepersonalet allerede fremkom paa en Tid, da der fandtes to Læger i Thorshavn — har Lagtinget ikke troet at kunne tiltræde dette

Forslag, saa meget mindre som dets Vedtagelse formentlig maatte føre til Oprettelsen af et Lægeembede i Sundelaget hurtigere end ønskeligt, og Lagtinget ikke kan undlade at lægge Vægt paa de særlig under Henviisning til Sæderens Lægeembedes Historie fra samtlige her nærende Læger fremkomne Udtalelser mod Oprettelsen af saa mange Lægeembeder, der, som bemærket, efter al Sandsynlighed vilde uopdrødiggjøre ekstraordinære økonomiske Opretholdelse.

Lagtinget har derimod forment i det hele taget at maatte indrømme, hvad der i den i Hjør af Mindretallet i Udvalget afgivne Betænkning er anført, at hele det paagjældende Distrikt, paa en efter de her nærende Forhold tilfredsstillende Maade, vil være hjulpet med en i Vestmanna bosat Læge, i det Vedboerne af Distriktet, saaledes som i den nævnte Betænkning paavist kan vilse saa en Hjemmesjukstasstand til Lægen af 2 Mil mod for Tiden gennemsnitlig 4 Mil, i det de i det hele taget vilde være langt mindre indsatte for at assisteres fra Forbindelse med Lægen, og endelig som oftest vilde kunne indskrænke Forbruget af Medicin paa Øerne til og efter Lægen, og som det vil erindres, var det netop paa disse Momenter, der saa vel fra Vedboernes som fra Lagtingets Side, har været lagt særlig Vægt. Naar det er bleven anført, at Afstanden til Lægen vel vilde forøges betydelig, men at Vejen til Hjemmet, fordi Forbindelsen hovedsagelig vil gaa over Land, blev mindre farbar, har Lagtinget ikke troet at kunne tillægge denne Indvending nogen Betydning, i det Forbindelsen over Land netop maa anses for særlig ønskelig, fordi den medfører den tilføjede større Sikkerhed mod ved Uvejre at assisteres fra Lægen. Fra samtlige de Medlemmer af Tinget som tor antages at have specielt Kendskab til Forholdene i det paagjældende Distrikt, foreligger der desuden Udtalelser for, at Kommunikationen mellem Vestmanna og de øvrige Bygder i Distriktet i det hele taget ikke frembyder særlige Vanskeligheder. Naar det endelig er fremhævet, at Anføttelsen af en Læge i Vestmanna vilde vanskeliggjøre en fremtidig Deling af Distriktet, kan Lagtinget ogsaa her slutte sig til, hvad der i Udvalgsbetænkningen af 1879 er udtalt, at Tidspunktet for en saadan Deling, naar henføres til den hidtil stedfindende Deling af Landkirurgs-embedet, tor antages at ligge saa langt hen i Fremtiden, at det ikke lader sig gjøre nu at udtale nogen Mening om, hvorledes Hensynsforholdene til den Tid vilde have indvirket sig og derfor vilde være urigtigt af Hensyn til dette Tidspunkt at indføre en for nærværende Tid utilfredsstillende Ordning.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Tilvejebringelsen af en Lægebolig i Vestmanna, skal

Lagtinget tillade sig at oplyse, at der fra Nordstrøms Forstanderskab er fremsendt Tegning til en paagjænde Lægebolig tilligemed to Overlag over Registerne til en laadun, det ene gaende ud paa at købe og efter Tegningen ombygge en ældre Sammerbygning, det andet gaende ud paa efter samme Tegning at opføre et nyt Stenhus, begge beløbene sig til mellem 6 og 7000 Kr., end videre at der i Nordstrøms Kommune i frivillige Bidrag til en Lægebolig i Vestmankhavn er tegnet et Beløb af 3—4000 Kr., for hvilket Beløb Forstanderskabet med Lagtingets Samtykke har overtaget Garanti, og endelig at Nordstrøms Forstanderskab principalt har andraget paa, at den manglende Sum søges paalignet hele Distriktet, men subsidiært har erklæret sig villig til, jaafremt dette ikke kan opnaas, at overtage hele Beløbet paa Nordstrøms Kommune alene.

Med Hensyn hertil maa Lagtinget beklage den Stilling, Befolkningen i det paagjældende Distrikt i det hele har indtaget til dette Spørgsmaal, i det Distet om at fremme en bestemt Ordning af Sagen, har bragt Beboerne af Distriktets forskellige Dele til at stille sig meget passivt eller endog absolut afvisende over for en anden Ordning. Ligesom der til en paatænkt Lægebolig paa Baags i sin Tid kun var tegnet Bidrag i selve Baags Prestegjæld, derimod aldeles ikke paa Bessiden af Strøms, hvor Beboerne dog vilde være betydelig heldigere stillede med en Læge paa Baags, end de nu ere, saaledes ere de frivillige Bidrag til Opførelsen af en Lægebolig i Vestmankhavn hovedsagelig kun indkomne fra Bessiden af Strøms, aldeles ikke fra Baags, og kun forholdsvis sparsomt i Sundelaget, hvis Beboere lige saa nødig som Baagsbeboerne have villet opgive Tanken om at jaa to Læger i Distriktet, og ligesom Baags Forstanderskab i sin Tid for at sikre det nødvendige Beløb maatte tilbyde sig alene at supplere de frivillig tegne Bidrag, saaledes har nu ogsaa Nordstrøms Forstanderskab været udfaget til at tilbyde eventuelt at paalægge Nordstrøms Kommune alene det manglende Beløb.

Lagtinget maa imidlertid være af den For-
mening, at det vilde være i høj Grad ubilligt, at paalægge Beboerne af en enkelt Del af Distriktet at bære samtlige Udgifter til en Foranstaltning, som hele Distriktet vil høste Nytten af, og der saa meget mere, som den Kommune, der her er Tale om, gennemgaende maa anses for lidet velhavende; da Tinget end videre, væsentligst af Hensyn til Beboerne af Nordboerne, der i sin Tid selv have befestet deres Lægebolig, ikke har ment at kunne gaa ind paa det af to af Udvalgets Medlemmer stillede Forslag om, at Beløbet paalignes hele Amtet,

tillader man sig derfor at anmode Ministeriet om, at søge udmærket Forhjelmsel for, at det ud over de frivillig tegne Bidrag nødvendige Beløb af formentlig 3—4000 Kr., paalignes hele det eventuelle Distrikt med den i høstlagte Vilag nærmere angivne søgewise Fordeling af Beløbet. Lagtinget mener saa meget mindre at maatte være Betænkelsesløs ved denne Foranstaltning, som det i Folge hvad der er anført holder sig forklæret om, at det ikke er Overbevisningen om at den foreslaede Ordning vil være af ringe Nytte, men Distet om at fremme en anden Ordning, der har bragt en større Del af Beboerne til at nægte deres Bidrag til Gjennemførelsen af en Plan, der dog utvivlsomt vil medføre væsentlige Fordele for dem. At der fra et Par i Bygder i Sundelaget i Konsekvens af, hvad der her er anført er indløbet en Erklæring om, at Beløbet med Uvillie imøde en Paaligning i det omhandlede Sted, har Lagtinget ikke troet at kunne tillægge nogen Betydning lige over for en Vedtagelse af det samlede Forstanderskab, i hvilket ogsaa begge de omhandlede Bygder ere repræsenterede, og der saa meget mindre, som det under Forhandlingerne i Tinget blev godtgjort, at Indsigelsen, i det mindste til Dels var fremkommen under en rygtevis udbrædt Forudsætning om, at der vil blive den paalignet et mange Gange større Beløb, end der efter Tingets Mening er Tale om. Med Hensyn til Fordelingen af det Beløb, der eventuelt bliver at paaligne Distriktet skal man under Henblikning til den vedlagte Beregning kun tillade sig at bemærke, at det foreslaede Forhold er udregnet i ligefremt Forhold til Folkemængden og i omvendt Forhold til Afstanden fra Lægens Bopæl, i det Beboerne ere borte i fire Klasser, efter som Afstanden til Vestmankhavn vil andrage 1) mindre end en Mil, 2) fra en indtil to Mil, 3) fra to indtil tre Mil og 4) tre Mil eller derover, saaledes at der er tildelt disse Klasser henholdsvis 4—3—2 og 1 Kvotident for hvert Individ, hvorefter der efter Eljøn er foretaget saadanne mindre Forandringer i det kalkulerede Forhold som Villighedshensyn syntes at gøre onstelige.

Kun for saa vidt Regeringen mod Forventning ikke maatte kunne gaa ind paa dette Forslag, har Lagtinget eventuelt tilladt Nordstrøms Kommune at paatage sig hele Garantien, at optage Laan for den manglende Sum og at paaligne Kommunens Beboere hele Beløbet, i det i Forstanderskabets Skrivelse af 38de August 1880 foreslaede Forhold, en Foranstaltning, som i Virkeligheden maa anses for lidet onstelig, og som Lagtinget kun har ment subsidiært at maatte gaa ind paa, som den i saa Tilfælde eneste Udvej til at muliggjøre den Ordning af

Forholdene, som Lagtinget, under de for Haanden hørende Forhold, maa anse for den hensigtsmæssigste.

Med Hensyn til den eventuelle Distriktsinddeling skal Lagtinget tillade sig at henvise til, hvad der i Udvalgsbetænkningen derom er anført.

Quod angaar Spørgsmaal om Oprettelsen af et nyt Distriktslægeembede i Thorshavn, et Spørgsmaal der som bekendt væsentligst er rejst af Hensyn til Amtshospitalet, har Lagtinget troet at maatte indrømme, hvad der af flere af Tingets Medlemmer er udtalt, at der, naar en betydelig Del af Landkirurgens Læge-distrikt udskiftes, turde være Anledning til endnu en Tid at se Sagen an og navnlig, forinden videre foretages, ad Erfaringens Vej søge at komme til Grundstøb om, hvilken Indflydelse den påtænkte Udskiftelse vil få paa Lægeforholdene i Thorshavn; og Lagtinget har for Tiden saa meget mindre turdet gjøre noget Skridt til denne Plans Gennemførelse, som der efter Tingets Formening ikke fra Dernes Side vil kunne tænkes ydet et saa betydeligt Tilskud dertil, som af Regeringen forlangt.

Lagtinget skal herefter i Gjenfvar paa Ministeriets Skrivelse af 17de Oktober 1878 tillade sig at indstille:

1. at der oprettes et nyt Læge-distrikt med Høvel for Distriktslægen i Vestmanhavn.
2. at Baaga Sogn, Nordstrøms Prestegjæld og Ejdes Sogn af Østero Prestegjæld henlægges til Distriktslægen i Vestmanhavn, dog saaledes, at det tillige tillades Beboerne af Kollefjord at søge Distriktslægen i Thorshavn.
3. samt at der ved Ministeriets Foranstaltning udvirkes Lovhjemmel for, at den til Oprettelsen af en Lægebolig i Vestmanhavn udøver de frivillig tegnede Bidrag nødvendige Sum, som tænkes tilvejebragt ved et Laan til 4 pCt. Rente og 2 pCt. Afdrag i 28 Aar, paalægges hele det eventuelle Læge-distrikt med følgende Fordeling paa Distrikts Sogne: Vestmanhavn Sogn $\frac{22}{100}$, Kvivig Sogn $\frac{12}{100}$, Kvalvig Sogn $\frac{10}{100}$, Halberøvig Sogn $\frac{2}{100}$, Sagen Sogn $\frac{2}{100}$, Kollefjord Sogn $\frac{4}{100}$, Ejde Sogn $\frac{2}{100}$, Sandevaa Sogn $\frac{10}{100}$, Mithvaag Sogn $\frac{10}{100}$, Sørvaa Sogn $\frac{2}{100}$, Bo Sogn $\frac{2}{100}$ og Myggenæs Sogn $\frac{2}{100}$.
4. endelig at Spørgsmaal om Oprettelsen af et nyt Distriktslægeembede i Thorshavn indtil videre stilles i Bero.

Lagtinget den 18de September 1880.

H. Jensen.

Emil Madsen.

G. Jensen.

II. Forslag til Lov om Forandringer i Skjdsloven af 17de Marts 1865.

Efter at det af Færdernes Lagting i Samlingen 1877 vedtoges Forslag til Lov om Forandring i Loven af 17de Marts 1865 om Skjdsbæfene paa Færdene i Rigsdagsamlingen 1879—80 havde været Rigsdagen forelagt, og efter at det af Folketinget i samme Sag nedsatte Udvalg i sin afgivne Betænkning havde foreslaaet en Forandring i Lovforslagets § 1 hvorefter Udgiften ved Sysselmændens Skjds paa deres aarlige Omrejser i Syftet foreslaas delt halvt mellem Kommunen og Skjdsstaden, havde Justitsministeriet ved Skrivelse af 23de Juli 1880 forlangt Lagtingets Erklæring om Folketingsudvalgets Betænkning, navnlig med Hensyn paa den i samme foreslaaede Forandring af § 1 i Lagtingets Forslag.

Ved Sagens 1ste Behandling (den 12te August) henviste Formanden til Spørgsmaalets tidligere Behandling i Lagtinget, og meddelte, at Motivet til den foreslaaede Forandring var, at den af Lagtinget foreslaaede Ordning vilde medføre forholdsvis store Byrder for enkelte Kommuner, navnlig paa Nordøerne, samt henvisse, foranlediget ved en Forespørgsel af Schrøter, til, at et Mindretal i det af Lagtinget i 1877 nedsatte Udvalg havde hævdet den Betragtning, som nu af Folketingsudvalget var gjort gjældende. Schrøter antog, at Rigsdagens og Lagtingets Opfattelse af denne Sag vare grundforskjellige. I Lagtinget gik man ud fra, at al Skjds skulde hvile paa de respektive

Syfter, for saa vidt den ikke udgik fra Centraladministrationen i Thorshavn. Det var ikke heller fra Nordøernes Repræsentant gjort Indsigelser herimod. Olsen havde i 1877 udgjort Udvalgets Mindretal. Han kunde ikke lade sig, at Sysselmændenes Omrejser vare kommunale; kun en ringe Del af de dem paahvillende Forretninger vare af egentlig kommunal vedrørende Natur. Det glædede ham, at man paa Rigsdagen var gaaet ind paa hans Betragtning. Nielsen sluttede sig til Olsen. Sysselmændene bejogede vel paa deres Omrejser kommunale Forretninger, men ingenlunde alle deres Forretninger vare kommunale. Naagaa Syssel vilde vel tage ved den af Folketingsudvalget foreslaaede Forandring, men for Principets Skyld maatte han dog anbefale den. Schrøter indtalte, at Skjdsloven i sin Tid var gennemført med Befolkningen Dulle for at at hjælpe paa enkelte uheldig stillede Pladser; oprindeligt var Skjdsen en Byrde paa hver enkelt Bygd. Han hævdede, at de ved Sysselmændenes Forretninger forarsagede Skjdsudgifter kunde lægges paa hver enkelt Bygd. Sysselmændene i Nordøernes Syssel kunde indskrænke sine Omrejser til to. Eftersom var i det væsentlige enig med Schrøter. Skjdsloven kom i Stand efter Klager fra enkelte særlig udsatte Steder, men senere beklagede man sig almindelig over Loven; Klagerne stotte sig mere trykkede end for og andre havde faaet en ny Byrde. — Man gjorde nu store Rejser, for at saa en saa meget større Del af Skjdsstatten. — Man indførte Skjdsudgifter, som der tidligere ikke havde været Tale om, f. Ex. Geinderejser;

baade Befolkningen og Skjelsmændene havde været enige om at forøge Udgifterne. Olsen nedlagde Indsigelse mod Effersø's Udtalelser angaaende Skjelsmændens Skyds. Skydsklassen havde vel Underbalance i de første 5 Aar, men i de sidste Aar var der Tale om at paalægge mindre Besøb end tidligere; oven for Schrøter hævdede han, at man ikke burde lade en Byrde, der var en fælles Byrde, falde uforholdsmæssig tungt paa en enkelt Del af Befolkningen. Schrøter mente, at hvis Byrden skulde hulle paa den, der har foranlediget den, burde Skydsklassen helt ophæves. Skulde Skydsbyrden hulle paa hele Landet, kunde, i Følge samme Princip, Fattig- og Skoleudgifter fordeles paa hele Landet, hvad dog næppe vilde bifaales. Skydsudgifterne burde, efter hans Mening, i det hele være lavere end Tilfældet var. Effersø bemærkede til Olsen, at det kun var tilskyndende, at Skydsudgifterne i de senere Aar vare formindskede naagt de fremkomne Besværinger havde medført, at vedkommende tog Med i Sejlene. Olsen mindede Effersø om Skydstyrelsens Forskjælse fra 20 Skilling til 50 Ore. Johs. Petersen kunde ikke indkomme Olsen, at Skydsudgifterne vare formindskede. Naagtet Præsternes Fristyds til Olaf var faldet bort og naagtet Postkassen havde overtaget en Del Udgifter, som tidligere vare afholdte af Skydsklassen, turde man dog ikke gaa tilbage til den første Paalægning. Efter at hvert Sogn fik sin Skonto, var der paa mange Steder indført Besparelser.

Efter Begjæring af Barentsen, Dahl, Schrøter og Gr. Svendsen vedtoges Forhandlernes Afslutning med 10 Stemmer mod 2.

Efter Forslag af Olsen vedtoges det enstemmig, med 12 Stemmer, at henvisne Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, der valges den 13de August og som, til at bestaa af Henke, Effersø, Danielsen, Gr. Johannesen og Jacob Svendsen.

Under 27de August fremlagdes i Tinget følgende Udvalgsbetænkning i Sagen.

Undertegnede Udvalg, der af Lagtinget er nedsat til at udarbejde et Forslag til den af Justitsministeriet forlangte Erklæring om Folketings Betænkning over Forslag til Lov om Forandring i Loven af 17de Marts 1865 om Skydsvesenet paa Herroerne, har troet, at det ikke vilde overskride sit Hverv, om det ikke indskrænkede sig til det foreslagte Spørgsmaal alene, men ogsaa henvendte Ministeriets Opmærksomhed paa et andet Punkt i Lovforslaget, nemlig Fordeling af Skydsstatten mellem flere til samme

Kommune hørende Eogne, med Hensyn til hvilken Ministeriet formentlig har faaet en mindre rigtig Forestilling om Lagtingets Mening paa Grund af en uheldig Affattelse af Indstillingen til Ministeriet om denne Sag i 1877.

Med Hensyn til Folketings Udvalgsbetænkning kan nærværende Udvalg fuldstændig tiltræde samme. Da Sagen tidligere var til Behandling i Lagtinget var Tanken nærmest henvendt paa at afhjælpe den Mangel paa Økonomi, der formentlig gjorde sig gjældende saa godt som overalt paa Herre. Under Betænkningerne for at maa dette Maalet udgik det ikke Lagtingets Opmærksomhed, at dets berettede Forslag mulig var mindre principrigtigt, men det antog, at de Fordele, som derved vilde opnaas, vare saa store, at en saadan Afgivelse fra Principet kunde undskyldes. Udvalget antager derfor, at Lagtinget vil slutte sig til dets Opfattelse, at Lovforslaget har vundet betydeligt dels ved Ministeriets Endring af „officielle Betegnelser“ til „Kølsbestyrrelserne for de kommunale Bølg“, dels ved Folketings Udvalgs Forslag om Deling af Skjelsmændeskydsen, saaledes at Halvdelen paahviler Kommunerne og Halvdelen Skydsklassen; thi dels er dette principrigtigere og dels vil den forholdsvis uheldige Stilling, hvori Herroernes Skjæl vil komme ved Lovforslaget derved blive noget forbedret.

Medens Udvalget saaledes fuldstændig maa tiltræde den foreslaaede Forandring af § 1 maa det med Hensyn til § 2 tilføje sig følgende Bemærkninger.

Man kan vistnok som Regel opstille, at Lagtinget, naar Regeringen har foreslået samme et eller andet Forslag, udelukkende vil tiltræde dette, saafremt det ikke har noget bedre eller noget, det lægger særlig Vægt paa at sætte i Stedet for. Men Lagtinget derved i 1877 med saa overvejende Majoritet har foreslaaet, at Skydsudgifterne skulle paalægges de enkelte Eogne i Fællesskommunerne efter Folketal og ikke, som af Regeringen foreslaaet, efter Skatteværdi, maa Udvalget antage, at Lagtinget har lagt særlig Vægt herpaa, og at Indstillingen til Ministeriet, med Hensyn til dette Punkt, maa have været mindre heldig afsluttet, i det formentlig det daværende Udvalgs Opfattelse er fremstillet som det saaledes Lagtings. For at bestyrke Rigtigheden af denne sin Aufstælse vil Udvalget tillade sig at anføre, at Lagtinget i Samlingen 1875 ved Begjæringen for Bølg Skjels Fællesskommuner har decideret saaledes: „Skydsstatten fordeles for Fremtiden over paa de enkelte Eogne efter Folketallet“ og denne Regel har siden været fulgt over alle Herroerne og tilskyndende har man været tilfreds med

denne Bestemmelse; i det indtægt til Misforståelse dermed hidtil har været sig. Begges der ogsaa Vægt paa Principet, naar Udvalget fremhæver, at det anser Stydsstættens Fordeling paa Sogne efter Folketal at være mere principrigtig end efter Stætteene, thi dels efter første Stydsloven af 1865 hovedsagelig en ligeligere Fordeling af Stydsbyrden paa de Stydspligter, hvilket formentlig opnaas ved Stydsstættens Fordeling paa Sogne efter Folketallet, thi i Reglen findes de fleste Stydspligter i de Sogne, hvor der er størst Folkeindbyggelse, dels naar Kommunalloven Sogne, selv om de, hvad Bestyrelsen angaar, ere en fælles Kommune, hvad Indtægter og Udgifter angaar, betragtes som selvstændige Kommuner. Udskillelsen fra Fælleskommunen burde derefter formentlig hverken kunne begunstige eller forringe Sognets økonomiske Stilling, hvilket heller ikke vil ske, naar Fordelingen sker efter Folketal, men derimod, naar Stætteene skal være Grundlag, thi da vil hver enkelt Udskrivning nødvendigvis gøre en ny Stættefordeling, saaledes, at hvis det udskilte Sogn har været velstaaende og selvgællig baaret den største Stydsbyrde, vil det vinde ved Udskillelsen og de efterblivende Sogne være, hvad det udskilte Sogn tidligere har været end det skalde efter Folketallet, ligesom Forholdet vil blive omvendt, naar det udskilte Sogn er mindre heldig stillet i økonomisk Henseende, da ville de i Fælleskommunen tilbageværende Sogne faa en Stættenedsættelse.

Det er ikke usandsynligt, at Stydsstættens Fordeling paa Sogne i en Fælleskommune efter Stætteene i Henshold til foranstaaende kunde bevirke, at Forstanderskabet vilde finde Anledning til at modsette sig et Sogns Udskillelse af Fælleskommunen, men at skabe Hindringer for en i alle Henseender ønskelig Udskillelse, forekommer Udvalget meget uheldigt.

Man maa ganske vist ikke alene tage Hensyn til Principet, men ogsaa til Villighed og for saa vidt maa Udvalget indrømme, at efter som de største og folketalrigste Sogne ikke altid have den største Stætteene, vilde Stydsstættens Fordeling efter Folketallet ikke altid være billig, men Forskjellen mellem hvad der vilde blive paalagt Sogne efter Folketal og efter Stætteene vil som oftest ingen reel Betydning have. Udvalget maa dernæst betvivle, at man, ved at følge den af Amtmanden i sin Indstilling til Ministeriet om denne Sag foreslaaede Basis for Fordeling af Stydsstættens efter Stætteene, vil tilfredsstille Villighedens Fordringer. Man kan erindre, at Gaareavl og Fiskeri ere Indbyggernes vigtigste Næringsveje; deres Stætteene beror hver enkelt Aar paa, om den ene eller den anden eller begge disse Næringsveje lykkes eller mislykkes.

Derfor kan det Sogn, som har god Stætteene det ene Aar have en ringe Stætteene det næste Aar og selvgællig vilde det Grundlag for Bestemmelsen af Stætteene, som for de under samme Forstanderskab hørende Sogne, der tidligere have været forenede i et Fattigdistrikt, have i deres Indbyrdes Bestatningsforhold, forinden Udskillelsen, næppe været ganske paalideligt. Det vilde, hvis Villighedens Fordringer skalde tilfredsstilles, vistnok blive uopvindeligt hvert Aar at gøre et Skøn over Sognenes Stætteene, hvilket vilde blive et saa besværligt og vanskeligt Arbejde, at det næppe vilde lønne det derpaa anvendte Arbejde.

Et Skøn over Sognenes Stætteene kan desuden let føre til Rivninger mellem Sognenes Repræsentanter i Forstanderskabet, hvad man helst bør undgå, ligesom Erfaringen desto værre viser, at Skønnet ikke altid kan træffe det rette og let fører til en beslagelig Vilkaarlighed.

Efter det anførte maa Udvalget langt hellere foretrække Stydsstættens Fordeling paa Sogne efter Folketal for Fordelingen efter Stætteene og tillader sig i Henshold hertil at foreslaa Erklæringen til Ministeriet affattet saaledes:

Til Justitsministeriet!

Da det høje Ministerium har forlangt Lagtingets Erklæring om Folketingets Udvalgsbetænkning af 11te Juni d. A., hvori foreslaas en Forandring i § 1 i Forslaget til Lov om Forandring i Lovet af 17de Marts 1865 om Stydsstættens paa Fæderne skal Lagtinget herved erbedigt tillade sig at bemærke, at det under Forhandlingerne om denne Sag i 1877 ikke var undgaaet Tingets Opmærksomhed, dels at det var mindre principrigtigt, at hele Sysselmandsstyret skalde gaa over paa Kommunerne, og dels at den saaledes foretagne Ordning vilde medføre en forholdsvis stor Forøgelse af Stydsudgifterne for et enkelt Syssels Vedkommende, men Lagtinget haabede, at der ved den Besparelse, der vilde blive Følgen af den nye Ordning, vilde vædes Bod derpaa. Ved den af Ministeriet foretagne Endring af § 1 samt ved den af Folketingets Udvalg foreslaaede Forandring bliver Principet, at Udgifterne ved Styds i rent kommunale Djemed skal paahvile Kommunen, bevaret. Den forøgede Udgift for Nærverneres Syssel vil formindskes og forhaabentlig det tilsigtede Djemed, nemlig Besparelse i Stydsudgifterne, opnaas. Lagtinget maa derfor anse den foreslaaede Forandring heldig og ønskelig.

Lagtinget tillader sig dernæst lige erbedigt at henlede det høje Ministeriums Opmærksomhed paa, at det lægger megen Vægt paa, at Stydsstættens Fordeling paa Sogne, ogsaa naar

flere af disse ere samlede under en Fællesbestyrelse, efter Højesterets Regler har været fulgt her paa Berne siden 1875 og man anses for mere principrigtig, og lettere at udføre, hvorimod en Fordeling af Skatteværdier efter Skatteværdier vil være en Eljensdag, som let vil føre til betragtelige Uværdigheder i Forstanderskabet og Vilkaarlighed, mulig uden at naa det tilføjede Maa: en retfærdigere Fordeling af Skatteudgifterne paa Sognene.

En Endring i Lovforslagets § 2 jaalebes at Skatteudgifterne, hvor en Kommune bestaar af flere Sogne, skulde fordeles paa disse efter deres Folketal, anser Lagtinget for i høj Grad ønskelig.

Thorshavn den 23de August 1880.

D. P. Essersø, I. Joensen.
Præsident.

G. Johanneesen.

M. Danielsen, I. P. Hønge.

Den Behandling foretoges den 31te August, Udvalgets Ordfører, Essersø, henviste til Sagens tidligere Behandling. Ministeriet havde foretaget en Forandring i Lagtingets Forslag, saaledes at Udgifterne til Skatte i Anledning af Højesteretsvalg blev Fællesudgift, og af Følgeskatterne var det derefter foreslaaet, at Højesteretsvalg af Sysselmandsskatten bæres af den fælles Kasse. Udvalget erklærede, at denne Forandring baade var hensigtsmæssig og principrigtig, men Lagtinget havde her troet at kunne freeløse det principrigtige for at hjælpe større Økonomi. Med Hensyn til Lovforslagets § 2 bemærkede han, at det i 1877 var foreslaaet at fordele Kommunernes Andele i Skatteudgifterne efter Skatteværdier; det da nedsatte Udvalg var af den Mening, at Folketallet burde lægges til Grund; men Indstillingen til Regeringen lød paa, at man ikke holdt videre paa dette Forslag. Nærværende Udvalg bestemte det forrige Udvalgs Mening, og Taleren henviste til en Lagtingsresolution af 1875, hvorefter Skatten skulde fordeles efter Folketal. Han paapegede Vanskeligheden ved at benytte Skatteværdier som Basis for Fordelingen. Formanden kunde tiltræde Udvalgets Indstilling angaaende § 1. Efter at Lagtinget i sin Tid havde indstillet, at Skatteværdier skulde lægges

til Grund for Fordelingen, og efter at Ministerium og Højesteret havde tiltrædt denne Indstilling, fandt han det ikke hensigtsmæssigt at indlade sig paa § 2, da Regeringen ikke havde spurgt derom; han imodtog Essersøs Indtalelse angaaende Vanskelighederne ved Fordeling efter Skatteværdier. Essersø ansaa Forandringen i § 2 for nødvendig, han mente, at Indstillingen i 1877 mere var et Udtryk for Udvalgsordførers end for Lagtinget Mening. Olsen bemærkede, at den af Essersø omtalte Decision fra 1875 ikke overalt havde vakt saa stor Tilfredshed, som Essersø antog. Han troede, at man var paa Vildspor med Hensyn til den Økonomi, hvis Indførelse man ventede som Følge af Skatteudgifternes Overførelse paa Kommunerne. Johs. Petersen indtalte i Anledning af Forbelysningsforslaget, at han ikke ansaa det nødvendigt at komme tilbage til, hvad der en Gang var afgjort. Danielien sluttede sig til Ordføreren; han mente, at en modsat Opfattelse fra Lagtingets Side maatte betegnes som vakkende, naar henaa til den omtalte Decision fra 1875. Formanden mente, at hvis der var noget vakkende, maatte det siges at være stemmen ved Udvalgets Forslag. Da Skatteloven var for, valgte man Skatteværdier som Basis for Fordelingen inden for de enkelte Kommuner, fordi det vilde være vanskeligt for Lagtinget overalt at bedømme Skatteværdier. Ved Bedømmelsen af Skatteværdier havde man nu noget bestemt at rette sig efter, nemlig Landkommunallovens § 17. Den omtalte Decision var i 1875 først vedtaget efter megen Strid. Højesteretsretten lagde han paa, at Regeringen ikke havde anmodet om Lagtingets Indtalelse om dette Punkt.

Den 4de September fremlagdes af Skriver et jaalydende Endringsforslag til Udvalgets Indstilling angaaende Forandring af § 1.

Forslag til en forandret Affattelse af Indstillingens første Stykke.

Da det høje Ministerium har forlangt Lagtingets Erklæring om Folketingets Udmålingsbetænkning af 11te Juni d. A., hvori foreslaas en Forandring i § 1 i Forslaget til Lov om Forandring i Loven af 17de Marts 1865 om Skatteværdier paa Fæstene, skal Lagtinget erobigt tillade sig at bemærke, at hvor vel man i sin Tid gik ud fra, at navnlig Højesteretsretten, der angik hele Fæstene, og som udgik fra Centraladministrationen, ogsaa skulde bæres af den fælles Skattebetænkning, hvorimod den Skatte, der faldt inden for hvert Syssel kunde bæres af jelske Sysseler, var der dog under Forhandlingen

om denne Sag i 1877 megen Disput om, hvor vidt hele Sysselmændsskypen burde gaa over paa Kommunerne eller ej, og naar man foreslog, at den skulde hvile paa Skjødet alene, var det af rent praktiske Hensyn.

Med den af Ministeriet foretagne Ændring af § 1, samt ved den af Folketingsets Udvalg foreslaaede Forandring vil imidlertid det tilsligtede Skjemed, nemlig Besparelse i Skjedsudgifterne, fremdeles forhaabentlig opnaas.

Lagtinget kan derfor tiltræde den foreslaaede Forandring.

Ved tredje Behandling, som foretoges f. D., tilfaldes det (med 11 Stemmer), at Ændringsforslaget toges med under Behandling.

Ordføreren, Effersø, udtalte sin Formidling over, at Schrøter ikke havde kunnet tiltræde Udvalgets Forslag til Indstilling. Schrøter kunde nok tiltræde Udvalgets Indstilling, men ikke Motiveringen. Det havde aldrig været Tingets Mening, at Udgifterne jærlig skulde falde Norderøerne til Byrde. Skjedsklassens Dannelse skyldes ikke det Princip at lægge Udgifterne paa den, som forarsager Skjedsen, men kun Ønsket om at lette Byrden for nogle af de Bygder, paa hvilken Skjedsen hvilede tungest. Mellem Effersø, Nielsen og Schrøter udspandt der sig nu en Disput om, hvor vidt der ved Sysselmænds og Forstanderskabers Benyttelse af Skjeds var udvist Økonomi. Henke bemærkede, at dette ikke vedrørte Forhandlingen om det af Ministeriet forelagte Spørgsmaal. Formanden

tiltraadte Henkes Udtalelse og fremhævede paa ny det mislige i at begjære Forandring i det, som tidligere var vedtaget af Lagtinget, der udtrykkelig i sin Indstilling i 1877 havde anført, at man ikke tillagde Forslaget om Fordeling efter Folketal nogen Vægt. Han lagde Vægt paa, at man ved Fordeling efter Statterne vilde kunne raade Bod paa Ubillighed som ellers vilde fremsomme. Effersø anbefalede særlig anden Del af Udvalgets Indstilling, fremhævede yderligere Renseligheden ved Bestemmelsen af Statterne. Schrøter anbefalede Fordelingen efter Folketal; da de større Sogne ellers vilde jaa i deres Magt at trykke de mindre.

Efter yderligere Udtalelse af Effersø, Nielsen og Schrøter for anden Del af Udvalgets Forslag til Indstilling, af Formanden og Johs. Petersen mod samme, skredes der til Afstemning. Udvalget tog første Del af sit Forslag tilbage, til Fordel for Schrøters Ændringsforslag, som derefter vedtoges med 17 Stemmer mod 1. Anden Del af Udvalgets Forslag til Indstilling angaaende den intra-kommunale Fordeling af Skjedsstatten efter Folketal vedtoges ved Afstemning ved Ravnecopraab med 12 Stemmer mod 4.

Ja stemte: Madsen, Effersø, Danielsen, Nielsen, Henke, Jac. Jøensen, Gr. Johannessen, Jac. Petersen, Dalgaard, Rasmussen, Schrøter og Dahl. Nej stemte: Barentsen, Johs. Petersen, Buchwaldt og Formanden. Gr. Jøensen og Provsten stemte ikke; Møller og Olsen fraværende.

III. Forslag til Lov om Forandring i Skoleloven af 1ste Marts 1854.

Den 29de Juli 1880 indbragtes i Lagtinget et af detses Formand udarbejdet Forslag til en Lovforandring som oven anført, hvilket Lovforslag er saa lydbende:

Forslag
til Forandringer i Loven om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1ste Mart 1854, for saa vidt Thorshavns Realskole angaar.

§ 1.

(Til Lovens § 3.)

Børnene i Realskolen inddeles efter deres Kundskaber og Evner i 3 Klasser.

§ 2.

(Til Lovens §§ 22—24.)

Ved Realskolen ansættes en Trebjselærer, der overtager Undervisningen i de Fag, som nærmere bestemmes i den af Skoledirektionen approberede Skoleplan.

Trebjselæreren beskiftes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 3.

(Til Lovens § 32.)

Lønnen for Trebjselæreren fastsættes til 800 Kroner med et Tillæg af 100 Kroner for hver 3 Mars Eleverste, dog at Lønnen ikke overstiger 1200 Kroner. Desuden tilstaaes ham fri Bolig samt til Ildbebrændsel 80 Kroner.

Det Realskolens Fjrsjælærer tillagte Beløb til Ildbebrændsel til eget og Realskolens Brug forhøjes til 240 Kroner.

Ved den den 31te Juli stedfundne Behandling af Sagen blev man enig om Medfættelse af et Udvalg, hvortil den 2den August næst efter valgtes: Provsten, Nielsen og Schrøter, og som derpaa med Provsten som Ordforer afgav følgende, den 5te f. M. fremlagt,

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, som er nedsat i Anledning af et Forslag til Forandringer i Lov af 1ste Marts 1854 om Ordningen af Skolevæsenet paa Færøerne, gaende ud paa, at der ved Realskolen i Thorshavn ansættes en Trebjselærer m. v., skal herom bemærke, at Lagtinget i 1875, samtidig med Forslaget til en Forhøjelse af Realskolens Fjrsj- og Andenlærers Løn, androg paa, at der maatte gives Realskolen i Thorshavn Tilladelse til at afholde Afgangsexamen med samme Virkning som den almindelige Forberedelsesexamen af lavere Grad. Man gif den Gang ud fra, at dette kunde opnaas uden nogen Forandring i Skolens indre Forhold. Det har imidlertid senere vist sig, at denne Forudsetning var fejlagtig, i det Skolen navnlig paa Grund af, at Eleverne i samme Klasse staa paa et højt forskjelligt Udviklingsstadium og derfor maa deles i forskjellige Hold, hvorved megen Tid spildes, ikke befinder sig paa et saadant Standpunkt, at den omstjrgte Tilladelse har Annet gives.

Da man nu har anset det for i høj Grad

ansteligt baade for selve Undervisningen i Skolen og for den skolegængende Ungdoms Fremtid, at det aftraaede Amaal kunde naa, og man har ment, at dette kan lunde ske, naar Eleverne blive delte i 3 Klasser, og der blev ansat en Tredeleerere, har vedkommende Ministerium efter gjentagen Forhandling med den her værende Skoledirektion paa Finansloven for indeværende Aar opnaaet de dertil sigtende Bevillinger nemlig et Beløb paa 6000 Kr. en Gang for alle til en Udvidelse af Realskolens Udganger saaledes, at der indrettes et nyt Klasseværelse, et Værelse til Opbevarelse af Skolens Samlinger og Bøger, en Behovsfuldhed til Tredeleereren, og at der tillige foretages en Udvidelse af Forstelæreren Lønning. Denne Bevilling er givet under den Forudsættelse, at Beløbet ikke vil blive overstrebet, hvilket Udvalget ogsaa gaar ud fra saaledes, at der ikke vil blive Spørgsmaal om noget yderligere Tilskud i den Anledning fra de her værende Klasser.

Paa Finansloven er der desuden bevilget en aarlig Løn af 800 Kr. til en Tredeleerere. I Anledning af denne Bevilling er der nu foreslaaet, at samme Tredeleerere skal have en stigende Løn indtil 1200 Kr. efter mindst 12 Aars Tjenestetid, da man har ment, at en dygtig Mand — jærlig uddannet i Sang og Musik — neppe vil kunne ventes at blive i længere Tid ved Skolen uden Udsigt til en saadan gradvis Lønningssjorhøjelse i Lighed med Skolens værige Lærere, hvorhos man har foreslaaet, at den aarlige Brændselshjælp til Tredeleereren og til Forstelæreren i Anledning af det nye Klasseværelse og Biblioteksværelset aarlig afholdes af Skolefondens Midler med 120 Kr. Skolekommissionen for Thorshavns Realskole har i Skrivelse af 28de f. M. udtalt, at disse Udgifter ud over Statens Tilskud paa 800 Kr. sandsynligvis vilde kunne afholdes af Fondens uden Tilskud anden Steds fra, da Fondens Kapital er i stadig Stigning; efter de Udvalget forelagte Oplysninger for Stigningen i de sidste 3 Aar, fra 1ste Januar 1876 til 1ste Januar 1879, været 864 Kr. 21 Ore, hvilket fordelt paa hvert Aar er 288 Kr. 7 Ore. Forste- og Underleereren ere nu paa højeste Løge, og samtidigt er der foretaget større Reparationer f. Ex. Udsøffelse af Beton-Trapper i Stedet for Tre-trapper m. v.

Hvad Realskolens Betjening for de her værende Der angaar, skal man oplyse, at den siden dens Oprettelse har været besøgt af 109 Elever, deraf 69 fra Thorshavn 50 fra Landet, medens den med Realskolen sammenhørende Lærerskole har været besøgt af 32 Elever, deraf 4 fra Thorshavn og 28 fra Landet. I sidste Skoleaar besøgte Skolen af 80 Elever

(21 fra Thorshavn — 9 fra Landet), medens der var 5 Elever i Lærerskolen — alle fra Landet.

Det fremgaar heraf, at man baade fra By og Land har søgt at faa Del i Oplysnings Goder; men des værre have de store Udgifter, som ere forbundne med at holde Børn fra Landet i Skolen, ofte nødsaget Landboerne til at tage deres Børn bort fra denne meget for de onstede det og tillige afholdt endnu flere fra at sende deres Børn dertil. Udvalget formener vel, at Skolen selv vil kunne til fuld Nytte, naar man ser Udveje til at give Landboerne Udgangen til at holde deres Børn ved den uden alt for store Udgifter; men da man nu har stillet dertil sigtende Forslag, og da det her foreslaaede er et Skridt fremad mod det Amaal, som man kan stræbe hen til, at Landets Børn i Landet selv kunne erholde en Undervisning, som kan gjøre dem stikke til at blive gode Borgere og lette dem Udgangen til en videre gaende Undervisning, maa man i Haab om, at det snart skal lyffes ved at virkeliggjøre Tanken om at give Landboerne Udgang til at nyde godt af Skolen i rigere Amaal end hidtil, tilvande Sagtinget at vedtage de her stillede Forslag, ved hvis Enkelt-heder man i øvrigt ikke har nogen yderligere Bemærkning at gjøre.

I Henhold til ovenstaaende tillader Udvalget sig at indstille, at det fremkomne Forslag til Forandringer i Lovet om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Lærerne af 1ste Marts 1854, for saa vidt Thorshavns Realskole angaar, vedtages ubrændt, i det man med Hensyn hertil endnu skal tilføje, at Forslagets Vedtagelse allerede nu vil gjøre det muligt at faa de nødvendige Udbygninger foretagne i indeværende Sommer og tillige Tredeleereren ansat fort efter Skoleaarets Begyndelse, forudsat at de foreslaaede Forandringer maatte opnaa aller-højeste Sanktion, hvorom der ikke er nogen Grund til at tvivle."

Lærernes Sagting, Thorshavn den 1ste
September 1880.

J. Nielsen. J. H. Schrøter.

Sørensen,
Lektor.

Den 7de August var Sagen til 2den Behandling. Ordføreren (Provsten) anbefalede, under Henvisning til Udvalgsbetænkningen, Lovforslaget til iøvrandet Vedtagelse. i det Realskolen herved vilde sættes i Stand til at afholde Præliminærexamen. Særlig fremhævede han, at den nye Bestemmelse om Undervisningsplanens Approbation af Skoledirektøren, i Stedet for som tidligere af Skolekommissionen, var vel begrundet i den større Værdning Skolen herester vilde jaa for Besøkningsen.

Lovforslagets § 1. Schrøter fandt det, af Hensyn til Værnets Stændighed, heldigere at dele Skolen i 4 i Stedet for, som foreslået, i 3 Klasser. § 2. Han maatte end videre lægge megen Vægt paa, at Svømning blev optaget som tungt Undervisningsfag. For manden ansaa vel Undervisning her for gavnlig, men betvivlede, at det lod sig gennemføre. Efferes troede derimod nok, at man kunde komme ud over Vanstelsighederne, i det der ikke udfordredes videre betydelige Apparater hertil. § 3. Ordføreren formente, at en Vn til Lærelsereren som foreslået ikke kunde lades nogen Høj Vn, og han forventede, at Skolefonden vilde bidrage dels til Lønningsstillet dels til Værelseshjælp. Schrøter vilde vel have Lovforslaget fremmet, naar det kom til at gaa Haand i Haand med det Tinget ligeledes forelagte Forslag om lettere Adgang for Landboere til at holde deres Vn ved Realskolen, men ellers ikke.

Derefter vedtoges enstemmig Overgang af Sagen til 3dje Behandling.

Ved Sagens 3dje Behandling, den 10de August, sættes de enkelte Paragrafer i Lovforslaget under Afstemning.

§ 1 vedtoges med 14 Stemmer for og ingen imod efter en forudgaaende Betænkning fra Ordføreren om, at Adgang fremdeles vilde staa aaben som hidtil til at dele hver Klasse i flere Hold, hvis saadant var fornuftigt. § 2 vedtoges paa lignende Maade efter at Schrøter forinden paaen havde henledet Opmærksomheden paa det onstelige i Svømning som Undervisningsfag, og efter at Ordføreren havde sluttet sig hertil. § 3 vedtoges med 13 Stemmer for og ingen imod efter en Bemærkning fra Ordføreren om, at Lærelserens Vn stod i Forhold til lignende Værelses Vn anden Steds, saaledes f. Ex. ved Realskolen i Hjørring.

Sluttelig anbefalede Ordføreren Sagen

i dens Helhed i Forventning om samles Gavnlighed for Landet, hvorefter hele Lovforslaget efter forudgaaet Afstemning ved Plenumspraab vedtoges med 13 Stemmer for og ingen imod.

Ia stemte: Hr. Jønsen, Madsen, Provsten, Bærentsen, Johanneisen, Jacob Pedersen, Johs. Petersen, S. Madsen, Olsen, Buchwaldt, Schrøter, Dahl og Jernmanden; stemte ikke: Müller, Dantelsen og Jacob Jønsen; fraværende: Efferes, Nielsen, Høge og Dalsgaard.

I Lagtingets Møde den 11te August blev derefter oplæst og vedtaget følgende Indstilling i Sagen til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Paa Finansloven for indværende Aar er der bevilget et Beløb paa 6000 Kr. en Gang for alle til en Udvidelse af den i Thorshavn værende Realskoles Bygninger, og 800 Kr. aarlig som Statens Tilskud til Lønning af en Lærelserer ved Skolen, hvilke Bevillinger ere givne for at Realskolen maatte blive sat i Stand til at afholde Afgangsexamen med samme Virkning som almindelig Forberedelsesexamen af lavere Grad, hvilket hidtil, paa Grund af forskellige Omstændigheder, ikke har kunnet lade sig gjøre.

Da denne Bevilling indtilfærd for at be-
nyttes forudsætter Forandringer i Lov af 1ste Marts 1854 om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne, hvilke Forandringer i Genhold til samme Lovs § 45 efter Lagtingets Indstilling kunne foretages af Kongen, har Lagtinget i indværende Samling paa Foranledning af Skoledirektionen enstemmig vedtaget et Forslag til de nødvendige Forandringer i ovennævnte Lov.

Ved nu at indsende samme til det høje Ministerium for Kirke- og Undervisningsvæsenet skal man med Hensyn til Motiveringen af det i Forslag bragte henvis til medfølgende Udvalgsbetænkning og sluttelig anbefale Sagen til allerhøjeste Approbation i den Forvisning, at den foreslaaede Udvidelse af Realskolen vil bringe den tilføjede Nytte.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 11te August 1880.

H. Jønsen. Sørensen.

G. Jønsen.

IV. Forslag til Lov om Fæstegodsets Overgang til Selvejendom.

Foranstaaende fra 1879 indsatte Sag kom atter for i Lagtingssessionen 1880 og var til 1ste Behandling den 2den August f. A. Formanden mindede om at Sagen blev indsat i forrige Samling paa Forslag af et Medlem af Tinget. Olsen bemærkede, at hans den Gang fremsatte Forslag om at udsætte Sagen var begrundet i den fremrykkede Tid; han foreslog nu Sagen henviset til et Udvalg paa 5 Medlemmer. Schrøter kunde ikke stemme herfor, da han ikke fandt det rigtigt at arbejde videre paa nærværende Sag forinden man saa, hvorledes det gik med Trosagen og navnlig fik at se, hvorledes Regeringen stillede sig til. Spørgsmaalet om Anvendelsen af Kjøbsummen for Erverne. Olsen betragtede en ensidig Gjennemførelse af Trosagen som en Begunstigelse af en vis Klasse paa Betænkning af den øvrige Del af Befolkningen. Schrøter kunde ikke være enig heri, da Kjøbsummen jo skulde betale fuld Pris for Gaugen og og Kjøbsummen anvendes til Bedste for Færgerne i Almindelighed. Prøvsten sluttede sig til det stillede Forslag om Medsættelse af Udvalg, i det det under Sagens gjentagende tidligere Behandling i Tinget ikke hidtil var lykkedes at opnå et positivt Resultat. Effersø hævdede, at Lagtinget i sin Tid havde vedtaget at Trosagen og Fæstesagen skulde behandles i Forening. Trosagen var imidlertid alene for sig bleven nedsendt til Ministeriet, men han fandt det dog nu rigtigt, at der i Opdyrkningens Interesse blev givet almindelige Regler for hele Fæstegodsets Overgang til Selvejendom. Prøvsten bemærkede, at der af

Flertallet i vedkommende Udvalg udtalte en Henstilling til Lagtinget om, at dette for Tiden ikke fandt Anledning til at indgaa til Regeringen med Forslag om Kongegodsets Overgang til Selveje, og at der derfor var besynderligt at vedtage med Henhyn til Trosagen, at denne Sag skulde behandles samtidig med Fæstesagen. Effersø gjorde herimod gjældende, at Fæstesagen først senere blev forkastet. Lige over for en Ytring af Schrøter om, at der allerede var anvendt saa megen Tid og Betænkning paa Sagen, maatte Dalsgaard netop staa paa, at det saaledes anvendte Arbejde nu blev fuldført, da det ellers vilde være spildt. Formanden troede ikke, det vilde føre til noget Resultat at forhandle det fra foregaaende Aar indsatte Lovforslag, og han henstillede derfor i en Dagsorden at udtale, at man for Øjeblikket ikke vilde tage nærværende Sag under Overvejelse. Effersø syntes derimod Sagen burde gaa til 2den Behandling af den Grund, at Kongebønderne som Fæstere vare forhindrede i at foretage Forbedringer ved Gaardene.

Derefter vedtoges enstemmig det fremsatte Forslag om Medsættelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer samt Sagens Overgang til 2den Behandling. Det saaledes nedsatte Udvalg, der kom til at bestaa af Müller, Buchwaldt, Berentsen, Schrøter og Jacob Pedersen, afgav derefter, med Buchwaldt som Ordfører, følgende den 2de August fremlagte Betænkning, hvortil slutter sig et Udvalgt til Lovforslag med vedsojede Motiver.

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning i den fra forrige Lagtingsamling udsatte Sag om Afhændelse af det Staten tilhørende Jæstegods, har forenet sig om at udarbejde efterstaaende hertil sigtende Lovforslag med vedføjede Motiver, i det følgende Bemærkninger forudsættes samme.

Som det allerede Ting bejendt har Spørgsmaalet om Jæstegodsens Overgang til Selvejendomme gjenlænde været drøftet i Udvalg, nemlig i 1876, 1877 og 1879, i hvilket sidste Aar et i den Retning gaaende Lovforslag blev forelagt Tinget, som imidlertid, under Forhandlingerne om bemeldte Forslags Overgang til 3dje Behandling, vedtog at udsætte Sagen til i Aar. Nærværende Udvalg har troet det rigtigt at bygge videre paa det saaledes givne Grundlag og i et nyt Lovforslag at præcisere de Regler, hvorefter den omspurte Indførelse af Selvejendomme, efter dets Formening, bedst burde ske, for her igjennem at meddele et yderligere Bidrag til Spørgsmalets Løsning. Vedens flere af det tidligere Lovforslags Bestemmelser ville findes

optagne i det nu foreliggende, indeholdes der paa den anden Side i dette afstillede herfra afvigende Bestemmelser t. Ex. med Hensyn til Kjøbesummens Fastsættelse (v. Forslagets §§ 3 og 4), Afgangen til Udslytning (Forslagets § 10) og Forpligtelse for Eieren til selv at drive Gaarden (Forslagets § 16). Ved disse Bestemmelser er der tilfjættet paa den ene Side at gjøre det muligt for de Jæstere, som maatte ønske det, at købe vedkommende Jæste, og paa den anden Side skjære de Ulemper, der kunne bekræftes at opstaa, navnlig i Retning af Afspaltelse af de nærværende større samlede Jordebbrug paa Jæstegods og Ejendommens Overgang paa Selvejendommers Hænder. Udvalget undlader imidlertid ikke samtidig hermed at udtale som sin Anskuelse, at det, selv om de her nævnte Ulemper bortskræves ved Bestemmelser i en Lov, kan være forbundet med Betænkelighed at sætte en Reform som den paatænkte i Værk, naar Hensyn tages til at fremtidig Opdyrkning af uopdyrkede Stræninger sandsynligvis herved vil blive en Del hæmmet, og Udvalgets enkelte Medlemmer maa derfor, uanset det udarbejdede Forslag, have sig deres endelige Stilling til Sagen forbeholdt.

Udkast til Lovforslag

om

Afhændelse af det Staten tilhørende Jæstegods paa Jærverne.

ad § 1.

Som § 1 i det Lagtinget i 1879 forelagte Lovforslag.

§ 1.

De Staten tilhørende Jæstegaarde, for saa vidt de ikke besiddes af Embeds- eller Bestillingsmænd som Del af deres Løn, kunne, naar Besidderne fremsatte Begjæring derom, overgaa til Selvejendomme paa efterfølgende Bilkår.

ad § 2.

Som § 3 i samme Forslag.

§ 2.

De paa Jæstegaardene værende Træer, som i Folge Godsbeskyttelsens Samtykke besiddes af Affæstere, overgaa ikke til Salg til Jæsterne ved denne Lov, lige saa lidt som de fra Jæstet paa samme Maade bortlejede Grunde til Baaningshuse, Møster m. v.

ad § 3.

Da Indmarken for en væsentlig Del er kommen i sin nærværende Stand ved forskellige Besidderes Arbejde, hvortil noget lignende hverken gælder om Indmarken eller de til Jorden knyttede Herligeder, er det formentlig naturligt, at Indmarker sælges paa billigere Bilkår end

§ 3.

Kjøbesummen bestemmes til den i Hensjold til Lov om en ny Skyldsetning paa Jærverne af 29de Marts 1867 satte Rettoverdi for den samlede Jord (indengaards og udengaards m. v.), efter Fradrag af den halve Bruttoverdi for Indmarken.

det øvrige Ejendommen tilhørende. I Forbindelse hermed bemærkes, at den i sin Tid foretagne Tagation i det hele maa kaldes en lav Gjenvekslingspris, og at den i Paragrafen foreslåede Kjøbesum saaledes langt fra er ugunstig for Kjøberen, medens paa den anden Side Staten ejter al Rimelighed vil faa et, i Forhold til den hidtil svarede Leje, rigeligt Vedertag.

ad § 4.

Medens de her omtalte Troer bør komme til Betragtning ved Ansættelsen af Kjøbesummen for den indengaards Jord, som en Forøgelse heraf, er det paa den anden Side billigt, at Kjøbesummen for Udsættelsen nedsettes med det Belsb, som denne maatte have lidt ved den flete Indtagelse af Troerne. Det er derhos fundet mere naturligt at lade Veridianansættelsen foretage af den alt i 1857 oprettede Udskiftningskommission i Stedet for at anordne en ny Kommission herfor.

ad § 5.

Den heri fastsatte Godtgjærelse er i Overensstemmelse med den i Udskiftningslovens § 10 fastsatte, og den foreslåede Fordeling af Omkostningerne mellem Statskassen og Kjøberen turde søge tilstrækkelig Gjæmmel i den Betragtning, at Burderingens Foretagelse er i begge Interesser.

ad § 6.

Optaget efter § 5 i Lov af 8de April 1851 om Selvejendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bøndergods.

ad § 7.

I Optaget efter § 6 i Lov af 8de April 1851.

I Kjøbet følger de paa Fæstet værende Inventariehuse.

§ 4.

For saa vidt de ved Salget i Fæsternes Besiddelse værende Troer ikke maatte være tagerede, vil den ved Lov af 4de Marts 1857 om Udskiftning af Fælleshaver oprettede Udskiftningskommission have at vurdere disse overensstemmende med de i sin Tid ved Tagationen fulgte Regler, samt derhos at angive den Forøgelse i Værdi, som den indengaards Jord maa antages at have lidt ved Troernes Indtagelse. Den saaledes paa bemeldte Troer satte Værdi bliver derefter med Halvdelen at tillægge Udsættelsens Bruttoværdi, medens Værdiforøgelsen for den indengaards Jord fradrages i dennes Bruttoværdi med det fulde Belsb.

§ 5.

Omkostningerne ved den i § 4 omhandlede Tagation, der under Godtgjærelse til Kommissionens Medlemmer a 1 Rr. 33 Ore pr. Dag foruden jet Beskjæftning, udredes med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af vedkommende Kjøber.

§ 6.

Kjøbesummen eller den Del heraf som Fæstere ikke ønsker at udbetale, er han berettiget til at afgjøre ved for samme at indstede en 4 pCt. rentebærende Forskrivning med 1ste Prioritets Pantet i Gaarden, men uopsigelig fra Statskassens Side, saa længe første Kjøber eller hans Enke besidder Ejendommen og behørig opfylder de Forpligtelser, som Forskrivningen paalægger Debitor. Kjøberen afholder alle ved de her omhandlede Overdragelser medgaaende Omkostninger.

§ 7.

For saa vidt den flete Ansættelse af Kjøbesummen vil medføre, at en Fæster som Gjer faar et større Belsb at udrede i Rente af Kjøbesummen, end de ham som Fæster paahvilende Udgifter, beregnede efter de ti sidste Aars Gjennemsnit, have udgjort, skal bemeldte Rente, saa længe han eller Enke forbliver i Besiddelse af Gaarden, nedsettes saa meget som Forskjellen beløber, og det forudsæ herom bemærkes i Forskrivningen, i det samme skal udtrykkelig

angive hvilken Del af Kapitalen der saaledes bliver at forrente af Beslubberen i hans Besiddelsestid, og hvilken Del der saa længe henstaar rentefri.

ad § 8.

Oplaget efter § 7 i samme Lov og den hertil sig sluttende Beskjendtgjærelse fra Finansministeriet af 1ste November 1852.

§ 8.

Det skal staa Debitor frit for, efter i det mindste 4 Ugers forudgaaende Anmeldelse til Landfogden, i enhver af de lovbestemte Terminer, dog ikke med mindre Summe end 25 Rdr ad Gangen, at gjøre Afdrag enten paa den rentebærende Del af Gjælden, i hvilket Tilfælde Afdraget ligefrem afskrives paa denne og Rentebetalingen i Forhold dertil nedsættes, eller paa den rentefri Del af Gjælden, i hvilket sidste Tilfælde, samt ligeledes hvis Renterne intet staa ved Skjødets Indsættelse at afgjøre den ikke rentebærende Del af Gjælden, forholdes efter de i Finansministeriets Beskjendtgjærelse af 1ste November 1852 indeholdte Regler.

ad § 9.

Den heri indeholdte Fornsætning kunde formentlig holde Stik, jfr. hvad oven for er anført ad § 8, og Tanten om Oprettelsen af en sly Fond staa i Forbindelse med den Bestemmelse som herom findes optaget i del af Ringet i 1879 vedtagne Lovforslag om Afhændelse af de Statens Fæstegods tilhørende Troer, sammes § 6.

§ 9.

For saa vidt Kjøbssummen, fastsat paa den i §§ 3 og 4 foreskrevne Måde, skulde overstige det dobbelte af den af Renteren ydede Værdi, bekræftet efter de sidste 10 Mars Gjennemsnit, henlægges det overskudende til en særlig Fond, som bestyres af Regeringen og hvis Renter, i Forbindelse med Renterne af de ved Salg af Troerne paa Statens Fæstegods m. m. indkomende Velsh, anvendes til Fremme af Jordbruget og andre almenyttige Formaal her paa Verne.

ad § 10.

Da de her opstillede Regler for Afgang til Udskytning ere betydelig strengere end de i Udskytningelovens § 17 1 Mbr. gjældende Regler, og da derhos de i ommeldte Lov indeholdte Bestemmelser om Sammenlægning og Testationsretten formentlig kunne antages at ville saa større praktisk Anvendelse paa de i Lovforslaget omhandlede Ejendomme end de vides hidtil at have paa det nuværende Odelsgods, vil der formentlig allerede herved være bundet tilstrækkelig Betryggelse for, at de større samlede Jordbrug ikke ville forsvinde, uden at yderligere Waand behøve at lægges paa Ejerens Naadighed med Hensyn til fremtidig Overdragelse af Ejendommene til andre.

§ 10.

De i Følge nærværende Lov fortsatte Ejendomme maa, paa de i efterstaaende 2 Paragrafer nævnte Tilfælde navn, ikke udskyldes i mindre Dele end henholdsvis 2 og 3 Mark, samlede saa vel i By som Hauge eller Høgevart, all efter som Ejendommen udgjør 6 Mark, og derunder eller mere. I vorrigt udvides Lov af 4de Mars 1857, hvorved Udskytning af det private Jordegods paa Fæstegods søges indskrænket, til ogsaa at gjælde fornævnte Ejendomme.

ad § 11.

Oplaget for at lette Afgang til Opdyrking for andre end Ejerer, i det det dog derhos maa være af Betydning, at Opdyrkeren faar et saa stort Stykke, at han herved kan opnaa et virkeligt Udbytte i økonomisk Henseende.

§ 11.

Naar Udskytning af Hauge finder Sted, er det vedkommende Ejer tilladt at udskyde Dele heraf til Opdyrking paa mindst et Kjøbets Størrelse (Sommer- og Vinterjorder).

ad § 12.

Optaget af Hensyn til at Træng til saadanne Grunde ofte kan være til Stede.

§ 12.

Udstykning kan fremdeles finde Sted i mindre Dele af Jord til Byggegrund, Kæstegrund o. a. l., efter forud dertil indhentet Tilbedelse fra Amtet.

ad § 13.

Da Statens Pantestikkerhed forringes ved en slig Udstykning, bør Kjøbesummen for de frastillede Jordstykker formentlig anvendes til at afbetale Ejeren's Skyld til Statskassen.

§ 13.

Saafernt saadan Udstykning, som i § 11 og § 12 omtaltes, foretages af første Kjøber eller hans Eule, skulde de herfor indkomende Beløb, saa længe Kjøbesummen i Henshold til § 6 indestaar i Ejendommen, indbetales til Statskassen som Afdrag paa Kjøbesummen.

ad § 14.

Som § 9 i Lovforslaget fra 1879.

§ 14.

Ingen Del, hverken indengaards eller uden- gaards, af de i denne Lov omhandlede Ejendomme maa bortlejes til Andenumand, med Undtagelse af Hestighederne til Torveste, Julefangst og Forstrandret.

ad § 15.

Med det heri indeholdte Forbud, som har en Analogi for sig i K. 30te Maj 1691 § 9, er der søgt en Betryggelse imod at Ejendommene skulde komme over paa saadanne Folks Hænder, der maatte kunne finde deres Regning ved at opkjøbe Gaarde, som de ikke selv vilde drive men lade bestyre ved andre, hvorved der let kunde staves en uselvstændig Klasse af Befolkningen her paa Lerne, hvis Stilling kom til at bero paa fremmed Jorgerbesiddende. Bestem- melsen i Paragrafens sidste Del formenes der- imod ikke ordentligvis at kunne medføre sige Ulemper, saa meget mindre som der i det be- stemte Antal Aar for Lejemaalet, samt i Paa- læget om Vederlagets Uforanderlighed inde- holdes en Skranke for Vilkaarlighed over for Lejeren.

§ 15.

Det skal ikke være tilladt at tilfortænde sig Ejendomme af den i Lovens nævnte Slags, for derpaa at sætte Opsidder, hvormed det skal være en Forpligtelse for vedkomende Ejers selv at bo paa og drive samme.

Naar deslige Ejendomme ved Arv, Gave eller Giftermaal komme i nogens Besiddelse, er det vel tilladt at lade dem bestyre ved andre; men bør Lejemaalet i saa Fald være uopsigeligt fra Ejeren's Side i 10 Aar, ligesom der for det nævnte Livsrum skal være stipuleret et fast uforanderligt Vederlag fra Lejeren's Side.

§ 16.

Nærværende Lov træder i Kraft den —.

§ Udvalget for Forstetagen, den 23de August 1880.

L. H. Buchwaldt,
Ordfører.

J. H. Schrøter.

E. D. Børentsen.

Med Reservation
G. E. Müller.

J. Petersen.

Den 27de August paabegyndtes 2den Behandling, der fortsattes den 28de s. M. Ordføreren (Buchwaldt) erindrede om at denne Sag alt havde været gjentagne Gange drøftet i Tinget, saaledes i 1876, 1877 og 1879, i hvilket sidste Aar et Lovforslag blev udarbejdet af det da nedsatte Udvalg. Flertal, medens man i de 2 først nævnte Aar havde indskrænket sig til mere almindelige Udtalelser om Sagen. Det i Aar nedsatte Udvalg havde saaledes foresundet et Lovforslag, hvorfra flere Bestemmelser vare optagne, medens paa den anden Side flere herfra afvigende Bestemmelser nu vare foreslaaede dels med Hensyn til Kjøbesummens Fastsættelse, dels vedrørende Afgangen til Udskytning, Ejersens Forpligtelse til selv at drive Jorden m. v. I det Udvalget saaledes havde anvist den Vej ad hvilken Salg af Kæstegodsjet efter dets Egen rettest burde foregaa, havde sammens endelte Medlemmer imidlertid forbeholdt dem deres Stilling til Sagen, hvis Gjennemførelse maatte i det hele kunde have sine Betænkkeligheder. Særlig bemærkede Taleren, at han for sit Vedkommende maatte anse det for et naturligt Krav for Kæsterne paa nogenlunde billige Bistkaar at kunne blive Ejere, men at han paa den anden Side ikke formaaede at se nogen nødvendig Forbindelse mellem den foreslæggende Sag og Erbsagen. Lovforslagets § 1. Ordføreren gjorde med Hensyn til denne Paragraf opmærksom paa, at Lovforslagets Regler om Salg af Frivillighedens Vej ikke skilte Almindeligheden paa Embedsgaardene, da Besidderne af disse ordentligvis ikke vilde blive Kjøbere, hvortilmed Salg af bemeldte Ejendomme formentlig alene kunde tænkes at foregaa gennem offentlig Auktion. Schrøter bemærkede yderligere herved, at man altid havde været bange for at indføre tvungent Salg af Kongsgodsjet som hensynsløst mod de nuværende Besiddere. § 2. Ordføreren udtalte, at denne Bestemmelse var begrundet i, at det vilde være ubilligt at give Kæsteren en let Udgang til at erhverve Jord, hvis Opdyrkning skyldtes andres Arbejde. § 3. Den deri foreslaaede Kjøbesum ansaa Ordføreren for naturlig i Modsetning til den, som var foreslaaet af et Flertal i Lovforslaget fra 1879. At fastsætte Kjøbesummen til det 25-dobbelte af Ejeren efter den i sin Tid stedfindende ny Matrikulering vilde nemlig styde den hele Sag ud i en ubestemt Fremtid. Provsten mente, at en Del kunde tale for det af Udvalget i 1876 fremsatte Forslag om at overdrage Kæstegaardene for det 25-dobbelte af Gjennemsnitslejen, for saa vidt man vilde lægge Hovedvægten paa, at der skabtes en saa kraftig og gunstig tillet Landhøstend her paa Værne som muligt, men der maatte da tillige fastslås

den samme eller en lignende lav Salgspris for Fremtiden — Hensyn derhos taget til Grundforbedringer ved Gaarden —, medens dertilmod første Kjøber ikke skulde have Udgang til strax efter Kjøbet at sælge Gaarden for dens virkelige Værdi, hvilket vilde være at forære ham en hel Del Penge, der maatte slet ikke kom Landet til Gode. Selv en saadan Ordning frembyd imidlertid den store Betænkkelighed, at vor hele Fremtid, hvad Udviklingen af Jordebbruget angik — ikke alene Opdyrkningen — blev lagt i Hænderne paa en privilligeret Stand. Taleren vilde derfor holde paa det af ham sidste Aar fremsatte, af det nu nedsatte Udvalg i det væsentlige optagne, Forslag om Kjøbesummens Fastsættelse, men vilde tillige henstille til Udvalget, om det ikke vilde være rigtigst at gjøre Forandringer med Hensyn til Overløbsjorden. Da denne nemlig er bleven solgt fra den ene Kæster til den anden, om end til en meget lav Pris, burde dens Værdi i Salgsøjeblikket formentlig fradrages Kjøbesummen. Det forekom ham ligeledes at Billighed talte for, at der af Hensyn til de paatænkte ikke uvæsentlige Baand paa den frie Dispositionsvet over Ejendommene blev truffen en Bestemmelse om at Kjøbesummen for disse aldrig maatte være større end den hvorfra de i sin Tid vare overgaaede til Salgs. Schrøter var enig med Provsten angaaende Overløbsjorden, og mente ogsaa at Forbedringer ved Gaarden burde komme alle Sidsende til Gode. Ordføreren henviste til, at der i Lovforslaget indeholdtes Bestemmelser om Udgang for Ejeren til at benytte Testationsretten til, for en billig Pris, at overlade Gaarden til en anden. Nielsen opfordrede Ordføreren til at meddele Oplysning om, i hvilket Forhold den foreslaaede Salgspris stod til Kjøbesummen i Danmark. Ordføreren mente, at der ikke var tilstrækkelig Grund til her at fastsætte Kjøbesummen i Lighed med, hvad der havde fundet Sted i Danmark ved Indførelsen af Selvejendom paa det der værende Staten tilhørende Vandergods, i det man der fremtvang Overgang til Selveje, ligesom ogsaa Jorden nede var opdykket i langt større Udstrækning end her. Nielsen fandt sig ikke tilfredsstillet ved de givne Oplysninger, i det man maatte lægge Mærke til, at der var foreslaaet lagt saadanne Baand paa Udviklingsmuligheden som man vistnok ikke havde nebe, og Taleren paaviste yderligere ved et Par Exempler at Kjøbesummen, som foreslaaet, vilde være 6 Gange saa stor som den i sin Tid var bleven fastsat i Danmark. Effersø vilde foretrække, at der ved Gaardens Overgang til Arvingerne blev fastsat en bestemt Sum med Fradrag af Grundforbedringer. Schrøter bemærkede til Nielsen, at efter hvad han havde bragt i Erja-

ring var Kjøbesummen i Danmark omtrent saaledes som Værdien af Gaardene var den Gang, og man maatte des uden ikke glemme, at den danske Bondestand var bleven mishandlet gjennem Aarhundreder og derfor havde et billigt Krav paa Vederlag, hvormed den her værende Bondestand ikke havde kjendt til et slikt Tryk. I øvrigt havde ogsaa Bondestanden rede gjort meget til Jordens Forbedring, medens Kongsbønderne ikke altid kunde siges at have efterkommet det deri i sin Tid givne Paalæg om at rydde Skyer af Jæstet som vare tjenlige til Opdyrking. Paa Foranledning af en Indtalelse fra Ordføreren om, at naar Lejen her paa Øerne i meget lang Tid gjennekaarnde har været ens, havde Godsejerne i Danmark urådssamt benyttet sig af deres Ret til ved indtrædende Jæstledighed at forhøje Lejen, erklærede Nielsen at saadant var ham ubesjendt. Barentsen troede ikke, at den hidtil gjennem Aarhundreder uforandrede Leje i nogen Maade svarede til Kongsgodsets Værdi. Ved at sælge Kongsgodset for det 25dobbelte af denne Leje vilde man give en meget betydelig Del af Statens Ejendom bort til de nuværende Besiddere uden nogen Garant for at Pengene som Blandet enesige blot Besiddernes Efterkommere til Gode, i det maatte Kjøbmænd kunne have Fordel af at opkjøbe sige Gaarde. Man var ikke berettiget til at sælge disse for Spotpris af Hensyn til Samfundets øvrige Interesser. Ejerssaa saag ingen Grund til at man ikke kunde følge de samme Regler for Salget her som nede, da Færøerne dog vare en Del af Danmark; han oplyste derhos ved et Exempel, at Lejen der nede ingenlunde kunde kaldes høj. Olsen fandt den foreslaaede Kjøbesum altfor høj; siden Taxationens Foretagelse havde der fundet en stærk Falden i Prisene Sted, og Indtægten af Jordegods her paa Øerne havde i den senere Tid været højst ubetydelig. §§ 4—6. Ejerssaa mente at man kunde indgaa Omkostningerne ved en Taxation af de i § 4 omhandlede Øer, i det nemlig disse mulige større Værdi maatte betragtes som Færøernes Ejendom og saaledes kunde henregnes til Høgen. Provsten fandt megen Anledning til ogsaa at medtage de Øer, som i Salgsaiebillet vare reelt stille fra Jæstet, naar der var Spørgsmaal om at tage Hensyn til en eventuel Værdiforringelse paa Høgen, en Bemærkning hvis Rigtighed anerkjendtes af Ordføreren. Nielsen ansaa den i § 5 foreslaaede Betaling til Taxationskommissionens Medlemmer som meget lav, og henstillede tillige, at Kjøbesummen (§ 6) skulde kunne forrentes og afdrages med 6 pCt. p. a. i 28 Aar eller paa lignende Maade. §§ 7—9 samt §§ 10—14 gav ikke Anledning til nogen Forhandling. § 15. Nielsen

mente at der saarbedes Bestemmelse for det Tilfælde, at nogen imod Forbudet opkjøbte Ejendomme og lod disse drive ved andre. Provsten henstillede, at Forbudet ikke skulde rammes Kjøb af flere Kongsgaarde som vare beliggende i en Bygd, navnlig da, naar der, som af og til var Tilfældet, ikke hørte Inventariehuse til Kongesæstet. Det kunde mulig ogsaa være hensigtsmæssigt at indføre en Paragrafs Anvendelighed til Gaarde af en vis Størrelse. Ordføreren forment, at det tilstrækkelig fremgik af den i Paragrafen indeholdte Bestemmelse, at en herimod stridende Overdragelse maatte være ugyldig. Hvad angik Provstens Henstilling da skulde samme blive taget under Overvejelse. Nielsen antydede det enstellige i en Betselse med Hensyn til Tinglæsningsgebyret ved Overdragelser af den i Forslaget omtalte Art. § 16 gav ikke Anledning til Forhandling.

Man stred derefter til at forhandle Spørgsmaalet om Sagens Overgang til 3dje Behandling. Ordføreren udtalte, at det fremgik af de førte Forhandlinger, at navnlig den af Indvalget foreslaaede Kjøbesum havde vakt Mistad. Medens han i det hele maatte fastholde hvad her i saa Henseende var bragt i Forslag, var han derimod enig i at Forandringer burde foretages med Hensyn til Overløbsløsheden og med Hensyn til alle efter Taxationsarbejdets Udforelse indtagne Øer. At ansætte Kjøbesummen til det 25dobbelte af Lejen kunde der formentlig ikke være Tale om, dels fordi den her værende Leje var meget lav og man ikke kunde foreskrive Staten for hvilken Pris den skulde sælge sin Ejendom, dels fordi man ikke var berettiget til at begunstige en enkelt Stand paa den øvrige Befolknings Befordring, og det saa meget mindre som man ikke en Gang vidste om en saadan Begunstigelse kun Standen selv eller uvedkommende til Gode. Efter en Forespørgsel fra Nielsen om hvorledes der skulde forholde, naar den første Kjøber døde uden at have truffet nogen testamentarisk Bestemmelse om Ejendommen, samt en Henstilling fra Johs. Petersen om Værding i § 16 for saa vidt angaar den deri foreslaaede Uopsigelighe af Lejemålet i 10 Aar, vedtoges Overgang af Sagen til 3dje Behandling enstemmig, i det Formanden samtidig indfaldte Værdingsforslag til Mødet den 31te August.

Den 13de September paabegyndtes 3dje Behandling af Sagen efter at forinden følgende Værdings- og Underændringsforslag vare fremskomne, nemlig:

1.

Indbringingsforslag fra Provsten til Lovforslagets §§ 6, 7, 8, 15 samt til en ny Paragraf efter § 15, saalydende:

Indbringingsforslag

til
Forslag til Lov om Afhændelse af det Staten tilhørende Fæstegods paa Færøerne.

Principaalter:

I Stedet for Lovforslagets § 6 sættes:

Kjøbesummen eller den Del af samme, som Kjøberen ikke ønsker at udbetale, er han berettiget til at afgjøre ved for samme at udstede en 6 pCts Forskrivning (4 pCt. Rente, 2 pCt. Afdrag) med 1ste Prioritets Panteret i Gaarden, der skal være nopsigelig fra Statskassens Side, saa længe første Kjøber eller hans Arvefølge besidder Ejendommen eller denne er gaaet over til deres Arvvinger; og de behørig opfylde de Forskriftelser, som Forskrivningen paalægger Debitor. Kjøberen afholder alle ved de her omhandlede Overdragelser medgaaende Omkostninger."

Subsidiært:

I Stedet for Begyndelsesordene af § 6 indtil "som Fæsteren" o. s. v., sættes:

"20 pCt. af Kjøbesummen udbetales strax, den øvrige Del heraf"

Saa fremt det principale Forslag til § 6 vedtages:

§ 7 udgaar og § 8 forandres saaledes:

"Det skal staa Debitor frit for til Landfogden i enhver af de lovbestemte Terminer, dog ikke med mindre Summen end 25 Kr. ad Gangen, at gjøre yderligere Afdrag paa Gjælden."

Til § 15.

Ordene: "hvorimod det skal være" — til Sætningen ud, udgaa.

Efter § 15 indføres en ny Paragraf saalydende:

"De i § 15 indeholdte Indskrænkninger af den frie Aandighed over Ejendommen gælder ikke naar denne er mindre end 1 Mark matrikuleret inden eller udengaaende Jord."

Færøernes Lagting, Thorshavn den 30te August 1880.

Sørensen.

2.

Indbringingsforslag med vedrørende Motiver fra Nielsen og Olsen til Lovforslagets §§ 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12 og 14 samt til en ny Paragraf, saalydende:

Indbringingsforslag

til
Udvalgets Forslag til Lov om Afhændelse af det Staten tilhørende Fæstegods paa Færøerne.

I Stedet for Udvalgets § 3 sættes:

"Kjøbesummen ansættes til Befens 25dobbelte Beløb, beregnet efter 20 Aars Gjennemsnit, i hvilken Beregning Agaven medregnes. Dertil lægges det Beløb, der vilde være at svare af Gaardens eller Fæstets Indfæstning, med et Tillæg af 43 Kr. 83 Ore for hvert 100 Kr. Indfæstningen andrager. Ved Ejendoms Udstedelse vil Kjøberen end videre have kontant at erlægge et saadant Beløb, der svarer til 10 pCt. af Kjøbesummen, hvilket vil være at henlægge til den i § 9 (i Udsættelse) ommeldte Fond."

I Kjøbet medfølger de paa Fæstet værende Inventarier og de af Fæsteren eller hans Formand indtagne Trær samt Vintergræsningsretten af de Fæstet frastilte Trær, hvorimod Halvdelen af Kjøbesummen for de af andre indtagne Trær af Fæstet fradrages i Kjøbesummen."

Motiver til § 3.

I Betragtning af at der ved nærværende Lovforslag agtes lagt betydelig Værd paa den frie Benyttelse af de Ejendomme, der foreslaas afhændede, og for at bringe Kjøbesummen i nær Overensstemmelse med den Kjøbesum for hvilken Statens Ejendomme i det øvrige Rige ere blevne bortsolgte, samt i Betragtning af at Naturallejen i de sidste 20 Aar har staaet i en saa høj Værd, hvori der nu er faldet en betydelig Nedgang, i det Udbyttet og Tællen, der ere saa at sige Fæstegodsets Hovedprodukter, træde med at gaa ud af Handelen, tillader man sig at foreslaa Paragrafen saaledes affattet.

§§ 4 og 5 udgaa.

I Stedet for § 6 sættes en ny § 4 saalydende:

"Den Del af Kjøbesummen som Fæsteren, efter Fradrag af de i § 3 omhandlede 10 pCt., ikke ønsker at udbetale, er han berettiget til at afgjøre ved for samme at udstede enten en 4 pCt. rentebærende Forskrivning med 1ste Prioritets Panteret i Gaarden, der skal være nopsigelig fra Statskassens Side, saa længe

første Kjøber eller hans Enke besidder Ejendommen, og behørig opfylder de Forpligtelser som Forordningen pålægger Debitor, eller indb. 6 pCt. Rente og Afdrag i 28 Aar.

Kjøberen afholder alle ved de her omhandlede Overdragelser og Forordninger medgaaende Omkostninger."

Til Udvalgets § 7, 5te Linie imellem Ordene "Kjøbesummen" og "end" indskrives: "hvis Forordningen lyder paa 4 pCt. Rente".

Til § 8. De to første Ord udgaa og i Stedet for disse sættes: "I Tilfælde af Forordning af 4 pCt. Rente skal det" o. s. v.

§ 9 udgaa og i Stedet for samme sættes:

"De i § 3 omhandlede 10 pCt. henlægges til en særlig Fond, som bestyres af Lagtinget og hvis Renter, i Forbindelse med Renter af den ene Halvdel af de ved Salget af Troerne til andre end Hæsterne paa Statens Hæstegods m. v. indkomnende Summer, anvendes til Fremme af Jordbruget eller andre almennyttige Foretagender her paa Øerne."

Til § 12. Efter Ordet "Røstgrund" indskrives: "Supplering af Skofoder."

Til § 14 føjes: "uden Amtets Samtykke".

Hvis disse Ændringer vedtages, bliver Paragrafens Rækkefølge at forandre i henhold hertil.

Som en ny Paragraf tilføjes:

"For Tinglæsning af Overdragelsesdokumenter vedrørende deslige Ejendomme bliver at udrede de for Hæstebrevs Tinglæsning bestemte Retshæfter."

Thorshavn den 31te August 1880.

B. Nielsen. E. Olsen.

3.

Ændringsforslag fra Udvalget til Lovforslagets §§ 2, 3, 4 og 15, saalydende:

"Det i Sagen om Hæstegodsets Overgang til Selvejendomme nedsatte Udvalg tillader sig herved at stille følgende Ændringsforslag til det Tinget herom forelagte Lovforslag:

ad Lovforslagets § 2.

Som et nyt Led efter Paragrafens Slutning tilføjes:

"For saa vidt Hæsteren maatte have haft Ret til Wintergræsning paa deslige Troer, følger saadan Ret derimod med i Salget af Hæstegaarden."

ad Lovforslagets § 3.

Efter Ordet "Indmarken" i Paragrafens 1ste Led tilføjes:

"samt imod en Godtgørelse, som i Lov om Hængevæsenet paa Hæsterne af 23de Februar 1868 findes § 72 bestemt, for hvert Høvedsaar (Livsdyd), der findes over den faste Besætning (Indstyden)".

ad Lovforslagets § 4.

Paragrafen udgaa, hvorimod i Stedet for samme foreslaas som

Ny § 4.

"Saafremt der ved Salget maatte forefindes ikke togerede Troer, vil den ved Lov om Udskiftning af Fælleshauger paa Hæsterne af 4de Marts 1857 oprettede Udskiftningskommission have at vurdere disse, overensstemmende med de i sin Tid ved Taxationen fulgte Regler, samt derhos at angive den Forringelse i Værdi, som den udenaards Jord kan antages at have lidt ved Troernes Indtagelse. Medens Værdiforringelsen fuldt ud fragaar i Kjøbesummen efter § 3, bliver denne omvendt at forøge med Halvdelen af de Troers Værdi, der, som værende i Hæsterens Besiddelse, følge med i Kjøbet, jfr. § 2."

ad Lovforslagets § 15.

Efter Paragrafens 1ste Led indskrives følgende Sætning:

"Justitsministeriet bemyndiges til at bevilge Undtagelse herfra for det Tilfælde, at flere saadanne Ejendomme ligge i samme Bygd."

I Udvalget den 31te August 1880.

B. H. Buchwaldt, J. H. Schrøder.
Indsætt.

E. D. Barentsen.

J. Petersen, G. E. Møller.

4.

Underændringsforslag fra Udvalget til sammens
Ændringsforslag til Lovforslagets §§ 2 og 3,
saalydende:

Underændringsforslag

til

Udvalgets Ændringsforslag til Lovfor-
slaget om Fæstegodsets Overgang til
Selvejendomme.

ad Lovforslagets § 2.

Følgende Sætning tilføjes yderligere samme
Paragraf:

„Ligeledes medfølge i Kjøbet de i Fæsterens
Besiddelse værende Trøer samt de paa Fæste-
gaardene værende Inventariehuse.“

ad Lovforslagets § 3.

Paragrafens 2det Led: „I Kjøbet med-
følger o. s. v.“ bortfalder.

I Færøernes Lagting den 13de September
1880.

B. H. Buchwaldt.
Ordfører.

E. D. Barentsen.

H. E. Müller, J. H. Schrøter, J. Petersen.

Ordføreren (Buchwaldt) henviste til de
ved Sagens den Behandling fremkomne Ud-
talelser, hvilkte havde foranlediget Udvalget til
at stille Ændringer til enkelte af Paragraferne
i Lovforslaget. Lovforslagets § 1 forhandlede
uden Afstemning. Efter at dernæst Udvalgets
Underændringsforslag til Lovforslagets § 2 og
sammens Ændringsforslag til bemeldte Paragraf
med denne Tilføjning var enstemmig vedtaget,
vedtoges Paragrafen saaledes ændret ligeledes
enstemmig. Under Behandlingen af Lovforslagets
§§ 3 og 4, Nielsens og Olsens samt Udvalgets
Ændringsforslag med Underændringsforslag til
disse Paragrafer bemærkede Ordføreren, at
Taxationsprotokollen vel i det hele skulde lægges
til Grund ved Fastsættelsen af Kjøbesummen,
men at, da der efter Taxationens Foretagelse
var indtaget mange Trøer (være sig af Fæstere
eller Iste-Fæstere), hvilket medførte en Forrin-
gelse af Høgen, burde denne Værdiforringelse
fuldt ud fradrages i Kjøbesummen. Nielsen
bemærkede, at den Raade hvorpaa han og Olsen
havde foreslaaet Kjøbesummen saafat, væsentlig
var i Overensstemmelse med Forholdene nede, i
det han i øvrigt henvisste til den i Ændrings-

forslaget givne Motivering. Ordføreren op-
lyste med Exempler, at Kjøbesummen, beregnet
paa den i Ændringsforslaget anførte Raade i flere
Tilfælde ikkun vilde blive $\frac{1}{2}$ af Taxationsprisen,
ligesom han gjorde opmærksom paa, at den
hidtil svarede Løje af Kongsgodset var højest ulige
i Forhold til Jordens Godhed. Nielsen vilde
ikke have den nuværende Løje lagt til Grund, i det
der først maatte finde en Udfærdigelse af denne
Sted paa Grundlag af Taxationsarbejdet. Han
kunde end videre ikke forstaa, hvorfor Overløbs-
sønden skulde fradrages, naar det var Fæsteren
selv der købte Ejendommen. Schrøter ansaa
det for selvsjældigt, at Overløbs-sønden maatte
fradrages, da der ikke var taget noget Hensyn
til den ved Taxeringen af Høgen. Olsen
troede vel at en Fond vilde blive dannet i
Følge hans og Nielsens men ikke i Følge Ud-
valgets Forslag, eftersom ingen vilde købe paa
de Betingelser. Han kunde heller ikke anse
Taxationsprisen som en lav Middelpriis efter de
nuværende Forhold. Ordføreren bemærkede,
at den af Nielsen omtalte Udfærdigelse af Løjen
vilde udskyde den foreliggende Sag i en lang
Fremtid. Nielsen henvisste til, at Lagtinget det
foregaaende Aar havde vedtaget at bortkøbe
Trøerne for en lignende lav Pris ($\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{3}$
af Taxationsværdien) som af ham og Olsen nu
foreslaaet ved Kongsgodsets eventuelle Salg.
Barentsen mente, at der vel var Grund til at
sælge Trøerne for en lav Pris af Hensyn til det
paa disses Opdyrkning anvendte Arbejde, men
at et saadant Hensyn ikke gjorde sig gjældende
over for Kongsgodset, da den dervedværende Bø kun
i ringe Grad skyldtes den nuværende Slægtis
Arbejde, ligesom den udvirkede Del af Jorden
heller ikke i nogen Raade var bleven forbedret.
Johs. Petersen sluttede sig til Udvalgets For-
slag dels fordi Sagen ellers vilde have lange
Udgifter, og dels for at Afgangen til at købe
ikke skulde blive alt for let. Schrøter bemær-
kede, at Fæsterne havde unddraget dem deres
Forpligtelse til at opdyrke i Statens Interesse,
og det maatte derfor betragtes som meget human,
naar Udvalget desuagtet havde foreslaaet en
Godtgjørelse af den halve Bruttoværdi for Ind-
marken. Nielsen gjorde lige over for de frem-
komne Udtalelser om Opdyrkningsforøgelses-
gjældende, at mange Trøer bleve solgte til andre
end dem, som havde indtaget dem. Olsen
oplyste, at Taxationen blev sat paa en Tid, da
Produktene af Jordegodset stod i langt højere
Pris end nu til Dags. Effersø mente, at
der ikke vilde blive skabt nogen Fond til Dernes
Bedste, naar Kjøbesummen blev sat saa højt
som af Udvalget foreslaaet, og han var for sit
Bedømmende ikke lange for at Gaardene skulde
gaa over paa andre Hænder; det var tværtimod

gødt, at de iduelle Bønder kom bort. Dalsgaard bemærkede, at der i Købet af de sidste Aar var indtaget ikke lidt fra Høgen, hvorved denne havde lidt meget. Provsten ansatte Exempler paa, at det kunde betale sig at købe Jord til en langt højere Pris end Tagationsprisen, og han frygtede ogsaa for at det vilde være til Glæde for det nuværende Odelsgods, hvis Kjøbssummen for Fæstegodset blev for billig, i det Måle, det herved vilde blive overfyldt. Efferens antog at Kjøberen i det af Provsten nævnte Tilfælde maaske neppe havde faaet 1 pCt. af sine Penge. Nielsen hentes ikke man kunde slutte noget fra det af Provsten ansatte Exempel, da megen Jord var kjøbt over dens Værdi. Olsen troede, at der kun fandtes et Par Bønder, som vilde være i Stand til at købe til den af Udvalget foreslåede Pris. Man behøvede ikke at frygte, for, at Gaarden skulde gaa over paa andre Hænder, eftersom Ejeren havde Testationsret.

Efter at Ravnepraab var begjært fattedes Nielsens og Olsens Endringsforslag til § 3 under Afstemning og forfaldtes med 10 Stemmer imod 9.

Nej stemte: Gr. Joensen, Madsen, Provsten, Bærentsen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Buchwaldt, Schrøter, Dahl og Formanden. Ja stemte: Müller, Efferens, Danielsen, Nielsen, J. Joensen, Johannesen, Dalsgaard, Rasmussen, og Olsen; fraværende: Henge.

Paa Grund af Afstemningen over Udvalgets Underendringsforslag til § 2 betragtedes samenes Underendringsforslag til § 3, 2det Stykke, som vedtaget uden Afstemning, hvorefter Lovforslagets § 3 saaledes ændret vedtoges ved Ravnepraab med 10 Stemmer imod 5.

Ja stemte: Gr. Joensen, Müller, Madsen, Provsten, Bærentsen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Buchwaldt, Schrøter, Dahl; Nej stemte: Danielsen, Nielsen, J. Joensen, Dalsgaard, Olsen; stemte ikke: Efferens, Johannesen, Rasmussen og Formanden; fraværende Henge.

Endelig vedtoges Udvalgets Endringsforslag til § 4 enstemmig med 10 Stemmer, hvorved Lovforslagets § 4 bortfaldt, ligesom dettes § 5 vedtoges enstemmig uden foregaaende Forhandling med 10 Stemmer.

Den 14de September fortsattes 3dje Behandling af Sagen. Hvor under Provsten begjærede at stille følgende Endringsforslag til Lovforslagets § 6, hvilket tilloodes med 14 Stemmer mod ingen. Endringsforslaget er saalydende:

Endringsforslag

til

Udvalgets Forslag til § 6 i Fæsteloven:

Efter Ordene: „som Forordninger: paa lægger Debitor“, sættes: „eller med 6 pCt. Rente og Afdrag i 23 Aar“.

Fæsternes Sagting, Thorshavn den 14de September 1880.

Sørensen.

Provsten bemærkede at have stillet Endringsforslaget, fordi man kunde tænke sig, at en Kjøber, som ikke havde faaet Lejlighed til at gjøre Afdrag paa Kjøbssummen, døde, og hans efterladte kom i en slem Forlegenhed, hvis Kapitalen blev opjagt og de ikke kunde slaffe de fornødne Penge. Ordføreren (Buchwaldt) bilde stemme for at en Del af Kjøbssummen (20 pCt.) strax betales og at Resten afgjordes paa den af Provsten foreslåede Maade.

Efter at Provstens principale Endringsforslag til § 6 var taget tilbage og Nielsens og Olsens Endringsforslag var betragtet som bortfaldet ved Afstemningen over § 3, vedtoges Provstens subsidære og hans D. D. stillede Endringsforslag til § 6 enstemmig med henholdsvis 11 og 13 Stemmer, hvorefter Paragrafen saaledes ændret enstemmig vedtoges med 11 Stemmer.

Nielsens og Olsens Endringsforslag til § 7 betragtedes som vedtaget paa Grund af Afstemningen over § 6, og vedtoges § 7 saaledes ændret derefter enstemmig med 11 Stemmer.

De samne Medlemmers Endringsforslag til § 8 betragtedes ligeledes som vedtaget ved Afstemningen over § 6, medens Provstens Endringsforslag betragtedes som bortfaldet ved Tilbagetagelsen af det af ham til § 6 stillede principale Endringsforslag, hvorefter § 8 saaledes ændret enstemmig vedtoges med 11 Stemmer.

Lovforslagets § 9 vedtoges ligeledes enstemmig med 10 Stemmer efter at Nielsens og Olsens Endringsforslag hertil betragtedes som bortfaldet ved Afstemningen over § 3.

Under Forhandlingen om Lovforslagets §§ 10, 11 og 12 og Nielsens og Olsens Endringsforslag til sidstnævnte Paragraf yttede Schrøter, at Ejendommene efter hans Forordning vilde vinde ved de foreslåede Indtægtsbestemmelser, men han vilde i øvrigt gaafe rette sig efter Kongsbøndernes Stilling dertil, da

Bestemmelserne alene vare i denne Stands Interesse. Nielsen troede ikke Ejendommen vilde vinde herved, men en anden Sag var, hvis Hensynet til Samfundets Lære forbrede lige Bestemmelser, hvad Ordføreren hævdede. Barentsen ansaa store Forbrug for at være til Gavn for Landet, og vilde ikke være med til at splitte Kongegodset i Hylde.

§ 10 vedtoges efter forudgaaet Begjæring om Navneopraab med 11 Stemmer for og 1 imod.

Ja stemte: Gr. Joensen, Müller, Madsen, Provsten, Barentsen, Nielsen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Buchwaldt, Dahl og Formanden; Nej stemte: Schrøter; stemte ikke: Danielsen, J. Joensen, Johannesen, Dalsgaard, Masmussen og Olsen; fraværende: Efferds og Henke.

§ 11 vedtoges enstemmig med 11 Stemmer.

Nielsens og Olsens Endringsforslag til § 12 vedtoges enstemmig med 14 Stemmer, hvor efter Paragrafen saaledes ændret ligesledes vedtoges enstemmig med samme Stemmeantal.

Lovforslagets § 13 vedtoges enstemmig med 10 Stemmer.

§ 14. Lige over for Nielsens og Olsens Endringsforslag hertil bemærkede Schrøter, at Hovedhensigten med denne Paragraf var at forbygge Opretelsen af et Slags Livgenstøb derved at Bønderne fik i Sinde at bortleje en Del af Høgen til Folk som skulde arbejde for dem, og han vilde derfor ikke stemme for Endringsforslaget.

Efter at dette først var sat under Afstemning, hvorved det afgaves 8 Stemmer for og 5 imod, vedtoges Navneopraab, hvorved Endringsforslaget bortskaldt efter følgende Afstemning.

Ja stemte: Müller, Efferds, Danielsen, Nielsen, J. Joensen, Johannesen, Dalsgaard og Olsen; stemte ikke: Gr. Joensen, Madsen, Provsten, Barentsen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Masmussen, Buchwaldt, Schrøter, Dahl og Formanden; fraværende: Henke.

medens derimod Lovforslagets § 14 vedtoges med 10 Stemmer mod 8.

Ja stemte: Gr. Joensen, Müller, Madsen, Provsten, Barentsen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Buchwaldt, Schrøter og Dahl; Nej stemte: Efferds, Danielsen, Nielsen, J. Joensen, Johannesen, Dalsgaard, Olsen og Formanden; stemte ikke: Masmussen; fraværende: Henke.

Lovforslagets § 15 og Provstens samt Udvalgets Endringsforslag hertil. Provsten mente, at Bestemmelsen om Ejernes Forpligtelse til selv at bo paa og drive Gaarden helst burde udgaa, af Hensyn til at Jorden af og til laa langt borte fra Bygden, ligesom Nielsen

herved anførte, at Jorden ogsaa kunde ligge spredt i flere Bygder.

Efter disse Udtalelser blev Provstens Endringsforslag enstemmig vedtaget med 11 Stemmer og Udvalgets Endringsforslag med 12 Stemmer, hvorefter Paragrafen saaledes ændret vedtoges ved Navneopraab med 15 Stemmer mod 1.

Ja stemte: Gr. Joensen, Müller, Madsen, Provsten, Barentsen, Efferds, Danielsen, Johannesen, Jac. Petersen, Dalsgaard, Johs. Petersen, Olsen, Buchwaldt, Schrøter og Dahl; Nej stemte: Nielsen; stemte ikke: J. Joensen, Masmussen og Formanden; fraværende: Henke.

Et Endringsforslag fra Provsten til en ny Paragraf efter § 16, indeholdende en Undtagelsesbestemmelse for visse mindre Ejendomme, vedtoges enstemmig med 16 Stemmer efter en forudgaaet kort Anbefaling af Provsten og en Udtalelse fra Olsen om, at der ikke var Grund til at befrygte, at deslige Ejendomme vilde blive opkjøbt af Pengemænd, hvorhos de maatte kunne sammenlægges.

Endelig vedtoges enstemmig med 19 Stemmer Nielsens og Olsens Endringsforslag til en ny Paragraf angaaende Tinglæsningsgebyret ved Overdragelser af den i Lovforslaget omhandlede Art, medens Udvalget tog dets § 16 tilbage.

Man stred derefter til Forhandling om Vedtagelse af Lovforslaget i dets Helhed. Ordføreren mindede paa, at Udvalgets enkelte Medlemmer i Betænkningen havde reserveret sig deres Stilling til Sagen, men bemærkede tillige, at han for sit Vedkommende fandt det villigt at aabne de Fæstere, der maatte have Naad dertil, Adgang til at blive Ejere af Kongegodset, forudsat at Salget kunde ordnes paa en for Samfundet betryggende Maade, og da navnlig saaledes, at de nuværende store Forbrug ikke afspærredes for meget. Særligt udtalte Ordføreren som sin Formening, at den hidtil nærede Frygt for at Salg af Fæstegodset vilde hæmme Ordrydningen, næppe havde saa meget at sige, men antydede i øvrigt, at det mulig i Betragtning af at Staten var Ujer af Fæstegodset, vilde være rigtigst ganske i Almindelighed at henstille Sagen til Regeringens Overvejelse, i Lighed med hvad der var vedtaget med Hensyn til det Tinget i Aar forelagte Forslag om en Forandring i Jisteindten. Schrøter mente, at der var stor Forskjel paa disse to Sager; thi medens Tiendejagen maatte betragtes som umoden var derimod Fæstefagen tilstrækkelig moden. Han vilde stemme for denne sidst nævnte Sag fremme, saafremt Fæstebønderne selv ansaa Grundlaget for brugbart; i modsat Fald ønskede han den udsat ved en motiveret Dagorden, hvad Røstsummen angik, da havde nogle ment at

den var for høj, andre at den var for lav; Taleren kunde anføre et Exempel fra Kvalbo, der viste at Jord der var bleven solgt til det dobbelte af Taxationsprisen. Det vilde egentlig være rettest om Gaarden blev vurderet forinden Salget, da Bengens eventuelle Valen i Fremtiden mulig kunde faa nogen Indflydelse. Efferen kunde ikke lade sig, at Bengens Valen vilde faa noget med den foreliggende Sag at gøre, hvortil Schrøter bemærkede, at hvis Prisen for Jord steg, vilde Bengene falde, og en Mand, der købte sin Gaard for 4000 Kr., behøvede da maaske ikke at sælge mere end 1 Rosbø for at faa hele Købesummen stillet til Beje. Rasmussen sluttede sig til Ordforerens ovenfor anførte Henstilling. Johs. Petersen troede at kunne stemme for Lovforslaget, da det ikke vilde indføre tvungent Salg. Værentsen troede ligeledes at kunne gjøre det, skjønt Købesummen var lav. Matrskuleringsprisen stod nemlig vist under den almindelige Pris med $\frac{1}{2}$, og den Pris man her i Tinget havde vedtaget var igjen omtrent $\frac{1}{2}$ under den først nævnte Pris. Døvere kunde imidlertid Salgsprisen ikke sættes, da man ellers kunde befrygte, at Jæsterne købte for at gjøre sig til Herre over Opdyrningen. Oljen bemærkede hertil, at der blandt Jæstebønderne fandtes ikke saa der havde indlagt lige saa meget som den gamle Bo udgjorde, og at Købesummen var høj i Forhold til den Indtægt Jordegods nu for Tiden gav, i det nemlig ikke $\frac{1}{2}$ heraf gav 4 pSt. Schrøter mente, at det kom, om paa om man havde Opstøder paa Jorden eller selv drev dem. Mieljen kunde ikke begribe, at Bønderne skulde købe Gaardene for at hindre Opdyrningen.

Efter at Afslutning var bleven vedtaget gav et begjært Navneopraab følgende Udfald:

Sa stemte: Müller, Provsten, Værentsen, Efferen, Danielson, Nielsen, J. Jøensen, Johanneesen, J. Petersen, Johs. Petersen, Buchwaldt, Schrøter og Dahl; Nej stemte: Rasmussen og Oljen; stemte ikke: Gr. Jøensen, Madsen, Talsgaard og Hornumden; fraværende: Penze.

Lovforslaget var saaledes vedtaget med 13 Stemmer imod 2, hvorved ogsaa Forslagets § 1 betragtedes som vedtaget.

I Tingets Møde den 18de September oplæstes og vedtoges derefter følgende Indstilling i Sagen:

Til Justitsministeriet.

I det Tinget herved indsender til det høje Ministerium medfølgende Lovforslag om Afhændelse af det Staten tilhørende Jæstegods paa Jærverne, saaledes som samme er blevet endelig vedtaget ved Sagens 3dje Behandling, skal man cerbødigt tillade sig følgende Bemærkninger.

Spørgsmaalet om Jæstegodsens Overgang til Selvejendom har allerede i tidligere Aar været Gjensstand for Forhandling i Tinget, saaledes i 1876, 1877 og 1879, i hvilke Aar forskjellige Udvalg have været udsatte, ligesom et Lovforslag des angaaende foreligger fra det sidst nævnte Aar, men uden at Sagen imidlertid da blev ført til Ende, i det det ved Forhandlingerne om bemeldte Lovforslags Overgang til 3dje Behandling vedtoges at udsætte Sagen til i Aar.

Som det fremgaar af Udvalgsbetænkningerne for de omtalte 3 Aar, have forskjellige Anstuelser gjort sig gjældende om Østteligheden af den paatænkte Reform, i det en saadan paa den ene Side er bleven betragtet som en nødvendig Betingelse for en fulvrig Udviikling af det her værende Jordbrug, og paa den anden Side som en væsentlig Hindring for fremtidig Opdyrkning. Det er derhos bleven henstillet om det ikke vilde være rettest først at begynde med at indføre Selvejendom paa det benyttede Gods som formentlig særlig egnet til at blive Mønstergaarde.

Naar saa vel det i Aar vedtagne Lovforslag som Lovforslaget fra i Fjor kun omhandler Salg af Jæstegaardene, for saa vidt de ikke besiddes af Embeds- eller Bestillingsmænd som Del af disses Bon, da ligger Grunden hertil deri, at man kun har villet Selvejendoms Indførelse ad Frivillighedens Vej ved at give vedkommende Besiddere Adgang til at blive Ejere, for saa vidt de maatte ønske det, medens en saadan Ordning næppe kan tænkes tilvejebragt for de fornævnte Ejendommers Vedkommende.

Næst i øvrigt at henvise til de det nu vedtagne Lovforslags enkelte Paragrafer vedføjede Motiver hidsattes følgende yderligere Bemærkninger.

ad Lovforslagets § 2. Den deri indeholdte Bestemmelse om hvad der følger med i Kjøbet er væsentlig i Overensstemmelse med Lovforslaget fra 1879 og optaget af de samme Grunde som derved anført, i det man dog har anset det for hensigtsmæssigt hertil at føje et udtrykkeligt Forbehold om Wintergræsningret paa de i Alle-Jæsternes Besiddelse værende Trøer.

ad Lovforslagets §§ 3 og 4 jfr. 5—9. Under Forhandlingerne vedværende den heri foreslaaede Regel om at fastsætte Købesummen

for Fæstegaardene til disses Matrifikuleringspris efter forskellige Fradrag, fremkom et Vædringsforflag gaaende ud paa at fastsætte Kjøbesummen til det dobbelte af de sidste 20 Aars Gjennemsnitsleje med Tillæg af Indskættning m. v. samt 10 pCt. af det saaledes udløkkende Beløb. Dette Vædringsforflag, der navnlig var motiveret ved den Betragtning, at Prisen paa de Naturalgilder, hvorefter Lejen beregnes, hidtil har været meget høj, hvortil en Nedgang nu er indtrædt i Prisen for Fæstegaardenes Hovedprodukter: Uld og Tælle, blev imidlertid forkastet.

Svarende det nu end maatte forholde sig med Rigtigheden af den paastaaede Prisforandring, saa er det i alt Fald givet, at Lejen, som Følge af den højt ulige Markedsberegning, for en Del af Fæstegodset hidtil har været meget lav, og, for flere Fæstegaardes Vedkommende, endog saa lav, at Kjøbesummen for disse, beregnet paa den i Vædringsforflaget nævnte Maade, knap vilde naa op til $\frac{1}{2}$ af den i Lovforslaget foreslaaede Kjøbesum. Da nu Matrifikuleringsprisen i og for sig, uden Fradrag, er en lav Gjennemsnitspris i Forhold til den Værdi, Jordegods har haft i Handel og Wandel, vil det let ses, at Vædringsforflagets Kjøbesum ikke vilde komme til at staa i noget rimeligt Forhold til Ejendommens virkelige Værdi, medens paa den anden Side Lovforslagets Kjøbesum maa kaldes meget moderat. At lade Fæstegodset gaa over til Salg paa saa urimelig billige Bistaaer som nævnt, turde være betænkeligt i flere Retninger, ganske bortset fra den store Ugunstighed som herigjennem vilde blive ydet en enkelt Klasse af Samfundet. Digesom det nemlig kan betrykkes, at en Del Fæstere paa den Maade vilde blive Ejere, som havde været bedre tjente med at vedblive at være Fæstere, saaledes ligger det ogsaa nær at antage, at en Del af Ejendommene strax vilde blive solgte igjen af første Kjøber, og at der herved kunde bewirkes en betydelig Nedgang i Priserne paa det øvrige Odelsgods. Hertil kommer at det maa betragtes som meget onskeligt, om der ved et eventuelt Salg af Fæstegodset kunde baaes Vej for Oprykkelsen af en saadan Fond som i Lovforslagets § 9 paatænkt. Digesom det, efter hvad der i det foregaaende er oplyst, næppe kan være tvivlsomt, at de i sin Tid indkommerne Kjøbesummer, beregnede paa den i Lovforslaget anførte Maade, ville give et ikke ubetydeligt Overskud for Statskassen, sammenlignet med dennes hidtil hafte Indtægt af Fæstegodset, saaledes har man troet at turde gaa ud fra, at Regeringen ikke vilde være utilbøjelig til at lade dette Overskud komme Derne til Gode.

ad Lovforslagets § 10 jfr. § 11—13 og 14. Den i § 10 indeholdte Bestemmelse tilslæger saa vidt muligt i Fremtiden at bevare de nu i alt Fald paa en Del af Fæstegodset værende større Forbrug imod Udskiftelse, og man har navnlig til Opnaaelsen heraf anset det nødvendigt at gjøre betydelig større Indskrænkninger i Udgangen til Udskiftning end den, der nu indholdes for Odelsgodsets Vedkommende i Lov af 1de Marts 1867. Paa den anden Side er der fundet Anledning til i § 11 at foreslaa en Modtagelse fra den i § 10 indeholdte Regel for det Tilfælde at uopdyrket Jord overdrages andre til Opdyrkning, af Hensyn til det ondselige i dennes størst mulige Fremme, og det saa meget mere, som man ikke har troet det rigtigst at paalægge vedkommende Ejere en Forpligtelse til at affaa Jord i det nævnte Djemed. For øvrigt er der gaaet ud fra, at saadan Overdragelse alene maa ske til Salg, jfr. Lovforslagets § 14 om Forbud imod at bortleje nogen Del af de deri omhandlede Ejendomme, hvilken sidste nævnte Bestemmelse er optaget efter det ældre Lovforslag fra 1879 og af samme Grund, som derved anført.

ad Lovforslagets § 15. Saaledes som denne Paragraf oprindelig var affattet, sandes der i samme, foruden Forbudet imod at tilforhandle sig flere Ejendomme af den i Lovforslaget nævnte Slags, en Bestemmelse om, at det skulde være en Forpligtelse for vedkommende Ejere selv at bo paa og drive Ejendommen. Meningen hermed var hderligere at sikre sig imod at de her omhandlede Ejendomme kom over paa Spekulanterens Hænder. Det blev imidlertid under Forhandlingerne om denne Paragraf gjort gjældende, at der vilde være Tilfælde, hvor en saadan Forpligtelse ikke kunde opfyldes, da der gives Fæstere, som enten ligge spredt paa flere forskellige Steder i en Bygd eller endog ere beliggende i flere Bygder, og den fornævnte Bestemmelse blev derefter udsteint. Derimod blev vedtaget en ny Paragraf om et de i § 15 indeholdte Indskrænkninger i den frie Raadighed over Ejendommen ikke skulde gjælde Ejendomme under 1 Mark Jord, for hvis Vedkommende en Sammenlægning formentlig kunde være ønskelig, navnlig naar de ligge i samme Bygd.

Ved sluttelig at anbefale Lovforslaget i dens nuværende Skikkelse til det høje Ministeriums gunstige Overvejelse, skal man endnu tilføje følgende:

Den i sin Tid fremsatte Hovedindvendig mod Selvejendoms Indførelse paa Fæstegodset som en formentlig Hindring for fremtidig Opdyrkning har næppe saa stor Bægt, som man har villet tillægge den. Bortset fra at der ganske sikkert vil blive adskillige Fæstegaarde

tilbage, som ikke ville blive kjøbt af Hæsterne, paa Grund af manglende Gode hertil, naar Kjøbsummen fastsættes som foreslaaet, maa det ogsaa antages, at de eventuelle Kjøbere dels selv ville foretage Opbyrning, dels overlade Ford hertil til andre, naar de se deres Forbed. Om der end ikke, paa Grund af de her værende Hæsternes gunstige Stilling, er An-

ledning til at frembringe Selvejendoms Indførelse paa Kongssjæstet, saaledes som det stete uede i Danmark paa det der værende Staten tilhørende Vndergods, turde det paa den anden Side være et berettiget Krav for de Hæstere, der maatte ønske faa dem, at blive Gjere, forudsat at Afgangen hertil kan blive ordnet paa en betryggende Maade.

Hæsternes Lagting, den 18de September 1880.

H. Jønsen.

L. H. Buchwaldt.

G. Jønsen.

V. Forslag til Lov om Ophævelse af Fisketienden paa Færøerne.

Den 5te August paabegyndtes første Behandling af et den 30te Jull indbragt Lovforslag i ovennævnte Retning fra Provsten og Lagtingsmændene G. Svendsen, G. Johannesen og Johs. Petersen. Bemeldte Lovforslag, der er ledsaget af en forudgaaende Motivering, er saalydende:

Til Færøernes Lagting.

Da efter vor Mening det hele Grundlag, paa hvilket den hidtil paa Færøerne ydede Fisketiende hviler, er bleven fornyet, for det første derved, at Udgifterne ved Fiskeriet efter Indførelsen af Rindeskraber med det dertil hørende Agt ere stegne i et større Forhold end Indtagterne, medens Fisketienden endnu lige som før, da Haandværk brugtes, svares af den hele fangede Fiskemængde uden Hensyn til Udgifterne ved Fiskeriet, og for det andet derved, at Fiskeri med Stib er blevet efterhaanden mere og mere almindeligt, saa at Forholdet nu er det, at de, som ikke have Gæne til at lade Fiskeristibe eller Husomstændigheder til at tage ud at fiske med dem, maa svare Tiende af hele deres Fangst, hvorimod de, som nævnte heldigere stillede Fiskere, ere fri for al Tiendeafgift, medens tidligere alle Færinger, der drev Fiskeri, fiske med Vaad, og saaledes over for Tienden vare lige Bilkar undergivne; — da end videre i Mændes Løb betydelige Afgifter i Stib og Brug med Hensyn til hvilke Fisk, der skulle svares Tiende af, have udviklet sig, som gjøre selve Væsen af Fisketienden ulevet i de enkelte

Bygder; og da endelig unøjagtig Tiendebetalelse maa siges at være et mere og mere om sig gribende Onde, tillade vi os at opfordre det ærede Ting til i indværende Samling at tage Fisketiendespørgsmaalet under fornyet Overvejelse.

Vi have forøgt at opstille nedenstaaende Forslag til en Lov om Ophævelse af den hidtil her ydede Fisketiende og haabe, at, hvis dette eller et lignende bliver oplyst til Lov, de ovenfor fortælt paapegede Misligheder, der nu ere forbundne med Fisketienden, kunne blive afsluttede, i det der da vil blive svaret en lempelig Afgift af al her fra Færøerne udført Fisk uden Hensyn til Maaden, paa hvilken den er fanget, hvorved altsaa det oprindelige, at alle Fiskere stilles lige over for den her omhandlede Afgift, igjen vil blive opnaaet, hvorhos Fristelsen til uredelig Tiendeerlæggelse fra Fiskernes Side vil ophøre.

Den af os foreslaaede Ordning aabner endelig Udsigt til i sin Tid at opnaa en fuldstændig Ophævelse af al Tiendeafgift af den her fra Færøerne udførte Fisk.

Forslag til

Lov om Ophævelse af Fisketienden paa Færøerne.

§ 1.

Den hidtil paa Færøerne erlagte Tiende af Fisk ophæves fra 1ste Januar 1882.

§ 2.

Fra 1ste Januar 1882 udredes indtil videre af efternævnte Fiskevarer ved deres Udsørgel fra Færderne: 40 Dre pr. Centner Klippfisk, 60 Dre pr. Centner Støffisk og 20 Dre pr. Centner saltet Raafisk, hvilken Afgift erlægges forinden Skibets Udsørgning i Henhold til en af vedkommende Afsender paa Tro og Love afgiven Deklaration angaaende de i Skibet indladede Fiskevarer samt Skibsførers skriftlige Forsikring om, at der ikke i Skibet er indladet andet eller mere af de afgiftspligtige Varer end af Afsenderen opgivet.

Justitsministeriet træffer de yderligere Foranstaltninger, der anses nødvendige for at kontrollere Udsørgelsen af de omhandlede Varearter.

§ 3.

Den omhandlede Afgift tilfalder Statskassen, men administreres og forrentes som en til samme hørende særlig Fond.

§ 4.

Tredjedelen af de i Følge § 2 aarlig indkomne Midler udbetales for hvert Aalebenaar til de paa Færderne værende Kirkefogeder og fordeles mellem dem i Forhold til de enkelte Kirkefogeders Gjennemsnits Netto-Indtægter af Fiskefælden i Aaret 1866 til 1878.

§ 5.

1 pCt. af Værdien af 34000 Centner stor Klippfisk, beregnet efter de respektive Aars Kapitalstørrelser, udbetales aarlig af Fonden til de paa Færderne ansatte Gæstlige i Forhold til Angivelsen af Præstembødernes Indtægter af Fiskefælden ved de sidste Balancer for 1ste Januar 1880; dog saaledes, at den aarlig udbetalte Sum ikke i noget Tilfælde er mindre end nærmeste Ansættelsessummen.

§ 6.

Statskassens Andel af Fiskefælden udbetales aarlig af Fonden sammen med 3500 Kr., Erstatning til Sydselmændene for Tabet af den af dem oppebarne Andel af Fiskefælden fastsættes administrativt.

§ 7.

For saa vidt de i Følge § 2 indkomne Beløb noget Aar ikke skulde være tilstrækkelige til at udrede de i §§ 4, 5 og 6 omhandlede Summer, betales det manglende af Statskassen.

§ 8.

Naar de i §§ 4—6 omhandlede Erstatningssummer beregnes efter de nærmest foregaaende

til Aars Gjennemsnit kunne afholdes af den aarlige Rente af den i § 3 nævnte Fond, bortfalder den i § 2 befalede Afgift.

§ 9.

For Uadlæggelse af at gøre den i § 2 foreskrevne Anmeldelse med Hensyn til Bestaffenheden eller Mængden af de indførte Varer vil vedkommende Afsender, for saa vidt den af ham begaaede Forseelse ikke efter den gjældende Lovgivning medfører strengere Straf, være at anse med en Bøde, der ansættes til det dobbelte af det Beløb, hvis Erklæggelse han har søgt at undbringe det offentlige, foruden at han derhos erlægges den i § 2 fastsatte Afgift.

Er det Skibsføreren, der har undladt at angive de i Skibet indladede Fiskevarer eller har falsk sig skyldig i urigtig Angivelse med Hensyn til disse, vil han, for saa vidt hans Forseelse ikke efter Lovgivningen medfører strengere Straf, være at anse med Bøder fra 20—400 Kr.

§ 10.

Sager i Anledning af Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

Bøderne tilfalder Statskassen.

p. t. Thorshavn den 28de Juli 1880.

G. Joensen.

G. Johanneesen.

J. Petersen.

Th. Sørensen.

Provsten anbefalede det af ham m. fl. indbragte Lovforslag i Henhold til de samme vedrørende Motiver, i det han dog samtidig henvendte Opmærksomheden paa, at det jo var temmeligt, at Fiskefælden ikke kunde bære den foreslaaede Afgift og for at undbringe sig en saadan vilde rejse bort med Fangsten. Naar man havde sagt, at Afgiften burde lægges paa Forbruget i Stedet for paa Produktionen, da havde dette hidtil ikke været Tilfældet, og det vilde i alt Fald medføre, at nogle kom til at svare Afgiften 2 Gange, i det andre Færdere ogsaa kom til at bære denne Afgift. Schrøter troede ikke det gik an at lægge Afgiften paa Forbruget med mindre man afstod al Færd, da Landmanden jo ellers vilde blive for højt belastet. Der talte vel en Del for en Lov,

hvor efter Stibsfiskeriet blev stillet lige med Baadfiskeriet, men det vilde være at indføre et nyt Skatteobjekt. — Sagen kunde efter Talerens Mening have gaaet af at hvile en Tid, og man maatte i alt Fald hellere vende tilbage til det for i Tugget indbragte Forslag, der gik ud paa at svare $\frac{1}{10}$ af den nu tiendepagtige Fisk og at aflægge Tienden paa Landingsstedet. Buchwaldt anaa vel en Afsløsning af Fiske-tienden for uanstelig; men nærværende Forslag indskrænkede sig ikke hertil, i det der paatænkes indført en Afgift paa noget som der ikke tidligere var været Tiende af, nemlig Stibsfiskeriet, og der var derfor Grund til at overveje, om en saadan ny Afgift kunde lægges paa Fiskeristibene, hvilke formentlig ikke gaae noget stort Overflud. Men i ethvert Fald maatte Taleren formene, at der fandtes Hjemmel til at lægge Afgift paa al her fra indført Fisk, selv om den ikke var fanget her men i. Ex. af her hjemmehørende Stibe paa Fiskeri under Island. Efter Lovforslaget skulde Erstatningen fastsættes paa forfælgelig Maade for hver Især af Tiendetagerne; en mere ensartet Regel maatte vistnok kunne opstilles og det derhos saaledes at det for Gejstlighedens og Sysselmændenes Vedkommende toges Hensyn til Gjenmænsindsigtigheden for en længere Aarrække (15 & 20 Aar). En virksom Kontrol med Afgiftens Erlæggelse udfordrede derhos at de Handelsendes Bøger maatte kunne underlægges Efterhyn af det offentlige, ligesom Taleren anaa det for heldigere, at Indbetalinger til Statskassen først fandt Sted, naar der blev noget til overs efter at Erstatningen til de øvrige Tiendetagere var udbetalt. Danielson mente at Afgiften efter nærværende Forslag vilde blive for stor for Stibene, for enkelte af disse endog maatte henved 500 Rr., og han syntes derfor bedre om et Forslag fra 1876, hvorefter Afgiften skulde være $\frac{3}{4}$ pCt. af Fangsten. Efferens fremsatte med Hensyn til Forslagets § 4 den Indvending, at der ikke burde tilstræbes nogen højere Indtægt for nogen af Tiendetagerne end hidtil, men at der formentlig kun burde finde en Afsløsning Sted svarende til Tiendens virkelige Værdi. Han fandt det betænkeligt at lægge den foreslaaede Afgift paa Fiskeristibene, da dette let kunde føre til at Udviklingen af Stibsfiskeriet gik i Staa samt blive et føleligt Tab for den fattige Del af Befolkningen, som vilde kunne miste Fortjenesten ved Fisketillæberedningen; naar Fiske, paa Grund af Afgiften, gik anden Steds hen. Derimod fandt han det ganske heldigt, hvis man, ved at lægge nogle Procent paa Fangsten, kunde skabe sig stor en Fond, at Tienden kunde blive afsløst. Provsten bemærkede, at Hensigten med Forslaget var den, at man skulde se at saa Afgiften af Fisk fordelt saaledes, at de bedre

stillede i Samfundet kom til at bære en Del af den Byrde, som nu alene paahvilede de ubemidlede. Medens Afgiften fordelt som foreslaaet, formentlig ikke vilde blive overordentlig trykkelig, vilde den, lagt paa Baadfiskeriet alene, blive langt mere følelig. Naar undtages Rirkelasserne vilde Tiendetagerne ikke i øvrigt vinde noget i Indtægt ved Afsløsningen, og det maatte anses for at være i alles Interesse at Rirkelasserne kunde bestaa. I det Taleren henviste til den i Norge stedfundne Afsløsning af Fiske-tienden htrede han sluttelig, at hvorledes man end fastsatte Kontrollen, naar Øvelsen skete in natura, som man ikke bort fra Angiveriet og bragte derved vedkommende Tiendemødtager og Opshusmand i en stærk Stilling til deres Medborgere. Schreter: De i Afr. 1776 indeholdte Bestemmelser om Opshuset ved den indværende Tiendebesidelse in natura maatte formentlig anses som bortfaldne. Det af Buchwaldt anbefalede Efterhyn af de Handelsendes Bøger var næppe hjemmende med Grundloven; noget andet var det, hvis den Handelsende skulde have en alene til dette Brug bestemt Bog, og han kunde heller ikke være enig i den Betragtning, at der ikke skulde være Afgift af den under Island fangede Fisk. Det vilde nemlig være uretsfærdigt om Baadfiskerne alene skulde svare en Skat som unge raste Mænd der gik op til Island vare fritagne for. Skønt disse lige med hine havde Del i Samfundets Gøder; men han vilde for øvrigt foretrække at lade det have sit Forblivende ved det gamle, da der ingen Misforholdelse var hermed. Barentsen mente, at en Afsløsning af Tienden maatte finde Sted i den aller nærmeste Tid, og for saa vidt man, hvad der vistnok var rigtigt, vilde lægge Afgiften paa Udsørlsen, maatte den formentlig ogsaa af praktiske Hensyn være ens for Fangst med Baad og med Stib. Paa den anden Side var det af Bigtighed at Stibsfiskeriet ikke blev hæmmet i sin Udvikling, og han vilde derfor anbefale, at der blev ydet en Godtgjævelse for Indførsel af saltet Fisk her til, t. Ex. 18 Ore pr. Centner. Naar det nu bl. a. var foreslaaet at lægge Indførselsafgiften af Afgiften over paa Handelsmandene, var det maasse billigt at lade disse Omkostningerne ved Fisketillæberedningen noget, t. Ex. ved at opheve Væstafgiften for Salt. Efferens bemærkede, at man vel havde paastaet at Tiendebesidelsen stadig blev mindre, men ikke ført noget Bevis for Paastandens Rigtighed. Der lagdes nu blandt Handelsstanden stor Vægt paa at Udsørlsen ikke blev hæmmet ved noget Baand; men dette blev netop gjort gennem Forslaget, hvori der i øvrigt fandtes Bestemmelser om hvorledes man skulde forholde sig over for Speculanter, som opkjøbte Fisk her. Buchwaldt bemærkede til Schreter,

at det udtalte Eftersyn af Handelsbøgerne kunde faa Hjemmel i den eventuelle nye Lov om Fiskeriendens Forandring, og at det var en Følge af de nu gjældende Lovbestemmelser, at Tiende kun kunde svares af den Fisk som fanges her. Bøhd. Petersen bemærkede til Schrøter, at det var rimeligt nok Fisk ikke vare misfornøjede med den nu værende Tilstand, hvor enhver fik Lov til at fende som han vilde. Det kunde være godt om ogsaa Ellbene fremtidig kom til at være en forholdsvis Del af Tiendeafgiften, da man ellers let udsatte sig for, at Tienden svandt ind til Nul, hvis det skulde blive almindeligt at lægge Dæk i Baadene, noget, der nok havde været Tale om. Schrøter hævdede over for Eftersyn, at man bestattede Udforsken nede i Danmark, og Tidene havde forandret sig saaledes, at de, som før fiskede med Baad nu fiske med Stib og paa den Maade slap for at tiende. Børentsen troede ikke man behøvede at trykte for at Baadfiskeriet skulde gaa tilbage, da Baadfiskeriet i Høgen er endt naar Fisk gaa ud paa Fiskeri med Stib.

Sluttelig vedtoges enstemmig med 16 Stemmer Engens Overgang til den Behandling samt et fra Provsten fremkommet Forslag om Medfattelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Udvalget, der kom til at bestaa af Provsten, Dahl, Børentsen, Jac. Jønsen samt Dalsgaard, og hvor til uden Omtale henvises følgende Andragende fra en Del Bedøvere af Rolso, saalydende:

Undertegnede Ydere af Fiskeriende tillade sig herved, i Anledning af det Lagtinget forelagte Lovforslag om Fiskeriendens Ophævelse, at henstille til Lagtingets Overvejelse.

Forslaget gaar som bekendt ud paa, i Stedet for den hidtil efter gammel Stik og Brug, erlagte Tiende at indføre en Afgift som erlægges af al Fisk til Udforset, Rudtorst indbefattet; da denne sidste indlertid fra gamle Dage af har været tiendefri, finde vi at det vilde være mindre rigtigt og ikke tidsvarende nu at paalægge os denne nye Byrde, vi have altid efter vor Overbeviisning redeligt erlagt den os paahvilende Tiende i samme Omfang som Stik og Brug har været fra gammel Tid. Desuden har den hidtil værende Ydelse in natura af Fiskten ikke været saa sølelig som den vil blive i hvilken som helst anden Form, selv om den ydede Værdi bliver den samme, hvad vi have Grund til at befengte ikke bliver Tilfældet.

Den foreslåede Ophævelse bliver i Virkeligheden for Baadfiskeriets Vedkommende en Forandring af Tiendebyrden fra en direkte til en indirekte Afgift som vil blive erlagt af Kjøb-

manden og af ham selvfølgelig vil blive afkrævet Fiskeren, naar Kjøbmanden, som rimeligt er, skal have sine Penge igjen maa dette ske ved at Baadfisken, i hvilken Form den langt overvejende Del af Fiskten kommer i Handelen, bliver betalt saa meget lavere i Pris som den foreslaaede Afgift beløber sig til c. $\frac{1}{4}$ pr. Pbd., hvad der i Forhold til den nuværende Aafislepriis bliver $\frac{1}{10}$ af Storfisk og $\frac{1}{10}$ af Småfisk, der er indlertid af Sandsynlighed for, at Fiskten, i Stedet for at blive nedsat $\frac{1}{4}$, vil blive nedsat $\frac{1}{2}$ pr. Pbd., i det nemlig $\frac{1}{4}$ pr. Pbd. har vist sig at være upraktisk i den daglige Handel og Følgen i saa Fald blive at vi komme til at betale henholdsvis $\frac{1}{8}$ af stor og $\frac{1}{4}$ af smaa, selv under heldigste Omstændigheder vil Tiendebyrden saaledes blive langt større end tidligere, og vi kunne ikke indse andet end, at et saadant Baad vil være en saa stor Hindring, at Fiskeriet med Baad i mange Tilfælde vil blive forsvundet, eller lagt til Side for andet Arbejde, som under saadanne Forhold vil være at foretrække. Da dette indlertid vel næppe tilsigtes med det udtalte Forslag vil dette altjaa forfælle sin Hensigt.

For saa vidt et Forslag om Tiendeafløsning fremkom, burde dette ske som et Udtryk for Folkets og Ydernes Ønske, men saa vidt os bekendt har ikke en eneste Yder hidtil fremsat et Ønske om en Forandring i det bestaaende.

I Henhold hertil haabe vi, at det høje Lagting vil overveje om det ikke var heldigst at Tiendebyrden fremdeles vedbliver at bestaa i sin nuværende Form, indtil Præsteføringsloven, som i Følge Udtalelse i „Dinmæltning“ er nær foreslaaende, er ordnet, og indtil selve Folket udtaler Ønsket om en Tiendeafløsning i det hele.

Rolso den 14de August 1880.

Erklæring

D. Jacobsen. A. Nielsen. Aeon Michelsen.
B. Jønsen, yngre. H. B. Danielsen.
B. M. Hansen. J. Jønsen. P. Petersen.
Johan Danielsen. P. Johanneesen.
Børst. A. Børst. J. J. Hansen. J. Jacobsen.
H. Jønsen. B. Rolso.
D. J. Danielsen. H. M. Jacobsen.
A. J. Petersen. M. Jønsen. Børst Olsen.
Johannes Danielsen. Jøen Jacobsen.
Mikkel Hansen. C. L. Rolso.
Antonius Michelsen. Jøen Michelsen, yngre.
H. P. Johanneesen. A. Jønsen. A. Siveresen.
Hans Hansen. P. A. E. Holm.
R. Petersen.

gikav berejst, med Provsten som Tidsfører, en

den 27de August fremlagt Udbalgsbetænkning i Sagen, hvilken lyder saaledes:

I indehavende Samling er der fra Lagtingsmændene Hr. Joensen, Hr. Johannesen, Johs. Peterjen og Provst Sørensen indbragt et Forslag til en Ophævelse af den hidtil her paa Færøerne ydede Fiskefiende tillige med en Strikelse, hvortil Forslaget fort motiveres, angaaende samme Sag.

Underkænnede Udbalg, til hvilket denne Sag derafter af Lagtinget blev henvist, skal herom bemærke følgende:

Som bekendt har Ydelse af Tiende in natura været en af de Former, hvor under Beskæftningen her paa Færøerne fra gammel Tid har fremskaffet Midlerne til Gyldestgørelse af de offentlige Krav. Den store Fordel ved denne Beskæftningsmaade er den, at Ydelsen, i Modsatning til de en Gang for alle fastslaaede Afgifter af en bestemt Størrelse, staar i Forhold til Indtægten, saa at den stiger og falder med denne.

Blandt de tiendepligtige Næringsveje har her paa Færøerne Fiskeriet været en. Lovhjemmelen for Fiskefienden er at søge i Rørste Lovs 2-22-2, hvor det hedder: „Udi de Egner og Steder, som ikke saa rundelig saaes Korn, som i andensteds, der skulle de give Smør, Fisk og andet, som de pleje at tiende efter Sædvane“.

Efter hvad man fra gammel Tid veed om Ydelsen af denne Fiskefiende, tør man gaa ud fra, at det i jordens Dage over alt paa Øerne var Sædvane at give Tiende af al den Fisk, der fiskest fra Vaad med Haandsnøre, og som som til Hytning mellem Vaadsmændstabet, for saa vidt Tallet var ti eller derover, og saaledes, at der ydedes en Fisk af hvert Tal, der lige gik op i ti; medens det overskydende Tal bortfaldt. Kalvofisker bannede en Undtagelse her fra, i det denne kun blev tiendet, naar den havde en vis Størrelse; og blot paa en enkelt Ø (Nolso) tillige, naar der var fanget et vist Antal af den uden Hensyn til Størrelsen.

Al den Fisk, som enten ikke fangedes med Vaad og med Haandsnøre eller — omendstjant dette var Tilfældet — dog ikke blev byttet, erlagdes derimod ingen Tiende, altsaa „Andøvefisker“ og „Buglefisker“ samt „Vaadfisker“, 2: en Fisk om Dagen til hver Mand paa Vaaden, som erlagdes nogle Steder uden Hensyn til det fangede Tal, andre Steder kun naar der var mindst 10 Fisk til hver Mand, end videre den Fisk, der bringtes til Agn, hvilken fangedes først; end videre Fisk, der ikke var Olsenstand for Handel, saa som Stenbider, „Havur“, „Haljedlinger“,

„Hæmer“ og „Kongefisker“. Se, der fiskest paa Trave, imaa Rødtorff, med hvilken det samme var Tilfældet; Langer og „Skidinger“, der oprindeligt var „Sjoldvrottasfisker“, og saa frendeles.

Hvor vel der kan have været enkelte Smaaforfælsigheder med Hensyn til Skikkene at bytte Fisker, i det der paa et Sted kan have været mere henvejet til „Sjoldvrottasfisker“ end et andet Sted, kan man dog gaa ud fra, at det i det hele oprindeligt har været en ligelig Tiendehed af Fisk, og at denne Tiende er bleven svaret med Samvittighedsfuldhed, hvormed det gamle Navn om denne Tiende, „Guds Part“, ogsaa synes at vidne.

Denne oprindelige Tiendehed af Fisker finder imidlertid ikke længere Sted her paa Øerne, og hvad mere er, den Samvittighedsfuldhed, med hvilken Fiskefienden paa flere Steder svares af en Del af Beskæftningen, lader formentlig ikke saa lidet tilbage at ønske. Grundene hertil ere forskellige; vi skulle forsøge at henpege paa nogle af de vigtigste.

Medens der saaledes formentlig i ældre Tid kun fangedes lidt Rødtorff — dels fordi Søerne fortærede en stor Del af denne Fisk, og dels fordi man da brugte saa store Nøge, at Rødtorff ikke kunde fanges paa dem, hvorimod det, der blev fiskest af den, fangedes paa Trave om Ratten mellem Graa-Sejen, og denne Fisk derfor som denne var tiendefri, efterhvert som den ikke var fanget med Haandsnøre, er Rødtorff-fiskeriet nu blevet meget almindeligt; Rødtorffen fanges nu som anden Fisk paa Væ og udgjør paa mange Steder Hovedbestandelen af den om Sommeren fangede Fisk. Nu har man i ikke saa Vagder med Hensyn til Rødtorffen holdt sig til, at den fra gammel Tid ikke blev tiendet, og derfor har man, uagtet Forholdene hvor under den fangedes for og nu, ere helt forskellige, undladt at svare Tiende af den; — ja, hvor der har været nogen Rødtorff paa Vaaden, har man vel endog paa sine Steder af og til deraf troet sig berettiget til overhovedet ikke at tiende noget af den hele Fangst, saa meget mere som den røde Farve, naar Fisker har henlagt nogen Tid i Vaaden, ofte gaar bort, og der ved Kulnisen til Land derfor ikke er let at afgjøre, hvilken Fisk, der har været rød, da den fangedes, og hvilken ikke.

Andre Steder har man derimod svaret Tiende af Rødtorffen som af anden Fisk, der fanges med Snøre eller Væ, og som bliver byttet. Med Hensyn til Langer og Brosmer, der som oven for bemærket oprindeligt formentlig vare „Sjoldvrottasfisker“, men nu ikke længere ere det, har Udviklingen ogsaa taget en lignende forskjellig Retning, saa at der

paa sine Steder svares Tiende af dem og paa andre ikke.

Det kan imidlertid ikke være andet, end at denne Forskjellighed med Hensyn til Tiendeydelsen af disse Fiskearter kun kan have uheldige Virkninger med Hensyn til Tiendeydelsen af en Fiskeart, som en Nabobygd maatte naantastet har indbraget sig Erløggelsen af, deri maa se en Fristelse til ogsaa at forsøge paa at indbringe sig det samme, og Fulgen har da ogsaa været, at man paa flere Steder er sparsommelig med Hensyn til Tienden s. Ex. af Rødtorsl.

I Forbindelse hermed maa fremhæves, at Indførelsen af Vinerebslæber har bevirket, at Driftsindgifterne ved Fiskeriet ere bleven meget betydelig forøgede, i det Vinerebslæberne i Sammenligning med Haandlinerne ere kostbare at anstasse — en saadan Dagsløn i jærdig Stand til Brug ved Havs fiskeriet koster fra 70—120 Rr. — og at den ikke sjældent helt eller delvis mistes, samt at der til disse Viner medgaaer langt mere og ofte kostbart Agn, som enten maa kjøbes, eller til hvis Fremstafvelse i Karet's Løb flere gode Fiske dage kunne medgaa. Uagtet ganske vist Udbyttet af Fiskeriet med Viner kan være betydelig større end med Haandlinerne, maa det dog indrømmes, at Driftsindgifterne ere stegne i et større Forhold end Indtægterne, om end det samlede Netto-Udbytte i det hele er mere, sjønt Revingerne herom dog ere bette. Da der imidlertid ikke er foregaaet nogen Forandring med Fisketiendeloven, efter at Haandlinerne er bleven afløst af Vanglinen, burde fornødentlig lovmæssig ogsaa Tienden over alt nu ligesom for svares med en Tiendebel af Tallet af det fangede eller med hver tiende Gjenneprøvsfisk. Noget Steder har man ikke des mindre, for at Tienden ogsaa skulde bære sin Del af de forøgede Udgifter til Vedslæber og Agn, ikke afslagt hver tiende, men s. Ex. kun hver tolvte Fisk og slet intet, naar en Del af Vinerebslæberne vare gaaede tabte ved Fiskeriet, eller saa længe indtil det tabte var helt betalt af Fyngsten. Andre Steder har man derimod fastholdt den gamle Skik, at yde hver tiende Fisk ogsaa efter Vinerebslæbernes Indførelse.

Det vil imidlertid let indses, at man, der hvor den gamle Skik er forladt, er kommen ind paa en Skraaplan, som kan føre til meget vidt gaaende Konsekvenser.

En Grund, hvorfor Tienden af og til ikke er bleven tilbørlig afslagt, maa søges deri, at Tiendeyderne kunne have været villige til, at den erlagte Tiende ikke er bleven benyttet — som den skulde af Tiendetagerne, men har henligget for Bind og Vej som Bytte for Fugl og Sv.

Det kan da ikke forundre, om Tiendeyderne deraf have søgt sig fristede til at undlade at afslægge noget, som kunde ventes alligevel at forkomme i Vauragt.

Som en Omstændighed, der paa sine Steder kan have medvirket til en slig Tiendeydelse, maa endnu fremhæves Afsløffelsen af Brugene af store Baade og Indførelsen af Fiskeri med smaa Baade. Ikke alene er derved al Bytning af Fisken i ti Partier, hvoraf Tienden var den ene, fuldstændig ophørt; men hertil kommer, at paa de store Baade gjerne en eller anden mere fremtrædende Mand var Formand, som tillige havde med Tiendens Afsløffelse at gøre, hvorimod dette ikke er Tilfældet paa Småbaadene. Man tør da ogsaa påstaa, at i det hele Tienden endnu bliver ganske anderledes samvittighedsfuldt afslagt, naar de store Baade vende hjem fra Havs fiskeriet i Baartiden, end naar de smaa Baade komme fra kortere eller længere Ture om Sommeren, uden at have fisket udelukkende Storfisk.

I det hele maa man sige, at da en virksom Kontrol med Ydelsen af Fisketienden ikke er bleven gennemført, og bevislige Afvigelser fra gammel Sedvane i de aller fleste Tilfælde ere gaaede upaataste hen, har der ogsaa heri ligget en Fristelse til at indbringe sig den almindelige Forpligtelse, og det er uregtseligt, at slet Tiendeydelse paa et Sted lettelig ogsaa vil smitte til Nabobygden og derfra videre.

Naar der nu spørges, hvad man kan gøre for at raade Rod paa de oven for påpegede Misligheder, ligger det nær først at henvende Opmærksomheden paa den oven for omtalte Kontrol. Om denne haves der i Reskript af 8te November 1778 for Færøernes Vedkommende meget strænge Bestemmelser, hvoraf skal fremhæves, at der paa Landet til at have Opmærksomhed Tiendens rigtige Ydelse skal udværges De af de største Løbs-Ejere af Odelsmænd eller andre Lønder i hvert Bygde-Lag som udværges for 3 Aar ad Gangen, og som af Landsfogden nærmere skulle instrueres, hvilke skulle have Frihed til at undersøge Tiendens Rigtighed ej alene strax paa Stedet, hvor og naar den ydes, men ogsaa senere selv efter at den Fisk, Korn eller andet, hvoraf Tienden maatte være svaret, allerede var indbragt i vedkommende Ejeres Huse; og for at alt her med Fisker-Tienden kan rigtig tilgaa skal samme al Tid, hvor det er muligt, affattes i Opsynsmændenes Nærværelse og overleveres dem til jaffer Bevogtning, og i Fald de fornødent lovligt Forskald kunde være fraværende, da i tvende Døgnmænds Overværelse, som i fornøden Tilfælde kunde derom til Ting gøre edelig Forklaring.

Forsummellige eller uredelige Opsynsmænd skulle straffes med 2 til 8 færreste Gylben og i Mangel af Betaling lide paa Kroppen; ligagtige Tien-
dydere skulle derhos foruden Tiendens dobbelte Betaling bøde første Gang 4 Gylben og anden Gang dobbelt samt i Mangel af Betaling lide paa Kroppen.

Paalæg i samme Retning ere gjentagne Gange ogsaa i den senere Tid blevene givne Tiendopsynsmændene. Naar disse strænge Bestemmelser og de senere givne Indskrænkninger der-
af ikke des mindre ofte ikke have baaret tiendelige Frugter, da hidrører dette fra, at det Ombud at være Tiendopsynsmand sjældent udsætt er meget byrdefuldt, for saa vidt det skal opfyldes samvittighedsfuldt. Man skal i saa Henseende henvise til det oven for omtalte, at den afslagne Tiende af og til forekommer ved Bannvagt. Dette behøver ingenlunde at hidrøre fra Tiendetagerens Mangel paa Omhyggelighed, men derimod fra, at Tiendetagerne og Tiendopsynsmændene ikke ere vidende om, at der overhovedet er blevet afslagt noget, fordi Baadene maatte ere komne hjem om Natten, og fordi Tienden afslægges paa saa mange Steder og saa mange forskellige Tider, at det er forbundet med stor Ulejlighed stadigt at gaa hen for at undersøge, om der er afslagt noget eller ej. Hvis det blev paabudt, at Tiendefisken skulde afslægges under Opsyn paa bestemte Steder, helst der hvor Fisken ellers afslægges til Rjømmanden, vilde den her omtalte Ulempe kunne fjernes noget, hvorhos det i alt Fald maatte gøres til Pligt at underrette vedkommende om, at der er afslagt Tiende. Hvor vidt imidlertid dette nu maatte kunne se ad administrativ Vej, skal man ikke sige med Bestemthed. Foruden at det at være en om-
hyggelig Tiendopsynsmand er en Bestilling, som er forbundet med megen Ulejlighed, udsætter den tillige vedkommende for de aller største Ubehageligheder. Da Fisketienden ikke, som naar Tølen er om en bestemt Pengesum, er noget, hvis Størrelse kan findes alene ved et Regne-
sætte, men den er afhængig baade af Fangerens Antal og af dens Kvalitet, og det derfor til dels maa bero paa et Skøn, som jo kan være forskjelligt, hvor vidt der foreligger en fornuftig Tiendebetalelse eller ej, gøres Opsynsmændens Stilling derved endnu saa meget vanskeligere. Er han Rjømmand, udsætter han sig for at miste sine Runder, i det disse, for at undgaa Paatale, ville afhænde deres Fisk hos en anden Rjømmand, der ikke er Tiendopsynsmand. Er han, hvad næsten altid vil være Tilfældet, paa en eller anden Maade afhængig af andre, kan en Paatale og eventuel Angivelse paa mange Maader senere komme til at hule til ham. Det har da ogsaa vist sig, at de givne Paalæg som

oftest ikke have ført til det tilsigtede Resultat, og at det for de fleste Opsynsmænd har været en Opgave at styve saa hurtigt bort fra deres Bestilling som muligt.

Naar der imidlertid gaves tydelige, let fattede Regler baade til Opsynsmændene og Tiendedyderne, hvor til der vel have Hjemmel i oven nævnte Reskript af 6te November 1776, var det maatte muligt, at Opsynsmændene lettere kunde hæbde deres Stilling, end det hidtil har været Tilfældet.

Selv om det imidlertid skulde lykkes, hvad de hidtil gjorde Erfaringer som sagt tale imod, at saa et over for slap Tiendebetalelse virksomt Tilskyndelse, jaledes at Tiendeforskrifterne her efter ogsaa paa de Steder, hvor det i den senere Tid ikke har været Tilfældet, bleve gennemførte efter deres Aand og Bogstav, og selv om der, hvad i høj Grad maatte ønskes, kunde opnåes en ligelig Tiendebetalelse over alt her paa Øerne, kan man dog ikke nægte, at denne Ubeslæmmede, hvis den skal bibeholdes som hidtil, er forbundet med et meget betydeligt Arbejde for Opsynet og Modtagerne —, ja med ligesåvel Pengedrag. Want skal i saa Henseende henvise til de Procenter, som gives af Kirkelassen til Børgerne fra Kirkerne for Modtagelsen af Kirkens Andel, og noget lignende er jo ogsaa Tilfældet for Præsterne og Sysselmændenes Vedkommende, navnlig med Smaaafsketien, hvoraf følger igen altsaa er, at der af Tiendedyderne afslægges ikke saa lidt mere end det, der kommer Tiendetagerne til Gode som Netto-Udbytte, hvilket i og for sig er uheldigt.

Hertil kommer end videre, at denne Tiende-
afgift, om endskjønt den ikke har været og heller ikke kan blive en fuld Tiendebetalelse af Børgerne af det fangede, selv om alt hvad der skal afslægges i Tiende ogsaa bliver tværet, dog nærmer sig stærkt dertil, og derfor maa siges at være en meget stor Afgift, især naar man henvender sig til de fleste Fiskeres Formuesforhold, uagtet ganske vist Tienden netop paa Grund af, at der kun ydes noget umiddelbart efter, at der er fangeret noget, ikke er blevet følt nær saa trykkende, som man efter dens Størrelse maatte antage.

Der har derfor ogsaa ved Sagens tidligere Behandling i Lagtinget ganske naturligt været Tale om, hvor vidt det ikke skulde kunne lade sig gøre, hvis Tiendeloven blev gennemført jaledes, at der igjen indførtes en ligelig Tiende-
afleggelse over alt her paa Øerne, og samtidig med, at der droges Omkostning for, at det fastsatte Beløb ogsaa rigtigheden ydedes i Forhold til det fangedes Værdi, da samtidig hermed at ned sætte Tiendeafgiften fra henimod en Tiendebetalelse, hvilket den har været der, hvor den afslægges mest run-

beligt, til en Tiendebel eller et andet lavere Kvotabeløb af Gangstens Værdi.

Med Hjemmeindførelsen af dette i og for sig naturlige og billige Forslag havde der imidlertid allerede ved Tiendefagets sidste Behandling i Bagtinget i 1878 legyndt at rejse sig en Hindring, og denne er i de siden den Tid forløbene Aar bleven stedse større og større.

Naar man i sin Tid foreslog, at Afgiften skulde nedskrives fra en Tiendebel til en Femogthvendedel af det fangedes Værdi, var det under den Forsætning, at det samlede Totalbeløb af Tienden for Tiendefagernes Vedkommende derved ikke vilde blive formindsket, i det hvad man gav mindre paa et Sted, fordi man havde tiendet af alt, vilde blive erstattet derved, at man paa andre Steder da vilde komme til at svare Tiende af meget, som man hidtil ikke havde lagt Tiende af, og des uden vilde blive nødt til at erlægge Afgiften efter dens hele Beløb. Med Hensyn til Tienden nu at træffe en Forsættelse, hvorved dens Beløb vilde gaa betydelig ned, maa nemlig af flere Grunde anses for utilraadeligt. For Kirkefagernes Vedkommende udbetrager den stigende Befolkning og de stigende Fordringer til Kirkenes passende Administration, at der anvendes stedse flere Penge til Forstærkelse og Rydninger af Kirkerne, og med Hensyn til Gensidigheden maa man ligeledes forment, at de her værende i Sammenligning med Præstestanden i det øvrige Kongerige ikke rigelig aflagte Embeder, ikke tanke nogen betydelig Medgang i Tiendebetragterne. Heraf følger imidlertid, at det maatte være en Forsætning, naar Tienden nedskrives til over alt at være et betydeligt lavere Beløb end det har været der, hvor det har været højest, at for det første Medgangen vilde blive erstattet ved Forhøjelse paa andre Steder, men for det andet navnlig, at Waadefiskeriet kunde paaregnes at finde Sted ogsaa i Fremtiden i samme Forhold som før. Denne Forsætning holder imidlertid ikke Stik. Der har nemlig, som bekendt, i mange Aar udviklet sig et helt andet Fiskeri — Fiskeriet med Dødsfartøjer — som giver Vekst og Højstignelse hovedsagelig til de unge og raskste Mand, der faaedes mere og mere forlade Waadefiskeriet, og det er indlysende, at den Omstændighed, at en stor og stedse voksende Del af den fiskeridrivende Befolkning opgiver sit Waadefiskeri for at gaa med Skibe, maa svække Waadefiskeriet, og det er da ogsaa i flere Bygder kommet saa vidt, at færre Waade gaa ud paa Fiskeri ikke blot om Sommeren, men ogsaa i Vaarfisken, fordi deres tidligere Mandstabs er taget ud at fiske med Skibe, og at de tilbageblevne ere daarligere bemandede end før; og som Folge deraf er da ogsaa Indtagten af Waadefiskeriet saa vel som

Tienden af samme Maade for Waadefiskeriet, men navnlig for Sommerfiskeriets Vedkommende paa flere Steder gaaet betydeligt ned, og det kan forudses, at dette i endnu langt højere Grad vil blive Tilfældet i Fremtiden, naar dette Skibsfiskeri, hvad man maa haabe, udvikler sig endnu mere. Hvis man nu ved en Omordning af Tienden vil holde sig til Waadefiskeriet alene, ligger i det her paapegede en meget væsentlig Hindring for at foretage sig selv uafstøvet Rettelse for Waadefiskerne, navnlig hvis man samtidig vil stræbe hen til at faa Tienden helt afløst uagtet disse, netop fordi det hovedsagelig er Familienædrene og de ældre Folk, der blive tilbage for at udføre det, dobbelt kunde trænge til en saadan Rettelse, medens Skibsfiskerne som bekendt hidtil have været fri for enhver Ydelse til de Dødsfartøjer, til hvis Bedste Tienden aflægges.

Spørger man nu, hvor vidt Skibsfiskerne i og for sig skulde være udflyttede til mere eller mindre at deltage i de Ydelser, som hidtil Waadefiskerne alene have båret under Form af Fiskefænde, da maa dette formentlig bejares benægtende. Ser man nemlig hen til de Institutioner, til hvis Bedste Tienden anvendes: Staten, Kirken og Gensidigheden, er det klart, at de her boende Skibsfiskere ikke mindre end de herboende Waadefiskere maa godt deraf, og hvad det her hjemmehørende Mandstabs, som for en længere eller kortere Tid af Aaret er ude paa Fiskeri med Skibe og derefter vender hjem, angaar, da har dette med Familie lige saa vel som Waadefiskerne Del i disse Goder. Med Hensyn til de Formaal, hvortil Tienden anvendes, staa begge de her omhandlede Fiskere formentlig lige. Hvad dernæst Skattevæsen angaar, da skønner man ikke rettere, end at de Kapitalister, der have deres Penge staaende i Fiskeristøben, i alt Hånd lige saa vel maatte kunne bære en Afgift, som de for største Delen fattige Folk, der eje Fiskeribaadene; det unge Mandstabs endelig, som bemandede Fiskeristøbene, og som, som længe det er om Bord, faar fri Kost og i en kort Tid som østet tjener en forholdsvis betydelig Sum i rede Penge, maatte formentlig være i Stand til at svare en Skat heraf, ikke mindre end Waadefiskerne, der østet maa nøjes med en langt ringere Fortjeneste, og hvis Gangst blandt andet ogsaa medgaaer til ligesom Føde for Fiskerne og deres Familier. Hertil maa endnu føjes, at Skibsfiskerne ved deres Vortreise uddrage sig fra flere andre Pligter, som fremdeles paahviler de tilbageblevne, f. Ex. Skyldpligten, Vægerejser i Sygdomstilfælde, det ved Grubedrab forbundne Arbejde og saa fremdeles. Det kan ikke forundre, at denne Ulighed tilligemed de øvrige her paapegede Omstændigheder, over for en saa be-

tydelig Afgift som Tienden, en Uilighed, der er langt mere gennemgribende end de forhen omtalte Forfælskeligheder i de enkelte Bygder med Hensyn til Baadfishernes Tiendestæggelse, man have valet den Følelse hos mange, at her er et Forhold, der alene af denne Grund trænger til Forandring, og at den Vigestilling, som for de to her omhandlede fiskelevende Klasser af Befolkningen, stiger Steb over for Nydelsen af de offentlige Guder, ogsaa, i al Fald delvis, man strætte sig til de i den Afsættelse nødvendige Udgifter.

Et andet Spørgsmaal er, hvor vidt en Afgift, der paa en eller anden Maade kom til at ramme Skibsfiskeriet, skulde kunne bewirke, at dette maatte opgives, fordi paa den ene Side Fortjenesten er saa ringe og paa den anden Side Afgiften for Kapitalen er saa stor ved at anbringes i Fiskeribøene, at den saa snart den faar noget yderligere Paalæg, vilde trække sig bort fra denne Industri. Heril maa imidlertid bemærkes, at hvor vel der lyder forskjellige Beretninger om Fiskeribøenes Fortjenester, synes dog den Omstændighed, at flere flere med forholdsvis beskedne Kapitaler foretog sig om at anstafte Skibe, at tale for, at det maa være en fordelagtig Anvendelse for opsparede Pengesummer, hvilket ogsaa fremgaar deraf, at den Den, der af Herderne gives Skibskaptajnerne, saa vel fast som i Brocenter, er forholdsvis rundelig, hvilket ogsaa gjælder om Waadstads Forplejning og Lønning; og da den Fortjeneste som Skibsfiskeriet giver Waadstabet som oven for bemærket — i Reglen er meget betydelig sammenlignet med, hvad der kan fortjenes hjemme ved Baadfisheriet eller Baudarbejde, og derfor Tilstrømningen af unge Mennesker til Skibene har været rigelig, tør man tro, at Skibene vilde kunne forsynes med tilstrækkeligt Waadstabs her fra Derne, selv om den enkelte Fortjeneste paa Grund af en saadan Afgifts Indførelse skulde blive en Smule formindret.

Et i Forbindelse hermed staaende Spørgsmaal er imidlertid, hvor vidt Fiskeribøene, hvis en saadan lempelig Afgift blev paalagt dem, skulde kunne indbringe sig Erlæggesen af denne Afgift ved at sejle andet Steds hen for at afsøge Fangerne, eller paa anden Maade, noget hurtigere end senere skal komme tilbage. Her skal man kun tilføje, at Uiligheden i hvert Fald kunde tale for, at den Afgift, der under en eller anden Form paalægges Skibene at indbringe, blev noget mindre end den, der paalægges Baadfisheriet af Hensyn til, at det med Skibene udgaaende Waadstabs, hvis det var blevet hjemme og der havde drevet Fiskeri med Baad, ikke vilde have fortjent saa meget, som naar det er gaaet ud paa Skibsfiskeri, og derfor heller ikke vilde

have tilført Tienden et saa stort Beløb, som hvis Afgiften blev sat lige for begge Slags Fiskere.

Gaar man ud fra de oven for paapegede Forudsætninger, at det hele Fisketiendeforhold trænger til en Omordning, dels fordi Udelsen paa Grund af forskellige Omstændigheder i de enkelte Bygder er bleven noget ulige, dels fordi under de forhaandenværende Forhold en virksom Kontrol med slap Tiendestæggelse og de dermed følgende demoraliserende Virkninger i al Fald hidtil ikke har vist sig gennemgribelig, og dels endelig fordi Tienden som tilnærmelsesvis en Tiendedel af det fangedes Brutto-Værdi er en uforholdsmæssig Afgift, særlig under de nu sig mere og mere udviklende Forhold, medens paa den anden Side Tiendelagerens Andel ikke har været betydelig mindre end hidtil, naar deres Krav tilbøielig skal tilfredsstilles, og en gennemgaaende Redfættelse af Baadfishernes Tiende derfor ikke kan gennemføres, eftersom deres Antal kan paaregnes ikke at være uden at man faar Erstatning anden Steds fra, og man tillige ønsker Tienden fuldstændig afløst i sin Tid, aabner der sig forskellige Alternativer, paa hvilke man kan slaa ind for at ordne Sagen.

Den nærmest liggende er da formentlig den af Lagtingsudvalgets Hæder i 1876 foreslaaede Udvælg, hvorefter Tienden for Baadfishernes Bedkommende skulde nedsættes til $\frac{1}{25}$ = 4 Procent af det fangedes Brutto, for saa vidt Fangsten bestaar af Torst, Rødtorsk, derunder indbefattet Langer, Brosmie, Ghyer og Helleflyndre, at Tiendelageren om fornødent skulde kunne fremvise en Deling af Fangsten for at faa Fæmtyvendebøen sig tilhørt, og Sager angaaende Overtrædelse af Tiendeloven skulde behandles som offentlige Politisager. Det er en Selvfølge, at disse Bestemmelser maatte kunne modificeres en Del gaaende ud paa end yderligere at sikre mod Fristelsen til svigagtig Tiendestæggelse, og at der da maatte tilføjes Bestemmelser om, hvorefter et vist Procenttal af det med Dødsfartøjer fangede skulde kunne dække de eventuelle Tab, som ved denne Tiendestættelse paaførtes Tiendelagerne, for saa vidt Tabet oversteg en vis Størrelse.

Det forekommer imidlertid Udvalget, at denne Maade at ordne Sagen paa tilbehøder saa mange af den gamle Ordningens Svagheder nemlig Uensligheden og Betvælgningen ved at bjærge Tienden, Fristelsen til Tiendesvig for Tiendelagerne og endelig, om end i mindre Grad, de Ulempes, der ere forbundne med dette, at den ene Bygdemand sættes til at være Op-

smidmand og Angiver. over den andens Redelighed, at denne Udvej kun bør følges, hvis det skulde vise sig, at andre nærliggende ere u fremkommelige.

En anden i nær Forbindelse med det foranførte staaende Ordning vilde være den, at de, til hvem den fangede Fisk blev afhændet, fratog en vis Kvotadel af de afhændede Fiskevarers Værdi. Da den aller største Del af den her med Bood fangede Fisk umiddelbart afhændes til her boende Kjøbmænd, vilde det altsaa i Virkeligheden i saa Fald være dem, fra hvem Tienden blev at erholde. En Fordel ved denne Ordning af Sagen vilde det det være, at det, der fangedes til umiddelbart Husbrug, undgik Tiendepagten, for hvilket Villighed i Virkeligheden i høj Grad synes at tale, og at det kun blev det af Fangerne, der er Handelsvare, som Afgiften kom til at høre paa. En anden Hovedfordel ved en saadan Afslæggelse af Tiendeafgiften er den, at alt Tiendeoplysn og alle Udgifter for Tiendetageren vilde falde bort samt endelig, at i Hovedsagen Fristelsen for Fiskerne til Tiendepagten vilde falde bort. Det maatte da bestemmes, hvorledes indhåndlet Løst, Skjæft o. s. v. mere eller mindre tilvirket, blev at betragte i Forhold til Afkast, samt hvorledes Kontrollen med Kjøbmændene blev at udjøre, særlig ved autoriserede Fiskehandelsbøger for Indhåndling af Fisk.

Da det kunde tænkes, at der med et Fiskeskib indladedes fra en Bygd til Hovedhandelen ikke alene Fisk fra Kjøbmænd, hvorfra Tienden altsaa var erlagt, men ogsaa fra Privatmænd, hvorfra ingen Tiende var taget, er det en Selvfølge, at man for at indgaa disse maatte sikre sig ved Attester paa Tro og Love fra vedkommende Kjøbmænd og Skippere om, hvorfra Fiskene skrev sig. End videre maatte der da tages Bestemmelse om, hvorledes her skulde forholdes med Fisk, som umiddelbart fra Fiskerne blev forsendt til Udlandet. For saa vidt man skulde laa ind paa den her paapegede Vej, vilde det formentlig, som oven for bemærket, være rigtigst at bestemme, at det fra Fiskerflåden indkomne Velsb, skulde delvis dække de Tab, som Tiendetagerne eventuelt vilde lide, ved, at Tiendeprocenten blev nedsat, et Tab, som vel særlig vilde ramme de Tiendetagere, der have modtaget Tienden af Storfisken fra Nordhavet, samt at det overskydende henlægges til en særlig Fond til Tiendeafgiftens eventuelle fuldstændige Afsløsing. Det er denne Ordning, som man principalt vil foreslaa.

Derfor det indførelse ved nærmere Prøvelse skulde vise sig, at de med denne Ordning forbundne Vanskeligheder ere saa store, at Tingen af denne eller andre Grunde tror ikke at kunne

gaa ind derpaa; tillader man sig at henpege paa det af nogle Dagtingsmænd paa Østers fremskomne Forslag, hvorefter Fisketienden, i Lighed med, hvad der i sin Tid ved Lov af 20de September 1845 og følgende Love fastsattes for Norges Vedkommende, foreslaas afløst ved en Afgift, lagt paa den udførte Fisk, i det man med Hensyn hertil paa Sagens nuværende Trin kun skal bemærke, at der i Attester paa Tro og Love fra vedkommende Afsejere om de indladede Fiskevarers Kvalitet og Vægt formentlig vilde have Betræggelse mod Underskab, saa meget mere, som disse Attesters Nødvendighed vilde kunne kontrolleres paa Udskibningsstedet.

Naar man end at lægge Afgiften paa det udførte har fremstillet den Hovedindvending, at man derved vilde ramme Produktionen, medens det principalt er at lægge Afgiften paa Forbruget, og at det derfor var bedre at bestemme visse Indførselsgenstand, saa som Brandevin, Vin o. s. v., for ved Hjælp af en saadan Bestatning at erstatte Fisketienden, da den hertil svares, at den nuværende Tiendeafgift ogsaa i højeste Grad er en Bestatning af Produktionen, saa at der i alt Fald herved ikke vilde blive udført noget nyt, samt at, saa længe der er andre Tiendebelastninger end Fisketiende, er det formentlig det retteste, at Fiskerne saa vidt muligt, alene bære det, der træder i Stedet for den hidtil in natura ydede Fisketiende, og at denne ikke lægges over paa andre, som have at tiende af de ved dem producerede Varer, ganske altsaa fra de Vanskeligheder, som en Afgift paa Indførselen i andre Henseender vilde frembyde. Naar man end videre imod en saadan Afgift har indvendt, at det vilde blive vanskeligt at erlægge den paabudte Sum ved et Støbs Afkøbs, har man tænkt sig, at der til Afhjælpning heraf af Amtmanden maatte kunne bevilges vederkæftige her boende Afsejere en passende Kredit fra 3 Maanedre til et Aar.

Et andet Spørgsmaal er, hvor vidt Handelen her paa Færverne, som i Forvejen er ikke saa lidt uheldig stillet i Sammenligning med Handelen andre Steder, i det der ikke her findes større Pengeinstitutter, hvorfra der kan slaaes Kontanter, og man her maa indhandle Produkter, Fisk, Udvarer o. s. v., paa en Tid, hvor Forbindelsen med Omverdenen er afbrudt, og man paa Grund af Afstanden fra Omverdenen maa lade lang Tid gaa hen mellem et Støbs Afsejelse og Modtagelse af det ved Ladningens Afhændelse indkomne Velsb, foruden at man ikke kan have nogen sikker Mening om, hvad disse Produkter kunne udbringes til uden for Færverne, i det deres Pris paa Verdensmarkedet bestemmes af ganske andre Hensyn end Hensynet til det paa Færverne producerede, hvor vidt

Handelen altsaa paa Grund af disse Omstændigheder vil være i Stand til at bære denne nye Byrde. Det er imidlertid kun i høist ugentlig Forstand, at her kan siges at være Tale om en ny Byrde. Forfællelsen fra før bliver nemlig den, at medens Kjøbmændene før gjennefsuittlig om Mæret modtoges c. 85,000 Centr. Naafist, deraf c. 2500 fra Tiendetagerne, og særlig betalte herfor til disse c. 12,000 Rkr., ville de heretter, saafremt Forslagets Grundtanke om en Udsejlsafgift af 40 Rre pr. Centr. Altsaa bliver gjennefsuittet, modtage de samme 85,000 Centr., men altsaa den Pris, der gives for hvert enkelt Centner, bliver en Smule mindre. Det vil heraf ses, at der ikke er Tale om en ny Byrde, der lægges paa Handelen, men kun om en Ompostering af den hidtil ydede Sum. Hvis Kjøbmændene, som nogle have paastaaet, skulde have lettere ved at udrede den omhandlede Sum, dersom den lagdes paa Indsejlsartikler, vil det uden al Tvivl staa Kjøbmændene aabent selv at vælge denne Udvej og altsaa gøre Prisen paa enkelte Indsejlsartikler en Smule højere.

Naar der end videre er udtalt en Frygt for, at Fiskeristibene, saafremt den nævnte Udsejlsafgift ogsaa skulde omfatte den paa dem fangede Fisk, for at undgaa at komme ind under

de paa Grænsen af Afgiften trykkede Fiskepriser, vilde seje anden Steds hen for at afhænde det paa den fangede, da kunde man formentlig, som alt før bemærket, af Hensyn til, at man med Fiskeristibene i Reglen gjør en langt rigere Fangst end det tilsvarende Mandskab vilde have gjort, hvis det var forblevet hjemme og havde fisket med Raab, af Villighedsenhensyn nedsatte Afgiften noget for Fiskeristibenes Vedkommende, hvilket formentlig kunde se derved, at der gives en Præmie for hvert med Skib indført Centner Naafist. Naar en saadan Præmie gives, vil det utvivlsomt ikke kunne betale sig for Afgiftens Skyld at seje bort med Fangsten, hvilket ganske vist vilde være et stort økonomisk Tab, i det al Bietsonnen for Fisten da vilde gaa tabt for Landet. For de Skibsreder, der selv ere Kjøbmænd, og for hvem Skibene i mange Henseender ere fortrinlige Kunder, vilde det vel under ingen Omstændigheder kunne betale sig at seje med Naafisten anden Steds hen. Da imidlertid hele Udvalget har forenet sig om principalt at indstille nedenstaaende Forslag til Lov om en Ophævelse af den hidtil paa Færverne ydede Fisketiende til Lagtingets Vedtagelse, skal man for Tiden indskrænke sig til disse Bemærkninger, i det man forbeholder sig eventuelt ved Sagens senere Behandling at fremskaffe med Værdighedsforslag paa vel til det af Udvalget foresatte i 1876 fremsatte Forslag til Lov om Fisketienden som til det fra flere Lagtingsmænd paa Østers fremskaffede Forslag.

Forslag

Lov om Forandringen af de hidtil bestaaende Bestemmelser om Fisketienden

paa Færverne.

§ 1.

Afseggelsen af den hidtil paa Færverne i natura svarede Tænde af Fisk forandres fra 1ste Januar 188 paa den i efterfølgende Paragrafer angivne Maade.

§ 2.

Fra 1ste Januar 188 fradrages af al med Raab fangen Naafist, der indkommer til nogen paa Færverne boende Kjøbmand en Tyvendedel af Værdien, hvilket hver Gang opføres i en

§ 3.

Naar Afgiftens Størrelse sættes til en Tyvendedel af det fangedes Værdi, vil der utvivlsomt i alle saa Bygder findes en betydelig Nedgang i Tiendehelsen Sted, medens Afgiften dog

er saa stor, at det samlede Totalbeløb af Tien-
den kan paaregnes, at indkomme.

Til § 3.

De foreslaaede Reduktioner til Raafist ere
i Overensstemmelse med de her paa Verne i saa
henjende gjorte Erfaringer.

Til § 5.

Foreslaaet for at indgaa, at der med et
Kortj samtidigt skal affendes Fisk, hvoraf der er
svaret Tiende, og anden, hvoraf ikke.

højskilt Konto, i hvilken Anledning enhver Kjøb-
mand har at føre en af Sørenskriveren autori-
seret Kontobog for Indhandling af Fisk, om
hvis Indretning der gennem Amtet gives nær-
mere Forskrifter.

§ 3.

Naar der til Kjøbmændene indgaaer tilberedt
Fisk, Saltfisk, Røgfisk eller Støffisk, fangen med
Vaad, bliver Afgiften at erlægges af det Beløb,
som Partiet vilde andrage efter Vægt og Værdi
som Raafisk, saaledes at til 100 Pd. Saltfisk
svares 150 Pd. Raafisk, til 100 Pd. Røgfisk
250 Pd. Raafisk og til 100 Pd. Støffisk
400 Pd. Raafisk, hvorhos Bogføringerne sker paa
den i § 2 ommeldte Maade.

§ 4.

Fremkommer der ved Beregningen af
Afgiften Brøker paa mindre end $\frac{1}{2}$ Ere, bort-
falder de, medens Brøker paa $\frac{1}{2}$ Ere eller der-
over forhøjes til 1 Ere.

§ 5.

Naar nogen paa Færverne boende Kjøbmand
med Vaad eller Stib affender afgiftspligtig Fisk,
af hvilken Afgiften er svaret, til en anden lige-
ledes paa Færverne boende Kjøbmand, skal han
til Modtageren lade medfølge en paa Tro og
Love udstedt Attest om, at det er svaret den be-
saaede Afgift af Partiet, hvilken Attest Forman-
den paa Vaaden eller Stibets Kaptajn forsynet
med Paategning om, at der ikke fra anden Mand
er indbladet nogen Fisk i Partiet.

§ 6.

For saa vidt nogen med Vaad fangen Fisk,
fra hvilken Tyvendedelen ikke er dragen, afhæn-
des umiddelbart til Spekulanter eller affendes
til Udlandet, skal vedkommende Affender være
pligtig til at lade Fisken afveje i to uvilddige
Mænds Overværelse, som derom lunge afgive
beediget Forklaring, og at svare Afgiften efter
de i §§ 2—4 angivne Regler samt indsende
derne gennem vedkommende Sysselmænd til
Landsfogden.

§ 7.

Ved Udgangen af hvert Kvartal har enhver
Kjøbmand gennem vedkommende Sysselmænd at
indsende til Landsfogden en Opgivelse paa Tro
og Love af det Kvantum med Vaad fangede
Fisk, der i Kvartalet er indgaaet til hans Pan-
del med Angivelse af den for samme betalte
Pris og den her omhandlede Afgifts Størrelse.
Har han i Kvartalets Løb modtaget Fisk fra
andre Kjøbmænd, hvoraf Afgiften allerede var

beregnet, skulle de i § 5 omhandlede Attestier tjene til Legitimation heraf.

Afgiftens Beløb vil være at indbetale til Bandsfogden inden Udgangen af September for Aarets 2 første Kvartaler og inden Udgangen af den påfølgende Aarets Maaned for Aarets to sidste Kvartaler.

Til § 8.

Kirkefogdens Gjennemsnits-Nettoindtægter for 1869—78 af Fisketienden have i Folge de af Udvalget modtagne Oplysninger udgjort:

Norbergsøerne	c. 740 Kr.
Østern	c. 1040 —
Sydstrøms	c. 310 —
Nordstrøms	c. 340 —
Baago	c. 530 —
Sands	c. 180 —
Suders	c. 530 —

3670 Kr.

§ 8.

Al de saaledes indkomne Summer udbetales inden Udgangen af April Maaned gjennem Bandsfogden for det foregaaende Aar Erstatningssummer til de hidtilværende Modtagere af Fisketienden, dog saaledes, at de til hver Tiendelager udbetalte Beløb ikke noget Aar overskride Kirkefogdens Gjennemsnitsindtægter af Fisketienden i Aarene fra 1869—78. De overskydende Beløb indbetales derefter til den i efterfølgende § 10 omhandlede Fond. Erstatningen til Sysselmandene fastsættes administrativt.

Til § 9.

§ 1879 har der 13 Fiskerstibe her fra Færøerne paa Fiskeri, som efter Opgivelse sidste tilfammen 11,496 Centr. 24 Pbd. Saltfisk, hvilket beregnet paa ovennævnte Maade vil udgjøre c. 90 Kr. for hvert Stib eller 1159 Kr. 60 Ore i det hele.

§ 9.

Al ethvert her paa Færøerne hjemmehørende Fiskerstib erlægges, naar Fisken aflibes paa Færøerne, $1\frac{1}{2}$ pCt. af Værdien af det fiske, saaledes at 100 Pbd. Saltfisk sættes lig 150 Pbd. Naafisk, og denne beregnes til de respektive Aars Kapitelstøgt for stor Naafisk, hvilken Afgift inden Aarets Udgang af vedkomnende Rader indsendes til Bandsfogden tilligemed en paa Tro og Love afgiven Attest om det fangedes Vægt, forsynet med Stibsjørers Baaetegn.

§ 10.

De i Folge § 8 sidste Punktum og § 9 indkomne Summer administreres og forrentes som en særlig Fond, der staar under Lagtingets Bestyrelse, og som henlægges til en eventuel Al-løsning af de i denne Lov omhandlede Afgifter.

Til § 11.

Da Afgiften for Bandedfiskernes Vedkomnende er sat til en Tyvendebel, antager Udvalget, at den hidtil ydede Gjennemsnitsindtægt vil naas, saafremt Fiskeriet ikke skulde staa helt sejt; i saa Fald vilde det formentlig være billigt, at der af den i Folge § 10 opkomne Sum udbetales saa meget, at Beløbet for Kirkerne og Præsterne Vedkomnende ikke gik under $\frac{2}{3}$ af Gjennemsnitssummen.

§ 11.

Skulde de i Folge § 8 udbetalte Erstatningssummer noget Aar for Kirkerne og Præsterne Vedkomnende ikke naa $\frac{2}{3}$ af Kirkefogdens Gjennemsnitsindtægter af Fisketienden for 1869—78, indbetales det manglende af den i § 10 ommeldte Fond.

§ 12.

En Medsettelse af de i denne Lov omhandlede Afgifter kan efter Lagtingets Indstilling foretages af Justitsministeriet, dog saaledes, at de udbetalte Erstatningssummer i saa Fald ikke noget Aar er lavere end det i § 8 omhandlede Beløb.

§ 13.

Til Kontrollering af Rigtigheden af de i denne Lov omhandlede Opgivelser skal Dyrigheden til enhver Tid være berettiget til at fordrø de autoriserede Rentebøger foreviste.

§ 14.

Naar nogen i Anledning af de i denne Lov omhandlede Afgifter gjør sig skyldig i svigagtigt Forhold, skal han, for saa vidt han ikke i Folge Lovgivningen derved desuden maatte have gjort sig skyldig til større Straf, erlægge det besværgede Beløb dobbelt samt isalde Bøder fra 10—1000 Kroner.

§ 15.

Sager i Anledning af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

Færvernes Lagting, Thorshavn den 25de August 1880.

Th. Sørensen,
Ordfører.

J. Dalsgaard.

J. Dahl.

E. D. Sørensen.

J. Jørgensen.

Den 30te August paabegyndtes Sagens Den-
Behandling.

Ordføreren (Provsten) bemærkede under Henvendning til Udvalgsbetænkningen, at Hoved-
sagen i Lovforslaget var den, at medens hidtil
Tiendetageren selv maatte sørge for at den
Tiende, som blev aflagt in natura, ogsaa virkelig
kom til Nytte, skulde for Fremtiden Kjøbmanden,
der modtog al den Tift, som ikke bragtes i Hus-
holdningen, gjennem vedkommende Eghedsmand
tilstille Landfogden en Beretning om hvor megen
Tift han til en given Tid havde modtaget og
hvad Tiendebeløbet herfor udgjorde. Af Land-
fogden udbetalttes derefter Beløbet til vedkom-
mende Tiendetager, medens det eventuelle Over-
skud af Tienden for Waadefiskeriet og Afgiften
for Skibsfiskeriet blev at henlægges til en særlig
Fond, for at man en Gang i Tiden maatte kunne
komme til en Afløsning af Tienden. I det

Tiendetagerne paa denne Maade fikredes en fast
Indtægt, kunde man se bort fra, at den muligvis
blev noget mindre end hidtil, og der skulde derfor
ikke efter Lovforslaget gives Erstatning, naar
Indtægterne ikke blev mindre end $\frac{1}{2}$ af Gjen-
nemsnitsbeløbet for en vis Markette. Med Be-
mærkning at hele Udvalget havde været enigt i
den Henseende henstillede Ordføreren i øvrigt
Sagen til Forhandling.

Lovforslagets § 1 gav ikke Anledning til
Forhandling.

Naar § 2, der var Hovedparagrafen i Lov-
forslaget, bemærkede Udvalget „indkommer“ i
Stedet for „indhandler“ var, efter Ordføreren's
Udtalelse, Grunden hertil den, at flere Kjøbmænd
selv paa Waade, som de lade gaa paa Fiskeri.
En Afgift af $\frac{1}{20}$ maatte anses som tilstrækkelig,
naar man tog Hensyn til Udgiften. Hoved-
fordelen ved den foreslaaede Tiendebælle vare
dels, at al Tift, som brugtes i Husholdningen,

blev set for Tiende og dels at man slap for den megen Tale om Tiendevig. Et andet Spørgsmaal var det om man kunde paalægge Kjøbmændene en Forpligtelse som foreslaaet; men idet Udvalget havde anset det for utvivlsomt at man kunde paalægge Kjøbmændene en Afgift af al Hist der udførtes herfra, havde man ment, at man ogsaa maatte være berettiget til at paalægge dem den foreslaaede Forpligtelse i det Offentliges Interesse, i Uighed med naar det er paalagt Bøger, saa vel de praktiserende som de af Staten ansatte, at udføre forskjellige offentlige Hverv. Og i ethvert Fald kunde Forholdenes Mægt retfærdiggjøre en mulig Afvigelse fra det principrigtige. Da Sogaard havde oprindelig været af den Mening at man vilde være bedst tjent med at vedblive med Tienden in natura, men hvad der havde bevæget ham til at undersøge Udvalgsbetænkningen og saaledes afvige fra den gamle Sædvane var den, at Foringerne selv havde undergraved deres Stilling til det Bestaaende. Der var nu foresat en Løsning af Spørgsmaalet gennem Lovforslaget, hvilket for øvrigt gik saa lidt bort fra det Bestaaende som muligt. Nielsen var ogsaa enig i at man burde se at komme bort fra den foreslaede Tiendeaflæggelse, hvilken navnlig medførte store Ubbehageligheder for Tiende-Ephymændene; men han ansaa det for betænkeligt at tage Byrden fra dem for at lægge en ny Byrde over paa Handelsmændene, saa meget mere som den foreslaaede Regnskabsførelse vilde blive vanskelig for adskillige blandt disse. At give Regler herfor gennem Amtet vilde, hvor gavnligt det end kunde være for stores Bedkomende, let vække Uvilje. Ordføreren bemærkede til Nielsen, at Kjøbmændene allerede nu have betydelig Ulejlighed med Tienden i Retning af Bogføring o. s. v., og Regnskabet med at dividere med 20 gjorde ikke store Forandringer. Nielsen gjorde herimod glædende, at den hidtil hastede Ulejlighed var frivillig, ligesom der foruden det nævnte Regnestykke endnu skulde foretages den i Lovforslagets § 3 omhandlede Reduktion. Dahl kunde ikke forstå de fremkomne Indvendinger med Hensyn til Regnskabet, hvis Affattelse ikke kunde antages at lægge uoverstigelige Vanskeligheder i Vejen hverken nu eller i Fremtiden med den tilstøttende Oplysning. Hr. Jørgensen havde været med til at stille Forslaget om Forandring af Tienden, fordi dennes Erhæggelse nu var saa nærm, og han kunde i det hele slutte sig til Ordføreren og Sogaards Udtalelser. Naar en Handelsmand ikke kunde udføre den foreslaaede Beregning, maatte han helst ikke være Kjøbmand, saa meget mere som denne ofte maatte foretage Beregninger af mere indviklet Natur. Nielsen vidste ikke

hvor vidt man kunde paalægge Kjøbmændene nogen Forpligtelse af den i Lovforslaget nævnte Art med Hensyn til Statskassens Andel i Tienden, men Præsterne og Kirkerne Andel i Tienden havde de i ethvert Fald ikke noget med at gøre. Jørg. Petersen formodede, at Kjøbmændene hellere vilde have Ulejligheden med den foreslaaede Beregning end gaa glip af Fisker. Effersø ønskede Oplysning om hvorpaa man støttede den foreslaaede Afgift af $\frac{1}{20}$, i hvilken Henseende Ordføreren henviste til at det nævnte Forholdstal efter alt hvad der forelaa, derunder Oplysninger indhentede gennem her værende Handlende, maatte betragtes som rigtig, og det var sikkert at Afgiften herefter paa mange Steder vilde blive mindre end hvad der nu tiendes, men den end paa andre Steder ogsaa vilde blive større. Nielsen betvivlede, at Ordføreren kunde have nogen Mening om hvor meget Bødsfiskeriet kunde anlægs til, da dette og Skibsfiskeriet vare slaaede sammen under et, og det berøede vist paa en Fæsttagelse, at Kjøbmændene gjerne vilde have Fisker; thi der fandtes dem, som nu ikke vilde modtage Tiendefisker, selv om den var arbejdsomt, alene for Ulejlighedens Skyld. Olsen kunde i det hele stemme for Sagen efter det forelagte Forslag, men ønskede at høre Formandens Mening om hvor vidt man kunde paalægge Kjøbmændene en Forpligtelse som onespurgt. At Ulejligheden skulde være stor troede han ikke; de nu dengelige Bøger kunde jo autoriseres i det fornævnte Øjemed, og der vilde i ethvert Fald fra Hovedhandlerne kunne gives de mindre Handler fornøden Assistance, ligesom nu finder Sted ved Bogføringen. Formanden, der troede, at det nu foreliggende Lovforslag i mange Retninger havde Fortrin for tidligere fremkomne, bemærkede, at man ved Besvarelsen af det af Olsen rejste Spørgsmaal, maatte se hen til, at der utvivlsomt kunde paalægges Kjøbmændene en meget mere byrdefuld Forpligtelse end foreslaaet, nemlig den at være Udforielsesold, og de vilde rimeligvis foretrække den foreslaaede Ordning herfor. Han havde i øvrigt tænkt sig at de Handlende, særlig de mindre, burde have en Godtgørelse for deres Ulejlighed, og at Tiendefagen vist vilde fremkalde en Udtalelse fra Handelsstanden her paa Verne i den ankydede Retning. Nielsen mente at man ikke blot burde have en Udtalelse herom fra Handelsstanden men at ogsaa Tiendefagerne, navnlig Præsterne, burde høres om de vare tilfredse med en saadan Ordning. Der maatte navnlig bl. a. ved Beregningen af Præsterne Tiende tages Hensyn til at flere Præster ejede Bønder, der gik paa Fiskeri, og at Præsterne fra gammel Tid havde søgt alle 3 Tiendeparter af Faghusen.

§ 3. Ordføreren angav Meningerne med

denne Paragraf at være den, at naar 100 Pd. Saltfist gik ind i Handelen, skulde den beregnes lig med 150 Pd. Naafist i Indkjøb.

§ 4 var optaget for Tydeligheds Skyld.

§ 5 indeholdt efter Formandens Opfattelse et Forbud imod samtidig at jøre paa et Kartojs Fisk hvoraf der var betalt og Fisk hvoraf der ikke var betalt Afgift. Man kunde formentlig indskrænke sig til at lade vedkommende Rådmand attestere Kartiets Størrelse med Bemærkning om at Afgiften heraf var tilbageholdt. Ordføreren mente at en enkelt Attest her ikke vilde være tilstrækkelig, da Attesten fra Rædsleren ikke kunde give Sikkerhed for, at der ikke samtidig i Kartojet var indsladet anden afgiftspligtig Fisk.

§ 6. Nielsen opstillede det Spørgsmaal hvem der skulde udmelde og lægge de heri omhandlede 2 Mand, hvortil Ordføreren bemærkede, at Udtrykket „uvidlige Mand“ strev sig fra Rist af 1778, og at det for øvrigt maatte være vedkommendes egen Sag at slaffe disse Mand, hvilket indtil da ikke havde været til hans egen Skyld. Effersø forment, at den foreslåede Paragraf vilde lægge Hindringer i Vejen for at handle med Spekulanter; thi naar Follene i Landet først skulde være i Land efter de to Synsmænd, vilde de som oftest foretrække at jølge Fisk til Rådmanden. Bærentsen troede ikke det kunde være saa vanskeligt at faa fat i disse Mand, og det var i øvrigt sin ubetydeligt som fulgtes her i Landet af Fisk til Spekulanter. Det var i det hele ikke til Gavn for Landet at Fisk fulgtes som Naafist, og Taleren havde tidligere i Forening med et andet Medlem af Tinget været med til at virke for Indførelse af Naafist her til Øerne af Hensyn til Fortjenesten ved samenes Tilvirkning. Nielsen fandt Udtrykket „uvidlige Mand“ uheldigt, naar disse skulde lønnes for Arbejdet, en Bemærkning, som foranledigede Formanden til at gjøre en Hensættelse om i Stedet for at bringe Udtrykket „gode Mand“. Herpå anførte Exempel paa, at Handel med Spekulanter kunde være fordelagtig, men ansaa det ved Siden heraf paa mange Steder i Landet for ligesom umuligt at faa de omhandlede Synsmænd, og det syntes som om man ikke kjendte de virkelig Forhold. Ordføreren tilføjede dog at Udvalgets Medlemmer kjendte de virkelig Forhold saa godt som ellers nogen i Tinget. Effersø havde at Bestemmelsen som opræst alligevel ikke vilde blive fulgt. Dr. Nielsen henviste til, at det Tilfælde kunde indtræde, at en Spekulant kom til Rådgivningen paa en Tid hvor alle vilde levere Fisk, og at det da vilde være en god Sag at faa de 2 uvidlige Mand eller at hævende sig til Synsmændene. Olsen vilde foreslå, at enhver Spekulant skulde

være pligtig til at give dem, af hvem han kjendte Fisk, en Seddel, der indeholdt Angivelse af Vægt og Betaling, hvilken Seddel derefter blev at forevise for Kirkeværgeren for vedkommende Bygd som kontrollerende og som den der foreløbig havde at modtage Afgiften. Ordføreren gjorde opmærksom paa, at der i sin Tid var bleven rejst stærke Indvendinger imod den Fremgangsmaade man nu anbefalede, Indvendinger han nok kunde forstaa naar vedkommende Stibsførers Papirer tilbageholdtes for Attestens Skyld indtil han havde udløst. Nielsen mente det var tilstrækkeligt at Salget blev opgjort paa Ero og Løse. Høne antog at det maatte kunne have ubehagelige Følger at lade Karantæneoplyst beholde Stibsførers Papirer til alt var i Orden. Nielsen bemærkede, at det ofte vilde være vanskeligt for Spekulant og Fisk her at forstaa hverandre, og at det saaledes ikke blev let at gjøre Spekulantens besværlig hvorfor og hvorledes han skulde stikke Revisionerne, hvorimod Olsen anførte, at naar de ikke forstod hverandre kunde de heller ikke handle sammen. Høne sluttede sig til Nielsen og ytrede end videre at han ikke vidste, om Spekulant var forpligtet til at sende Landets Løse. Formanden tvivlede ikke om, at Udvalget vilde kunne vide at komme ud over det foreliggende Spørgsmaal; man maatte vistnok gjøre det til en almindelig Regel, at enhver Stibsfører, i Uighed med Rådsmændene, har at opgive for Landfogden hvor megen Fisk han har modtaget.

Den 31te August fortsattes den Behandling af Sagen.

Nielsen gjorde med Hensyn til Lovforslagets § 7 opmærksom paa den derved forvoldte yderligere Ulejlighed for Landfogden og Synsmændene, hvortil Ordføreren (Provsten) bemærkede, at Synsmændene allerede nu havde betydelig Ulejlighed med Opkrævningen af Statskassens Andel i Tienden, medens der umuligvis kunde være Tale om Erstatning til Landfogden.

§ 8. Bærentsen som Ordfører udtalte, at man ved den foreslåede Karaffe havde taget Hensyn til at nogle af Mændene havde været gode andre daarlige. Hvorledes det end blev i Fremtiden vilde Tiendebønderne ikke komme til at spare mere end det en Gang i Altskifte, medens Tiendetagerne, selv om Tienden skulde blive noget mindre, vilde være bedre tjente med den foreslåede Ordning end med den nuværende. Nielsen minde om paant om sin tidligere Bemærkning vedrørende Præstebønderne og vilde

derhos foreslaa, at Sysselmændene burde kunne have Beløbet for første Halvår i September Maaned. Bærentsen mente at en Del af Beløbet maatte kunne udbetales tidligere end efter Børgrafen foreslaaet; men den hele Opgjørelse kunde først finde Sted, naar det samlede Beløb var indkommet til Landsfogden. Erstatningerne til Sysselmændene skulde jo for øvrigt fastsættes administrativt og behøvede formentlig ikke at udbetales til en bestemt Termin.

§ 9. Bærentsen troede, ikke der var noget at befrygte ved den heri foreslaaede Afgift paa Skibsskifteriet. Hvis Mederen ikke selv vilde indrede Afgiften, stod det ham jo frit for at træffe Bestemmelse herom. Næst. Mønstskabet. Effersø troede ikke det var rigtigst at lægge en lig Afgift paa Skibene, om end det indværende Forslag herom var en hel Del bedre end det oprindelig fremkomne. Saa længe det kun var Arbejdsmændene, som ejede Skibsskibene, havde det vel ingen Børge, da de vilde tjene ved Skibets Tilbedning; men ogsaa andre Folk havde anstillet sig saadanne Skibe for at hjælpe paa den arbejdende Klasse af Beboerne her, og det var derfor at befrygte, at saadanne Mænd af Gensyn til Afgiften vilde foretrække at lade Skibene gaa til Skotland eller Orkenøerne hvor Tienden kun var 2½ sh. pr. Ton. Men herved mistede Folk her deres Arbejde, og der kom ingen Penge ind i Fonden. Gr. Johannesen havde den Formening, at Skibsskiftere maatte betale Afgiften, naar de vilde nyde godt af borgerlige Rettigheder i Samfundet. Effersø mindede om, at disse Skiftere betalte mere i Kommuneetat end de øvrige. Bærentsen bemærkede, at mange af disse Skiftere gik helt fri for Kommuneetat fordi de ikke havde tagt Ophold, og det kunde ikke kaldes en trykkende Afgift for en Mand, der tjente 200 Kr. om Sommeren ved Fiskeri under Island, at betale 3 Kr. i Afgift heraf. Det skulde ogsaa undre ham, om man ikke havde Havneafgifter paa Orkenøerne, og i ethvert Fald saa disse Der noget af Beløn. Effersø gjorde opmærksom paa, at den foreslaaede Afgift vilde blive mere end 1½ pCt. af Verdien paa Grund af Forskjellen mellem islandsk og færøsk Fisk. Nielsen fandt det vel billigt, at Skibsskifterne ogsaa bidrog deres til Samfundet; men det var betænkeligt at lægge Afgiften paa Kapitalen. Gæren kunde mulig sige sig mod Tab; men saa fremt Fisken blev fortørst og Rikedomme gik tabt, var intet vundet. Effersø anførte, at man mulig ogsaa paa Island vilde lægge en Afgift paa Fiskefartøjerne, og saa kom man til at betale til Island i Stedet for her til. Gr. Johannesen kunde ikke antage dette; da ulykkeligvis ogsaa maatte kunne forlange Afgift af Engvænderne som fiskede her,

hvoftil Effersø indvændte, at medens de færøste Fartøjer havde Lov til at gaa ind paa de islandske Fjorde, var det ikke tilladt de engelske Fiskeribåde at komme ind paa det til Færøerne hørende Soterritorium. Hvis Peter sen troede, at Følgen af at Skibsskifteriet blev fri for Afgift vilde være den, at andet Fiskeri snart bort. Han vilde haabe, at ogsaa de som fiskede paa Island ønskede at beholde Rirke eller Præst, men hertil indværedes Penge; og om Staten end kunde indvæde sin Andel af Tienden var der dog et Grund til at mindre den, hvad den kunde faa, efterdi den havde vist sig stor Imødekommenhed over for Færøerne. Olsen bemærkede, at i al Fald de Fiskere som fiskede fra Skib, ikke slap fri for at have Tiende i Island, som det forekom ham ½ af Følgen. Effersø fandt det overflødigt at indtale sig videre; efter sin Regering og Altingsdagen skæft vilde forfaste et saadant Forslag, en Bemærkning, hvortil Deuze sluttede sig.

§ 10. Bærentsen henviste til at det, ved en af Udvælgte fra 1876 foretagne Opgjørelse, viste sig, at ½ af den hele Fisk vilde være tilstrækkelig til at dække Tiendegiften. Ved at sætte ½ kunde man vente i gunstige Aar at faa et Par Tusinde Kroner ind i Fonden. Madsen kunde ikke se at der i § 8 sidste Stykke var Tale om noget Sui, hvortil Bærentsen bemærkede, at der skulde staa næstsidste Stykke.

§ 11. Nielsen spurte om Staten vilde tillige at der blev grebet ind i en opsparet Kapital saaledes som foreslaaet. Madsen ønskede at vide hvorledes man vilde forholde sig naar man begyndte med et dårligt Aar der ikke gav Penge i Fonden. Efter at Bærentsen havde bemærket hertil, at det var Udvælgtes Mening at Præsterne i saa Fald ikke skulde have noget, erklærede Madsen at han ikke kunde være enig heri; thi for saa vidt vedkommende Tiendetage fra Begyndelsen af havde Aar var ½ — hvad han troede de havde — kunde Klassen ikke frigjøre sig for sin Forpligtelse under Henvielse til at den var tom. Deuze ønskede at vide, naar man ved Hjælp af den opsparede Fond kunde vente at blive rikelig —; et Spørgsmaal, som Gr. Johannesen ansaa det umuligt i Øjeblikket at besvare — hvilket allet foranledigede den forstuvante Taler til at sige, at Fonden maatte slet ikke kom i Stand, saa det muligvis ikke var andet end en Radding man lavede ud.

§ 12. Bærentsen mente, at Fonden intet skulde komme; og maatte dette ske hurtigt, var det rigtigst at nedlægge Afgiften, medens Fonden voksede med Tilgang af Renter. Det var foreslaaet desangaaende at henvende sig til Justitsministeriet for at undgaa Ridselighed

med at saa en Lov, vedtaget gjennem Rigs-
dagen.

§ 13. Nielsen udsæde et Skema udjær-
biget for at man kunde danne sig et Begreb om
hvor indviklet Bogførningen vilde blive. Bæ-
rentsen henviser til Bestemmelsen i § 3. med
Bemærkning at Udvalget vilde tage dette Punkt
under Overvejelse.

§ 14. Barentsen: Det store Spillerum
for Boderne Skævvælsede var begrundet i at de
begaavede Misligheder kunde være af saa for-
skellig Art; saaledes f. Ex. naar en simpel
Fister sælger til en Speculant uden at forsyne
sig med Attest, og naar en større Handlende
forhandler sine Bøger ligesom ogsaa Densum bør
tages til Overtræderens økonomiske Stilling.
Efteren fandt det allerede, som af ham tidligere
bemærket, betænkeligt at paalægge Handels-
mandene den Forpligtelse at indlæse sig Afgiften,
og var endnu mere betænkelig ved Tilføjesen
af Straffebestemmelser; men det var maasse
Meningen at sige de større Handlende især ved
sige Bestemmelser. I øvrigt forekom det ham,
at Forfaldning af Bøgerne henhørte under en
anden Lov. Barentsen ansaa Straffebestem-
melser som nødvendige til Hævdelse af For-
pligtelsen, naar denne først en Gang eksisterede,
og betvivlede, at de i al Fald vilde kunne have
den af forrige Tider antydede Virkning.
Br. Johansen troede at de foreslaaede
Straffebestemmelser vare overflødige, eftersom
man havde den almindelige borgerlige Straffelov.
Bogst. Petersen ansaa Straffebestemmelserne
for temmelig strænge. Madsen spurgte om
Boderne skulde gjælde „uigjældigt Forhold“.
Henke, der i øvrigt sluttede sig til Efferen,
ansatte, at han kendte en Handlende som havde
høbt megen Gist og ikke kunde at strøve et
eneste Bogstav. Efferen fandt det ubilligt at
paalægge en enkelt Stand hvad man ikke vilde
paalægge alle. Han havde hørt sige at det
Tilfælde kunde forekomme, at en Mand med 8
Mund brugte 6 forskjellige Slags Gist hjem;
men en saadan Beregning med 40 Regulatetri-
Stykker var nok til at sige flere af de Handlende
af Vejen. Efter Barentsens Udfattelse kaldt
uordentlig Bogføring ind under Straffebestem-
melserne. Madsen bemærkede til Efferen, at
man utvivlsomt vilde kunne paalægge de Hand-
lende en Forpligtelse som omhyggeligt i det offent-
lige Interesse, i Bighed med hvad der var
paalagt Pæger, Jordmænd, Skibsførere, Skole-
lærere o. s. v. Henke fastholdt at man vilde
gjøre Indskrænkning i Fisterens Erhverv, i det
de Handlende ikke kunde indlade sig paa at
modtage Fister med de foreslaaede Bestemmelser
for Dje. Buchwaldt bemærkede, at det i

Paragrafen brugte Udtrykt „svigagtigt Forhold“
var aldeles i Samklang med Udtrykt som
„Stempelsvig“, „Toldsvig“, og omfattede enhver
urigtig Erklærelse af en Afgift enten ganske
eller til Dels, samt uordentlig Bogføring i den
Retning. Derimod kaldt, saaledes som ogsaa
tydelig forudsat i selve Paragrafen, et udvist
Forhold, for saa vidt det havde Karakteren af
en egentlig Forbrydelse, ind under den almindel-
lige Straffelov.

§ 15. Nielsen henstillede om det vilde
være rigtigt at behandle enhver Sag som der
kunde blive Tale om i Følge Lovforslaget, som
offentlig Politisag. Buchwaldt mente, at den
foreslaaede Behandling utvivlsomt var naturlig
for Sager af den Bestaaenhed, hvorom der
alene kunde være Spørgsmaal i Forhold til
§ 14.

Efter en kort Anbefaling fra Br. Jo-
hannesen af Sagen til videre Fremme, vedtoges
Overgang af samme til 3dje Behandling en-
stemmig med 14 Stemmer.

Den 8de September påbegyndtes Sagens
3dje Behandling, efter at forinden i Tinget var
bleven fremlagt:

1.

Ændringsforslag fra Udvalget til Lovfor-
slagets §§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 og 14
saalydende:

Ændringsforslag
til

Udvalgets Forslag til Lov om Foran-
dringer i de hidtil bestaaende Bestem-
melser om Gistetienden
paa Færøerne.

Til § 2.

I Stedet for Paragrafens to første Linjer
sættes:

„Fra 1ste Januar 188 fradrages af al
Raafist, som ikke er fangen med Skib, og som
indkommer til nogen“ . . .

Til § 3.

I Stedet for Forslagets § 3 sættes følgende
Paragraf:

Naar der til Kjøbmandene indgaar tilberedt Fisk, Klippfisk, Saltfisk eller Støkfisk, som ikke er fangen med Stib, svares af Værdien af Klippfisk en Syvogtyvendedel og en Femogtyvendedel af Værdien af Støkfisk og Saltfisk; hvorhos Bopføringeri sker paa den i § 2 ommeldte Maade.

Til § 5.

- 1) I første Sætning af Paragrafen udgaa Ordene: „med Stib eller Stib“.
- 2) Ordene: „hvilken Attest Formanden o. s. v.“ til § 5 Slutning udgaa.

Til § 6.

I Stedet for Forslagets Paragraf sættes følgende Paragraf:

„For saa vidt nogen Fisk, som ikke er fangen med Stib, og fra hvilken Afgiften ikke er dragen, afhændes umiddelbart til Spekulanter, skal vedkommende Afgifter være pligtig til at lade Fiskene afsætte i Overbærelse af to paa Færøerne høende Mænd, som derom kunne afgive beediget Forklaring, og at svare Afgiften efter de i §§ 2—4 angivne Regler samt inden liges Udlob at indbetale denne til en af de i Sagnet boende Kirkeværger, som atter gjenne vedkommende Sysselmænd indsender denne til Landfogden.

Paa samme Maade forholder, naar saadan Fisk umiddelbart afhændes til Udlandet, dog at Afgiften i saa Fald svares efter Harets Kapitelstøgt for de paagjældende Varer.

Til § 7.

Ordene i Paragrafens 4de Linje: „med Stib fangede“ udgaa.

Til § 8.

Paragrafens to sidste Punkter omsættes, saaledes at sidste Punktum stilles foran det næstsidste.

Til § 10.

Ordet „Stykke“ i Paragrafens Begyndelse forandres til „Punktum“.

Til § 11.

I Stedet for § 11 sættes en ny Paragraf saalydende:

„Skulde den i det forløbne Aar i Folge § 2—6 faldne Afgift ikke udgjøre et saadant Beløb, at Kirkeassessorer og Præsterne, efter Udbetaling af den Sysselmændene tilkomne Erstatning, deraf kunne erholde $\frac{1}{2}$ af den i § 8 normerede Sum, udbetales det manglende af den i § 10 ommeldte Fond.“

Til § 14.

Efter Paragrafens Slutning sættes: „Bodeene tilfalde den i § 10 ommeldte Fond.“

Færøernes Lagting, Thorshavn den 1ste September 1880.

Sørensen. E. D. Hørentsen.
Ordfører.

J. Jøensen.

J. Dahl. J. Dalgaard.

2.

Endringsforslag fra Dalgaard, Dahl og J. Jøensen til Forslagets §§ 8 og 11, saalydende:

Endringsforslag
til

Forslag til Lov om Forandringer i de hidtil bestaaende Bestemmelser om Fiskefængen paa Færøerne.

§ 8.

Efter „Fiskefængen“ i 5te Linje sættes Punktum og indskrives: „Disse vilke være at regne efter sidste Aars Tændeindtøgt.“

§ 11.

udgaa.

Lagtingsalen den 7de September 1880.

J. Dalgaard. J. Dahl.

J. Jøensen.

3.

Underordningsforslag fra Provsten til Uddalgets Forslag til en ny § 11, saalydende:

Underændringsforslag

til

Udvalgets Forslag til emne § 11.

Efter Endringsforslagets Paragraf tilføjes:
"for saa vidt dennes Midler maatte strække til."

Ragtingsalen den 9de September 1880.

Sørensen.

Under Forhandlingen om Lovforslagets § 1 udtalte Ordføreren (Provsten) at hvor man havde hørt mest Tiende svarede denne nærmest til $\frac{1}{10}$ af Gangstiens virkelige Værdi, og at den foreslåede Medsættelse til $\frac{1}{20}$ var at forstaa i Overensstemmelse hermed. Forslaget havde efter Talerens Mening saa mange Fordele, at man burde se at komme til en Afslutning af den foreslåede Vej, som jo altid kunde føre til videre Skridt saafremt saadanne viste sig nødvendige. Dalsgaard kunde ikke i et og alt være enig med Provsten; han ønskede ikke at prøve sig frem gjennem det tvivlsomme, og han havde kun underskrevet Betænkningen, fordi, som han for havde bemærket, det hidtil bestaaende var undergravet. Men det betænkelige ved Forslaget var netop, det at det kunde føre til videre Skridt. Det var fremskredt vist kun i enkelte Bygder, at Tiendens Værdi fra gammel Tid af tilnærmelsesvis havde udgjort $\frac{1}{10}$ af det hele, hvortil Johs. Petersen bemærkede, at i de Bygder, hvor han var nærmest hjemmefra, var Forholdet som af Ordføreren anført, idet hele Gangstien var bleven byttet i ti Dele hvoraf Tienden udgjorde den ene. Ordføreren forment, at der alene kunde være Tale om at underkaste Sagen en Prøvelse da Ragtinget var en raadgivende Forsamling, og han havde ikke kunnet finde et mere passende Forholdsmaal end $\frac{1}{10}$ for hvor der var tiendet mest. Hr. Johanneesen havde ikke næret Betænkning ved at underskrive Forslaget, da han ikke kunde lide det bestaaende og haabede paa et heldigt Resultat. Schrøter vilde helst blive ved den nuværende Maade at yde Tiende paa som den mindst skadelige naar der findes godt, men Tilstanden var saaledes at man maatte se at komme bort herfra, da der paa de fleste Steder kun svarede $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{30}$ af Gangstien, medens det kun var paa enkelte Steder, at der blev tiendet tilnærmelsesvis $\frac{1}{10}$. Han troede imidlertid ikke Udvalget havde været heldigt med sit Lovforslag; thi den Afgift som heri paatænkes var i Virkeligheden en Udforfælsafgift paa Jist, og han

kunde derfor ikke se at der var vundet noget fremfor det oprindelige Forslag fra Provsten m. fl., ligesom han navnlig heller ikke troede man kunde paalægge Kjøbmændene den ofte ondtastede Forpligtelse. Taleren havde i øvrigt tænkt sig det nuværende Forslag ændret derhen, at Kjøbmændene fik en Tiende Kreditbevilling der gav dem Genstand med Afgiftens Erstatning til næste Aars 1ste Maj, at de fik Erstatning for deres Ulejlighed med Afgiftens Opkrævning ved sel. Indforfæls af Salt, samt at der tilføjes Jisterstribene en Godtgørelse for Indforfæls af Saltstift. Nielsen mente, at man ikke burde bestaae Udforfælsen — hvad Forslaget i Virkeligheden gjorde, da al den Jist som høbes her indføres og sælges andre Steder — og saaledes hæmme al Jiste-Industri. Det vilde heller ikke være heldigt med den af Schrøter foreslåede Erstatning til Kjøbmændene ved Indforfæls af Salt, da man ingen Sikkerhed havde for, at vedkommende ikke gik andet Steds hen med Jisten til Tab for Landet. Dalsgaard syntes den foreslåede Afgift af $\frac{1}{40}$ var for høj; hvis man tog Middeltallet af 60 i Stedet for, som foreslaget, af 10 Aar, hvilket han paa man vilde saa en Gjenomsnitssum af 12000 Kr. Ordføreren bemærkede til Schrøter, at Tanken med Kreditbevilling ikke lod sig gennemføre her oppe. Naar nemlig en Kjøbmand ude havde Kreditplagsret, havde han et jævligt Bathus, hvortil Staten kunde holde sig; men ikke saaledes her, hvor Lageret vilde være afstillet i det Ojeblik, Kreditten skulde bruges. At Jistepriserne skulde blive trykkelige mere end ellers troede han ikke der var nogen Fare for af Genhyn til den frie Konkurrence. Schrøter mente at Landet nok kunde give Kredit, da det mulige Tab vilde blive ubetydeligt, i det det kunde bestemmes, at Forbringen paa Afgiftsbetøbet skulde være prisvilligeret, og man havde desuden ikke hidtil haft Exempler paa, at Kjøbmænd her oppe gik fuldt. Dahl bemærkede, at Stemningen blandt Befolkningen i det hele var for at saa Tiende- spørgsmaalet løst paa en eller anden Maade. At give Kjøbmændene Kredit lod sig ikke altid gøre; men det forekom ham i øvrigt indsigende, at Jistepriserne vilde gaa ned, eftersom Kjøbmændene maatte have Erstatning for deres Udlaag.

§ 2. og Udvalgets Endringsforslag hertil. Ordføreren bemærkede, at det stillede Endringsforslag var begrundet i, at der kunde tænkes Tilfælde, hvor Jisten blev fanget paa Sand, hvorhos han med Genhyn til Forholdsraadet $\frac{1}{10}$ anførte, at en større Værgning end den gjorde ikke havde været mulig i det man ikke af Optegnelserne fra Landdagen over den i Tiden fra 1869—78 udvorte Jist kunde se hvor meget

der var indhandlet med Skib og hvor meget med Bødd. Turde man imidlertid gaa ud fra Altsigheben af den i en Udvalgsbetænkning fra 1876 indeholdte Udtalelse om, at Værdien af det siden 1875 med Skib fangede omtrent svarede til hvad der blev forbrøgt i Husholdningen, vilde $\frac{1}{20}$ af Værdien vistnok give et noget højere Beløb end det Tiendeopkrævingen hidtil havde givet, og det overskydende kom da til at tilflyde Bonden, i det Tiendetagerne ikke skulde have mere end de nu fik. Efferens mente at Udvalget fra 1876 havde gjort en fejl Beregning, da der var stor Forskel paa Værdien af den Fisk der benyttes her til Føde og af den der forhandles.

Efter nogle yderligere Udtalelser fra Johs. Petersen, Schrøter, Barentsen og Efferens begjæredes Afslutning af 4 Medlemmer, hvilket enstemmig vedtoges med 14 Stemmer.

Derefter fattedes Udvalgets Endringsforslag til § 2 under Afstemning og vedtoges enstemmig med 16 Stemmer, hvorefter Paragrafen saaledes ændret ligeledes vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

Endvidere § 3 og Udvalgets nye § 3. Ordføreren bemærkede, at § 3 var foreslaaet forandret da det formædtes skulde være besværligt for Naboerne at foretage den oprindelig paanteente Reduktion. De indførte Forholdstal $\frac{1}{27}$ og $\frac{1}{25}$ vare valgte efter Konference med her værende Bondende, i det tilstrækkelig Hensyn var taget til Godtgjærelse for Salt og Birkelsen. Schrøter mente at den ved Beregningen til Grund lagte Pris for Fisk var temmelig høj, hvad Barentsen imodegik.

Der efter vedtoges Udvalgets nye § 3 enstemmig med 16 Stemmer, hvorved Forslagets § 3 bortfaldt.

Forslagets § 4 vedtoges uden Afstemning, hvorefter Forhandlingerne foreløbig afbrødes.

Samme Dags Aften fortsattes 3dje Behandling af Sagen efter at forinden var fremlagt:

1.

Forslag fra Schrøter til Lov om Forandring af Fiskelønden, saalydende:

Forslag til Lov om Forandring af Fiskelønden.

§ 1.

Udvalgets § 1 saaledes som af Lagtinget vedtaget.

§ 2.

Som § 2 i det fra Provsten m. fl. fremsatte Forslag, med den Forandring at

„30 Ore pr. Centner saltet Naasfisk“

forandres til:

„30 Ore pr. Centner saltet Naasfisk“.

§ 3.

De paa Færverne kjøbte Bondende, der afløbe Fisk til Udsæet fra Derne, skulde være beregtede til at erholde en Tiende-Kredit-Bevilling, der udstedes af Amtet med en Betaling af 50 Kr. som tilfaldt den i § 7 ommeldte Bond, hvilken Bevilling hjemler den Ret til Kredit paa Tiendeafgiften jfr. §§ 4 og 6.

§ 4.

Tiendehave af Tiende-Kredit-Bevilling ere ikke forpligtede til at erlægge den i § 2 omhandlede Afgift før den 8 Maanedes Dagen efter Skibets Udsæet. I Tilfælde af at Bevillingshaverens Dø skulde komme under Skiftebehandling paa Grund af Dødsfald eller Konkurs, skal den Tiendeafgift, der maatte henstaa ubetalt, i Lighed med kongelige Statter og Afgifter forløbs indredes af Boet.

§ 5.

Hvor Bevillingshaveren sig skyldig i grov Uorden eller forsettlig Svig ved Afgiftens Erleggelse over 2 Maaneder efter Forfaldstid, skal han have sin Tiende-Kredit-Bevilling forbrudt.

§ 6 og § 7.

Udvalgets Forslag § 8 og § 10 saaledes som af Lagtinget vedtaget.

§ 8.

Af al saltet Naasfisk der med Skib indføres til Færverne godtgjøres ved Indførelsen af den i § 7 nævnte Bond 16 Ore for hvert Centner, hvilken Godtgjærelse udbetales af Landfogden 8 Maaneder efter at Indførelsen har fundet Sted.

§ 9 og § 10.

Udvalgets Forslag § 11 og 12 saaledes som af Lagtinget vedtaget.

§ 11.

Som § 9 i det af Provsten m. fl. fremsatte Forslag.

§ 12.

Udvalgets Forslag § 15 saaledes som af
Lagtinget vedtaget.

Lagtingsalen den 9de September 1880.

J. H. Schrøter.

2.

Ændringsforslag fra Provsten til Tiende-
lovforslagets § 11, saalydende:

Ændringsforslag

til

Tiendelovforslagets § 11.

„Skulde den i Folge §§ 2—6 saadane Af-
gift noget Aar ikke udgjøre et saadant Beløb,
at Kirketaxierne og Præsterne efter Udbe-
talingen af den Sysselmændene tilkommende
Erstatning deraf, kunne erholde den i § 8
normerede Sum, udredes det manglende af
den Statskassen tilfaldende Andel, saa vidt
samme maatte strække til.

Jærøernes Lagting. Thorshavn den 9de
September 1880.

Sørensen.

3.

Underændringsforslag fra Schrøter til Ud-
valgets Ændringsforslag til Tiendelovforslagets
§ 11, saalydende:

Underændringsforslag

til

Udvalgets Ændringsforslag til § 11.

„Kirketaxierne og Præsterne
. ommeldte Fond“

forandr estil:

„at de i § 8 fastsatte Erstatningssummer kunne
faas ud, vedes den i det paagjældende Aar
saadane Indtægt i 3 lige Dele imellem de hidtil
værende Modtagere.“

Lagtingsalen den 9de September 1880.

J. H. Schrøter.

Under Forhandlingerne om Lovforslagets
§ 6 og Udvalgets Ændringsforslag
Nr. 1 og Nr. 2 hertil bemærkede Ordfø-
rer (Provsten), at Grunden til Ændringen
Nr. 1 var den, at Fisk kunde tænkes assendt
paa anden Maade end med Skib eller Baad,
ligesom man med Hensyn til Ændringen Nr.
2 havde ment, at en Attest maatte vilde være
tilstrækkelig betryggende.

Udvalgets Ændringsforslag Nr. 1 og Nr. 2
vedtoges derefter enstemmig med henholdsvis 18
og 14 Stemmer, hvorefter § 5 saaledes ændret
vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

Forslagets § 6 og Udvalgets ny § 6.
Nielsen gjorde opmærksom paa, at Afgiftens
Indbetaling inden „Ugens Udgang“ formentlig
ville støde paa Vanskeligheder naar Salget af
Fisken fandt Sted en Lørdag; det vil derhos
være rettest at der samtidig med Indbetalingen
fulgte en Attest om hvor meget der var assendt.
Ordføreren henviste angaaende Attesten til
Lovforslagets § 2 og sluttede sig i øvrigt til
det af Nielsen anførte. Nielsen mente, at
der vel stod i § 2, at Kjøbmanden skulde give
en slig Attest; men heraf fulgte ikke, at den,
der solgte til en Speculant, ogsaa skulde
gjøre det.

Udvalgets ny § 6 vedtoges derefter en-
stemmig med 13 Stemmer, hvorefter Forslagets
§ 6 saaledes bortfaldt.

Forslagets § 7 og Udvalgets Æn-
dringsforslag hertil. Ordføreren be-
mærkede, at Ordene: „med Baad fangede“ vare
foretrukne udeladte, da Attesten fra Kjøbmanden
skulde angaa al ikke med Skib fangen Fisk som
var indgaaet til deres Handel. Den lange
Henstand med Afgiftens Erlæggelse var fore-
slaaet af Hensyn til at Kjøbmændene ofte selv
maatte give lang Kredit.

Udvalgets Ændringsforslag vedtoges derefter
enstemmig med 14 Stemmer, medens Paragrafen
saaledes ændret enstemmig vedtoges med 12
Stemmer.

Forslagets § 8 samt Udvalgets og
Dalsgaard's m. fl.s Ændringsforslag
hertil. Ordføreren udtalte som sin Mening
at Sysselmændene ikke skulde have andet eller
mere end hvad de gjenomsnitlig havde faaet
i det forløbne Decennium; hvad Staten vilde
give mere kunde ikke betragtes som Erstatning
men maatte derimod anses som andet Bøttungs-
tillæg. Dalsgaard fandt det uheldigt, at
Erstatningen til Tiendetagerne ingen Sinde
maatte gaa under $\frac{1}{3}$ af Gjennemsnitsbeløbet
for de nævnte 10 Aar; hvis Paragrafen blev
saadane uforandret troede han aldrig man kom
til en Afslutning, og han havde derfor stillet et
Ændringsforslag om at Erstatningen skulde be-

regnes efter det sidste Aars Liendebudget. Ordføreren fandt Dalsgaards Endringsforslag overflødig, idet der efter Forslaget kun var Spørgsmaal om at udbetale det der var indkommet til Landfogden i det sidste forløbne Aar.

Endringsforslaget fra Dalsgaard m. fl., der først sættes under Afstemning, forkastedes, efter at et foretaget Ravnepraab havde givet følgende Udfald:

Nej: Hr. Rønsen, Provsten, Bærentsen, Johannesen, Johs. Petersen, Buchwaldt, Schrøter og Formanden; Ja: Efferes, Danielsen, Nielsen, Henge, S. Rønsen, Jac. Petersen, Dalsgaard og Dahl; stemte ikke: Madsen og Rasmussen; fraværende: Müller og Olsen, medens Udvalgets Endringsforslag enstemmig vedtoges med 13 Stemmer, hvorefter § 8 saaledes ændret vedtoges med 12 Stemmer mod 3.

Forslagets § 9. Ordføreren henviste til, at en Afgift paa Skibsregisteret var nødvendig hvis man vilde naa til en Afslutning af Lienden. Den her foreslaaede Afgift var vel meget ringe i Sammenligning med den for Baadregisteret foreslaaede; men paa Grund af den stedse stigende Udvikling af Skibsregisteret var der Haab om at der alligevel vilde indkomme et ikke ubetydeligt Beløb gennem denne Afgift. Efferes bemærkede, at Regeringen, som bekendt, for at opmuntre Skibsregisteret hidtil havde fritaget dette for nogen Afgift, og at det derfor vilde være urigtigt at indføre en saadan nu da det netop havde begyndt at udvikle sig, hvad der ogsaa let kunde bevirke, at Fjsten blev sendt anden Steds hen. Hr. Johannesen ansaa den paalagte Afgift for saa ubetydelig at den med Lethed vilde kunne svares. Schrøter saa ikke nogen Hindring for at indføre en sliq Afgift, naar Skibsregisteret viste sig at svare Regning, og den foreslaaede Liendeafgift var en ren Ubetydelighed imod den Kapital Nedereen gav. Efferes mente, at Skibsregisteret hellere maatte rammes gennem en Kommuneskat, hvad Schrøter ikke troede lod sig gøre, fordi de nu vare fri for Liende.

Paragrafen vedtoges derefter enstemmig med 10 Stemmer.

Efter at dernæst Udvalgets Endringsforslag til § 10 enstemmig var vedtaget med 12 Stemmer vedtoges Paragrafen saaledes ændret enstemmig med 17 Stemmer.

Under Forhandlingerne om Lovforslagets § 11. og Provstens Endringsforslag hertil, hvilket sidste det enstemmig med 14 Stemmer var tilladt at behandle, udtalte Ordføreren at efter § 8, saaledes som denne nu var vedtaget, maatte Erstatningen

til Liendelagerne ikke overstige Gjennemsnitsindtægten i Liendet; men det var tillige af Bigtighed, at Præsternes og Kirkenes Indtægter ikke gik ned under $\frac{1}{2}$ heraf. Han havde nu stillet et Endringsforslag om, at det manglende skulde erstattes af Statskassens Andel efter Fradrag af Erstatningen til Sysselmændene, i Stedet for, som tidligere foreslaaet, af Jorden, da Liendens Afslutning formentlig ogsaa var af stor Bigtighed for Staten selv. Schrøter vilde ikke være med til at betage Statskassen hvad der tilkom den og mente, at det af ham til Paragrafen stillede Endringsforslag var heldigere; hvorefter Ordføreren hævdede, at det var nødvendigt at slette Præsterne og Kirkerne, hvis Baadregisteret i Tidens Løb skulde tage betydeligt af. Flere af Præsterne kunde ikke taale nogen Nedgang i deres Embedsindtægter, og Staten vilde nok være villig til at bringe det paatænkte Offer, naar blot et Beløb tilbagebeholdtes til dermed at indrede Erstatningen til Sysselmændene, hvis den var temmelig ringe. Schrøter var overbevist om at Præsternes Indtægter vilde stige, hvis det foreslaagne Forslag blev til Lov, og skulde det modtagne alligevel blive Tilfældet, kunde man jo altid henvende sig til Statskassen. Efferes nærede ingen Frygt for at det skulde komme til at gaa ud over Statskassen, og det var maasse rettest at lade hele Liendespørgsmaalet hvile indtil man fik en Præst-Konningslov, hvortil Ordføreren bemærkede, at det kunde have lange Udsigter med en saadan Lov, som mulig ikke en Gang kom til at gælde for Færøerne. Bærentsen ansaa det som sikkert, at Præsternes og Kirkenes Indtægter vilde gaa ned, da de efter Lovforslaget aldrig kunde faa mere end Gjennemsnitsbeløbet for Liendet. Schrøter henviste til at man andre Steder aldrig havde lagt 10 men 20 & 30 Aar til Grund for Beregningen af Erstatningssummerne.

Ordførers Endringsforslag til § 11 sættes først under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 2, hvorved de øvrige Forslag bortfaldt.

Derefter vedtoges Lovforslagets § 12 enstemmig med 12 Stemmer.

Lovforslagets § 13. Formanden ansaa den heri foreslaaede Bestemmelse for mindre heldig, da den kunde vække stort Anstod for de Handlende; hvis der virkelig i et givet Tilfælde forelaa Misligheder kunde Overigheden jo foretage en Underjøgelse af Bøgerne. Buchwaldt mente derimod at en sliq Underjøgelse for Underjøgelsen kunde være hensigtsmæssig, da en Underjøgelse vel ogsaa nu kunde finde Sted men kun i Folge Kjendelse, hvilken man formentlig vilde trække sig ved at affige i Sager af den i Lovforslaget omhandlede Art, der jo skulde behandles

som essentielle Politifølgere. Ordføreren troede den foreslaaede Bestemmelse vilde kunne have Betydning for flere af Kjøbmændene som en Spørgsmaal til at anvende Fjeld paa Vagtsætningen, ligesom vedkommende Retsbetjent kunde give dem Råd til at foretage samme paa rette Maade; men mulig vilde enkelte af Kjøbmændene føle sig stødt over en saadan Bestemmelse. Efferesø vilde som Kjøbmand have modsat sig en slikt Indgrebet i den personlige Frihed, og han antog næppe Regeringen vilde gaa ind derpaa. Ordføreren henviste desangaaende til den Kontrol Øvrigheden har at føre med Værdpapirsaaffens Erklæring. Efter Jac. Petersens Anstuelse maatte en Erklæring fra Kjøbmændene paa Tro og Bore være tilstrækkelig, og Øvrigheden burde ikke have Ret til at efterse Bøgerne.

§ 13 fattes derpaa under Afstemning, hvorved der afgaves 4 Stemmer for og 6 imod, hvorefter Ravnecoptaas foretoges med følgende Udfald:

Ja: Madsen, Provsten, Barentsen, Johs. Petersen og Buchwaldt; Nej: Efferesø, Danielsen, Johannesen og Jac. Petersen; stemte ikke: Hr. Jønsen, Henje, J. Jønsen, Dalsgaard, Rasmussen, Dahl og Formanden; fra-værende: Müller, Nielsen, Olsen og Schrøter, og var Paragrafen saaledes bortfalden.

Lovforslagets § 14 og Udvalgets Endringsforslag hertil. Efferesø bemærkede, at en saadan Straffebestemmelse var meget ubillig, navnlig imod de mindre Handlende paa Landet, da næsten ingen af dem vilde kunne gjøre den forlangte Beregning uden at begaa Fjeld. Barentsen mente, at naar der over hovedet kunde pålægges en Forpligtelse som uomeldt, var det nødvendigt ved Siden heraf at have en Bestemmelse om Straf for Forpligtelsens Ikke-Opholdelse. Johannesen ansaa Paragrafen for overflødig, hvortil Ordføreren bemærkede, at de i Lovforslaget indeholdte Straffebestemmelser ikke fandtes i almindelig borgerlig Straffelov. Jac. Petersen havde som Handlende intet at indvende imod denne Bestemmelse, men fandt dog Bøderne noget høje. Ordføreren henviste desangaaende til Udtrykket „suaageligt“ Forhold. Buchwaldt foresatte, at der ved bemeldte Udtryk ikke kunde være sigtet til egentlig Vedrageri, da et saadant Forhold havde hjemme under Straffeloven; en Bemærkning, som Formanden tiltraadte.

Derpaa vedtoges Udvalgets Endringsforslag med 15 Stemmer imod 1, hvorefter § 14 saaledes ændret vedtoges med 14 Stemmer mod 2.

Endelig vedtoges Lovforslagets § 15 endelig med 16 Stemmer.

Lovforslaget i dets Helhed fattes derpaa under Forhandling.

Formanden udtalte, at Lovforslaget næppe kunde betragtes som et endeligt Arbejde fra Lagtinget; man kunde vel nedsende det til Ministeriet, men med Anmodning til samme om at udarbejde et Lovforslag. Buchwaldt sluttede sig til Formandens Udtalelse, navnlig af Hensyn til Spørgsmaalet om den paatænkte Afgift paa Høstet. Schrøter mente, at Sagen krævede til at drøftes blandt Befolkningen. Ordføreren var enig med Formanden i, at et Lovforslag som nævnte ikke let vilde blive gjort færdigt uden at Lagtinget havde faaet Lejlighed til endnu en Gang at udtale sig herom; men han kunde derimod ikke se at det var til nogen Nytte at lade Sagen hvile til næste Aar her oppe, hvor man ikke kunde komme til større Klarhed end nu med Hensyn til de forskellige tvivlsomme Spørgsmaal om Kjøbmændenes for nævnte Forpligtelse o. s. v.

Paa Grund af den fremrykkede Tid afbrødes Forhandlingen, idet Sagen udsattes til et senere Møde.

Den 10de September fortsattes Sagens 3dje Behandling, efter at forinden var fremlagt:

1.

Forslag fra Provsten, Dahl, J. Jønsen og Barentsen, saalydende:

Forslag til

Beslutning i Anledning af Spørgsmaalet om en Omordning af Høstet paa Færøerne.

Efter at Lagtinget saaledes har vedtaget medfølgende Forslag til Lov om Forandringer i de hidtil bestaaende Bestemmelser om Høstet paa Færøerne, beslutter det at fremsende samme til Justitsministeriet med den udtrykkelige Bemærkning, at man, saafremt Regeringen maatte finde Anledning til at gjøre væsentlige Forandringer enten i Lovforslagets Grundlag eller i dets Indhold, da udsæder sig Lejlighed til at udtale sig om de af Regeringen saaledes

forestaaende Endringer eller uansige i Anledning af denne Sag opstaaende Spørgsmaal.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 10de September 1880.

Sørensen, S. Dahl.
Ordfører.

J. Joensen, E. D. Bærentsen.

2.

Forslag fra Buchwaldt, saalydende:

Forslag vedrørende Lovforslaget om Fisketiendens Ophævelse m. v.

Laget beslutter at afsætte den endelige Vedtagelse af det i indberende Samling behandlede Lovforslag om Fisketiendens Ophævelse m. v., over hvis enkelte Paragrafer Aftæmning har fundet Sted ved Sagens 3de Behandling, for at imidlertid Erklæring kan blive indhentet fra Sognepræsterne og Lovforslaget tilstillet Ministeriet med Anmodning om sammes Udtalelse om Betimeligheden og Rigtigheden af de i de saaledes vedtagne enkelte Paragrafer af Lovforslaget indeholdte Bestemmelser.

Den 10de September 1880.

A. H. Buchwaldt.

Der fremkom end videre i selve Rødet:

3.

Forslag fra Schrøter, saalydende:

Forslag til Beslutning.

Laget anmoder Amtmanden om:

1. at indhente samtlige Kommunalforstanderskabers og samtlige Præsters Erklæring over Sagen.

2. at gjøre Forespørgsel hos Ministeriet om at det foreliggende Lovforslag saaledes som dets enkelte Paragrafer af Lagtinget er vedtaget kan tjene som Grundlag for den eventuelle Lov om Forandring af Fisketienden paa Færøerne.

Lagtingsalen den 10de September 1880.

J. H. Schrøter.

hvilket Forslag det efter forudgaaet Navneopraab vedtoges at tage til Behandling.

Paa Grund af de saaledes indkomne og anmeldte Forslag afbrød Formanden Forhandlingen, for at Aftæmning kunde finde Sted i et senere Møde.

Samme Dags Aften fortsattes 3de Behandling af Sagen, efter at forinden var fremlagt:

Forslag til Beslutning fra Børstén, Dahl, J. Joensen og Bærentsen, saalydende:

Forslag
til

Beslutning i Anledning af Spørgsmaalet om en Omordning af Fisketienden.

I det Lagtinget herved vedtager medfølgende Forslag til Lov om Forandringer i de hidtil bestaaende Bestemmelser om Fisketienden paa Færøerne, beslattes det at fremsende samme til Justitsministeriet med den udtrykkelige Bemærkning, at man udbeder sig Vejledning til at udtale sig om de af Regeringen mulig forestaaende Endringer eller i Anledning af denne Sag opstaaende Spørgsmaal og saaledes ønske Sagen paany forelagt Lagtinget.

Færøernes Lagting, den 10de September 1880.

Sørensen, J. Dahl.

J. Joensen, E. D. Bærentsen.

Sagen forhandlede i dens Helhed.
 Ordføreren (Provsten) udtalte at det ofte hændte, dels at Lagtinget vedtog et Lovforslag til Nedsendelse til Regeringen med Bemærkning om at det sendtes tilbage igjen hvis det skulde gjøres væsentlige Forandringer deri, dels at Regeringen af sig selv sendte et Lovforslag tilbage til Lagtinget for at høre dets Mening om påtænkte Rettelser fra hvad der var vedtaget af Tinget; det af ham m. fl. stillede Forslag til Beslutning indeholdt derfor ikke noget nyt. Tiendespørgsmaalene trængte til en Løsning paa en eller anden Maade, og han kunde ikke anbefale en simpel Udsættelse af Sagen, da denne maatte til næste Aar vilde stille sig helt anderledes som Folge af en i Mellemtiden stedfindende Agitation, hvorved det hidtil anvendte Arbejde vilde være frugtesløst. Buchwaldt bemærkede, at hans Forslag om at udsætte Sagen var fremsat af Hensyn til at der i Lovforslaget fandtes enkelte Beslæmninger som havde vakt Anstød, saaledes navnlig om en Afgift paa Skibsregisteret m. m. Ganske vist var den nu foreslaaede Afgift ringe i Forhold til den oprindelig foreslaaede; men det var fornuftig mindre principriktigt at indføre en hel ny Afgift ved Omordningen af den nuværende Tiendebærelse. Skulde der imidlertid være Fare for Agitation var han villig til at tage Forslaget tilbage. Schrøter mente, at det gik nu ligesom i 1876, at der først var Enighed om det onskelige i at faa Tiendespørgsmaalet afgjort, men at der derefter skete et Omslag, og Ordføreren selv m. fl. havde foretaget forskellige Svingninger under Sagens Gang af Hensyn til Arbejdsmændene. Sagen burde have flere Aar til at modnes hos Befolkningen, og den burde i al Fald udsættes til næste Aar for at man imidlertid kunde indhente Erklæring fra Forstanderstaberne og Præster samt forespørge hos Ministeriet om dets Mening angaaende Lovforslaget; hvilket man vist heller ikke havde tænkt sig skulde gjøres før i Aar. Ordføreren hævdede uverskrømt, at man, for at naa et Resultat som alle kunde være tilfredse med, havde maattet gøre sig for de forskellige modstridende Ansættelser der vare komne til orde i Tinget, og at det næppe var saa let at forvise sig om Folkestemningen ad den af Schrøter anviste Vej. Det var ham for øvrigt ubehjælpeligt, at det var Meningen at Sagen ikke skulde gjøres færdig i Aar. Efferes fandt det rigtigt at Erklæringer indhentes fra Præster og Forstanderstaber. Ordføreren bemærkede, at efter de talende Udtalelser foreslog Udvalget nu, at Sagen atter skulde tilbage til Lagtinget. Schrøter fandt vel dette sidste Forslag bedre end det tidligere stillede, men kunde dog ikke stemme derfor, da han ønskede at

faa Lovforslaget saa godt jærdigt som muligt forinden det nedsendtes til Regeringen. Johs. Petersen kunde ikke falde Sagen for umoden, da den var 5 a 6 Aar gl., og han troede ikke det nyttede at sende Lovforslaget ud blandt Befolkningen. Dalsgaard vilde helst blive staaende ved Forslaget fra 1876, men han troede det dog rettest at foretage et nyt Skridt af Hensyn til en eventuel Løsning af Tienden, navnlig gennem Opsparing af Afgiftsbetøbet for Skibsregisteret. Udvalget var gaaet ud fra, at en Forpligtelse som omspurgt kunde pålægges Arbejdsmændene, men dette ansaa han nu for tvivlsomt, og han vilde i al Fald hellere lade det have sit Forblivende ved det bestaaende, hvis Tingets i Lovforslaget udtalte Ønsker ikke gaves Medhold.

Efter at de i forrige Mode fremlagt Forslag fra Provsten m. fl. og fra Buchwaldt vare tagne tilbage sattes Schrøters Forslag under Afstemning. Et begjært Navneopraab gav følgende Udfald:

Ja: Müller, Efferes, Danielsen, Nielsen, Dalsgaard og Schrøter; Nej: Sr. Jønsen, Mathsen, Provsten, Barentsen, Henke, J. Jønsen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Niassmussen, Buchwaldt, Dahl og Formanden; stemte ikke: Johanesen; fraværende: Olsen, hvorefter saaledes Forslaget var forkastet med 12 Stemmer mod 6.

Derefter fremlagtes det fra Provsten m. fl. i Afstemning fremskomne Forslag under Afstemning; Navneopraab foretoges med følgende Udfald:

Ja: Sr. Jønsen, Mathsen, Provsten, Barentsen, J. Jønsen, Johanesen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Niassmussen, Buchwaldt, Dahl og Formanden; Nej: Nielsen, Henke og Schrøter; stemte ikke: Müller, Efferes, Danielsen og Dalsgaard; fraværende: Olsen.

I Henhold hertil var Lovforslaget vedtaget med 12 Stemmer mod 3, hvorved dets § 1 tillige betragtedes som vedtaget.

Den 18de September blev følgende Indstilling i Sagen til Justitsministeriet oplæst og vedtaget:

Indstilling

fra

Færvernes Lagting angaaende et Forslag til Lov om Forandringer i de hidtil bestaaende Bestemmelser om Fiskefængen paa Færverne.

I indberende Samling har Lagtinget ved en motiveret Beslutning vedtaget medfølgende Forslag til Lov om Forandringer i de hidtil bestaaende Bestemmelser om Fiskefængen paa Færverne.

Ved Sagens tredje Behandling blev der af det i Anledning af Sagen nedsatte Udvalgs Medlemmer stillet en Del Forslag til Endringer, nærmest forudsægt ved de under næstes anden Behandling faldne Udtalelser.

I det fra Udvalget oprindelig fremskomne Forslag stod der saaledes i §§ 2, 3 og 6, at der skal svares Afgift af „al med Vaad fangen Fisk“, der bliver afhændet til Kjøbmændene, men da det kan hændes, at der fanges Fisk med Rot eller med Snore og Medestang fra Vand, hvilken Fisk, som saa vidt den bliver solgt, formentlig ogsaa bør komme ind under Afgiften, fra hvilken kun det med Slib fangede, paa den i § 9 omhandlede Afgift nær, er undtaget, foreslog man, hvilket ogsaa vedtoges, at ombytte. Debut med „Vaad fangede“ med de mere træffende: „ikke med Slib fangede“.

Mod den oprindelig foreslaede § 8, hvor efter al tilberedt Fisk, der indhandles, skal reduceres til Raafisk og derefter beregnes, blev der gjort den Indvendighed, at en saadan Reduktion; og derefter udsort Beregning af Prisen vilde paalægge vedkommende Kjøbmand et meget betydeligt Arbejde, hvorimod det vilde blive langt lettere, hvis man ligesom ved Raafisken kunde holde sig til en bestemt Gennemsnitskvotabel. Efter omhyggelig Undersøgelse er man kommen til det Resultat, at $\frac{1}{22}$ af Værdien af Klipfisk nærmest gennemsnitlig svarer til Afgiften $\frac{1}{22}$ af Raafisken Værdi, samt at $\frac{1}{12}$ af Værdien af Saltfisk og Støkfisk ligeledes vilde være en til Afgiften af Raafisken passende Kvotabel. I Henhold hertil stillede man Forslag til en forandret Affattelse af § 8, hvilket ogsaa blev vedtaget.

Den Beregning, som heretter vil være at udføre, bestaar altsaa i at udregne $\frac{1}{20}$ af den samlede Værdi, af hvad der leveres af Raafisk, $\frac{1}{22}$ af Værdien af Støkfisk og Saltfisk, samt $\frac{1}{22}$ af Værdien af Klipfisk, hvilken Beregning næppe vil fremkalde nødværdige Vanskeligheder for dem, som overhovedet kunne føre Bog.

Med Hensyn til den oprindelige § 5 blev

der foreslaet den Endring, at Ordene „med Vaad eller Slib“ udgaa, samt at de sidste Sætninger af § 8 „hvilken Attest“ o. s. v. ligeledes udgaa. Grunden hertil er dels, at man kunde tænke sig, at der fra den ene Kjøbmand blev afhændt Fisk paa anden Maade end med Vaad eller Slib, og dels, at der i Fald Paragrafens sidste Sætninger bleve staaende, vilde være nedlagt Forbud mod, at der sendtes Fisk i et Karto fra flere Mænd til en Kjøbmand. Saaledes som Paragrafen nu i Folge det af Tinget vedtagne Forslag er affattet, vil, naar en Kjøbmand modtager Fisk med et Transportfisk, at den Fisk, der ikke ved Attest har Legitimation for, at den befalede Afgift af den er svaret, være afgiftspligtig hos Modtageren.

Ogsaa § 6 blev foreslaet affattet paa en noget anden Maade, hvilket Forslag ligeledes vedtoges af Tinget. Man ønskede nemlig, at det maatte gøres lettere end foreslaet for her værende Fiskere at afhænde deres Fangst umiddelbart til fremmede „Spekulanter“ eller forbidsende Kartoler, hvorhos man ansaa det for udbet, at der af den Fisk, som af Fiskere direkte forsendtes til Udlandet uden for Færverne, blev svaret en Afgift efter Marts Kapitelstaxt paa de omhandlede Fiskevarer, da man her vilde have nogen Værdi at holde sig til. Det vil, saaledes som Paragrafen nu er vedtaget, kun behøves, at der er to vidneagtige, her boende Mænd til Stede, som i fornødent Fald kunne beedige deres Forklaring om de solgte Vares Værdi og Værdi.

Naar man ikke har troet at kunne nøjes med en Attest fra Modtageren (Spekulant), hidrører det fra — dels at man let kan tænke sig, at man paa Grund af Ulydighed i vedkommendes Sprog ikke kan sikre sig en paalidelig Opfattelse af Attestens Betydning, og dels at en saadan mindre samvittighedsfuld Handlen med mullig meget let kunde bevæges til at udstede en falsk Attest.

End enten Fisken afhændes her paa Færverne eller forsendes til Udlandet, skal, efter Forslaget, Afhænderen være pligtig til at aflevere den befalede Afgifts Beløb inden ligens Udløb til den i Sagnet boende Kretsverge, hvilket blev foreslaet for at undgaa Besværlighederne ved at sende de her omhandlede Smaasummer direkte til Landfogden. I øvrigt er man bleven opmærksom paa, at det vilde være heldigt, om der havde staaet inden „en ligs Udløb“ i Stedet for „lignens Udløb“, da det kan hændes, at Salget finder Sted lige ved lighens Slutning, Dags Aften, — og end videre, at der vistnok burde have været tilføjet, at Sælgeren, samtidig med Beløbets Indsendelse, skulde vedlægge en Attest desangaaende, forsynet med de toende

tillædehavende Vidners Paategning om at det forholdsvis som i Attesten angivet.

Endelig vedtog Lagtinget en noget forandret Affattelse af § 11, gaaende ud paa; at den i § 8 omhandlede Gjemmenskabsindtægt af Fiskefælden for Linoret 1869—78 skulde sitres Kirkelasserne og Præsterne ogsaa da, naar den hele Afgift ikke var saa stor, at ogsaa Statsklassen i sin Part kunde faa ligesaa meget, paa den Maade, at den Statsklassen tilholdende Andel, for saa vidt den ikke anvendes til Erstatning for Sysselmændenes Afsavn af Smaaafste-Tienden, skulde, for saa vidt den strakte til, bruges til Komplettering af Præsteres og Kirkeres Andel af Fiskefælden.

Grunden, hvorfor dette blev foreslaaet, er, at man mente, at den i Følge § 10 dannede Fond, af de af Fiskefældens indtagne Procenter samt af de i de gode Aar erholdte Overstød af Tiendeafgiften af det ikke med Skib fiskebe, ikke burde angribes, da det Maal, som man bl. a. ved den hele Forandring havde tilsigtet, og for hvis Opnaaelse man til Dels var gaaet ud paa en Forandring af det bestaaende, nemlig Fiskefældens fuldstændige Aflysning, da rimeligvis aldrig vilde naas, hvorimod der, naar denne Fond ikke angribes, dog vilde være Udset til i en nærmere eller fjernere Fremtid at opnaa dette Resultat. Som i Udvalgsbetænkningen anført, turde man derimod ikke tilraade, at Kirkeres og Præsteres Indtægter af Fiskefælden gik betydelig ned.

Naar man nu har vedtaget, at Statsklassens Andel eventuelt skal anvendes paa den oven for anførte Maade, da er det ikke blot, fordi det Indtægtsstab, Statsklassen vilde lide, selv i værste Tilfælde i de Aar, naar det hele Beløb efter Ubletalingen af den Sysselmændene tilholdende Erstatning, blev afgivet til Præsterne og Kirkerne, paa c. 2000 Rr., ikke vilde være saaledes for dem; hvorimod et Indtægtsstab for de to andre Tiendetagere vilde føles som meget trykkende, men ogsaa fordi alle de Ulemper, der fløde ved den nærværende Tiendebetalelse, ere af den Natur, at det naar anses for en virkelig Samfundsopgave, at saa den afhjælpes, hvorved det er naturligt, at Statsklassens Indtægt deraf eventuelt gaar noget ned, saa meget mere som der ved Indførelsen af en velformet Kontrol ved Afregningen af den her omhandlede Naturalbetalelse utvivlsomt maatte af det offentlige tilskydes ikke ringe Beløb til Dækkning af en saadan.

Man har foreslaaet, at Erstatningen til Sysselmændene fastsættes administrativt (af Justitsministeriet); og er herved gaaet ud fra, at denne Erstatning i Lighed med, hvad der er foreslaaet med Hensyn til den øvrige Erstatning fastsættes efter det, som Sysselmændenes Ind-

tægter for det samme Aar 1869—78 have andraget, dog saaledes, at den nuværende Sysselman paa Sønders, der har haft hele Indtægten af Tienden, formentlig bør stilles lige med Præsten og Kirkerne samme Steds.

For saa vidt § 11, saaledes som den nu er foreslaaet, bliver til Lov, vilde Kirkelasserne og Præsterne i alle de sidste Aar have opnaaet Gjemmenskabsbeløbet, naar man lægger Afgiften af en Tyvendebel af Bærdien af det til Skjømændene leverede til Grund.

Der er i Anledning af den her foreslaaede Ordning blevet opkastet Spørgsmaal om, hvor vidt man i det hele skulde kunne paalægge Skjømændene et saadant Over i det offentlige Tjeneste, som dette, at tilbageholde en vis Kvotadel af det, de ellers vilde give for den til dem afhængende Fisk, og saa at føre en saadan autoriseret Indhandlingsbog som foreslaaet. Man skal i den Anledning bemærke, at naar man henjer til, at det utvivlsomt vilde være muligt at paalægge Skjømændene enten en Udførselsafgift, der vilde falde dem en hel Del vanskeligere at udrede, eller en Indførselsafgift, med hvilken det samme vilde være Tilfældet, synes det i og for sig naturligt, at det her foreslaaede mindre trykkende ogsaa maatte kunne paalægges dem, ligesom da lignende Paalæg formentlig ikke havde Analogier i Lovgivningen, f. Ex. praktiserende Lægers Forpligtelse til at tilse Arbejdere i Fabrikker, levere Mortalitetestatistik, Skibsførerens Pligt til at modtage Post, Skjømændenes Pligt til at føre autoriserede Statusbøger o. s. v.

Man maa dog ogsaa hævde, at den Ulejlighed som Skjømændene allerede nu have haft ved Indhandlingen af Tiendeafgiften og med den Postering af den i Smaaafst, Mellemstift og Storstift, der i Anledning af Kirkeegnsløberne har været nødvendig, efter flere Skjømænds Mening har været fuldt saa stor, som den nu foreslaaede Byrde, hvorved der i Fiske-Indhandlingsbøgerne i Regelen kun vil være at føje en Indblik til, det angiver Tiendens Størrelse.

Der er Lagtingets Overbeviining, at den her foreslaaede Ordning, naar alt kommer til alt, er den temmeligste som vel for Beslutningen som for Skjømændene, i det den trykter, som man næppe ganske uden Grund nærede for, at en Afgift lagt paa Udførslen kunde give Paastub til en unødvendig Redgang i Fiskepriserne, ikke med nogen som helst Grund kan være til Stede ved den her foreslaaede Ordning.

Man har ikke foreslaaet, at der skulde ydes Skjømændene nogen Bengeerstatning for det dem paalagte Arbejde — dels fordi Ulejligheden ved Indhandlingen og Posteringen af Tienden som anført allerede nu kan antages at være ikke

mindre, og dels fordi en Erstatning, hvis den ikke skulde være helt betryngningsløs for vedkommende, vilde gjøre et meget betydeligt Staa i Tiendefondens Indtægter og saaledes foranledige enten en Forhøjelse af Tiendebetgiften eller en Nedgang i Tiendetagerne's Indtægter.

Maar man som en Hovedindvending mod den her omhandlede Ordning har anført, at det vilde føre til, at Mødselsjentene ved at efterse Handelsbøgerne vilde kunne fortædige en Kjøbmand, idet de kunde meddele hans Konfirment Oplysninger, som de ved et saadant Eftersyn vare komne til Kundskab om, da gaar denne Indvending ud fra en Forudsætning om et Standpunkt hos Øvrigheden, som Lagtingets Majoritet ikke har kunnet gjøre til sin; — i ethvert Fald maatte det i en Instrux kunne paalægges vedkommende Øvrighedspersoner at holde de mulig indhentede Oplysninger hemmelige for vedkommende. — I øvrigt blev Udvalgets oprindelige § 13 om, at Øvrigheden skulde kunne forlange de autoriserede Kontobøger foreviste, forfattet af Hensyn til at man fandt Bestemmelsen overflødig, i det Øvrigheden om fornødent, selv om Bestemmelsen ikke stod der, maatte kunne forlange Bøgerne foreviste.

Man har end videre mod det nu af Lagtinget foreslaaede indvendt, at det demoraliserende ved Tiendeerlæggesen ved den her omhandlede Ordning ingenstunde vilde blive fjernet, idet det kun vilde blive styrtet fra Fisserne over paa Handelsmændene, som vilde kunne lide Beslægt til at besvige Tienden i det ubegrænsede; men denne Indvending er formentlig kun Udset begundet, i det for det første de Handelsmænd, omendstjændt deres Tal — c. 100 — vel er alt for stort i Forhold til Folkemængden, dog i Sammenligning med Fisserne er meget begrænset og derfor et Tilsyn med dem i alt Fald er lettere at overkomme, og for det andet maa man mindes, at Handelsmændene for den langt overvejende Del ere Kommissionshandlende, der staa i Forhold til enkelte Hovedhandlere, i hvis Interesse det er, at det hele indhandlede Fiskebeløb bliver bogført, hvormed Tiendeberegningen er forbunden, saa at der ogsaa fra Principalerne's Side vil blive udøvet en Kontrol i saa Henseende.

I Sammenhæng hermed har man sagt, at det vilde falde Kjøbmændene paa Vandet vanskeligt inden for de bestemte Terminer at udbetale Tiendebeløbet; men denne Vanskelighed vil for Fremtiden ikke blive større, end den alt nu er, idet Tiendebeløbet, paa saa Undtagelser nær, ogsaa nu udbetales kontant af Kjøbmændene eller disse hjælpe sig med Avvisninger paa Hovedhandelen, hvilket ogsaa nu vil staa dem aabent, da der kun er fastsat en bestemt Ter-

min — 3 Maanedre efter Salvaarets Udsol —, inden hvilken Beløbet for Salvaaret skal være betalt.

Et Hovedpunkt i Forslaget, paa hvilket man lægger megen Vægt, er, at der af Fiskerestibene til Tiendens eventuelle Afsløsning ydes de i § 9 foreslaaede 1½ Procent. I Forbindelse med det i Udvalgsbetænkningen herom anførte skal man yderligere bemærke, at Fiskerestibenes Mandskab bestaar af Mænd, der have opgivet det tiendebetlingte Naadviseri for at gaa over til det hidtil fuldstændig tiendefri Skibviseri, og ligesom det sikkert vilde blive anset for urimeligt, om en forandret Dyrtningsmaade for Vandbrugets Vedkommende skulde sætge Producenterne for Tiende, at t. Ex. det med Plow dyrkede Korn skulde være tiendefrit, medens det med Spade dyrkede fremdeles ligesom i gamle Dage skulde svare Tiende, saaledes synes det ogsaa ikke mindre besynderligt, at den forstjellige Rangsmaade for Fiskers Vedkommende for al Fremtid skulde kvalificere den paa en Maade fangebe Fisk til fuldstændig Frihævelse for al Afgift.

Hvis den her foreslaaede Afgift ikke bliver paalagt Skibviserne, vil den projekterede eventuelle Afsløsning af Tienden saaledes som i Udvalgsbetænkningen udsærlig paavise ikke kunne naaes.

Det var naturligt, at Skibviserne vare fri for Afgift, saa længe Skibviseriet bestod sig i sin første Udvikling; men da dette ikke længere er Tilfældet, har Lagtingets overvejende Flertal ikke næret Betænkelighed ved at paalægge det her foreslaaede, i det man holder sig forvidst om, at det ikke for denne ubetydelige Afgifts Skyld vil kunne betale sig at sætte andet Steds hen, da Kosten er saa dyr, at der kan vil gaa saa Dage for at bruge til Mandstabet's Kust et Beløb, der svarer til den her omhandlede Afgift, og man nærer ikke Tvivl om, at Skibvæderne, saafremt de lide det fornødent, ville kunne ved Forhyring af Mandstabet sikre sig for, at dette kommer til at tilsvare Afgiften, som saaledes eventuelt ikke vil kunne til at paahvile den i Skibene staaende Kapital, saa meget mere som der hidtil har været en overflødig Tilgang af Mandstabet til Fiskerestibene, i det mange flere have medt sig end man havde Brug for.

Endnu staar det Spørgsmaal tilbage, hvor vidt den Estimering, som tæles givet Tiendetagerne, er passende, saaledes, at Gjennemsnittet i 1869—78 virkelig udtrykker Gjennemsnittet for Middeleer.

Man skal i den Anledning bemærke, at det saa vel efter vedlagte Fortegnelse over Tiendebetalerne, som over Udsølsen af Fisk fremgaar, at 1875 var et meget heldigt Fiskeaar,

samt at 1873—74 og 1876 ligeledes i det hele vare gode Aar, hvormod 1869, 77 og 78 vare daarlige Fiskeaar — de to sidste endog meget daarlige.

1877 og 78 give, hvad Udsørflen angaar, intet paalideligt Billede af Mængden af det med Haab fiskede, idet i disse Aar meget betydelige Kvanta bleve fiskede med Stib. Det har ikke været muligt at erholde paalidelige Oplysninger om Indtægterne af Fiskefælden for tidligere Tid, da Kirkelasserne for 1869 havde Tienden bortforpagtet.

Naar henjes til den fiskeidrivende Befolkning Mængde og stærke Foragelse samt Fiskepriserne Størrelse, hvilke uagtet Pengenes synkende Værdi nu staa omtrent paa samme Standpunkt som for 20 Aar siden, antager man, Tiaaret 1869—78 er et passende Tidrum at lægge til Grund for Ansættelsen af Erstatningen.

Naar man dernæst sammenligner Størrelsen af Udsørflen med Tiendens Størrelse, hvilken Sammenligning i Tidrummet for 1875 vil vise sig ugentende paalidelig, idet, som i medfølgende af Lagtinget afgivne Udvælgelsesbetænkning over samme Sag fra 1876 anført, det da med Stib fangede tilnærmelsesvis kan sættes i Værdi lig med det, der brugtes ligesom til Gode, vil man komme til det Resultat, at en Tyvendedel af det fangedes Værdi vil give den nødvendige Sum, idet det Beløb, hvormed Tienden vil aftage paa de Steder hvor der har været svaret Tiende af alle de Fiskearter, der ere Gjenstand for Handel, vil erstattes ved en Opgang paa andre Steder, hvor dette ikke har været Tilfæl-

det. Man tør endog tro, at der i et Gjennemsnitsaar vil komme en Del mere ind; men da dette henlægges, til den i Følge § 10 oprettede mangrøbelige Fond, ser man ikke noget uheldigt heri, i det man, med Hensyn til denne Fond endnu skal tilføje, at man lægger særdeles Vægt paa, at dens Midler maa blive her paa Værne, hvor Traugen til Kapitaler stedsse viser sig mere stærk.

Naar man, i Modsatning til det oprindelig paantækte, besluttede allerede i Aar at fremsende Sagen til det høje Ministerium, hidrører det fra, at man ansætte det Princip, som man har foreslaaet indført, og som er Forudsætning for Gjennemførelsen af den hele Reform nemlig at Afgiftens Optrækning i Mangel af Toldoplysn eller anden Kontrol, lægges over paa Kjøbmændene, prøvet af Regeringen.

I den Forvisning, at de ved den foreslaaede Ordning opnaaede Goder:

1. Indførelse af en ligelig Tiendehedelse,
2. Undgaaelse af Fristelse til Tiendehed, og
3. Udgiften til Tiendens fuldstændige Afsløsnung ved Dannelsen af en Tiendefond, hvortil ogsaa de heldigst stillede Fiskere nemlig Stibsfiskerne hde deres Stærk, langt opveje de ogsaa ved den nu foreslaaede Ordning mulig klæbende Mangler,

indstiller Lagtinget Sagen til det høje Ministerium i den Forvisning, at de under Nr. 1—3 oven nævnte Principer ogsaa ville vinde Ministriets Bifald og i det Haab at denne vigtige og paatrængende Sag, saa snart se kan, atter maa blive forelagt Lagtinget.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 18de September 1880.

G. Jansen.

Th. Sørensen.

G. Jansen.

VI. Bygnings- og Brandvæsenets Ordning i de færreste Landkommuner.

Efter at et af Lagtinget i Samlingen 1879 diskuterede og vedtoget Forslag til en Anordning om Bygnings- og Brandvæsenet for de færreste Landkommuner (meddelt i Amtstidendens Nr. 43 1879) i Genhold til Tingets Vedtagelse (sefr. Lagtingsberetning for 1879 p. 53) havde været omfend til samtlige Forstanderskabers og Sysselmænds Erklæring, gienoptoges denne Sag til Behandling i indværende Samling.

De indløbne Erklæringer afvige i flere Henseender betydeligt fra hinanden. Medens saa vel Landfogden som de fleste af Forstanderskabene og Sysselmændene betone Nødvendigheden eller Nødsnødvendigheden af at faa de paagjældende Forhold ordnede, udtale enkelte sig imod Forslaget i Almindelighed, enten fordi det anses for uundværdigt (Østers Forstanderskab og Sysselmanen for Østers), eller fordi det antages at ville medføre for stor Uværd for Befolkningen (Kvalbs Forstanderskab). I en stor Del af Erklæringerne fremhæves desuden de Vanskeligheder ved Anordningens Gjennemførelse, som Rangelen paa tilstrækkelig Byggeplads paa mange Steder vil medføre.

Med Hensyn til de enkelte Paragrafer foreslaas til § 1 af et Par Kommunalforstanderskabers paa Suderø, at Sysselmændens Tilsyn

med Anordningens Gjennemførelse af principielle Hensyn bortfalder, medens fra anden Side Vanskeligheden ved dette Tilsyns Udøvelse paaeges (Landfogden og Sysselmændene for Strøms og Nordreperne). Kolsø Sogns Forstanderskab foreslaar Oprettelsen af en særlig Bygningskommission.

Til § 2 bemærkes af Kvalbs og Grodøes Forstanderskab, at Begrebet Hovedreparation for indskrænkes mere end i det fra Lagtinget foreliggende Forslag. Landfogden henleder Opmærksomheden paa, at medens Lagtingets Forslag kun forlanger Anmeldelsespligt, bør den tilsynhavende Kvartilets Tilladelse formentlig forelægges, før et Byggefærdigende paabegyndes.

Til § 3 foreslaar Sysselmanen paa Suderø efter Vedligeholdelse at tilføje Udøvelse af Gader, Veje etc.; fra flere Steder fremhæves, at den foreslaede Afstand paa Grund af den indskrænkede Byggeplads er for stor (Sysselmanen paa Østers samt Sandø, Kvalbs og Østers Forstanderskab), eller at Bestemmelserne desangaaende ere vanskelige og uklare (Sysselmændene paa Strøms og Nordreperne), hvorfor det af Sysselmænd og Forstanderskabers paa Nordreperne foreslaas at fastsætte en bestemt Bredde for Gaden i Stedet for at gjøre den afhængig af Husenes Højde.

Til § 4 bemærkes i næsten samtlige Erklæringer, at Soduhøjes Opførelse af Sten og Grønt som hidtil bør tillades. I Kvalbs Forstanderskabs Erklæring betegnes de herhen

hørende Afstands-Bestemmelser som for vidt gaaende. Frodebs og Nilses Forstanderskab indtale, at den samme Afstand formentlig bør bibeholdes for alle Tilfælde. Sysselmændene paa Sandu foreslaar, særlig af Hensyn til denne Paragrafs Gjennemførelse, at jette en vis Tidsfrist for Anordningens Ikrafttræden.

Til § 5 bemærkede Kvalbs Forstanderskab, at den forlangte Afstand mellem Dyne eller Duvor og Træværk er meget mindre end hvad der som Regel finder Sted. Sysselmændene og Forstanderskabet for Østers indtælle sig for Bringen af brændte Duvor: samme saa vel som Frodebs Forstanderskab foreslaar andre Bestemmelser vedrørende særlige Tilfælde.

Til § 7 foreslaar Landsfogden at søge nærmere Bestemmelser angaaende usforsigtig Omgang med Ild og Dyr.

§ 8 foreslaar samme at indføre Baaaleg om Anstaltelse af Brandredskaber, navnlig Vedbrydningsredskaber, i Bygderne.

Til § 9 foreslaar Frodebs Forstanderskab, at Sager af en vis Størrelse skulle kunne appelleres til Ministeriet, og endelig foreslaas det i en stor Del af Erklæringerne at tilføje Bestemmelser om Erstatning for Forbød mod Brug af Grunde eller Bygninger (Landsfogden, Sysselmændene paa Østers og Waags samt Østers, Waags og Frodebs Forstanderskaber.).

Sagens første Behandling foretoges den 2den August.

Nilsen ansaa det, efter hvad der tidligere var slet i Sagen, for givet, at den gik i Udvalg. Han foreslog et Udvalg paa 3 Medlemmer. Schrøter ansaa det for tvivlsomt, om en saadan Anordning var nødvendig, og skulde man have den, burde den væsentlige Vedtægt lægges i en folkevalgt Myndigheds Haand ikke, som foreslaaet, i Sysselmændene. Nilsen skulde intet have imod, at Schrøter kom med ind i et eventuelt Udvalg for der at drøfte dette Spørgsmaal. Olsen vilde oplyse Schrøter om, at det næppe vilde være til Fornøjelse for Sysselmændene at have med denne Sag at gøre; for øvrigt skulde Sysselmændene ikke have det egentlige Tilsyn. Schrøter paralleiserede i saa Henseende det foreliggende Forslag med Kommunalloven. Buchwaldt vilde med Hensyn til Sysselmændens Stilling gøre opmærksom paa, at § 9 vilde kunne medføre Konfiskationstilfælde, hvor Sysselmændene ikke var ganske upartistiske. Dalsgaard vilde ikke forgribe Udvalgets Arbejde men haabede, at Udvalget vilde have Opmærksomheden

særlig henvendt paa § 4 og i det hele taget vilde han anbefale Forsømmelse; han foreslog et Udvalg paa 5 Medlemmer. Schrøter troede ikke, Brandfaren ved Sodnhuse var stor, fordi de kun benyttedes i den regnsfulde Efteraarstid og deres Nærhed ved andre Huse medførte Forsigtighed. Olsen havde set Exempler paa det modsatte.

Sagens Overgang til anden Behandling vedtoges enstemmig med 16 Stemmer.

Deres vedtoges med 11 Stemmer mod 1 Dalsgaards Forslag om, at Udvalget skulde bestaa af 5 Medlemmer, hvortil den 3dje August valgtes Dalsgaard, Olsen, Nilsen, Rasmussen og Dahl.

Under 2den September fremlagdes i Tinget den af dette Udvalg afgivne

Udvalgsbetænkning:

Til undertegnede Udvalg er der afgivet det i forrige Aar udarbejdede Forslag til Anordning om Bygningss- og Brandvesenet i de særlige Landskommuner tilligemed de over dette Forslag indhæntede Erklæring fra de forskjellige Forstanderskaber, Landsfogden og Sysselmændene.

Idet henvises til den under 20de August f. A. afgivne Betænkning, hvoraf det vil erfares, at de den Gang afgivne Erklæring giver i høist forskjellig Retning, som Følge af de forskjellige Steders lokale Forhold, ikke fordi man i og for sig ansaa den beskæftigede Tilstand for at være tilfredsstillende, men fordi der paa de fleste Steder var saa indskrænket med Plads til Byggegrunde, at der ikke kunde raades synnerlig Bod paa det beskæftigede, hvorefter endnu kommer, at det i Følge Udstykningsloven af 4de Marts 1864 er vanskeligt, om ikke umuligt at faa Stykker af By eller Indmark til Byggegrunde med mindre Udmarken følger med.

De over det i Fjor udarbejdede Forslag indhæntede Erklæring gaa væsentlig kun ud paa, at en Afstand af 30 Alen mellem beboede Huse og Sodnhuse maa anses for passende, og at den i Forslaget foreslaaede Brede af Gaderne er alt for stor.

Udvalget har tilladt sig at foretage en Del Tilbringinger og Forandringer i Udsættelsen, der i det væsentlige kun gaa ud paa at afhjælpe de foreslaaede Bestemmelser; dog har Udvalget troet at burde opgive de foreslaaede Bestemmelser om Husenes Afstand fra hinanden og i Stedet derfor indføre en Minimumsbrede af Gaderne til

mindst 6 Alen, for saa vidt ikke uovervindelige Hindringer maatte være i Vejen.

De fleste af de indhenteede Erklæringer fraraade den i Udkastet foreslaaede Bredde.

Det Udvalget henviser til det saaledes ændrede Udkast tillader samme sig at foreslaa det oerdede Ting at vedtage Udkastet med følgende Endringer og Forandringer.

§ 1.

I Stedet for „Ledelse“ sættes: „Bejledning“.

§ 2.

1ste Stykke tilføjes efter Ordet „Tilfynsmand“, „der have at meddele vedkommende det nødvendige Svar inden 14 Dage.“

§ 3.

I 1ste Stykke udgaa Ordene: „nogen Hensende“.

Det og 3dje Stykke forandres saaledes: „Sognekommissionerne skulle være forpligtede til at tiltræde en Regelmæssighed med Hensyn til Husenes Beliggenhed i Forhold til hinanden, og maa Gaderne ved ny Bygningers Opførelse, hvor ikke uovervindelige Hindringer ere i Vejen, faa en Bredde af mindst 6 Alen. Deuden skal det være Sognekommissionen tilladt at foreskrive en større Bredde af Gaden, hvor Husenes Højde nødvendiggjør og de stedlige Forhold tilstede saadant.“

§ 4.

1ste Stykke udgaa og et nyt Stykke indføres, saalydende:

„Godbuse, der altid skulle være opførte af Sten eller paa den sædvanlige Maade af Sten og Grønsvær, maa ikke tættes med brandfarlige Genstande, med mindre de dækkes med Grønsvær eller Sten, og bør de desuden ikke opføres i mindre Afstand fra anden Mands beboede Hus, Bygd, Bygning, Høhus, Bathus, Postkætte eller Hærd end 30 Alen.“

3dje Stykke. Efter Ordet „Godbuse“, indføjes: „eller Translogerier“

Imellem Ordene „Sognekommissioner“ og „forbyde“, indføjes: „de valgte Medlemmer eller Forstanderskabet“.

Som Slutning til Paragrafen føjes: (Jfr. § 1, 2det og 3dje Stykke).

§ 5.

2det Stykke. Foran Stykkets Begyndelse sættes „Konsulter eller“.

Imellem Ordene „Gulv“ og „er“ i 4de Linje indføjes: „hvilket altid maa ske igjennem Mur, Jærn eller Blyplade“.

3dje Stykke tilføjes: „eller med Sten.“

4de Stykke. Tallet „2“ forandres til: „1 1/2“.

§ 7.

I Stedet for Paragrafen sættes en ny Paragraf saalydende:

„Ild eller Gløder maa ikke bæres fra et Hus til et andet under aaben Himmel, med mindre det sker i lukkede Kar. Anden uforstlig Omgang med Ild, Vg eller andre brandfarlige Sager forbydes.“

§ 8.

Ordene „om forlanges“ udgaa.

Ordene „en eller to“ i 3dje Linje udgaa ligeledes.

Imellem Ordene „Bandprænde“ og „og“ indføjes: „Stige, Spade, Kar eller andre Slutningsredskaber“.

§ 9.

2det Stykke næstsidste Linje: Imellem Ordene „Politier“ og „og“ indføjes: „som offentlige Politifjager“.

Thorshavn den 1ste September 1880.

B. Nielsen, Dalsgaard.
Ordfører.

E. Olsen.

S. Rasmussen. J. Dahl.

Den 4de September kom Sagen til 2den Behandling.

Nielsen (Ordfører) omtalte først de Forandringer, det i Kar medførte Udvalg, væsentligst i Forhold til de modtagne Erklæringer, havde foreslaaet i det oprindelige Udkast. § 1. Naar det var faldet Udtaleser mod Sognekommisjonens Indblanding i Sagen havde Udvalget dog ikke troet at kunne undvære en saadan Bestemmelse; derimod havde man anset det for rigtigt at foreslaa Ordet Bejledning i Stedet for Ordet Ledelse.

Skrøter, vilde finde det sørgeligt, hvis Fællingerne stod saa lavt, at de ikke kunde undvære Syselmændenes Besledning. Forholdet i udsøndrede Kommuner var ham ikke klart. Tilsynet burde i de Bygder, hvor ingen Forstander fandtes, rettest bestaa af Sognekommisærer eller to af Forstanderskabet udnævnte Mænd. Dahl hævdede Nødvendigheden af Syselmændenes Deltagelse i Tilsynet; det var ikke som påaastaaet nødvendigt, at de i den Anledning gjorde Rejser. Nielsen omtalte nærmere sin Opfattelse af Syselmændenes Stilling til Sagen. Madsen gjorde en Bemærkning til Schrøter angaaende Syselmændenes Forhold til Forstanderskaberne; han kunde ikke forstaa Schrøters Avtise mod Besledningen. Forstanderskabet vilde dog saa det egentlige Tilsyn, Syselmændene kun saa at arbejde hen til, at de forskellige Forstanderskaber afgjorde endarteede Tilfælde saa vidt mulig paa samme Maade. Effer so omtalte en formentlig Uklarhed i Affattelsen med Hensyn til de udsøndredes Sognes Stilling. Schrøter ansaa det fremdeles for uheldigt at en mulig ganske ung Syselmænd skulde sættes til at lede et gammelt Forstanderskab. Jacob Jøensen troede ikke, der var stor Trang til Anordningen, men skulde man have den, ansaa han Syselmændens Indblanding for nødvendig. Han bemærkede med Hensyn til § 2 at den formentlig vilde lægge for store Glæder i Vejen for Udførelsen af paatrængende Reparationer. Schrøter foreslog en kortere Betegnelse for Tilsynet end den benyttede. Madsen rettede en Forespørgsel til Udvalget, om dette, som Forslaget lod formode, havde tænkt sig en simpel Anmeldelsespligt, eller om man mente, at den tilsynhavende Myndigheds Tilladelse skulde foreligge, forinden Arbejdet begyndtes. Nielsen lovede at tage dette Spørgsmaal under Forhandling i Udvalget; til J. Jøensen bemærkede han, at det, da Sognekommisærer fandtes i næsten alle Bygder, næppe vilde medtage saa lang Tid som formodet at erhverve den fornødne Tilladelse. Ved § 3 indtatte Schrøter Ønsket om at erholde Oplysning om en Kommunalforstanders Stilling i en Bygd, hvor intet Medlem af Sognekommisjonen var bosiddende. Schrøter, Formanden, Buchwaldt og Madsen vegtede nogle Bemærkninger angaaende Paragrafens Redaktion. Afstandsbestemmelse i § 4 fandt Schrøter for stræng; han antog, man havde været for lange for Sodnhuse. Dahl oplyste at Mentingerne om den nødvendige Afstands Størrelse vare høist forskellige; Forslagene varterede mellem 10 og 100 Alen. Udvalget overvejede Sagen nøje og kunde ikke billige en mindre Afstand end 30 Alen. Henke talte mod de foreslaaede Afstandsbestemmelser.

§ 5 og § 6 gave ikke Anledning til nogen Diskussion. Formanden og Madsen anbefalede den tidligere Redaktion af § 7. Jacob Jøensen fandt § 8 for stræng. Henke fandt den for formel, Schrøter anbefalede en Redaktionsændring. Nielsen replicerede. I Anledning af § 9 talte Schrøter om det uheldige i, at Syselmændene først meddelte Besledning, dernæst modtog Indsigelser og endelig fungerede som Underdommer. Buchwaldt fandt intet til Hinder herfor, han paapegede analoge Forhold. Madsen kunde heller ikke se, at Syselmændenes Erklæringspligt i Indsigelsestilfælde kunde komme i Kollision med hans Dommerfunktion i Overtrædelsestilfælde. Schrøter hævdede, at Syselmændene vilde komme til at byde, de andre til at byde. Nielsen fremhævede atter, at her kun var Tale om at vejlede ikke at byde.

Overgang til 3de Behandling vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

Den 7de September fremlagdes følgende

Endringsforslag til

Udvalgets Forslag til Anordning om
Bygnings- og Brandvæsenet i de færreste
Landkommuner.

I Stedet for § 1 foreslaas en saalydende
§ 1.

„Tilsynet med Bygnings- og Brandvæsenet i de færreste Landkommuner føres af en Bygningskommission.

Som Bygningskommission fungerer Sognekommisjonen, i udsøndrede Kommuner, hvor ingen Sognekommisjonen findes, Forstanderskabet.

I de Bygder, hvor intet Medlem af Sognekommisjonen, henholdsvis af Forstanderskabet, er bosiddende, udnævnes af Forstanderskabet for 3 Aar ad Gangen en Bygningskommission bestaaende af 3 Medlemmer, hvis Formand udnævnes af Forstanderskabet. Undskyldningsgrunde mod dette Ombud afgøres af Amtet.

Det paaligger Syselmændene at yde Bygningskommissionen Besledning i Udførelsen af dens Overv.

Til § 2.

I Stedet for 1ste Stykke:
„Intet Byggeføretagende, Bybygning eller
Hovedreparation, maa paabegyndes uden Til-
læggelse fra Bygningskommissionen, der har at
meddele vedkommende det nødvendige Svar
inden 14 Dage efter Anmeldelsen.“

2det Stykke. „nyt Stortømmer“
forandres til:
„nye Bjælker eller Syller“.

Til § 3.

1ste Stykke. „Sognekommissionen For-
standerskabet“
forandres til:
„Bygningskommissionen“.

2det Stykke. „Sognekommissionerne skulle være
forpligtede“
forandres til
„Bygningskommissionen skal være forpligtet“.
Det senere i dette Stykke forekommende Ord
„Sognekommission“
forandres til:
„Bygningskommission“.

Til § 4.

1ste Stykke. „hvor de desuden For-
skalle“

forandres til:
„maa de desuden, ikke opføres i mindre Af-
stand fra beboede Huse, Høhus, Bathus“.

3dje Stykke. „Sognekommissionen For-
standerskabet.“
forandres til:
„Bygningskommissionen“.

Til § 5.

„af Sognekommissionen eller Forstanderskabet“
forandres til:
„Bygningskommissionen“.

Til § 6.

a. „om forlanges at medbringe Vand-
spande“

forandres til:
„samt at medbringe et eller andet Brand-
redskab saasom Spand, Rør, Spade eller
Stige“.

b. „Det ældste tilstedeværende Medlem af
Sognekommissionen“
forandres til:

„Bygningskommissionens Medlemmer“.

c. „jvfr. § 1 Stykke“, udgaar.

§ 7.

3dje Stykke. Imellem „behandles“ og „og“
indføjes „som offentlige Politifager“

Dagtingsjalen den 7de September 1880.

Emil Madsen. I. H. Schrøter.

Tredje Behandling foretoges den 15de
September. Diskussionen om de enkelte Para-
grafer indskrænkede sig til kortere Bemærkninger
fra forskellige Medlemmers Side dels angaaende
Betydningen af Byghjælpernes Beskyddelse
og angaaende Tilbygning i det hele taget, dels
angaaende de foreslaaede Afstandsbestemmelser
og de stillede Vædringsforslag. Til Slutning
 anbefalede Nielsen og Schrøter Forslaget
i det hele taget, og betegnede en Ordning af
disse Forhold som et væsentligt Fremstredt.

Den derpaa følgende Afstemning gav fol-
gende Resultat:

§ 1. Madsens og Schrøters Vædringsforslag
vedtoges enstemmig med 12 Stemmer, hvorved
Udvalgets Vædringsforslag og det trykte Forslag
bortfaldt.

§ 2. Madsens og Schrøters Vædringsforslag
til 1ste Stykke vedtoges enstemmig med 13
Stemmer, til 2det Stykke enstemmig med 16
Stemmer. Paragrafen saaledes ændret enstemmig
med 16 Stemmer. Udvalgets Vædringsforslag
bortfaldt derved.

§ 3. Udvalgets Vædringsforslag til 1ste
Stykke vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.
Madsens og Schrøters Vædringsforslag til 1ste
og 2det Stykke vedtoges uden Afstemning.
Udvalgets Forslag til et nyt Stykke i Stedet
for 2det og 3dje Stykke vedtoges enstemmig med
14 Stemmer. Paragrafen saaledes ændret
vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

§ 4. Madsens og Schrøters Vædringsforslag
til Udvalgets Forslag til 1ste Stykke vedtoges
(ved Røstecprøve) med 9 Stemmer mod 2.
(5 stemte ikke, 4 fraværende). Udvalgets Forslag
til 1ste Stykke saaledes ændret vedtoges med 12

Stemmer med 1. Forslagets 2de Stykke vedtoges enstemmig med 13 Stemmer. Forslagets 3dje Stykke: Udvalgets Endringsforslag b. vedtoges enstemmig med 12 Stemmer. — Udvalgets Endringsforslag c. og d. bortfaldt i Folge Afstemning over § 2. Madsens og Schrøters Endringsforslag til samme Stykke vedtoges uden Afstemning; Forslagets 3dje Stykke med de foretagne Endringer vedtoges enstemmig med 10 Stemmer. § 4 saaledes ændret vedtoges enstemmig med 11 Stemmer.

§ 5. Forslagets 1ste Stykke vedtoges enstemmig med 13 Stemmer. Forslagets 2de Stykke: Udvalgets Endringsforslag a. vedtoges enstemmig med 12 Stemmer; Endringsforslag b. ligeledes. Forslagets 2de Stykke saaledes ændret enstemmig med 12 Stemmer. Forslagets 3dje Stykke vedtoges enstemmig med 14 Stemmer efter først at være ændret ved Vedtagelse af Udvalgets Endringsforslag c. Forslagets 4de Stykke vedtoges med 13 Stemmer, efter at først Udvalgets Endringsforslag d. til samme Stykke var vedtaget. § 6 saaledes ændret vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

§ 6. Madsens og Schrøters Endringsforslag vedtoges uden Afstemning; Paragrafen saaledes ændret vedtoges enstemmig med 12 Stemmer.

§ 7. Udvalgets Endringsforslag vedtoges med 9 Stemmer mod 4, hvorved Forslagets § 7 bortfaldt.

§ 8. Madsens og Schrøters Endringsforslag a. vedtoges enstemmig med 11 Stemmer, hvorved Udvalgets Endringsforslag bortfaldt; Madsens og Schrøters Endringsforslag b. vedtoges enstemmig med 13 Stemmer, sammed Endringsforslag c. uden Afstemning. Paragrafen saaledes ændret vedtoges enstemmig med 12 Stemmer.

§ 9. Forslagets 1ste Stykke vedtoges enstemmig med 12 Stemmer — 2det Stykke ligeledes. Madsens og Schrøters Endringsforslag til 3dje Stykke vedtoges enstemmig med 12 Stemmer, hvorved Udvalgets Endringsforslag bortfaldt. 3dje Stykke vedtoges derefter med 12 Stemmer, Paragrafen saaledes ændret med 12 Stemmer.

Forslaget til Anordningen vedtoges derefter i sin Helhed med 13 Stemmer mod 1.

Da stemte: Hr. Joensen, Madsen, Efferes, Danielsen, Nielsen, Johannessen, Jac. Petersen, Knudsen, Johs. Petersen, Olsen, Schrøter, Dahl og Formanden;

Nej: Jac. Joensen;

Stemte ikke: Müller;

Fra værende: Provsten, Værentsen, Prebye, Dalsgaard og Buchwaldt.

Det vedtagne Forslag var saalydende:

§ 1.

Tilføjet med Bygnings- og Brandvæsenet i de færreste Landkommuner føres af en Bygningskommission.

Som Bygningskommission fungerer Sognekommisjonen, i de udvalgte Kommuner, hvor ingen Sognekommisjon findes, Forstanderskabet.

I de Bygder hvor intet Medlem af Sognekommisjonen, henholdsvis af Forstanderskabet er bosiddende, udværges af Forstanderskabet for 3 Aar ad Gangen en Bygningskommission, bestaaende af 3 Medlemmer, hvis Formand udværges af Forstanderskabet. Undskyldningsgrunde mod dette Omvnd afgjæres af Amtet.

Det paaligger Syssemanden at yde Bygningskommissionen Vejledning i Udførelsen af dens Gverv.

§ 2.

Intet Byggeforetagenbe, Nybygning eller Hovedreparation, maa paalegryndes uden Tilslædelse fra Bygningskommissionen, der har at meddele vedkommende det nødvendige Svar inden 14 Dage efter Anmeldelsen.

Ved Hovedreparation forstås enhver Reparation, ved hvilken nye Bjæller eller Stiller indfættes i Bygningen, eller ved hvilken Bygningens ydre Form forandres.

§ 3.

Udførelsen af nye Bygninger og Udførelsen af Hovedreparationer ved ældre Bygninger kunne af Bygningskommissionen forbydes, saafremt de kunne antages at ville lægge Hindringer i Vejen for Vedligeholdelsen af tilstedeværgende Beje,

Gader eller Afstøbrønder, eller for Anlægget af nye, ligesom ogsaa, hvis tidligere opførte Bygninger ligge saa nær, at Fare i Tilfælde af Ildsvaade dermed formenes at kunne opstaa.

Bygningskommissionen skal være forpligtet til at tilstræbe en Regelmæssighed med Hensyn til Husenes Meliggenhed i Forhold til hinanden, og maa Gaderne ved nye Bygningers Opførelse, hvor ikke uovervindelige Hinderinger ere i Vejen, faa en Brede af mindst 6 Alen. Desuden skal det være Bygningskommissionen tilladt at foreskrive en større Brede af Gaden, hvor Husenes Højde nødvendiggjør og de stedlige Forhold tilstøder saadant.

§ 4.

Sodnhuse, der altid skulle være opførte af Sten eller paa den sedvanlige Maade af Sten og Grønsvar, maa ikke tækkes med brandfarlige Hjerstænde, med mindre de dækkes med Grønsvar eller Sten, og maa de desuden ikke opføres i mindre Afstand fra beboede Huse, Køkshus, Badstue eller Kæld end 30 Alen.

Den samme Afstand vil være at holde for Trankegeriers Vedkommende.

Hvor Sodnhuse eller Trankegerier, der ere opførte for denne Ordnings Ikrafttræden, findes i mindre Afstand fra beboede Huse end 30 Alen kan Bygningskommissionen forbyde Brugen af dem.

§ 5.

Storstenene fra Vagerovne, Komfurer eller Vindovne skulle være murede af Sten eller opsatte af støbte Jernrør.

Komfurer eller Ovne maa ikke anbringes i mindre Afstand end 9 Tommer, Dørrør ikke i mindre end 6 Tommer fra Træværk. Naar Røret under en ret Vinkel gennemløber Trævæg, Loft eller Gulv, hvilket altid maa ske igjennem Mur, Jern eller Zinkplade, er dog en Afstand paa dette Sted af 3 Tommer tilstrækkelig.

Hvor Vindovne eller Komfurer, der ere anbragte paa Trægulve, skal Gulvet dækkes med en Jern- eller Zinkplade af mindst $\frac{1}{2}$ Alens Brede eller med Sten.

Bag færdigste Ildsteder, som ikke ere fritstaaende, skal altid være opført en muret Væg af mindst $1\frac{1}{2}$ Alens Højde over Randen af Ildstedet.

§ 6.

Indsigelser mod de Bestemmelser, som i Henhold til §§ 3, 4 og 5 træffes af Bygningskommissionen, indsendes til Byghermanden, der, efter at have indhentet de nødvendige Oplysninger, indstiller Sagen til Amtet, hvor den endelig afgjøres.

§ 7.

Ild eller Gleder maa ikke bæres fra et Hus til et andet under aaben Himmel, med mindre det sker i lukkede Kar. Unden usforsigtig Omgang med Ild,lys eller andre brandfarlige Sager forbydes.

§ 8.

I Tilfælde af Ildbrand er enhver arbejdsfor Mand forpligtet til at give Møde samt at medbringe et eller andet Brandredskab, saasom Spand, Kar, Spade eller Stige, og, under Ledelse af Bygningskommissionens Medlemmer, at være behjælpelig ved Slukning og andre Sikkerhedsforanstaltninger.

§ 9.

For Overtærelse af de i denne Anordning indeholdte Bestemmelser, eller af de i Henhold til samme givne Paalæg, erlægges Boder af 2—25 Kr., i Gjentagelsestilfælde af 5—50 Kr., hvorhos den, der trods Bygningskommissionens Forbud opfører en Bygning eller foretager en Havedeparation, maa kende sig i, at det opføre for hans Regning nedrives, jaafremt den af Bygningskommissionen truete Bestemmelse ikke er underkendt af Amtet.

Bederne tilfalde Kommunens Kasse.

Sager, der vedrøre saadanne Overtærelser, behandles som offentlige Politisager og paaendes, for saa vidt de ikke i Henhold til bestaaende Love maatte kunne paadragge vedkommende Erstatningspligt eller større Strafsvar, i første Instans ved Sysselskeds Politiret, og kunne paaantes for Amtets Overpolitiret, hvor de afgjøres uden videre Appel.

Den 18de September vedtoges følgende

Indstilling

I Mæret 1879 blev der af et af Lagtinget nedsat Udvalg paa Grundlag af nogle forinden af Amtet indhentede Betænelinger udarbejdet et Udkast til en Anordning om Bygnings- og Brandvesenet i de færdigste Landkommuner, hvilket Forslag, efter samme Mær at have været behandlet i Ringet, undergik en Del Forandringer, hvorefter det har været omkendt til samtlige Forstanderskabers og Sysselmænds samt Landfogderiets Erklæring.

Efter at have gjenneaaet disse Erklæringer har det af Ringet i Mær nedsatte Udvalg

foreflaaet nogle Ændringer til det omhandlede Forslag med Hensyn til hvilke bemærkes, at en af de væsentligste bestaar deri, at Ordet „Vedelse“ i § 1 er foreflaaet forandret til „Veiledelse“, for at undgaa de ofte saa betydelige Styksudgifter, som kunde blive en Folge af Sysselsmændenes Nærværelse paa Stedet.

For saa vidt der i § 9 er foreflaaet, at Overtrædelse af Anordningens Bestemmelser i første Instants skulle kunne påkjendes ved det påagældende Syssels Politiret — en Bestemmelse, hvorpaa Lagtinget lægger megen Vægt —, da er det ikke undgaaet Lagtingets Opmærksomhed, at der i saa Henseende formentlig vil udtrædes særlig Uønskelighed, tillader man sig at

henstille, hvor vidt en saadan ikke maatte kunne søges tilvejebragt i Forbindelse med det af Lagtinget i forrige Aar indsendte Forslag til Lov om Behandling af Sager i Anledning af Overtrædelse af Sundhedsvedtægten.

Ved Sagens 8dje Behandling, som fandt Sted den 15de dennes, vedtoges et Ændringsforslag, der væsentlig gik ud paa en Omændring af § 1 og de som Folge heraf nødvendige Ændringer i de efterfølgende Paragrafer, hvor efter Forslaget med 13 Stemmer mod 1 blev vedtaget af Tinget.

Lagtinget tillader sig derfor herved erbudigt at anbefale det omhandlede Forslag til det høje Ministeriums videre gunstige Omforg.

Lagtinget den 18de September 1880.

P. Finsen.

B. Nielsen.

G. Joensen.

VII. Andragende om Statstilskud til Opførelse af Skole- bygninger paa Landet.

Den 25de August foretoges foreløbig Behand-
af nogle til Tinget indkomne Andragender fra
Forstanderskaberne for Østero og Norderoernes
Kommuner samt fra Nolsø om Tilskud af Stats-
kassen til Opførelse af forskellige Skolebyg-
ninger.

Sagen henvises paa Forslag af Provsten
til Udvalget for Realskolesagen, hvilket af Pro-
sten, Nielsen og Schrøter bestaaende Udvalg
derefter, med Provsten som Ordfører, afgav fol-
gende den 18de September fremsagte

Betænkning:

Til undertegnede Udvalg er henvist et An-
dragende fra Forstanderskabet for Norderoernes
Præstegjæld om Lagtingets Anbefaling til at
opnaa det nødvendige Statstilskud til Opførelsen
af en Skolebygning paa Viderejde, og et An-
dragende fra Forstanderskabet for Østero Præste-
gjæld om Tingets Anbefaling til at opnaa det
sedvanlige Statstilskud til Opførelsen af en
Skolestue i Bygden Bjov og en i Høtegjov
samt endelig et lignende Andragende fra Nolsø
om Statstilskud til Opførelse af en Skolestue
paa Nolsø.

Udvalget maa tiltræde det i ovennævnte
Andragende anførte, skal man, i Bighed med
hvad Tinget i tidligere analoge Tilfælde har
besluttet, ikke til Vedtagelse, at Tinget an-
drager her: Ministeriet for Kirke- og Undervis-
ningsvæsenet, no, at dette maa udvise, at der

paa Huanstøden for næste Aar bevilges et
Tilskud paa 4000 Kr. til Opførelse af en pas-
sende Skolebygning paa Viderejde og 3 Tilskud
paa 1400 Kr. til Opførelse af Skolestuer i
Bjov, Høtegjov og paa Nolsø.

Jæroernes Lagting, Thorshavn den 13de
September 1880.

Sørensen,
Ordfører.

B. Nielsen.

J. H. Schrøter.

Den 17de September kom Sagen til 2den
Behandling.

Efter Anbefaling af Ordføreren vedtoges
Overgang til 3dje Behandling enstemmig med
13 Stemmer.

Den 18de September foretoges 3dje Be-
handling af Sagen.

Udvalgets Forslag satte under Afstemning;

Radvneopræd foretoges med følgende Udsald:

Ja stemte: Hr. Joensen, Madsen, Brovsten, Bærentsen, Efferød, Danielsen, Nielsen, Henke, Jac. Joensen, Johannesen, Jac. Petersen, Dalsgaard, Røge, Petersen, Olsen, Schrøder, Dahl og Jernmanden; nej stemte ikke: Müller, Rasmussen; fraværende: Buschvaldt.

Forlaget var saaledes enstemmig vedtaget med 17 Stemmer.

Den 18de September oplæstes og vedtoges følgende Indstilling i Sagen:

I indværende Samling har Lagtinget vedtaget at anbringe hos det høje Ministerium for Kirke- og Undervisningsvæsenet paa, at der i

Genhold til medfølgende Ansøgninger fra Forstanderskabet for Nordernes Præstegjælds Kommune, for Østers Præstegjælds Kommune og for Nolsø Kommune maa af Statskassen, i Righed med hvad der i tidligere Tilfælde er sket, tilstås henholdsvis 4000 Kr. til Hjælp ved Opførelsen af en Skolebygning paa Biderøje og Understøttelser paa 1400 Kr. til Hjælp ved Opførelsen af Skolestuer i Gjør, Gøtebjov og Nolsø.

Da de omhandlede Kommuner ikke ere saaledes stillede, at de ved egne Midler ville være i Stand til at opføre de nødvendige Skolebygninger, skal man paa det varmeste anbefale Sagen til det høje Ministeriums Velvilje med den Bemærkning, at man gaar ud fra, at de omhandlede Bygninger i Henseende til Dimensioner blive overensstemmende med det af Ministeriet i den Anledning foreslaede.

Nordernes Lagting, Thorshavn den 18de September 1880.

H. Finjen.

A. Sørensen.

G. Joensen.

VIII. Forslag om Understøttelse til udenbys Elever ved Realskolen.

Den 3de August foretoges foreløbig Behandling af et fra f. N. indsat Forslag i ovennævnte Retning fra Kirkelasserer Bærentsen. Jaa-lydende:

Til Bøttinget!

Med Oprettelsen af Realskolen i Thorshavn var det naturligt Formålet at have de Forældre, som vilde give deres Børn en fuldgærdig Undervisning end den, som kunde skaffes ved Hjemmeundervisning eller gennem Almue-skolen, en let og billig Udgang dertil. Skønt denne Hensigt maa siges at være naaet for Thorshavns Bøtting, er det ingenlunde Tilfældet med dem, der bo udenfor Byen, idet Udgifterne for Opholdet i Thorshavn ere saa betydelige, at det kun er ganske faa af vore Bøttinger, der evne at afholde den Udgift, som det medfører at holde 1 Dreng i Thorshavns Realskole end sige at sende flere af deres Børn til denne Skole. Som bekendt gjør Statskassen et betydeligt aarligt Tilskud til Realskolen, foruden de Indtægter, som tilflyde denne fra den almindelige Skolefond; disse Udgifter vilde let kunne jaa Udseende af at være store i Forhold til Udbyttet, naar det næsten ubetalende skal blive Thorshavns Børn, som kommer til at frekventere Skolen. Det forekommer mig derfor, at der kunde være Anledning for Bøttinget til at tage under Overvejelse, om der ikke kunde gøres noget for at lette Forældre paa Landet,

som vilde sende Børn til Realskolen, Udgifterne ved at holde disse i Thorshavn.

Thorshavn den 29de Juli 1879.

Verbodigt
E. D. Bærentsen.

Schroter mente, at nærværende Sag stod i nøj- forbindelse med Spørgsmaalet om en Udvidelse af Realskolen, og at man maatte stræbe hen til at denne blev gjort tilgængelig for saa mange Børn som muligt. Provsten troede ikke det var rigtigt paa en at forlange Tilskud af Statskassen i det nævnte Øjemed; men man kunde mulig hertil anvende dels det nærværende Bidrag fra Staten til Understøttelse for Højskoleelever, idet Udbyttet af Opholdet herved formentlig ikke var stort for Hæringernes Bøtting, dels Overskudet af Statskassetilskudet til Børnskolens dels endelig Hæringernes Bøtting, ligesom Amtreparationsfonden ogsaa kunde yde noget hertil. Formanden havde, at Hæringernes Bøttinges Bidrag ikke kunde anvendes som foreslaet paa Grund af Skolens Opgave, og at Bidraget til Højskoleelever i de 2 sidste Aar var blevet fuldt benyttet, hvorimod

man maatte kunde tage en Del af Bidraget til Lærerskolen. Schrøter foreslog at anmode Ministeriet om et Tilskud af 2000 Kr. under henvisning til, at Realskolens Udvidelse ellers ikke vilde være til noget Gavn, saani at henlægge Indtægten af Høstet og en eventuel Brændevinsstat til Realskolen. Formanden henstillede, at Rønt-repartitionsfonden skulde give lige saa meget som Statens ubenyttede Tilskud til Lærerskolen udgjorde. Nielsen ansaa Bidrag fra Rønt-repartitionsfonden for en Slags Jættigheds, hvortil Børerensen bemærkede, at man med lige saa megen Høje vilde kunne sige, at alle Embedsmænd havde modtaget Jættigheds, eftersom Universitetet var en Statsinstitution. Schrøter mente at Bestyrelsen af Høstgæstgæstskolen gik i et fejl Spor, idet den ikke efter Bestem-melsen kom hele Landet til Gode. Formanden: Dette var netop Tanken, efter at Høstgæstgæst skolen var bleven optaget som Undervisningsfog i Al-mueskolen for Thorshavn, og Skolen kunde maatte i Fremtiden omdannes til en Pigeskole svarende til Realskolen, — noget, der imidlertid, efter Schrøters Mening, kunde have lange Udsigter. Johs. Petersen ønskede, at Realskolen saa vidt muligt kunde komme udenbys Elever til Gode, og anbefalede Indtagelse af en Skole i Nærheden af Skolen, som kunde give Børn fra Landet Kost og Logi for en billig Betaling. Buchwaldt troede, at man kunde vente en stigende Interessee hos Landbefolkningen for Realskolen, efter at denne havde faaet Ret til at afholde Preliminæreksamen, hvilken Examen gav Udgang til forskellige Livsstillinger. Nielsen bemærkede, at man maatte kunde tage det aarlige Tilskud af Skolefonden, som nu er henlagt til Almueskolen i Thorshavn, eftersom Skolerne paa Landet intet Bidrag saa af bemeldte Fond. Dette forekom imidlertid Formanden at være ubilligt imod Kommunen, hvortil Nielsen atter bemærkede, at han heller ikke havde tænkt sig andet; end at Kommunen skulde saa Bedetlag; men han skønnede ikke, at der nu var saa megen Anledning til at støtte Almueskolen i Thorshavn som tidligere, den Gang der intet Skolevæsen var paa Landet. Schrøter vilde have det ommeldte aarlige Tilskud af Skolefonden anvendt til Elever fra Landet, med at Thorshavn frem-tidig fik sin Andel af de Midler Staten giver til Undervisningens Fremme her oppe, hvad Børerensen derimod ansaa for urigtigt. Olsen erindrede om, at Skolefonden oprindelig tilhørte den tidligere Latinskole, der var fælles for hele Landet, og at der ikke kunde være Tale om nogen Forpligtelse til at vedblive med at yde Tilskud af Fonden til Almueskolen efter Realskolen's Oprettelse, i det den sidstnævnte Skole maatte betragtes som traadt i Latinskolens

Sted. Han maatte saaledes finde Schrøters Forslag naturligt.

Paa Forslag af Schrøter vedtoges det en-stemmig med 16 Stemmer at henvide nærværende Sag til Udvalget i Realskolefog, hvilket af Provsten, Nielsen og Schrøter bestående Ud-valg derefter, med Provsten som Ordsporer, afgav følgende den 5te August fremlagte

Betænkning:

Undertegnede Udvalg, til hvis Betænkning det fra i Fjor fra Kirkelasseret Børerensen om eventuel Betænkning af Udgangen for Landboere til al saa deres Børn underholdte ved Realskolen i Thorshavn, er blevet henført, skal herom tillade sig at bemærke, at af de 109 Elever, som hidtil have besøgt Realskolen, have vel 50 været fra Landet, men at disse Elever ofte have maattet være meget kort Tid i Skolen, fordi deres Forældre ikke have højt Børn til at underholde dem længere ved denne, eller paa Grund af util-strækkelige Midler have maattet opføre at sende deres Børn til Realskolen til en al for sen Alder. Det er utvivlsomt, at endnu flere Land-boere helt have undladt at sende deres begavede Sønner til Realskolen, fordi de ikke have set sig i Stand til at afholde de dermed forbundne forholdsvis betydelige Udgifter, som lavt regnede ikke kunne jæktes til mindre end 250 Kr. om Aaret.

For at Realskolen, som nu påtænkes ud-videt, skal kunne gjøre den ønskede Nytte for Landet, maa der raabes Rod paa den ovenfor omtalte Mangel, og undertegnede Udvalg, som har taget denne Sag under Overvejelse, formener, at man til en Begyndelse kunde henstille til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvesenet, om dette ikke gunstigt vilde udvirke, at det Be-løb paa 1000 Kr., der aarlig henlægges til Hjælp for Elever fra Landet til Ophold ved den med Realskolen i Forbindelse staaende Lærerskole, men som for Tiden ikke helt benyttes, eftersom der kun nu er 4 Elever i Lærerskolen, hvilke hver modtage 100 Kr. om Aaret, allerede i Aar maatte anvendes til Understøttelser paa 100 Kr. til hver til begavede, mindre vel bemidlede Børn fra Landet, som ville frekventere Realskolen i Thorshavn; til Støtte for hvilket Udbringende man her skal anføre, at en Uddannelse i Realskolen ogsaa kan være en Forberedelse til senere Undervisning i Lærerskolen, hvad den ogsaa faktisk har været.

Der har som bekendt hos vedkommende Autoriteter, saa vel Regeringen som Rigsdagen, været vist en overordentlig Velvilje overfor de Præst, der ere fremkomne om Hjælp til Undervisningens Fremme her paa Øerne. Man tør derfor sikkert haabe, at naar disse Autoriteter

blive opmærksomme paa, at den saa beredvillig ydede Bevilling til Udvikelse af Realskolen ikke vil forme til fuld Nytte, hvis der ikke gives begavede Børn fra Landet Udgang til paa overkommelige Bistand at søge Undervisning ved Skolen, de da ogsaa ville komme Derne til Hjælp i saa Henseende. Man tillader sig derfor at foreslaa, at der andrages hos vedkommende Ministerium paa, at der til Undervisningens Fremme paa Landet paa Færøerne yderligere ydes af Statskassen aarlig 600 Kr., hvilke anvendes paa lignende Maade som det for omtalte alt bevilgede Beløb, og at et tilsvarende Beløb tilskydes Skolefonden fra Amtsrepartitionsfonden i samme Stemed. Hvis dette kan opnaas, vil der for Tiden kunne ydes en Hjælp paa 100 Kr. til 18 Elever fra Landet, og der vil da være gjort et godt Skridt fremad i Retning af, at Uplysningsens Guder ogsaa blive begavede Børn fra Landet til Del.

Uagtet Amtsrepartitionsfondens Udgifter allerede ere betydelige og om kort Tid, i Anledning af den nye Matrikul, ville blive yderligere forøgede, har man troet, at et Tilskud som det ovenfor anførte maa ydes af denne Fond, saa fremt man skal fremkomme med et Andragende om Hjælp fra Statskassen.

Hvis det skalde vise sig, at Andragendet om det yderligere Tilskud fra Statskassen paa 600 Kr. til Undervisningens Fremme paa den angivne Maade ikke kan bevilges, tillader man sig end videre at foreslaa, at der anholdes om, at det nu bevilgede Beløb til Ophold for unge Menninger paa Færøerne ved Højskoler i Danmark i alt Fald delvis maa komme til Anvendelse som Hjælp til fattige, begavede Elever fra Landet ved deres Undervisning i Realskolen i Thorshavn, da man, uagtet man tilføje skatter den Gavn, som begavede unge Menninger med de nødvendige Forudtæninger kunne have af den aandelige Bættelse, de modtage ved Højskolerne, dog antager, at en fortsat Undervisning ved Realskolen allerede som Børn vil komme et saadant Menneſte til ikke mindre Nytte.

De nærmere Betingelser for samt Uddelingen af de her omhandlede Understøttelser forudsættes fastsatte og foretagne af Skoledirektionen.

I Genhold til foranstaaende tillader Udvalget sig at indstille:

1. Lagtinget andrager hos Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet paa, at det til Understøttelse af Elever ved den her værende Lærerskole bevilgede Beløb paa 1000 Kr. maa, for saa vidt det ikke finder Anvendelse i det angivne Stemed, benyttes til lignende Understøttelser til begavede Elever fra Landet, som ville frekventere den her værende Realskole.

2. Lagtinget andrager hos samme Ministerium paa, at der i det angivne Stemed yderligere udvirktes en Bevilling aarlig paa 600 Kr. mod at et tilsvarende Beløb ydes af Amtsrepartitionsfonden, og endelig
3. subsidært, jaafremt det under Nr. 2 anførte ikke kan opnaas hos Regeringen og Rigsdagen, at da det nu Færø Amt tilstaaede Beløb til Understøttelse for unge Menninger ved deres Ophold ved danske Højskoler maa finde delvis Anvendelse som Understøttelse til Elever fra Landet ved Realskolen i Thorshavn, mod at et tilsvarende Beløb ydes fra Amtsrepartitionsfonden.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 4de August 1880.

Sørensen,
Ordfører.

J. Nielsen.

J. S. Schrøder.

Den 7de August var Sagen til 2den Behandling.

Ordføreren (Provsten) mindede om, at Sagen havde været til Forhandling i Tinget i forrige Aar, og at man den Gang foreslog som Understøttelse for Børn fra Landet under visjes Ophold ved Realskolen dels at antage en Økonom dels hertil at anvende Indtægten af faste-leedige Kongsgaarde. Det i Aar nedsatte Udbud var imidlertid fremkommet med et andet Forslag. For Øjeblikket brugtes kun 400 Kr. af Statens Bidrag paa 1000 Kr. aarlig til Elever i Lærerskolen, og det vilde næppe være ønskeligt at saa Tilbælle til Anvendelse af de resterende 600 Kr. paa anden Maade. Da man imidlertid hermed kun vilde kunne understøtte 6 udenbys Elever ved Realskolen, havde man tillige henstillet, at Lagtinget skalde andrage hos Ministeriet om et Bidrag af 600 Kr., forudsat at der tilskydes et lignende Beløb af Amtsrepartitionsfonden, eller at i alt Fald Statens Bidrag til Højskoleelever delvis benyttes til Understøttelse af saadanne Elever som før omtalt. Formanden vilde foretrække, at man søgte Statens Bidrag til Elever ved Lærerskolen forhøjet.

Efter Anbefaling af Ordføreren vedtoges Sagens Overgang til 3dje Behandling enstemmig med 17 Stemmer.

Den 10de August foretoges 3dje Behandling af Sagen.

Ordføreren (Provsten) bemærkede, at Udvalget foreslog at det 3dje subsidiaire Indstillingspunkt toges tilbage, da man nemlig kunde bethyde, at Fæstnerne gik glip af Høstskolebeløbet hvis man indstillede at dette skulde anvendes paa anden Maade end hidtil. Det laa i Sagens Natur, at Thorsøhavn fornemmelig vilde komme til at drage Nytte af Realskolen som den By hvori samme findes, medens Befolkningerne ved en uidentificeret Ophold ved Realskolen i Thorsøhavn let vilde kunne andrage indtægt 250 Kr. om Aaret. Da der nu var al Grund til at kunne saadanne Elever fra Landet til Hjælp, havde Udvalget indstillet, dels at Overskudet af de 1000 Kr., som er anvist til Lærerskolen, anvendes til Elever fra Landet og fordeles à 100 Kr. til hver, dels at der aarlig i samme Hjemmedrædes et Beløb af 600 Kr. af Amtsrepartitionsskatten, af Hensyn til at blise Penge særlig kunne Landbeboerne til Gode.

Paa Foranledning af et af Schrøter udtalt Ønske om at Sagen kunde blive expederet snarest muligt, ytrede Formanden, at den først maatte underkastes modens Overvejelse i Skoledirektionen.

Derefter læstes Udvalgets Forslags 1ste og 2det Indstillingspunkt under Afstemning, idet sammes 3dje Indstillingspunkt forinden var taget tilbage.

Et foretaget Navneopraab gav følgende Udfald:

over 1ste Indstillingspunkt:

Ja: Hr. Joensen, Müller, Madsen, Provsten, Bærentsen, S. Joensen, Johanneesen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Rasmussen, Olsen, Buchwaldt, Schrøter, Dahl og Formanden; stemte ikke: Danielsen; fraværende: Efferes, Nielsen, Henke og Dalsgaard.

over 2det Indstillingspunkt:

Ja: Hr. Joensen, Madsen, Provsten, Bærentsen, Johanneesen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Rasmussen, Schrøter, Dahl og Formanden; Nej: Olsen; stemte ikke: Müller, Danielsen, S. Joensen og Buchwaldt; fraværende: Efferes, Nielsen, Henke og Dalsgaard.

Begge Indstillingspunkter vare saaledes vedtagne med henholdsvis 15 Stemmer for og ingen imod og 11 Stemmer for og 1 imod.

Den 18de September oplæstes og vedtoges følgende Indstilling i Sagen:

I indenværende Samling har Lagtinget — som det høje Ministerium bejendt — vedtaget et Lovforslag gaaende ud paa, at der ansettes en Tredjeklasse ved Realskolen i Thorsøhavn, hvortil den nødvendige Bevilling allerede var givet paa dette Aars Finanslov. Da en meget ønskelig Udvidelse af Realskolen saaledes er opnaaet, hvorved der aabnes Udsigt til, at man ved Skolen maa kunne tage Præliminærexamen af lavere Grad samtids med, at Skolen ved Dyretid af en tredje Klasse kan give Plads for flere Elever end før, har man i Lagtinget ment, at Tiden nu maatte være kommen til at gjøre Skridt for at give Landboerne en saa let Udgang som muligt til at underholde deres Børn ved Skolen. I den Anledning vedtog man foreslåede Indstillingspunkter, der gaa ud paa, at det Statskassens, som nu ydes til Elever fra Landet ved den med Realskolen forbundne Lærerskole, men som for Tiden ikke bruges fuldt ud, men, for saa vidt det ikke finder Anvendelse efter sin nærmeste Bestemmelse, blive benyttet til et beslægtet Hjem ved nemlig til at understøtte ikke alene unge Mennesker, men ogsaa begavede Børn fra Landet ved deres Underhold ved Realskolen i Thorsøhavn.

End videre vedtog man yderligere at ansøge om 600 Kr. af Statskassen i samme Hjem, og i Tilfælde af, at dette maatte kunne opnaas, har man da ligeledes bevilget 800 Kr. af Amtsrepartitionsskatten hertil, idet man har tænkt sig, at der herved vilde kunne gives 18 begavede Elever fra Landet Besttgjeld til at frekventere Skolen.

Med Hensyn til Begrundelsen af det saaledes foreslaaede kan man henvise til medfølgende Udvalgsbetænkning, idet man skal tilføje, at de deri indeholdte Betragtninger under Forhandlingerne bleve godkendte af Forsamlingen.

Det i Udvalgsbetænkningen under Nr. 3 anførte Indstillingspunkt blev taget tilbage, fordi man blev opmærksom paa, at den deri omtalte Bevilling til Høstskoleelever næppe vilde kunne komme til Anvendelse i det her foreslaaede Hjem.

I det Hæft, at det, man har andraget paa, maa finde gunstig Indvirkning, tillader man sig at anbefale samme til det høje Ministeriums Forsorg i den Hensigt, at man derved vil kunne yde begavede Drengene fra Landet virksom Hjælp til at modtage Undervisning ved Fæstneres høieste Skole, som saaledes endnu tidligere end hidtil vil kunne til at opfylde sin Opgave.

Fæstneres Lagting, Thorsøhavn den 18de September 1860.

S. Finzen. Th. Sørensen.

G. Joensen.

IX. Andragende om Omtagning af Tørvestærretighederne paa Nolsø.

Den 24de August foretoges foreløbig Behandling af et forinden til Tinget indkommet Andragende i ovennævnte Retning fra J. Jacobsen af Nolsø, saalydende:

Til Hærernes Dagting!

Ved den i Folge Lov af 29de Marts 1867 om en ny Skjoldsejning af Jorderne paa Hærerne nedsatte Taxationskommission er Tørvestærretten bleven taget som en Herlighed til Hængerne hvilket ogsaa af Dagtinget saa godt som enstemmig er bleven godkendt. Da der nu imidlertid ved en, i Folge Lov af 23de Februar 1868, Kap. 12, nedsat Overinstants til Naastjendelse af en af Sydstroms Præstegjælbes Udskiftningskommission påbødnt Sag mellem Ejerne og Besidderne af Hængeparten Søndrehøist paa Nolsø paa den ene Side, og Ejerne og Besidderne af Hængeparten Nordrehøist paa den anden Side, angaaende Udskiftning af de i forstævnte Hængepart værende Tørveheder er bleven konstateret, at Retten til Tørvestærret samme Steds tilkommer saavel de paa Nolsø nuværende og tilkomnende Huse, uden at fastsætte noget Beslag derfor, som have Tilhørende i den gamle matr. Kulerede Bø, saa tillader jeg mig hermed erbudligt paa egen og øvrige Sydstroms Ejeres Vegne, da Tørvestærret i de sidste 40 Aar har været en Føringelse af 20 Sejdeskræfter og forholdsvist senere vil blive mere søkelig til Dels ved at mere Tørvestær, der udgjør c. 150 Baade, til Dels ved Afgavning til „torvkræjre“, hos

det ærede Dagting at andrage paa, at samme vil tage under Overvejelse, om der ikke maatte være Anledning til at gøre en Foranbring i det som af Taxationskommissionen med Hensyn til Tørvestærretighederne paa Nolsø fastsatte; idet jeg gaar ud fra, at da Tørvestærretten, som oven anført, er bleven taget som en Herlighed til Hængerne, vil den ogsaa ved den eventuelle Skatte-sætning formentlig blive betragtet som et forhøjeende Moment ved Ansættelsen af Skatten, medens den snarere nu, i Folge det ved Dommen konstaterede, maa betragtes som en Servitut paa Hænger.

Nolsø den 19de August 1880.

Erbudt

J. Jacobsen.

Skræter foreslog af Hensyn til Sagens Betydning Medsættelse af et Udvalg. Efftersom mindede om, at Taxationskommissionen og saa godt som hele Dagtinget i sin Tid havde været af den Mening, at Tørvestær var en Herlighed til Hænger, men at en i Aar af Hængelevens Overinstants afgjort Kjendelse om Udskiftning af Tørvestærighederne paa Nolsø gik i modsat Retning

ved at lægge den omhandlede Ret til Boen, hvilket Resultat vilde saa meget vigtige Følger for Landet. Efter hans Formening havde vedkommende Overinstants overhovedet været ukompetent i det foreliggende Tilfælde, og det vilde blive et eventuel Udvalgs Opgave at gjøre Forslag til en Indstilling til Ministeriet om hvorledes man i Fremtiden havde at forholde sig med Behandlingen af lignende Sager. Buchwaldt maatte anse Lagtinget for uderettiget til at indlade sig paa en Kritik af den affagte Kjendelse. Schrøter hævdede at Lagtinget blev nedtaget til at tage sig af Sagen, paa Grund af at det Resultat Kjendelsen var kommen til vilde medføre vigtige Lovforandringer. Provsten vilde først og fremmest minde om, at han ansaa det for utænkeligt, at en Indstilling fra Lagtinget skulde kunne forandre noget i hvad en Domstol havde konstateret; et andet Spørgsmaal var om Lagtinget kunde gjøre Forslag til Forandringer med Hensyn til Fremtiden. Dernæst maatte han bemærke, at der under Forhandlingerne i Anledning af den i sin Tid i Tinget stedfundne Vedværelse af Taxationsarbejdet var bleven rejst Spørgsmaal om hvor vidt Tørværkerretten skulde henlægges til Boen eller til Haugen, men at det den Gang stærkt blev gjort gjældende, at den af praktiske Hensyn maatte høre til Haugen. En Domstol kunde formentlig ikke tage noget Hensyn til hvad Lagtinget havde konstateret angaaende den nu, endnu ikke i Kraft traadte, Matrikul, og efter Talerens Opfattelse vilde den affagte Dom i øvrigt ikke have nogen almindelig Betydning for hele Landet, eftersom den grundede sig paa et Forslag. Dalsgaard hævdede, at Henlæggelsen af den omstridte Retlighed, nærmest af faktiske Hensyn var bleven henført til Haugen; der fandtes flere Bygder, hvor den iden videre var gaaet over til Hældhaugen, medens den oprindelig af praktiske Grunde havde været en Hushaugerettighed. Buchwaldt bemærkede, at her var Tale dels om en Formalitetsskjendelse, der kunde have Betydning for Tørværne i Almindelighed, dels om en Realitetsskjendelse, der efter sit Indhold ikke var afgørende i andre Tilfælde, hverken for Noksø eller de andre Der. I øvrigt var Dommen ikke blot bygget paa Forslaget men i det hele paa de oplyste faktiske Omstændigheder, og der kunde ikke være Tale om nogen Forpligtelse til ved Sagens Afgjørelse at tage Hensyn til at Taxationskommissionen havde ment at Tørværkerrettigheden burde henlægges til Haugen. Efter Efferens Formening kunde den i Haugeloven omhandlede Overinstants ikke betragte sig med en Udskiftningslag som den nu paaLønde, idet den ved Udskiftningsloven indførte Appellinstants ikke, saa vidt ham bekendt, nogen Sinde var bleven

ophevet; men i saa Fald vilde den affagte Realitetsskjendelse, hvilken han ikke kunde billige, være en Nullitet. Det eventuel nedsatte Udvalg maatte formentlig have Ret til at drøfte Sagen i dens Helhed og ikke blot Spørgsmaalet om en Omstyring. Nielsen troede vel ikke Tinget kunde forandre den affagte Kjendelse, men anbefalede at lade Sagen gaa i Udvalg.

Schrøters Forslag om Nedsettelse af Udvalg vedtoges enstemmig med 15 Stemmer. Derefter foreslog Schrøter et Udvalg paa 3 Medlemmer. Dalsgaard foreslog et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvilket enstemmig vedtoges med 15 Stemmer, efter at Schrøter forinden havde taget sit Forslag tilbage. Det saaledes nedsatte Udvalg, der kom til at bestaa af Efferen, Dalsgaard, Nielsen, Schrøter og Berentzen, afgav derefter med Nielsen som Ordfører følgende den 14de September fremlagte

Betænkning:

Ved Etivelse af 19de f. M. har Jacob Jacobsen af Noksø paa egne og øvrige Søndrehæltz Ejeres Begne samme Steds henvendt sig til Lagtinget med Anmodning om at tage under Overvejelse, om der ikke maatte være Anledning til at gjøre en Forandring i den af Taxationskommissionen foretagne Forordning af Tørværkerrettigheden i samme Hauge som Følge af det ved en, i Henhold til Haugeloven af 23de Februar 1866, Kapitel 12, barmet inappellabel Overinstants er konstateret, at Tørværkerrettigheden i Søndrehæltz er en til Huseue paa Noksø hørende Herlighed.

Underkennede Udvalg, der af Lagtinget er nedsat til at afgive Betænkning over denne Sag, har taget dette Spørgsmaal under Overvejelse, og tillader sig i denne Anledning at ytre følgende:

Som bekendt er Tørværkerrettighederne, i Henhold til det i Lov af 10 April 1867 om en ny Skyldsatning af Tørværne paa Tørværne vedføjede Schema, henført som en til Tørbegodjet hørende Herlighed, og lagt til Udengaardsjorden hvori den faktisk er beliggende, som et til samme hørende forhøjerde Moment, i hvilken Anledning bemærkes, at det ikke af Taxationsarbejdet kan ses, hvad Tørbens egenlige Værdi er anført til, da den ikke ubetydelige Forringelse som der, affet fra Tørbens Værdi, paasæres den vedkommende Hauge at være Tørv i samme. Heller ikke er anført særskilt, men derimod som et forringende Moment taget med i Betragtning ved Værdiansættelsen, saaledes, at kun Nettoverdien er anført som Taxationsværdi, hvilken Fremgangsmaade af Lagtinget saa godt som enstemmig er tiltraadt i Overensstemmelse med Kommissionens For-

meining om at Tørvesteret skulde være en til Væen Indtægt Rettighed.

Ved en under 24de Maj d. A. affagt Høveds- (Indtryk i „Dimmasætning“ Nr. 28) er det imidlertid statueret at Tørvesterrettsretigheden i Sønderhølst paa Nolsø er en til Højene paa Nolsø Indtægt Rettighed, hvorimod Sagens Omkostninger ere paalagte Beboerne efter Marketal.

Rigtignok udgjør det ved Høvedsen denne Gang affatte Stykke kun en Del af Højens Tørvester, men Folgen af denne Rettigheds Henlæggelse til de i Bygden værende Høje, nuværende og tilkommende, der have Forudsættelsen i det matriskulerede Bø — liden eller stor — bliver selvfølgelig den, at Højen maa betale Skatten af Tørvesterrettsretigheden, medens Højene alene nyde gode godt af samme og tilmed blive fri for at betale Skatten.

Endssjondt Udvalgets Flertal, Dalsgaard, Efferds, Nielsen og Sørensen, maa indrømme at her vil blive et Misforhold til Stede, der ikke kan ordnes paa en for alle Højen tilfredsstillende Maade uden ved en hel Ombygning, ikke alene af Nolsø men sandsynligvis ogsaa i det mindste paa ethvert andet Sted i Landet, hvor lignende Tilfælde maatte indtræffe, kan Udvalget ikke for Tiden tilraade et saadant Forøget, og det saa meget mindre som det ogsaa ere delte Meninger, dels om eller hvor vidt den omhandlede Rettsinstitution er kompetent til at afgjøre Spørgsmaalet om Ejendomsrettigheder, cf. vedlagte Afkrift af Andragendet af 11te August 1866 og Udvalgsbetænkning af 7de September 1875, samt „Dimmasætning“ Nr. 36, 1880, dels om eller hvor vidt Retten i øvrigt er kommet til et rigtig Resultat hvad selve Realiteten angaar, cf. „Dimmasætning“ Nr. 46, 1878.

Som bekendt blev Lov af 4de Marts 1867 om Udskiftning af sættes Høje udnævnt af Højne til at aabne Udgang til Udskiftning af sættes Høje, til Udskiftning til Bø eller Rindmar (Trær), og i den Anledning dannet en Udskiftningskommission, hvis Hoved i Følge Motiverne væsentlig skulde bestaa i at afgjøre, om Udskiftning af nogen Del af Højen burde finde Sted, og i bekræftende Fald paa hvad Maade og under hvilke Villkaar, hvilkens Kommission skulde bestaa af Sysselmænd, 2 af Lagtinget og en af Amtet udnævnte Medlemmer, og hvis Afgørelse kunde indbringes for den i samme Lovs § 11 dannede Overinstans, bestaaende af Amtmanden og 2de af Lagtinget udnævnte Medlemmer, uden at det enten af Motiverne til det Lagtinget i 1866 forelagte Udsat. til Loven, dets Betænkning eller Indstilling af Lovforslaget, lige saa lidt som af dets videre

Behandling i Rigsdagen kan ses, at det skulde have været hensigten at henlægge Spørgsmaalet om Udskiftning af Rettigheder fra den ordinære Ret og til den omhandlede Kommission.

Da det nu imidlertid ikke en Gang er denne Ret men derimod den i Højelovens 12te Kapitel dannede Overinstans til Udskiftning af de i Loven, og samme Lov, omhandlede Rettigheder, iblandt hvilke Flertallet for- gjaevs har eftersøgt „Tørvesterrettsretigheder“, der har paalagt Sagen og

da den i Lov af 10de April 1867 omhandlede Overinstans ikke vides at være ophævet samt

da det omhandlede Spørgsmaal om Rettigheder er af saa stor Betydning for Højerne, at man nødig ser det afgjort af en af Løgmanden sammensat Ret, idet den her omhandlede Afgørelse af dette Spørgsmaal, der saa vidt vides er det første af den Slags, kan saa stor Betydning for Afgørelsen af lignende Sager, — anser Udvalgets Flertal det rigtigst at foreslaa Tinget at indstille Sagen til Justitsministeriets Opmærksomhed med Anmodning om at foranstaltne Kompetence-spørgsmaalet undersøgt og eventuelt at det maatte blive underkastet Højesterets Prøvelse.

Undertegnede Mindretal, Hørentsen, kan ikke være enig med Flertallet i det af det gjorte Indstillinger. Det som Muligheden gaar ud paa er en Ompostering af Tørvestererne paa Nolsø, og intet andet; det er derfor efter min Mening en Overtrædelse af Udvalgets Kompetence, naar det giver sig til at drøfte det Resultat, som Overinstansen er kommet til.

Hvad Spørgsmaalet om Omposteringen angaar, — da tror Mindretallet ikke der er nogen Anledning til at andrage herpaa. Som bekendt bestaar Nolsø af 48 Markter inden- og udengaards Jord, denne Jords samlede Værdi er paa Grund af den i Sønderhølst værende Læ forøget med 300 Kroner, hvad der efter den nu paa Jordegodset værende Skat vilde komme til at forøge den hele Skat paa Nolsø med 48 Ore eller 1 Ore pr. Mark, — en Skatteforøgelser som er saa ubetydelig at det næppe er Møjen værd at gøre store Foranstaltninger for at saa den omposteret. Heril kommer, at det i Virkeligheden er ligegyldigt for Ejerne om Skatten praevies inden- eller udengaards Jorden, da samtlige Besiddere ere ens Lodtagere i inden- og udengaards Jord. Jeg maa derfor udtale, at det af Lagtinget af Højetsmæssigheds Hensyn for at saa en ensartet Regel med

Henfyn til Pøfteringen af Løvejordsværdien, har henlagt disse til Høngen, hvad Bestatningen angaar, aldeles ikke kan afgjøre noget om, hvortil disse skulle henlægges, naar Spørgsmaalet kommer for Domstolene, idet disse vistnok, uanset Lagtingets ensortede Pøftering, ville komme til forskellige Resultater paa forskellige Forudsætninger. Derimod man havde nogen Bished for at det her omhandlede Tilfælde enten var det eneste som vilde fremkomme, eller at samtlige Løveheder, for saa vidt de kom til Rettens Afgjørelse, vilde blive henlagte til Boen, kunde der maaske være Anledning til at søge Andragerne i, at andrage om en Ompostering, enten af Løvejorden paa Nolsø alene eller af hele Løvejorden i Landet; men da der i hvert Fald er en Mulighed for at fremtidige Afgjørelser i enkelte Tilfælde kunne komme dels til samme Resultat som er fremkommet paa Nolsø, dels til samme Resultat som Lagtinget har vedtaget for Pøfteringen hvad Bestatningen angaar, er det ojsynligt at man nu ved at andrage om Ompostering af Løveværdierne paa Nolsø vilde være nødt til at gøre det samme i lignende fremtidige Tilfælde, en Vel, det næppe kan være raadeligt at slaa ind paa.

Hertallet tillader sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

1. at henstille Spørgsmaalet angaaende en eventuel Ompostering af Løvestatten til Justitsministeriets Opmærksomhed;
2. at anmode samme om at ville undersøge og eventuelt foranledige at Spørgsmaalet om Rettens Konvalescence med Henfyn til Rettighedens Baaftendelse maatte blive underkastet Højesterets Prøvelse,

hvorimod Mindretallet tillader Tinget at svare Andrageren:

- at det ikke finder Anledning til at gøre noget Stridt for at faa foretaget Ompostering af Løvejorden paa Nolsø.

I Udvalget der er nedsat til at afgive Betænkning over Andragendet fra J. Jacobsen Nolsø, den 16de September 1880.

J. Dalsgaard. D. B. Efferds.

J. Nielsen.

E. D. Wærntzen. J. P. Schrøter.

Den 17de September var Sagen til 2den Behandling.

Dadføreren (Nielsen) henviste til det indkomne Andragende, der var begrundet i, at ved Matrifikuleringen var Løvesteersrettigheden lagt til Høngen som et dennes Værdi forhøjende Moment, hvorimod Dommene havde lagt den til Højene med Andel i den gamle matrifikulerede Bo. Af det Stema, Lagtingskommissionen i sin Tid fik, fremgik vel ikke, om Løven skulde høre til den indengaards eller udengaards Jord, men da Løven findes i Høngen havde Kommissionen lagt den dertil. Udvalget havde ikke set sig i Stand til at fremkomme med noget afsluttende Forslag angaaende paa hvilken Maade en Ændring i den nu en Gang stedsfundne Løvering skulde finde Sted, idet istm Løvens Rættoværdi var angivet; men der havde under Sagens Behandling i Udvalget rejst sig et andet Spørgsmaal om hvor vidt vedkommende Overinstants havde været kompetent, eftersom den i Udstigningsloven ommeldte Overinstants ikke var bleven ophævet, og det saaledes var tvivlsomt om hin Instants, hvori der blot var et juridisk Medlem, kunde have roget at gøre med Udstigning af Løveheder enslige da, saaledes som in casu, med Baaftendelsen af egentlige Retspørgsmaal. Udvalgets Flertal havde nu foreslaaet at henlede Ministeriets Opmærksomhed herpaa, saaledes at Spørgsmaalet eventuelt blev forelagt Højesteret til Afgjørelse. Wærntzen havde ikke kunnet slutte sig til Flertallets Forslag, da Andragendet alene gik ud paa en eventuel Ompostering, hvilken det derhos paa Grund af den ringe Forskiel i Statteansættelsen ikke kunne sig Anagen at foretage, hvorfor han maatte foreslaa at svare Andrageren, at man ikke fandt Anledning til at indgaa til Ministeriet med nogen Henstilling herom. Hertil kom, at den trusne Afgjørelse af Sagen formentlig ikke vilde faa nogen almindelig Indvirkning, hvilket Schrøter derimod hævdede, med Tilføje at ikke den indengaards Jord men Højene vilde vinde naar man skulde forholde sig efter Ændelsen. Wærntzen kunde have foreslaaet, at man vilde have haft hele Staten lagt over paa Nordrehests Hønge, af Henfyn til at Løvesteet udelukkende finder Sted i Søndrehests Hønge; men han maatte i ethvert Fald bestemt svarende Udvalgets 2det Indstillingspunkt, da det vist var usikkert, at Lagtinget blandede sig i Retsstrætter, og Tinget udvalgte sig let for at komme til at belære Domstolningerne, hvis Sagen kom ind for Højesteret. Efferds udtalte herimod, at det var af største Betydning for Lagtinget at faa Sagen frem, da dets Decisions i Lagtingspørgsmaal var bleven underkendt, og han kunde ikke tænke sig, at Tinget blev paalagt Domstolningerne ved en

eventuel Indtækt af Sagen for Højesteret. Skulde denne stadfæste Kjendelsen var en Forandring nødvendig. Schrøter bemærkede, at Lagtinget ikke kunde siges uopfordret at blande sig i Sagen; men Andragerne havde bedt om dets Medvirken, og Tinget maatte derfor være berettiget til i den Anledning at henvende sig til Regeringen. Müller ansaa det for tvivlsomt, om den i Kjendelsen paaberaabte Kontrakt var indgaaet mellem alle Ejere paa Molsø, og da navnlig om de udenbys Ejere havde været med. Hensyn til Omkostningerne burde ikke strømme nogen- fra at stemme for Udvalgsflertallets Forslag, da der ganske sikkert vilde blive meddelt fri Process paa Grund af, at Sagen var af almindelig Interesse. Johs. Petersen mindede om, at Sagen var afgjort af en inappellabel Domstol.

Efter Indsættelse af Ordføreren vedtoges Sagens Overgang til 3dje Behandling med 11 Stemmer mod 3.

Samme Dag Aften foretoges 3dje Behandling af Sagen.

Ordføreren (Nielsen) henviste til Udvalgets Flertals Forslag. Barentsen anbefalede det af ham stillede Forslag. Effersø havde bemærket Nødvendigheden af Sagens henvisning til højere vedkommende, idet han mindede om, at man for nogle Aar siden i Tinget havde udtalt sig imod at Afgjørelsen af egentlige Retssspørgsmaal skulde henlægges til en Udvalgskommission. Schrøter mente, at den afgjorte Kjendelse nødvendiggjorde flere Forandringer.

Minoritetens Forslag sattes under Afstemning ved Ravnecpræb, og forstødes med 9 Stemmer mod 7.

Ja stemte: Hr. Jøensen, Madsen, Provsten, Barentsen, Johs. Petersen, Rasmussen og Formanden; Nej stemte: Müller, Effersø, Danielsen, Nielsen, Henke, Dalsgaard, Olsen, Schrøter og Dahl; Stemte ikke: Jac. Jøensen, Johannessen og Jac. Petersen; fraværende: Buchwaldt.

Derefter vedtoges: Flertallets Forslag Nr. 1 med 12 Stemmer mod 6, idet Stemmerne faldt saaledes:

Ja: Müller, Madsen, Effersø, Danielsen, Nielsen, Henke, J. Jøensen, Johannessen, Dalsgaard, Olsen, Schrøter og Dahl; Nej: Hr. Jøensen, Provsten, Barentsen, Johs. Petersen, Rasmussen og Formanden; stemte ikke: Jac. Petersen; fraværende: Buchwaldt.

og Flertallets Forslag Nr. 2 med 11 Stemmer mod 6, idet Stemmerne faldt saaledes:

Ja: Müller, Effersø, Danielsen, Nielsen, Henke, J. Jøensen, Johannessen, Dalsgaard, Rasmussen, Schrøter og Dahl; Nej: Hr. Jøensen, Madsen, Provsten, Barentsen, Johs. Petersen, og Formanden; stemte ikke: Jac. Petersen og Olsen; fraværende: Buchwaldt.

Den 18de September op læstes og vedtoges følgende Indstilling i Sagen:

Foranlediget af et Andragende af 19de f. M. fra Jacob Jacobsen m. fl. af Ejere i Gaugparten Søndrehælt paa Molsø, hvori de henstille til Lagtingets Overvejelse om der ikke maatte være Anledning til at udvise en Ompostering af Torvestatten samme Steds som Folge af at Torvestattersretigheden ved en under 24de Maj d. A. i Henhold til Gaugloven af 23de Februar 1866, 12te Kapitel, dannet Overintants aflagt Kjendelse, er tilkendt en Del af Ejene: paa bemeldte O. imedens den ved Tagationsarbejdet er henført til vedkommende Gauger, har Lagtinget vedsat et Udvalg til at afgive Betænkning over Sagen, hvilket Udvalg under 16de dennes har afgivet sin Betænkning.

Ved Sagens 3dje Behandling i Aftensmødet den 17de dennes, blev Udvalgets Minoritets-Indstilling forkastet, hvorimod Flertallets 2de Indstillingspunkter vedtoges med henholdsvis 12 og 11 Stemmer mod 6.

Idet der henvises til denne Betænkning samt de i samme citerede Dokumenter, og bemærkes, at der under Sagens 2den Behandling, der fandt Sted i Formiddagsmødet den 17de dennes, end videre blev henvis til de i Anledning af Forslaget om Ordning af Grundstæerne paa Jærerne i Aaret 1877 indhenteede Erklæringer fra Sysselmændene, tillader Lagtinget sig herved at anbefale de vedtagne Indstillinger til det høje Ministeriums gunstige Forsorg som et for vore Der af almen Interesse særdeles vigtigt Principsspørgsmaal.

Lagtinget den 18de September 1880.

H. Jøensen.

J. Nielsen.

G. Jøensen.

hvoimæst fremlægges Mindrebrøtalsindstilling i Sagen fra Provsten, Madsen, Barentsen, Johs. Petersen og Gr. Juensen, saalydende:

Undertegnede Medlemmer af Lagtinget have ikke kunnet stemme for den Dags Dato af Tinget vedtagne Indstilling, i Følge hvilken Justitsministeriet opfordres til, i Anledning af en paa Rolsk kalden Dom om Tørvester, at undersøge og eventuelt at foranledige, at Spørgsmaalet om den, i Genhold til Lov af 18de Februar 1866 om Haugevæsenet Kapitel 12, oprettede Overinstants Kompetence til — som stet — at paastende Sager af den ommeldte Art maa blive underkastet Højesterets Prøvelse.

Grunden, hvorfor vi ikke have kunnet tilraade, at Lagtinget gjør dette Skridt, er — ganske offet fra Spørgsmaalet om, hvor vidt et saadant Andragende overhovedet kan bevilges — at Færøernes Lagting, efter vor Formening, er en Forsamling, der er bestemt bl. a. til at andrage paa Forandringer af Love, der angaa Færøerne, medens vi ikke kjende nogen Bestemmelse, i Følge hvilken det skulde være berettiget til at andrage paa Forandringer af Domme, som ere Amtskommunen som saadan uedkommende.

Saa fremt rette vedkommende — nemlig Rolsingerne — ønske at faa Dommen forandret, — og der er Mulighed herfor, — staar det dem formentlig aabent at gjøre Andragende eller andet fornødent Skridt desangaaende, og der er efter vort Skøn saa meget mindre Anledning for Lagtinget til at blande sig i denne Sag, som der ikke fra Rolsingerne foreligger nogen Opfordring til Lagtinget herom,

ja end ikke nogen som helst Ankyndning af, at de ønske Sagen appelleret.

Det forekommer os utvivlsomt, at, saa fremt der for Højesteret i Anledning af et saadant Andragende fra Lagtinget skulde føres Procedure om Domstolens Kompetence, det da maatte være Lagtinget, der har rejst Spørgsmaalet, som maatte betale de i den Anledning medgaaende Omkostninger, og da det forekommer os urigtigt, at der i en Lagtinget eller Amtskommunen som saadan uedkommende Sag paalægges Amtet Udgifter, nedlægge vi paa Forhaand Protest herimod.

Det vil komme, at dersom Højesteret skulde erklære Domstolen for inkompetent, og Dommen altsaa blev annulleret, vilde Tørvesterforholdene paa Rolsk komme til at henligge i samme Urede som for, og dette vilde altsaa give Anledning til nye Processer og Domme, og man skjønner ikke rettere end at den, der ukalder har foranlediget saadanne betragtelige Forhold (i dette Tilfælde Lagtinget), maatte i enhver Henseende bære det hele Ansvar herfor, uanset om Dommens Realitetshændelse ved ny Rettergang forandres eller ej.

Hvis Lagtinget finder, at den ved Dommen etablerede Tilstand er uheldig for Landet i det hele, staar det samme frit for at gjøre Forslag til Forandringer i de bestaaende Love for at forhindre Hjertagelser for Fremtiden af saadanne Domme; men til Forslag i den Retning har man ikke jet nogen Ankyndning.

I det Haab, at det høje Ministerium i Genhold til det her fremsatte eventuelt vil overlade det til rette vedkommende selv at andrage paa at faa det oplastede Spørgsmaal afgjort, henstille vi ovenstaaende til Ministeriets Overvejelse.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 17de September 1880.

Th. Sørensen.

Emil Madsen.

E. D. Barentsen.

J. Petersen.

G. Juensen.

X. Forhandling angaaende de til Lagtingets Approbation indsendte Sundhedsvedtægter for færøste Landkommuner.

I Lagtingsessionen 1879 vedtoges det at be-
myndige Amtmanden til paa Lagtingets Vegne
at approbere to af Røds og Kvalbs Kommuner
vedtagne Sundhedsvedtægter, saa fremt de re-
spective Forstanderskaber maatte gaa ind paa
Lagtingets Henstilling om at forandre Græns-
jerne for Boderne Størrelse i Overensstemmelse
med § 2 i et af Lagtinget udarbejdet Forslag
til Lov om Sundhedsvedtægter for de færøste
Landkommuner.

I indværende Samling foresaa til Appro-
bation en i Overensstemmelse med Lagtingets
ovenomtalte Henstilling forandret Vedtægt for
Kvalbs Kommune samt en Sundhedsvedtægt for
de forenede Sognes Kommune paa Søndre.

Ved Sagens 1ste Behandling den 16de
August bemærkede Formanden, at det af Lag-
tinget i Fjor til Regeringen indsendte Forslag
til Lov om Sundhedsvedtægter for Landkom-
munerne endnu ikke var fremmet, og at endelig
Approbation derfor indtil videre ikke vilde kunne
meddeles Vedtægterne, hvorimod han dog ansaa
det for rettest, at Tinget behandlede dem.
Skrøter ansaa det ikke nødvendigt at henvise
Sagen til Udvalg, da begge Vedtægterne vare
efter Tingets Drist. Madsen fandt det be-
lægsigt, at Lagtingets Forslag til Lov om

Sundhedsvedtægter ikke var ophøjet til Lov; han
fandt det heldigt at behandle Vedtægterne, for
at alt kunde være i Orden, naar Loven en Gang
kom, og foreslog at sende Sagen i Udvalg.
Skrøter foreslog i sin Tilfælde Sagen henvist
til det i Lagetagen nedsatte Udvalg.

Dette Forslag vedtoges enstemmig med 18
Stemmer. Til samme Udvalg henvises senere
et fra Thorshavn's Borgerrepræsentation ind-
kommet Andragende om, at sege Ordningen af
Byens hygiejniske Forhold fremmet.

Den 2den September fremtoges følgende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, til hvilket de i Kar-
t til Lagtingets Approbation indsendte Sundheds-
vedtægter have været overgivne, skal herved til-
lade sig at meddele, at den fra Kvalbs For-
standerskaber modtagne Vedtægt nu er
affattet i den Form, for hvilken det i Fjor ved-
toges at meddele Lagtingets Approbation, naar
indtages, at Vedtægten § 11 er noget ændret.
Da denne Forandring imidlertid nærmest maa
betragtes som en blot Redaktionsændring, tillader
Udvalget sig herved at foreslaa:

1. at der meddeles Approbation for det nu foreslignende Forslag til en Sundhedsvedtægt for Kvalbo Sogn.

Den fra Portere, Waag, Sumba og Jamien Sogne modtagne Vedtægt er enslydende med den ovenfor omtalte Vedtægt for Kvalbo Sogn, og Udvalget tillader sig derfor under Henvisning til, hvad der i de i Fjor afgivne Udvalgsbetænkninger er bemærket om denne Sag, at foreslaa:

2. at meddele den begjærede Approbation paa den modtagne Sundhedsvedtægt for Portere, Waag, Jamien og Sumba Sogne.

Saa fremt denne Approbation, som det forventes, meddeles, ville altsaa i alt fire Vedtægter opfylde de Betingelser, som i Landkommunallovens § 18 findes for deres Strafftræden, nemlig Forstanderskabets Vedtagelse og Lagtingets Samtykke.

Det Udvalg, som i Fjor behandlede disse Sager, gjorde gjældende, at formentlig intet videre var nødvendigt for at give Vedtægterne Gyldighed, men stillede dog, i Henhold til en fra Tingets Formand fremskommen Indsigelse, et Forslag, hvorefter nogle her hen hørende Bestemmelser (om Tinglæsning, om Byernes Størrelse m. m.) søgtes fastslaaede ved en særlig Lov — som det bemærkedes i den Tanke, at Sagerne derved hurtigst mulig kunde komme i Ordre — og disse Bestemmelser knyttedes til et Forslag om, at Sager vedrørende Overtædelser af Sundhedsvedtægterne i første Instans, skulde kunne behandles ved Byfogedmandens Underpolitiet med Appel til Amtets Overpolitiet. Samtidig behandlede Udvalget et, ligeledes dette Spørgsmaal vedrørende, af Amtmanden udarbejdet Forslag til Lov om Forandring i Lov om Byen Thorshavns økonomiske Bestyrelse. Begge disse Forslag indsendtes til Regeringen med Tingets anbefaling.

Det i Aar nedsatte Udvalg deler det forrige Udvalgs Anskuelse med Hensyn til Betingelserne for Vedtægternes Strafftræden, idet Landkommunallovens § 18 formentlig maatte anses for aldeles betydningsløs, saa fremt yderligere Lovbestemmelser skulde være nødvendige for at give affattede og approberede Vedtægter Gyldighed, og Udvalget maa derfor være af den Formening, at de af Lagtinget fastslaaede Vedtægter efter at være finglyede og paa anden Maade bekræftgjorte uden videre kunne sættes i Kraft.

Da det umiddelbart af Hensyn til denne Sags store Betydning for Kommunerne maa anses for heldigt, at dette Spørgsmaal snarest

mulig bringes til afgjort Klarhed, da Udvalget end videre maa anse det for nødvendigt for Vedtægternes konjunkte Gjennemførelse, at Lagtingets Forslag om Behandlingen af Sager vedrørende Overtædelser af Vedtægterne saa snart som muligt opføres til Lov, og da der endelig fra Thorshavns Borgerrepræsentation til Lagtinget er fremsendt en Skrivelse med Anmodning om at søge det andet af de for berørte Lovforslag fremmet, tillader Udvalget sig herved at foreslaa Tinget:

3. at indgaa til Ministeriet, dels med en Anmodning om at afgjøre det for omtalte Tvivlsspørgsmaal, dels med en Anmodning om saa snart som muligt at fremme de to for berørte Lovforslag.

Færøernes Lagting, den 2den Septbr. 1880.

Emil Madsen.

E. D. Barentsen.

B. Nielsen.

J. Dahl.

J. Petersen.

Den Behandling foretoges den 7de September.

Ordføreren (Madsen) bemærkede, at Udvalget havde foreslaaet Tinget paa nu at meddele Approbation for Kvalbo Sogns Vedtægt, da der var foretaget en rigtig nok meget uvesentlig Ændring af § 11 i Forslaget fra forrige Session. For de forenede Sognes Vedtægt, der var ligelydende med Vedtægten for Kvalbo, foresloges ligeledes Approbation meddelt. Udvalget var af den Anskuelse, at en af et Forstanderskab vedtaget og af Lagtinget approberet Vedtægt i Henhold til Landkommunallovens § 18 maatte kunne sættes i Kraft, saa fremt den ikke stod i Strid med gjældende Love. I Anledning af Udtalelser af Formanden, der gik i modsat Retning, og i Anledning af en til Udvalget henvendt Skrivelse fra Thorshavns Kommunalbestyrelse til Lagtinget angaaende Ordningen af Byens sanitære Forhold, havde Udvalget anset det rigtig som et 8de Indstillingspunkt at foreslaa en Henvendelse fra Tinget til Regeringen med Forspørgsel om Fortolkningen af Landkommunallovens § 18 og Anmodning om, saa snart som muligt, at fremme de disse Forhold vedrørende Sager.

Styrelsen fra Thorshavn's Borgerrepræsentation var saakylende:

Til Lagtinget!

Som det ærede Ting bekendt, blev der i Hjør af Thorshavn's Kommunalbestyrelse andraget om et saa et Lovforslag ophøjet til Lov, hvorefter der blandt andet gives Kommunalbestyrelsen Bemyndigelse til at vedtage Sundhedsvedtægter for Byen. Da det nu er os bekendt, at der ikke er vedtaget nogen Lov af sidste Rigsdag om denne Sag, og de her værende sanitære Forhold vedbliveende trænge til, at der gøres noget, tillader undertegnede Borgerrepræsentation sig at henvende sig til det ærede Ting om, atter i Navn at andrage hos Ministeriet om, at gøre sit til for at saa det her omhandlede Forslag ophøjet til Lov.

I Thorshavn's Borgerrepræsentation den 27de August 1880.

E. D. Bærentsen. Johs. Hansen.

J. P. Evensen.

Jacob Eltken. Eliezer Jacobsen.

3dje Behandling foretoges den 16de September.

Formanden bemærkede i Anledning af Udvalgets Indstilling om Approbation, at saa fremt den vedtoges, vilde Sagen dog ikke kunne expederes, Vedtægten ikke træde i Kraft, for Regjeringens Svær paa Lagtingets Forspørgsel forelaa. Manden meddelte, at Udvalget var af den Formening, at Vedtægten, naar Lagtinget havde approberet den, kunde sættes i Kraft; han antog, at Grunden til, at Ministeriet ikke havde besvaret den tidligere Forspørgsel, mulig kunde liges i, at Ministeriet delte Udvalgets Opfattelse. Formanden erklærede, at naar Lagtinget havde rettet en Forspørgsel til Ministeriet, kunde Sagen ikke expederes, for Svaret forelaa. Sagen kunde være forsinket af andre Grunde end fordi Ministeriet ikke ønskede at fremme den. Manden beklagede i saa Tilfælde, at man havde henvendt sig til Ministeriet. Han anbefalede Udvalgets Indstilling om Approbation, og ligeledes den 3dje Indstilling om en fornyet Henvendelse til Ministeriet. Sagens Fremme turde han betegne som paatrængende nødvendig.

Med den derpaa følgende Afstemning vedtoges Udvalgets 1ste Indstillingspunkt enstemmig med 18 St., 2det Indstillingspunkt enstemmig med 11 Stemmer, 3dje Indstillingspunkt ligeledes.

Den 18de September vedtoges en i Henhold til Udvalgets Forslag 3, afsatet Indstilling fra Lagtinget til Inspektministeriet.

XI. Forslag til Lov om Forandringer i Lagtingsloven.

Denne fra forrige Samling udsatte Sag optoges til første Behandling den 13de August efter at der under 11te August var fremlagt følgende

Forslag
til Lov om Forandringer i Lov af 15de
April 1864.
(udarbejdet af Formanden.)

§ 1.

Lagtingets ordentlige Samlinger afholdes for Herredet hvert andet Aar paa den i Lov om Herredets Lagting af 15de April 1864 § 10 fastsatte Tid.

§ 2.

Mellem Lagtingets ordentlige Samlinger blive de kommunale Anliggender, hvis Afgjørelse henhører under Lagtinget, at varetage af et Aantsraad, bestaaende af Amtmanden som Formand og 6 af Lagtinget hver Gang ved dets ordentlige Samling blandt dets egne Medlemmer valgte Medm.

§ 3.

Aantsraadet samles i Thorshavn den 3dje Mandag i August Maaned i det Aar, i hvilket Lagtingets ordentlige Samling ikke holdes, og forbliver saaledes, saa længe Forretningerne ikke kræve det. Under særegne Omstændigheder kan Amtmanden sammekalde Aantsraadet til en overordentlig Samling, ligesom dette ogsaa skal ske, naar i det mindste Halvdelen af Aantsraadets

Medlemmer forlanger det, eller saadant af Lagtinget er bleven besluttet.

For øvrigt har det sit Forblivende ved den Amtmanden i Følge § 13 i Loven af 15de April 1864 meddelte Værmyndigelse til alene at tage Beslutning i de Sager, som ikke skulle afsluttes til Lagtingets eller Aantsraadets ordinære Møder og ikke ere af den Betydning, at et overordentligt Møde derfor bør berammes.

§ 4.

Amtmanden underretter saa vidt muligt Aantsraadets Medlemmer før Mødet om de Gjenstande, som ville komme under Forhandling. Han leder Forhandlingerne og paaser, at detagne Beslutninger nøjagtig tilføres Protokollen. Han foranstalter Udførelsen af Beslutningerne og besørger Brevvekslingen. Han opbevarer alle Protokoller, Breve og andre Papirer og Dokumenter, der vedkomme de under Aantsraadet henhørende Anliggender.

§ 5.

Engen Beslutning kan tages af Aantsraadet, naar ikke i det mindste Halvdelen af dets Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen. Naar der imellem Medlemmerne er forskellige Meninger om en Sag, afgjøres den ved Stemmesflerhed. Skal der ved Afstemningen lige mange Stemmer for og imod, er Forslaget forkastet. I Tilfælde af Stemmelighed ved Valg, gjør Lodtrækning Afgørelsen.

Enhvert Medlem er berettiget til at forlange sin afvigende Mening tilført Protokollen. Denne

føres af den, som Raadet dertil antager, og underskrives efter hvert Møde af Formanden og Sekretæren, og naar Samlingen sluttes, af alle tilstedeværende Medlemmer. Medlemme ere offentlige. Dog kan Raadet, paa Forslag af Formanden, vedtage at behandle enkelte Sager inden lukkede Døre.

Nærmere Bestemmelser om Amtsrådets Forretningsorden m. v. kunne meddeles i en af Lagtinget udsendt Vedtægt.

§ 6.

Lagtinget kan foreskrive nærmere Regler for Amtsrådets Forvaltning af de kommunale Anliggender.

Inden Amtmanden, at en af Amtsrådet tagen Beslutning ikke er lovmæssig, skal han være berettiget til at stille den i Bero, indtil han desangående har erhvervet højere Afgjørelse, hvortil de fornødne Skridt ufortøvet skulle foretages.

§ 7.

Lagtingets Medlemmer vælges herafter paa 6 Aar. Af dem, der vælges første Gang, aftræder Halvdelen efter 4 Aars Forløb, hvorved, i Mangel af mindelig Overenskomst, Valdretning gjør Udslaget, og den anden halv Del efter Udgangen af det sjette Aar. Siden e'gaar afvekslende med et Mellemrum af 4 og 2 Aar det halve Antal af de valgte Medlemmer efter den Tid, hvori de have været Medlemmer af Lagtinget.

§ 8.

Det Medlem af Amtets Stolektion, der i Følge Lov om Ordningen af Stole og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1ste Marts 1854 § 30 skal vælges af Lagtinget, samt de Medlemmer af Valgforstanderskaberne for Folke- og Lagtingsvalgene, der i Følge Loven af 15de April 1854 § 12 lit. a. udnævnes af Lagtinget, vælges for 2 Aar ad Gangen.

§ 9.

Lagtingets og Amtsrådets Medlemmer erholde, foruden Erstatning for Befordringsudgifter efter indgivne og af Forsamlingen approberet Aegning, en daglig Godtgjærelse af 3 Kroner for den Tid, hvori de ere samlede. Disse Udgifter faa vel som Omkostningerne til Skrivematerialier m. v. udredes af Amtsrepartitionsskatten.

§ 10.

Forinden Lagtinget træder sammen til Majdag 188 foretages nyt Valg af samtlige valgte Medlemmer af Lagtinget.

Red første Behandling mindede Formanden om, hvor ofte Sagen havde været for i Tinget inden at noget Resultat var opnået, han havde derfor som Tingets Formand — ikke paa Regeringens Begne — troet det rigtigt at udarbejde et Forslag, der muligvis kunde ventes gennemført. Af tidligere Forslag kunde han ikke tiltræde det, at Tinget samles hvert andet Aar, og da af sin Mæde vælger et Amtsråd, der afgjør alle kommunale Sager. Lagtingets Medlemmer måtte efter de foreslåede Bestemmelser vælges paa 6 Aar. Fra et tidligere Forslag var ligeledes optaget Bestemmelse om Dietforhøjelse. Han ansøgte navnlig de senere Sessions Gangarighed som et Moment, der talte for Forandringer. Effersø havde aldrig følt sig tilfaldt af Forslaget om Delingen og troede heller ikke, at Besparelsen vilde blive stor. Han ønskede Provsten ud af Tinget — Forandring i Distrikters Inddeling — og større Frihed i Valget af en Stolektion. Schrøter havde tidligere haft meget med Sagen at gøre men var nu bleven træt deraf; han foreslog at lade den hvile, indtil en friere Lustning fandt Vej herop og i Stedet arbejde paa at bevare Lagtingets desværre aftagende Indflydelse. Han indvædede sig over, at Amtmandens Forslag kun lød indbefom tidligere udlatte Ønsker. Skulde Tinget deles, ønskede han de to Afdelinger uafhængige af hinanden. Han antog, Regeringen tog mere Hensyn til Embedsmændenes Erklæringer end til Lagtingets, og ønskede Bejlighed for Tinget at gøre sig bekendt med Embedsmændenes Erklæring i Lagtinget vedrørende Sager. Han ønskede Thorshavn udstilt fra Sydstroms som Valgfreds, og at Sønders blev stærkere repræsenteret. Tiden for Lagtingets Samling var uheldig. Han vilde ønske det for heldigt, om Ministeriets Svar paa Forslag fra Lagtinget direkte tilstillede Lagtinget, saaledes som Tilfældet er for Altingets Vedkommende. Samt med Hensyn til Dietforhøjelse indbefom Formandens Forslag tidligere fremsatte Ønsker, og paa dette lagde han liden Vægt. Han vilde stemme mod Sagens Overgang til 2den Behandling. Buchwaldt ansaa det foreliggende Forslag for et Fremskridt; navnlig fandt han Delingen heldig. Han kunde desuden ønske et Par andre Forandringer. At der i Tilfælde af Stemmelighed skaffedes en kurtlig Majoritet ved Formandens Doheltstemme, fandt han mindre heldigt. Randt et Forslag saa ringe Tilslutning, burde det forfalles. Schrøters Forslag om en valgt Formand stilledes han ikke, det vilde forandre Tingets Præg. Derimod var han enig med dem, der ikke ønskede, Provsten skulle være født Medlem. Da Lagtingsloven udsleides, vare Provsterne Medlemmer af Amtsrådene, nu ikke. Han saa ingen Grund

til, at den juridiske Stand og Lægestanden ikke lige saa vel skulde repræsenteres i Tinget som Gesindligheden. Præsiden bemærkede i Anledning af de foreskudte Udvalgte, at Præsidents Sæde i Tinget væsentlig skulde henrykkes til Skolevæsenet. Skulde Lagtinget betragtes som en politisk Forsamling, var der Anledning til at have uenlige Medlemmer, et andet Spørgsmaal var, om disse skulde vælges blandt Embedsstanden. Medens somme særlig foretrak Præsiden paa Grund af hans forholdsvise nære hængende Stilling, ønskede han personlig, at Præsiden kom ud af Tinget. I Anledning af Sædets Indflydelse om, at Tinget havde tabt i Indflydelse vilde han bemærke, at en Forsamlings Indflydelse i en væsentlig Grad afhang af den Raade hvorpaa den beruhtede sin Magt. At det i dette Tilfælde skulde skides Embedsmændenes Erklæringer; kunde han ikke tro, man havde Erfaring for det modsatte. Han anbefalede Sædets den Gang at overlade andre at arbejde paa Lagtingsloven. Han ansaa den foreslåede Deling for heldig, antog Lagtingets politiske Betydning vilde træde tydeligere frem derved at det stilledes over Amtsrådet. Tiden for Samlingernes Afholdelse var foreslaaet i forandret formentlig af Henryk til Olafsen, lod sig dog maaske forandre. Effersø anbefalede, at Sagen gik i Udvalg — han udtalte sig imod, at det i Hjør udbredte Forslag ikke fremlagdes i Hjør, som et Endringsforslag til dette, mente han Formandens Forslag kunde være fremskomet. Han bemærkede til Budhvaldt, at de raadgivende Forsamlinger i Danmark i sin Tid valgte deres Formand. Da Regeringen fik Sagenne gennemgaaede af sine Embedsmænd, behøvede disse ikke at have Sæde i Tinget. Han havde hørt et Medlem antyde, at alle Embedsmænd kunde have Sæde i Tinget, men saa var det ingen folkevalgt Forsamling. Der var lige saa lidt Grund til at have Præsiden i Lagtinget som i Amtsrådet. Formanden bemærkede til Effersø, at han i Henhold til Tingets Beslutning om at gjenoptage denne Sag i Hjør havde udsat det foreliggende Forslag, som han beklagede at Effersø ikke havde gjort sig nøjere bekendt med, for han kritiserede det. Han kunde ikke ønske det heldigt, at Amtmanden mistede den afgørende Stemme i Tilfælde af Stemmelighed; navnlig kommunale Sager kunde derved udslydes alt for længe; kunne Forslaget fremmes derved, kunde han dog gaa ind paa, at den bortfaldt. Heller ikke paa Tiden for Sessionens Afholdelse lagde han Hjør Vægt. Han antog, Amtsrådet kun behøvede at være samlet i 8 Dage. Amtsrådet skulde handle efter Lagtingets Instruktion, og Lagtinget vilde vinde i Indflydelse ved Delingen.

Sædets ordsatte atter, hvorledes der tidligere var lagt Sagen Hindringer i Vejen. Formandens Dobbeltstemme tillagde han ingen Betydning. Skulde Amtsrådet indstilles fra Lagtinget, kunde dets have 20 folkevalgte Medlemmer ved folkevalgt Formand. Amtsrådet kunde være uafhængigt af Lagtinget og have en Representant fra hvert Prestegjæld. Han havde under Henvisning til Skidsloven, at Tinget var gaaet tilbage i Indflydelse, og han ønskede ikke den saghyndige Hjælp, Budhvaldt havde ment man kunde erholde ved, at Embedsmænd fik Sæde i Tinget. Kunde man Hjør derfor, kunde man jo vælge Embedsmænd ind i Tinget, hvad oftere var sket. Bærentsen holdt paa, at Lagtinget foruden at være Amtsråd tillige er en raadgivende Forsamling, og dette vilde træde tydeligere frem, naar det foreliggende Forslag gennemførtes. Tiden mellem Samlingen var for kort til, at man tilstrækkelig kunde drøfte en Sag i Pressen, og ligeledes havde det, at man samlede hvert Aar, til Følge, at man altfor let udsatte en Sag til næste Samling. Han udtalte sig mod, at det, at et Par Embedsmænd ex officio havde Sæde i Tinget, skulde kunne have saa skadelig en Indflydelse, som somme antog. Han mente, man kunde holde paa Præsiden, hvis Meninger i Riste og Skolesager var af stor Betydning; var han Medlem af Tinget, fik man hans Mening at vide i selve Forsamlingen. I Hjør arbejdede man nu paa at gjøre det til Pligt for Statsraaderne at overvære Stortingets Forhandlinger. Han glædede sig over, at Amtmandens Forslag var kommet frem, og mente, at ogsaa Sædets maatte have Interesse af at saa det i Udvalg. Effersø syntes, det saa ud til, at Sædets Bemærkninger om Tingets Indflydelse var faade. At behandle Formandens Forslag selvstændig nu, var, forekom det ham, at skide Tingets Forslag fra i Hjør til Side. Tidligere fandt Tinget sig ikke i sligt, et Sidebillede her til bragte i sin Tid Amtmanden til at vige sit Sæde. Formanden troede, at denne Sammenligning var uretferdig. Han ansaa den af ham brugte Fremgangsmaade for berettiget. Madsen saa ingen Grund til alle at ønske Forslaget overgivet til Udvalg. Han havde tidligere udtalt sig for, at en Sag der kom ved Formandens Dobbeltstemme fik Flertal, vel formentlig at forløstes. Han kunde ikke se de Banjeligheder, der i Følge Formandens Opsættelse skulde kunne opstå derved, det vilde kun fore til, at Forsættelse af en Sag lidt oftere fandt Sted. Man kunde lige saa vel med den nuværende Ordning tænke sig, at ethvert positivt Forslag forfaldtes i en Sag, hvilken der dog maatte tages en positiv Beslutning. Han kunde slutte sig til de fra flere

Siber anførte Grunde mod Provstens Sæde i Tinget. At Lagtinget, som af Provsten anført, til en vis Grad var en politisk Forsamling, vilde han ikke rødsige, men kunde ikke indse hvorfor det med Nodvendighed skulde følge deraf, at faste Medlemmer havde Sæde i Tinget, lige som han, selv om saa var, ikke havde hørt nogen plausibel Grund for, at særlig Provsten skulde have Sæde; skulde der være „sædvalgte“ Medlemmer burde de heller bestilles for en vis Tid med Hensyn paa deres særlige Egenheder, end indtage deres Plads ex officio uden Hensyn til personlige Kvalifikationer. Han forstod ikke den Bænk, hvormed Efferen løste sig over Sagens formelle Side, da et eventuelt Udvalg jo kunde bestyrelse sig med tidligere Forslags Indhold, saa meget de onstede. Henke udtalte sig mod den foreslaaede Deling. Et Udvalg kunde ikke arbejde bedre end det samlede Ting, og et Udvalg paa 8 Medlemmer kunde blive og var bleven underkendt af det samlede Ting. Heller ikke forstod han, hvorledes et eventuelt Amtsråd skulde kunne blive færdigt med de kommunale Sager paa 8 Dage, naar man vidste, hvor lang Tid de nu tog Tinget. At han ikke var stemt for at have Provsten som fast Medlem af Tinget, vidste man, og han havde heller ikke nu hørt tilfredsstillende Grunde anført herfor. Af Hensyn til Kirkelasserne var det ikke, og Provstens Virksomhed for Skolevæsenet havde han ikke altid fundet heldig. Desuden vare Præsterne jo ikke til for Politikkens Skyld, og toges nu Kirkelasseregnskabet fra Lagtinget, blev dette endnu i langt højere Grad en politisk Forsamling. Amtmandens Dobbeltslenne onstede han skulde bortfalde. Slutelig onstede han besvaret, om det var det gamle Arbejde paa denne Sag, der skulde gjenoptages, eller om man skulde begynde paa et helt nyt Grundlag. Johs. Petersen troede, at Efferen, Henke og Schroter havde misforstaaet Sagen. Sagen blev i Hjør udsat, fordi man fandt det fremkomne Forslag mindre helbredt, og den bragtes nu paa ny frem gjennem Amtmandens Forslag. Han havde altid anset Provstens Arbejde i Tinget for saa værdifuldt, at han ikke kunde onste ham udelukket. Man anførte, at det var Folkets Mening, Regeringen onstede at høre, men det var jo selve Regeringen der havde givet ham Sæde i Tinget.

Efter at Henke, Efferen og Formanden havde været yderligere Bemærkninger om det formelle Forhold mellem det i Hjør udsatte Forslag og Amtmandens i Kar fremlagte Forslag, vedtoges enstemmig med 18 Stemmer Sagens Overgang til den Behandling.

Med 15 Stemmer vedtoges derefter et af Barentsen stillet Forslag om at overgive Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den

14de August valgtes Efferen, Schroter, Henke, Madjen og Barentsen.

Den 30te August fremlagdes følgende

Udvalgsbetænkning:

Underlegnede Udvalg der er nedsat til at afgive Betænkning over de paatænkte Forandringer i Lagtingsloven, tillader sig herved at henvise til, hvad der i denne Sag er forhandlet i de sidste 6 Aar i Lagtinget og navnlig at henvise til de i Sagen i 1875, 76 og 79 afgivne Betænkninger, da vi i det væsentligste have de samme Anstuelser om denne Sag, som disse Udvalg have haft, og som saa ofte tidligere er bleven foreslaaede og til Dels vedtagne. Paa enkelte Punkter have vi dog foreslaaet Forandring.

Det har tidligere været paatænkt at udstille Thorshavn som Valgdistrikt fra det øvrige Sydstrøms Præstegjæld, hvormed der ogsaa have været forskellige Forslag. Der har saaledes været foreslaaet, at Thorshavn skulde vælges 2 og Sydstrøms Præstegjælts Landdistrikt 1 eller 2 Medlemmer, det har ogsaa været foreslaaet, at Thorshavn skulde vælges 3 og det nævnte Landdistrikt 1 Medlem. Sydstrøms Præstegjælts Landdistrikt har en Folkemængde af 683 Personer. At de erholde Ret til at vælge 2 Lagtingsmænd, vil altsaa blive en for stor Begunstigelse og ikke staa i et passende Forhold til deres Folkemængde. Udvalget maa derneft anse det for at være noget indviklet, at et Distrikt kun vælger 1 Medlem. Vi have derfor ment tilnærmelsesvis at imødekomme Sydstrøms Præstegjælts Landchoeres Begjæring ved at foreslaa at, det ene af de Medlemmer, der ved indskrænket Valgbarhed vælges af Sydstrøms, altid skal vælges imellem dem, der ere bosatte i Præstegjælts Landdistrikt. Derved vil Landdistriktet altid i Virkeligheden saa et Medlem ind i Lagtinget og paa Thorshavn, der ved sin større Folkemængde behersker Valget, vil saa 3 Medlemmer. Det foreslaaede Medlemsantal vil for øvrigt staa i et ikke saa lidet nærmere Forhold til Folkemængden i hvert Præstegjæld, end nu. Ved den den 1ste Februar d. A. afholdte Folketælling var her paa Derne 11,246 Indvaanere. Naar der skal være 20 sædvalgte Medlemmer i Lagtinget, vil der altsaa blive 1 Medlem for hver 562 Indvaanere.

Forholdet imellem Antallet af Lagtingsmænd og hvert Præstegjælts Folkemængde vil herefter staa i et mere passende Forhold:

Præstegjæld.	Folkemængde.	Lagtingsmand efter Lagtinget.	Folkemængde for hver Lagtingsmand.	Efter Folkemængden tilkommer den Lagtingsmand.
Nordstrøms	1496	2	748	2 ⁶ / ₁₀
Norderøerne	1389	2	695	2 ⁵ / ₁₀
Østers	2726	4	683	4 ⁸ / ₁₀
Baagø	1117	2	559	2
Sønders	1997	4	500	3 ⁶ / ₁₀
Sands	870	2	435	1 ⁶ / ₁₀
Sydstrøms	1650	4	413	2 ⁹ / ₁₀
	11,245	20	562	

Ved Lov af 1ste Marts 1854 § 30 er det bestemt, at et Medlem af Stoledirektionen skal vælges af Lagtinget iblandt dets egne Medlemmer. Af praktiske Hensyn har man ikke villet vælge dette Medlem udenfor Thorshavn men derimod valgt det iblandt de Medlemmer, der bo i Byen. Flere af disse Medlemmer have imidlertid været forhindrede fra at modtage Valg til denne Post, hvilket har bevirket, at Tinget med Hensyn til sit Valg har været henviset til enkelte Medlemmer. Nogle af Udvalgets Medlemmer have derfor ment, at det kunde være hensigtsmæssigt, at Tinget ikke forbliver bundet til for Fremtiden ved dette Valg at vælge iblandt sine egne Medlemmer, men erholder Ret til, at vælge en uden for Tinget værende Mand.

Lagtet Udvalget i det væsentlige har været enig, har der dog i enkelte Punkter gjort sig forskellige Meninger gjældende navnlig med Hensyn

til et af Amtmanden fremsat Forslag til en Deling af Lagtinget i et Amtsraad og et hvert andet Klar sammenværende Lagting, et Forslag, som et Mindretal i Udvalget har ment at maatte slutte sig til, medens Flertallet har ment, at dette Forslag i ethvert Fald ikke i den foreliggende Form var hensigtsvarende. Mindretallet Bærentsen og Madsen have navnlig ment at maatte anbefale dette Forslag om en Deling af Lagtinget, for saa vidt det, uden at Tinget opgiver sin Bevillingsmyndighed til Amtsraadet, maatte kunne ordnes paa en saadan Maade, at Amtsraadet ogsaa naar Lagtinget er sammenværet bibeholdt sin Funktion. Mindretallet har imidlertid ikke endnu fundet sig foranlediget til at fremsætte med positive Forslag i saa Henseende.

Af Henshold til foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa omstaaende Forslag til Lagtingets Vedtagelse.

Udvalgsflertallets Forslag

til

Lov om Forandring i Lov af 15de April 1852 om Færøernes Lagting.

af § 1.

Da Hensigten med Lagtinget navnlig er at Bevillingsmagten erholder Underretning om, hvilke færte Forhold der ere til Stede her, samt i hvilke Retninger Befolkningen maatte ønske, at de for Færøerne gjældende Love udstille sig fra det øvrige Kongeriges Lovgivning, har man ment, at dette bedst opnaas ved at Lagtingets Medlemmer saa vidt mulig blive

§ 1 til Lagtingslovens § 1.

Færøernes Lagting skal herefter være sammensat af Amtmanden som Formand og 20 af Færøerne valgte Medlemmer. Af disse vælges Sydstrøms, Østers og Sønders Præstegjæld hver 4 og hvert af de øvrige Præstegjælde 2 Medlemmer.

folkevalgte og fordelte mellem Præstegjældene efter deres Folketal.

§ Rådningens Egenkab af Amtsråd vil det derved ogsaa komme i nærmere Overensstemmelse med Amtsrådene i det øvrige Røgnerrige.

ad § 2.

Herved vil Sydsirøms Landkommune opvise det af den attraaede Ønske, at jaa et Medlem af sin Rådte ind i Rådning.

ad § 3.

Den Rårstid, paa hvilken Rådning m holbes, nemlig August og September Mæned, er den travleste Rårstid for hele Landbefolkningen. Det er formentlig mindre helbig, at hele denne Klasse paa Grund heraf udskaar sig for at være Medlemmer af Rådet, saaledes kommer dette ubesluttende at bestaa af Embeds- og Bestillingemænd, hvorimod Juli Mæned er en for Landbefolkningen mindre travl Rårstid.

Naar et Forslag er af en saa tvivlsom Natur at det ikke har kunnet jaaie Stemmerlighed for sig, da er det rigtigere, at Forslaget anses for at være forkastet end for at være vedtaget.

ad § 4.

Det maa anses for hensigtsmæssigt, at Rådningens Medlemmer erholde jaa god Tid som mulig til at sætte sig ind i Sagerne, samt til at tale med Befolkningen om en Sag, der skal behandles, forinden de rejse til Rådet.

ad § 5.

Da alt, hvad Rådet behandler, fler offentlig og saaledes ligger noemt for enhver, er det naeppe noget ubesluttende Ønske, at de med Rådningens Substitutionsord assendte Erklæringer ligeledes kommer til Rådningens Rådstab, hvilket i intet Tilfælde kan skade men derimod ofte gavne og virke oplysende og belærende og er der formentlig ingen som helst gylbig Grund til, at disse Erklæringer holdes hemmelige.

ad § 6.

Forslaaet for at give Rådning friere Hænder med Hensyn til Valg af et Medlem til Skoledirektionen.

I det Udvalg, der er nedsat i Anledning af den praetentive Revision af Rådningens Lov den 30te August 1880.

§ 2 til Rådningens § 3.

At de 2 Medlemmer, som Sydsirøms Præstegjæld harer at vælge ved indstænk: Selgbarhed, skal det ene Medlem være bosat i Thorsbavns By og det andet Medlem være bosat i Sydsirøms Præstegjælds Landdistrikt.

§ 3 til Rådningens § 10.

Rådning samles aarslig i Thorsbavn den 10de Juli efter forud afholdt Gudstjeneste, med mindre denne Dag skalde falde paa en Søndag, i hvilket Fald Rådet afbrydes udsættes til den følgende Dag.

Rådet Beslutning kan tages af Rådet, naar ikke i det mindste Halvdelen af dets Medlemmer ere til Stede og deltage i Afstemningen. Naar der imellem Medlemmene ere forskellige Meninger om en Sag, afgjores den ved Stemmerlighed. Falder ved en Afstemning lige mange Stemmer for og imod, er Afstemningspunktet forkastet.

§ 4.

Saa snart nogen Sag, hvorm Rådningens Betænkning ønskes indkommer til Rådet, underretter Amtmanden Rådningens Medlemmer, om samme.

§ 5.

De Erklæringer, der af her værende Embedsmænd eller andre Autoriteter afgives over de af Rådet vedtagne Forslag eller andre Sager, som af Rådet indsendes til Ministerierne, fremlægges i bekræftede Afskrifter i Rådningens næste Samling.

§ 6.

Det Medlem af Skoledirektionen, som Rådning, i Henhold til Lov om Skolevæsenet paa Færøerne af 1ste Marts 1864 § 30, har at vælge, skal Rådet for Fremtiden ikke være bundet til at vælge blandt jaaie egne Medlemmer.

Med Forbehold

J. H. Schrøter. D. P. Efferzø. J. P. Henke. — E. D. Værentsen. Emil Madsen.

Den 8de September fremlægdes følgende Betænkning fra Udvalgets Mindretal Pærentsen og Madsen med en vedføjet Separatindtalelse fra Madsen.

I Henhold til, hvad der i Udvalgsbetænkningen angaaende Forandringer i Lagtingsloven er udtalt, tillade undertegnede sig herved at julle følgende Forslag, i hvilket, som antydes, det af Tingets Formand stillede Forslag til Dels i en noget omarbejdet Form er søgt sammenarbejdet med de væsentligste af de af Flertallet foreslåede Forandringer.

Udvalgsmindretallets Forslag til

Lov indeholdende Forandringer i Loven af 15de April 1854 om Færøernes Lagting.

§ 1.

Færøernes Lagting skal herefter bestaa af Amtmanden som Formand og 20 af Bøvæne valgte Medlemmer. Af disse vælges Sydsprogs, Østers og Sunders Præstegjæld hver 4 og ethvert af de øvrige Præstegjælde 2 Medlemmer.

§ 2.

Lagtingets ordinære Samlinger afholdes for Fremtiden hvert andet Aar paa den i Lov af 15de April 1854 § 10 fastsatte Tid.

§ 3.

Mellem Lagtingets ordinære Samlinger blive de kommunale Ansiggende, hvis Ansiggelse henhører under Lagtinget, at varetage af et Amtsråd, bestaaende af Amtmanden som Formand og 7 af Lagtinget hver Gang ved dets ordinære Samling blandt dets egne Medlemmer valgte Medlem, dog saaledes, at det ved sit Valg er bundet til at vælge en Repræsentant fra hvert Præstegjæld.

§ 4.

(Formandens Forslags § 3.)

§ 5.

Amtmanden underretter saa vidt muligt Amtsrådets Medlemmer før Mødet om de Gjenstande, som ville komme under Forhandling. Han leder Forhandlingerne og præser, at de tagne Beslutninger nøjagtig tilføres Protokolten. Han foranstatter Udførelsen af Beslutningerne og besørger Brevvekslingen. Han opbevarer alle Protokoller, Breve og andre Papirer og Dokumenter, der vedkomme de under Amtsrådet henhørende Ansiggende.

Et hvert Medlem er berettiget til at forlange sin afvigende Mening kortelig tilføjet Protokolten. Denne føres af den, som Rådet dertil antager, og underskrives efter hvert Møde af Formanden og Sekretæren, og, naar Samlingen slutes, af alle tilstedeværende Medlemmer.

Råderne ere offentlige. Dog kan Rådet, paa Forslag af Formanden, vedtage at behandle enkelte Sager inden lukkede Døre.

Kærrære Beslutninger om Amtsrådets Forretningsorden m. v. kunne meddeles i en af Lagtinget stadfæstet Vedtægt.

§ 6.

(Formandens Forslags § 6.)

§ 7.

(Formandens Forslags § 7.)

§ 8.

Engen Beslutning kan tages af Lagtinget eller Amtsrådet, naar ikke i det mindste Halvdelen af Medlemmerne er til Stede og deltagende i Afstemningen. Naar der mellem Medlemmerne er forskellige Meninger om en Sag, afgøres den ved Stemmeslæthed. Falder der ved en Afstemning lige mange Stemmer for og imod, er Forslaget forkastet. I Tilfælde af Stemmeslæthed ved Valg, gjør Lodtrækning Udslaget.

§ 9.

Saa snart nogen Sag, hvorefter Lagtingets Betænkning ønskes, indkommer til Amtet, underretter Amtmanden Tingets Medlemmer om samme.

§ 10.

De Erklæringer, der af særøste Embedsmænd eller andre Autoriteter afgives over de af Lagtinget vedtagne Lovforslag eller andre Sager, som af Tinget indsendes til Ministerierne, fremlægges i bekræftede Afskrifter i Lagtingets næste Samling.

§ 11.

Det Medlem af Amtets Skoledirektion, der i Folge Lov om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1ste Marts 1854 § 20 skal vælges af Lagtinget, samt de Medlemmer af Valgforstanderskabene for Folke- og Lagtingsvalgene, der i Folge Lov af 15de April 1854 § 12 lit. a udværges af Lagtinget, vælges for 2 Aar ad Gangen.

Til Medlem af Skoledirektionen kan vælges en Mand, der ikke er Medlem af Lagtinget.

§ 12.

(Formandens Forslag § 9.)

§ 13.

(Formandens Forslag § 10.)

Thorshavn den 7de September 1880.

E. D. Værnitsen. Med Forbehold
Emil Madsen.

Idet jeg, som Medlem af det Udvalg, der har haft Spørgsmaalet om Forandringer i Lagtingsloven under Behandling, har underkrevet vedføjede Lovforslag, skal jeg, i Genhold til hvad der i Udvalgsbetænkningen er anført, dertil tillade mig at knytte følgende Bemærkninger.

Uigesom i Udvalgsfærdtalets Forslag er Antallet af Lagtingets fæltsvalgte Medlemmer foreslaaet forøge med to, medens Provsten opføres ex officio at være Medlem af Tinget; med Hensyn til disse Forslag kan jeg i det hele taget henholde mig til de i Udvalgsbetænkningerne for i Jor og i Har anførte Motiver.

Hvad Tiden for Lagtingets Sammentræden angaar, ser jeg ikke, at der af Hensyn til Tingets Interesser kunde være noget til Hindre for den af Udvalgsfærdtalet foreslaaede Forandring, saa fremt den større Del af Tingets Medlemmer af Hensyn til deres Forretninger maatte foretrække det.

Som i Udvalgsbetænkningen antydet, kan jeg vel tiltræde det af Amtmanden fremlagte Forslag om en Deling af Tinget i et Ratsraad og et Lagting, muligvis ogsaa Forslaget om, at Lagtinget hvi skulde samles hvert andet Har, idet en Ordning i denne Retning formentlig haade kunde give Anledning til en grundigere Behandling af de kommunale Sager, end der nu øste bliver dem til Del, og ligeledes ved Siden deraf vilde spare en ikke ringe Tid for en Del af Tingets Medlemmer. Derimod kan jeg ikke anse det for heldigt, at de kommunale Sager ikke hvert Har behandles af den samme Autoritet, men afvekslende af Ratsraadet og hele Lagtinget, idet dette forinden formentlig i formel Henseende at være en Anomal tillige vil kunne give Anledning til, at Afgjørelserne ikke altid blive saa

ensartede som ønsket. Da jeg imidlertid ikke har kunnet tænke mig en mere gjenemsjort Udsondning af Ratsraadet, uden at det enten vilde medføre, at Lagtinget maatte afgive mere af sin Bestillingsmyndighed end paakæft, eller, saa fremt Lagtinget overhovedet skal beholde nogen Andel i de kommunale Sagers Afgjørelse, at Ratsraadet i Virkeligheden ikke blev andet eller mere end et staaende Udvalg, har jeg indtil videre maattet afstaa fra at komme med noget Forordningsforslag i denne Henseende, og med undertegnet det foreliggende Forslag i den Tanke, at der mulig under Forhandlingerne i Tinget kunde fremkomme andre Forslag i denne Retning. Med Hensyn til Valgene til Ratsraadet maa jeg tiltræde den i det foreliggende Forslags § 3 propouerede Ordning, hvorefter der af Ratsraadets syv Medlemmer vælges en Repræsentant for hvert Præstegjæld, idet et ved Valgene mulig forebigeet Præstegjæld sandsynligvis — og maaske ikke med Lette — kunde søle sig brøstholdent ved at vide sine kommunale Sager afgjorte, uden at være repræsenteret ved Afgjørelsen.

Uden at have noget væsentligt at indvænde mod den i § 11 foreslaaede Forandring kan jeg dog ikke tillægge den nogen praktisk Betydning, da Tinget næppe vil vide sine Skolevæsenet vedrørende Interesser bedre varetaget end netop gjenem et af sine egne Medlemmer.

Emil Madsen.

Den 10de, 11te og 13de September underfastedes Sagen anden Behandling, ved hvilken Udvalgets Ordforer, Schrøter, bemærkede, at man ikke havde kunnet opnaa Enighed i Udvalget. Det væsentligste ved det foreliggende Forslag var at saa saa mange fæltsvalgte Medlemmer i Tinget som muligt med Amtmanden som Formand — at søge at bøde paa Sydsirouningens uheldige Stilling med Hensyn til Udvalget af deres Valgret til Lagtinget, samt at forandre Tiden for Tingets Samling. § 1. Man tilsligtede at udelukke Provsten og at saa Fordelingen af Repræsentanterne i et bedre Forhold til Distriktets Folkemængde. Formanden ønskede ikke Provsten ud af Tinget, han saa ingen Nødvendighed for at give Sidero 4 Repræsentanter, men skulde i saa Henseende boje sig, hvis det var hele Tingets Ønske. Provsten bemærkede, at den foreslaaede Fordeling af Repræsentanter var uheldig. Hr. Johannesen omhandle Dietforvælsse. Fogd. Petersen talte for at beholde Provsten i Tinget. Schrøter

havde, at dette ikke var nødvendigt; dersom Præsten, som Tilfældet var for Tiden, jærlig egne sig til at være Medlem af Tinget, vilde han blive valgt, og var da langt heldigere stillet. Barentsen ønskede ikke Provsten ud men var gaaet med til dette Forslag efter Overenskomst. Dog man Sagen praktist, vilde man indrømme, at Provsten udhvalde en Plads saa godt som nogen. Schrøter forstod ikke Barentsens Overenskomst. Johs. Petersen antog, at Provsten, hvis han ikke var fast Medlem vilde af Hensyn til sine Forretninger ikke kunne modtage et paa ham sat Bælg. Tinget skulde være folkevalgt, men Provsten kjendte Befolkningens Ønsker bedre end nogen anden og tog Hensyn dertil. Schrøter troede ikke, Provsten kjendte Befolkningens Mening bedre end Færingerne selv. De fleste Medlemmer kunde af Hensyn til deres Forretninger ønske sig fritagne for at sidde i Tinget, skulde nogen have faaet Stæde i Tinget af den Grund, maatte det være Landkirken. Det var ikke Provst Sørensen, man ønskede ud af Tinget, men der havde været Provstier, som helst vilde have været fri for at sidde i Tinget. Hønge bemærkede, at Barentsen tidligere havde været med til at foreslaa, at Provsten skulde ud af Tinget.

Fleraltets § 2. Danielson anførte, at Sydstretningerne ikke vare i Stand til at sætte noget igjennem ved Bælg i Thorshavn, at de derfor gjentagne Gange havde andraget om at faa en egen Representant. Schrøter antog, at de, naar de vare enige, nok kunde sætte deres Kandidat igjennem.

Mindretallets § 2 og § 3. Schrøter kunde ikke være med til Forslaget om kun at samles hvert andet Aar. Madsen havde, med Hensyn til Tiden for Lagtingsamlingen, understøttet begge Forslag fordi det formentlig alene maatte afhænge af, hvad der var bekvemst for Fleraltet. Han kunde kun med et vist Forbehold slutte sig til Tanken om en Deling af Lagtinget; det, at kommunale Sager det ene Aar behandlede af et Aantsraad det andet Aar af det samlede Lagting, foresom ham i formel Henseende mindre heldigt og lunde i Praxis let medføre Uensartethed i Afgjørelsen. Barentsen henvegede paa Sessionens tiltagende Langvarighed, som medførte uundværligt Spild af Tid, Præster og Penge. Det var nok at komme sammen hvert andet Aar, man havde da i Mellemtiden Beskjæftigelse til Forarbejder og til Drøftelse af Sagerne i „Dimmalketting“. Dalsgaard antog, der vilde tabes mere end der vandtes ved Oprettelse af et Aantsraad. Samledes Tinget kun hvert andet Aar, vilde Samlingen være saa meget længere og der spares ikke Penge derved. Han forstod ikke, at de Medlemmer, der ellers ikke

udmærkede sig ved Sparommelighed, gjorde det i dette Tilfælde. Han vilde bede enhver, som ønskede at værne om vor gamle færeste Frihed, ikke at spare paa nogle Øre. Barentsen forstod ikke, at Folkefriheden kom i Fare ved at Regnskabsdecisionen overlodes et af Lagtinget valgt Udvalg. For Tiden hede det Medlemmerne at høre paa disse Sager. Han troede ikke Sessionerne vilde blive dobbelt saa lange fordi de kun afholdtes hvert andet Aar. Det er ingenlunde Tingets væsentligste Formaal at spare men at forhindre umyttige Udgifter lige saa vel som at give ud til al fremme Samfundsformaal. Dalsgaard kunde ikke være enig med Barentsen i, at betegne de kommunale Sagers Afgjørelse som blotte Decisioner, han saa noget mere deri, bl. a. fordi Lagtinget i adskillige kommunale Sager var øverste Instans, hvilket ikke var Tilfælde for Lovgivningsarbejdet vedkommende. Schrøter mente, at da Decisionensarbejdet kunde overdrages et staaende Udvalg, behøvede man ikke af den Grund at gøre Forandringer. Besværgelsesmyndigheden maatte derimod hellere forblive for det samlede Lagting, særlig fordi Amtsrådet vilde komme til at bestaa af Embeds- og Besværgelsesmænd samt Skolelærere, hvilke han ikke ansaa for de bedst stillede ved Siden af Skoledirektionen. Han kunde tiltræde Dalsgaards Udtalelser om Folkefriheden, den fremmedes ikke ved, at Amtmanden 22 Maaneder i Træk fungerede som Lagting. Lagtinget var ikke en saa over Maade kostbar Institution, det kostede i alle Tilfælde mindre end de her værende Embedsmænd. Han talte for, at alle Erklæringer fra Embedsmænd om Lagtingsager skulde fremlægges i Tinget, hvad han tillagde stor Betydning. Barentsen ønskede Bevis for, at Folkefriheden var i Fare. Naar Folket søgte sig bedre kjent med at vælge en „uforsvarende“ Skolelærer end en Borde, maatte det være berettiget til at foretrække hin. Formanden bemærkede, at et Forslag om kun at samles hvert andet Aar i Fjor fremkom fra et Udvalgsindberetning. Efter dette skulde Amtmanden i Mellemtiden afgjøre de kommunale Sager, og da han ikke fandt dette fuldstændigjorende, havde han udarbejdet det fremlagte Forslag. Madsens Bemærkning om Uensartethed i Afgjørelsen var den eneste Mute, som han havde hørt derimod; ganske at udsætte de kommunale Sager af Tinget, vilde dog ogsaa let føre til Kollision. For at faa de dygtigste Mænd til Amtsrådet havde han foreslaaet ikke ved Bælg at binde sig til Præstestæder. Han saa, at Behandlingen af de kommunale Sager skedde mere trætende Tinget, og han havde derfor foreslaaet at udsætte dem, men han saa ingen Forbindelse mellem dette Forslag og Folkefriheden. Lovgivningsarbejdet

vilde ikke hæmmes, der behøvedes en vis Tid til ethvert Lovarbejde, men der kunde uden Vanskelighed arbejdes paa flere samtidig, der vilde tillige spares en Del, men herpaa lagde han mindre Vægt. Schrøter vilde ikke have Lagtingets Bevillingsmyndighed overgivet til Amtsrådet: Lagtinget kunde nok drage Grænser for dets Myndighed, men disse vare vanskelige at overholde. Han vilde heller have et folkevalgt Amtsråd med Amtmanden som kongelig Kommissarius, men i det hele foretrak han det bestaaende med adskillige Forandringer. Effersø vilde ikke være med til noget nyt, naar det ikke medførte økonomiske Fordele fremfor det bestaaende. Konsekventen af Barentsens Udtalelser var, at Lagtinget, for at fremme Forvaltningsarbejdet, helst maatte samles hvert 10de Aar. Buchwaldt troede, at de kommunale Sager nu ikke interesserede Majoriteten af Tingets Medlemmer, og havde derfor følt sig tiltalt af Tanken om et Amtsråd, men han vilde fortrække, at dette arbejdede hvert Aar. Schrøter troede dog ikke, Interessen for kommunale Sager var saa ringe, naar der forelaa Spørgsmaal af Betydning. Hovedsagen var dog Bevillingsspørgsmaalet;

§ 4. han udtalte sig mod den af Formanden foreslaaede Samlings Tid og antog, at Amtsrådet vilde bruge mindst 14 Dage til sit Arbejde. Barentsen troede ikke, denne Tid kunde genere Bønderne; den faldt ikke sammen med Høstarbejdet. Formanden antog Amtsrådet kunde ende sit Arbejde paa 6 Dage, det vilde blive mindre byrdefuldt, naar der antoges en Sekretær. Nielsen anbefalede at overdrage Decisionsarbejdet til et staaende Udvalg.

§§ 5 og 6. Buchwaldt udtalte Nødvendigheden af ikke blot at give en Instruks for Amtsrådets Forretningsførelse men ogsaa en Begrænsning af dets Forretningsomraade. Der var Sager, som ikke godt kunde overlades Amtsrådet saaledes som Approbation af Sundhedsbedtægter, Spørgsmaal om Kommunens Udsøndring, Almueskolebesøgen, Bygnings- og Brandvesenets m. m. Formanden ansaa denne Bemærkning for rigtig; men uagtet § 6 ikke var tydelig nok, ansaa han det dog ikke for heldigt i selve Loven at bestemme, hvilke Sager der skulde henlægges under Amtsrådet, hvilke ikke.

§ 7. Buchwaldt og Schrøter ansaa det for heldigt, at Valget til Amtsrådet kun gjaldt for en kort Tid.

§ 8 (Flertallets § 3) anbefalede af Schrøter.

§ 9 (Flertallets § 5). Formanden spurgte, om man havde ment, at Lovforslag skulde trykkes i Bladet (Schrøter ja!) — og om alle Sager skulde refereres (Schrøter ja!):

det vilde sandsynligvis ud og blive vanskeligt at overkomme. Schrøter vilde, at Formanden i dette Spørgsmaal skulde handle efter bedste Skøn.

§ 10 (Flertallets § 5). Schrøter anbefalede paa ny, at Embedsmænds Erklæringer fremlagdes i Tinget; megen Uvilje og Mistanke vilde hindres derved. Formanden vidste ikke, at der hidtil var nægtes Lagtinget Afgang til at gøre sig bekendt med Erklæringer; for saa vidt det gjaldt Amtmanden, antog han dog, at et Bælsæg som det i Forslag bragte Fred med det Forhold, naar Formanden stod til Nægeringen, han fandt det ikke rigtig, at enhver Udtalelse fra Amtet til Nægeringen skulde fremlægges i Tinget, derom maatte Nægeringen indse selv domme. Schrøter fandt det tværende, at der, Lagtinget uafvendende, skulde kunne strives Indlæg mod det; han henviste til Altinget. Om end den nævnte Formand havde været imødekommende, var det ikke sikkert, en anden vilde være det.

§ 11 (Flertallets § 6). Formanden fandt det naturligt, at et Medlem af Tinget valgtes til Medlem af Skoleinspektionen; han saa dog ikke noget til Ginder for at vælge en udenfor staaende, f. Ex. et mangeaarigt undtraadt Medlem.

§ 12. Formanden oplyste, at uagtet Discretion forhøvedes, vilde der opnaas en Belpærelse.

§ 13 gav ikke Anledning til nogen Diskussion.

Schrøter bemærkede, at dersom Amtsrådet kunde vælges af selve Befolkningen, vilde han have mindre derimod, i modsat Fald frygtede han for, at det vilde blive saaledes sammensat, at de fleste Forslag fra Nægeringen gik glat igennem; og dersom det f. Ex. var slet i de sidste 15 Aar, vilde Stutterne have beløbet sig til 12 Kr. pr. Mark Jord; — han henviste til Forslagene om Jordfortæggelsen, Opførelse af Arrethuse, af Ejdes Kiste og af Kirken i Kirkebo, af 3 Børnehospitaler, Ansættelsen af Dyrlæge og af to Retsvidner i Thorshavn til at ledsage Sænskræveren paa Rejser, Oprettelse af Politistation i Avera med to Bøstente, Forslag der for Storstedelen vare udgaaede fra Nægeringen eller Amtet. Provsten bemærkede til Schrøter, at næppe en eneste af de nævnte Sager havde faldet under Amtsrådets Afgjørelse, i øvrigt troede han, Amtsrådet vilde vise den samme Opmærksomhed som Tinget. Man skulde i øvrigt være varsom med at gøre Forandring i „Hærvernets Grundlov“. Han troede hverken Sænskræveren var bleven saa stæmmerlig behandlet, at den krævede til flere Medlemmer, eller at Provsten havde gjort som megen Skade, at han af den Grund truede ud af Tæget. Interessen for Decisions-

arbejdet havde i flere Aar været ringe, han troede ikke, en Overgivelse af det til et Amtsråd medførte nogen Gavn for Følkefriheden. Madsen og Essersø talte for, at samtlige Tingets Medlemmer skulde være folkevalgte. Barentsen antog, man tillagde de to faste Medlemmer for stor Indflydelse i Tinget og henviste i saa Henseende til Aftling og Bærbæring. Schrøter troede, at Barentsens Afstemning ofte vilde have faldet anderledes ud, om han havde siddet blandt Litter folkevalgte Medlemmer. Madsen talte for, at Amtsrådsmedlemmerne, hvis Delingsforlaget gik igjennem, valgtes af Lagtinget. Dalsgaard talte mod, at Amtsrådet kun fungerede hvert andet Aar, der vilde derved fremkomme Dobbeltthet, og skulde det samles hvert Aar, vilde Udgiften ikke formindstes. Buchwaldt talte for Erklæringens Fremlægelse i Tinget og for Forhøjelse af Diæter for udenbys Medlemmer.

Sagens Overgang til 3dje Behandling vedtoges enstemmig med 17 Stemmer.

Under 15de September fremkom følgende Vædringsforslag:

1.

Vædringsforslag til

Udvalgsmindretallets Forslag til Forandringer i Lagtingsloven.

ad § 1.

Imellem Ordet „Formand“ og Ordet „og“ i 2den Linje indskrives „Provfsten“.

Til § 3.

1. Paragrafens Begyndelse „mellem Lagtingets ordentlige Samlinger blive“ udgaar.
2. Efter Ordet „Lagtinget“ i tredje Linje indskrives: „blive med de af nærværende Lovs § 6 følgende Indskrænkninger“.
3. Som Slutning paa Paragrafen tilføjes:
„Den som i 4 paa hinanden følgende Aar har fungeret som Medlem af Amtsrådet, kan derefter jordre sig fritaget for dette Hverv for et lige saa langt Tidrum.“

Til § 4.

Paragrafens 3 første Linjer udgaar, og i Stedet indføres: „Amtsrådet samles i Thorshavn hvert Aar den 20de Juli, eller, saa fremt denne Dag maatte falde paa en Søndag, den 21de Juli og“.

Til § 6.

1. Paragrafens første Linje udgaar og i Stedet indskrives:
„Lagtinget kan træffe nærmere Bestemmelser om, hvilke enkelte kommunale Afgifter det forbeholder sig selv at afgjøre, og hvilke der overdrager Amtsrådet samt foreskrive nærmere Regler for“.
2. Imellem Paragrafens 1ste og 2det Stykke indskrives et nyt Stykke saalydende:
„Lagtingets Samtyske udfordres i ethvert Tilfælde for:
a. at Amtsrådet paadrager Amtskommunen eller de under Amtsrådet forterende Kasser nogen vedvarende Forpligtelse, som ikke i Folge Lovgivningen paahviler samme,
b. at Amtskommunens faste Ejendomme afhændes eller pantsættes, eller
c. at der erhverves nye faste Ejendomme for Amtskommunen.“

Vædringsforslaget til § 1 stilles alene af raedundertegete Barentsen.

Lagtinget den 15de September 1880.

E. D. Barentsen.

E. Madsen.

2.

Vædringsforslag til

Forandring i Lov af 15de April 1854 om Hververnes Lagting.

I Stedet for § 2 i Udvalgets Forslag sættes en ny Paragraf saalydende:

„Af de 4 Medlemmer, som Sydstroms Bæstegjæld har at vælge, vælges Thorshavn 2 og det øvrige Sydstroms 2 Medlemmer.“

Som Tilføjning til Slutningen af samme Lovs § 4, 1ste Punktum sættes: „dog saaledes at der for Sydsørens Landdistrikt saa vel med Hensyn til Lagtingsvalgene som til de kommunale Valg dannes et særskilt Valgforstanderskab, bestaaende af Sognepræsten som Formand samt 2de af Lagtinget valgte Medlemmer.“

Lagtinget den 14de September 1880.

M. Danielsen.

Ændringsforslag til Lagtingsloven.

Forslagets Navn forandres til:

Forslag til Lov om Forandring i og Tillæg til Lov af 16de April 1854 om Heræernes Lagting.

Imellem Mindretallets Forslag §§ 1 og 2 sættes Flertallets Forslag til § 2 saalydende:

„Af de 2 Medlemmer, som Sydsørens Præstegjæld haver at vælge ved indskrænket Valgbarhed, skal det ene Medlem være bosat i Thorshavns By og det andet Medlem være bosat i Sydsørens Præstegjælts Landdistrikt.

Til Mindretallets § 2.

„paa den i Lov . . . fastsatte Tid“
forandres til:

„Tinget træder sammen i Thorshavn den 10de Juli efter forud afholdt Gudstjeneste, med mindre denne Dag falder paa en Søndag, i hvilket Fald Tingets Åbning udsættes til den følgende Dag.“

Til Mindretallets § 3.

„Lagtinget hver Gang . . . for hvert Præstegjæld.“

forandres til:

„Deberne valgte Medlemmer nemlig 1 fra hvert Præstegjæld. Amtsrådets Medlemmer vælges ved Lagtingsvalgene, og ere Bælgerne ved deres Stemmegivning bundne til at vælge iblandt dem, som de vælge til Medlemmer af Lagtinget, saaledes at enhver Bælger samtidig med at han afgiver sin Stemme paa Medlemmet til Lagtinget tillige afgiver sin Stemme paa den af disse, som han vælger til Amtsrådet.“

Ændringsforslag til Mindretallets § 4.

„20de Juli“ forandres til „1ste Juli“

„21de Juli“ forandres til „2den Juli“

Lagtinget den 18de September 1880.

J. H. Schrøter.

Ved 3dje Behandling, som foretoges den 18de September, forsvarede navnlig Danielsen og Dalsgaard Forslaget om at udsønde Sydsørens for at sikre det Repræsentation i Tinget, i øvrigt rekapitulere de forskellige Talere en Del af de tidligere refererede Udtalelser.

Afstemningen gav følgende Resultat:

§ 1.

Bærentsens Ændringsforslag til Udvalgmindretallets Forslag til § 1 (enslydende med Udvalgsoflertallets Forslag til § 1) vedtoges med 7 Stemmer mod 7.

Ja stemte: Hr. Jøensen, Bærentsen, Sac. Jøensen, Hr. Johannessen, Sac. Petersen, Johs. Petersen, og Formanden; Nej stemte: Madsen, Provsten, Efferds, Danielsen, Høise, Dalsgaard, og Schrøter; stemte ikke: Rasmussen og Dahl; fraværende: Willer, Nielsen, Olsen og Buchwaldt.

Forslaget til § 1 saaledes ændret vedtoges med 9 Stemmer mod 6.

§ 2.

Danielsens Ændringsforslag forfæstedes (det 8 stemte for, 1 mod, 8 stemte ikke, 3 fraværende.

Schrøters Ændringsforslag (Forslag til en ny Paragraf — Flertalsforslagets § 2, mellem Mindretalsforslagets § 1 og § 2), forfæstedes med 14 Stemmer mod 2, hvorved ogsaa Udvalgsoflertallets Forslag til § 2 betragtedes som bortfaldet:

Schrøters Ændringsforslag til Udvalgmindretallets Forslag til § 2 forfæstedes med 10 Stemmer mod 2.

Udvalgsmindretallets Forslag til § 2 for-
kastedes med 6 Stemmer mod 5.

Ja: Madsen, Provsten, Bærentsen, Buch-
waldt og Formanden; Nej: Müller, Effersø,
Henke, Dalsgaard, Rasmussen og Schrøter;
stemte ikke: Gr. Joensen, Danielsen, Jac.
Petersen, Johs. Petersen og Dahl; fravæ-
rende: Nielsen, Jac. Joensen, Johannezen
og Olsen.

Udvalgsmindretallet tog derefter sit Forslags
øvrige Paragrafer (§§ 3—13) tilbage.

§ 3

af Udvalgsmindretallets Forslag forkastedes, idet
ved navnlig Afstemning 9 stemte for, ingen
stemte mod, 8 stemte ikke, 3 vare fraværende.

§ 4

af Udvalgsmindretallets Forslag forkastedes, idet
ved navnlig Afstemning 5 stemte for, ingen
stemte mod, 10 stemte ikke, 5 vare fraværende.

§ 5

af Udvalgsmindretallets Forslag forkastedes, idet
ved navnlig Afstemning 8 stemte for, ingen
stemte mod, 8 stemte ikke, 4 vare fraværende.

§ 6

af Udvalgsmindretallets Forslag forkastedes, idet
ved navnlig Afstemning 7 stemte for, ingen
stemte mod, 9 stemte ikke, 4 vare fraværende.

Et Forslag af Madsen om at udjatte Sagen
til næste Aar forkastedes med 9 Stemmer mod 4.

Revsforlaget i sin Helhed forkastedes derefter
med 8 Stemmer mod 5:

Ja: Müller, Effersø, Henke, Schrøter
og Dahl; Nej: Madsen, Provsten, Bærentsen,
Jac. Petersen, Johs. Petersen, Rasmussen,
Buchwaldt og Formanden; stemte ikke: Gr.
Joensen, Danielsen og Olsen; fraværende:
Nielsen, J. Joensen, Johannezen og Dalsgaard.

XII. Andragende om Forandring i Udskiftningsloven af

4de Marts 1857.

Efter at et herom til Tinget indkommet Andragende fra Kjøbmand N. G. Hejniesen, hvilket Andragende er saalydende:

Som bekendt er der ved Lov af 4de Marts 1857, hvorved Udskiftning af det private Jordegods paa Hæderne søges indskrænket, i § 17, første Membrum, forbudt „ved Kjøb og Salg, ved Gave, paa Arveskifte eller ved anden Overdragelsesmaade til særlig Ejendom at udstykke Jord i mindre Dele end hele Bylben, samlet saa vel i By som Hauge eller Haugepart.“ samt i § 18 ligeledes forbudt ved „Kjøb og Salg eller paa anden Maade at stille de til Jordegodset efter de gjældende Bestemmelser hørtte Herligheder fra samme.“ hvilken 12de Paragraph har været fortolket saaledes, at Boen ikke paa nogen Maade bør stilles fra Hauge.

Endsligst maa fra en vis Side betragtet maa indrømme den gode Hensigt med disse Forsteder, dels at forebygge en ubegrænset Udskiftning af Jordegodset, og dels at Herlighederne ikke maatte stilles fra samme, hvilket især i den Tid da saa vel Jorden som Udengaardsjorden i Reglen udgjorde et Hele tilligemed sammed øvrige Herligheder, og hvilke ikke den Tid vare skyldsatte hver for sig, have disse Forbud høst til Folge, dels at den som ikke har været Eier af samme Udengaardsbeheverne ikke kan have

suppleret sit Jordegods i Hauge, eller uden ved i en vis Grad at omgaa Loven, navnlig ved løse Bytter, at samle sin ofte adspalttede By eller Udengaardsjord, dels at det har været umuligt til Ejendom, enten ved Kjøb eller anden Maade, at erhverve Hauge, der ofte kan være umuligt, ja maaske ikke nogen en Gang retmæssig kan tage sin By til Byggegrunde, hvilket formentlig er noget som trænger til Lempelser eller Forandringer, og vil formentlig nu være mindre nødvendigt at bibeholde, efter at den nye Skatbæring har fundet Sted, særskilt saa vel for By som Hauge og de forskellige Herligheder, hvilket jeg har troet ikke at burde undlade at henstille til velvillig Overvejelse og eventuel Forandring.

Middag den 22de Juli 1880.

Respektfuld
N. G. Hejniesen.

Var bleven overgivet til Udvalget for forskjellige-
artede Sager, afgav bemeldte af Buchwaldt,
Barentsen og Schroter bestående Udvalg, med
Buchwaldt som Deltager, følgende den 11te
August fremlagte

Betænkning:

Til nedentegnede Udvalg er henviset et Andragende fra Kjøbmand N. S. Petersen. Medbragt om eventuel Forandring i de nu gjældende Bestemmelser i §§ 17 og 18 af Adskrivningsloven af 4de Marts 1857, som foruømtlig hæmmende Udviklingen af et samlet Indengaardsbrug.

I Anledning heraf skal Udvalget tillade sig at bemærke følgende.

For saa vidt Andragendet bl. a. motiveres ved en Udtalelse om at den nye Skjoldsetning alt har fundet Sted, da forholder dette sig, som bekendt, ikke saaledes; men Udvalget formener paa den anden Side ikke at denne Omstændighed i sig selv nødvendiggjør en Udsættelse af den i Andragendet omhandlede Sag. Det maa erkjendes, at der i ethvert Fald i foruømt Lovs § 17 indeholdes et Forbud imod at stille Bo fra Hauge, at dette Forbud i Almindelighed i høj Grad vanskeliggjør, ja ofte endog umuliggjør en Samling af den nu paa de fleste Steder stærkt adspalttede Indengaardsjord, samt at en Ophævelse af bemeldte Forbud bl. a. er nødvendig for at bane Vejen herfor. Udvalget maa imidlertid tillige formene, at Maalet ikke kan naas alene ved en Fjernelse af det Bånd der saaledes for Tiden er lagt paa Overdragelse af Odelsjord, medens det iøvrigt skulde overlades til Mand og Mand indbyrdes at træffe Overenskomst om Aagelæg af Jordlodderne. Der maa hertil endnu formene en løbhellet Afgang, som ikke for den enkelte saa dog for en vis stor Del af Godtagernes, til i fornødent Fald, at kunne fremtvinge en Ordning, hvorefter enhver især kan saa sin Lod udvist paa 1 eller højst 2 a 3 forskjellige Steder i Indmarken.

I Henhold til foruømtende skal Udvalget tillade sig at henstille til det oerede Ting om der ikke maatte være Anledning til Ubarbejdelse af et Lovforslag i den ovenfor antydede Retning, idet sluttelig tilføjes, at nærværende Udvalg ikke har troet sig berettiget til paa egen Haand at fremsomme med et saadant.

I Udvalget for forskjelligartede Sager,
den 10de August 1880.

N. S. Ruchwaldt. E. D. Petersen.
Ordfører.

J. S. Schrøter.

Den 14de August kom Sagen til Behandling.

Ordføreren (Ruchwaldt) udtalte, at det bestaaende Forbud i Adskrivningslovens § 17 med al sin Vægt fra Hauge vilde vanskeliggjøre og i mange Tilfælde umuliggjøre Bestræbelserne for at samle den nu i høj Grad adspalttede Indengaardsjord, idet en Mand kan have saadan Jord beliggende i forskjellige Haugepartier. Man havde vel lidet hjulpet sig med de saakaldte „løse Stykker“, men der kunde ikke tillægges en Overenskomst herom retslig Gyldighed. En Ophævelse af det ovennævnte Forbud vilde imidlertid ikke i sig selv være tilstrækkelig; der maatte træffes en Ordning, hvorved Jordene kunde forbedres sammenlagte og derefter især delte i passende Stykker, saaledes at hver især kunde faa sin Indengaardsjord samlet saa vidt muligt paa 2 eller 3 Steder, i Bighed med, hvad der i sin Tid havde fundet Sted nede i Danmark ved Ophævelsen af det tidligere der bestemte Jordfællesskab. I hvor vel Udvalget maatte anse en Samling af Jordene for forbedres gavnlig for Landbruget, havde det ikke udarbejdet noget Lovforslag i den Retning, men indskrænket sig til simpelthen at bevare Andragendet, efterdi det efter sin Karakter som fast Udvalg for en vis Klasse af Sager og som kun bestaaende af 3 Medlemmer ikke havde anset sig kompetent til at foreskætte en saa radikal Forandring paa egen Haand. Schrøter betragtede den nærværende Brug af Odelsjorden som forældet, og det var af Betydning at faa en Lovbestemmelse der gav Ret til Sammenlægning af Bygdesjorden, naar over Halvdelen af Bygdens Befolkning var enig herom. Efter Rigsens Overbevisning vilde en Sammenlægning af Jorden kun føre til, at den om kortere eller længere Tid forløb atter blev adspaltet, og han betvivlede at Tiden endnu var kommen til en slik Reform. I øvrigt blev det ikke noget let Arbejde at tagere Jorden, selv om en Opnæmning af samme nok lod sig udføre. Effersø ansaa vel en Reform i de nærværende forvirrede Forhold for meget ønskelig; men der vilde opstaa vanskelige Spørgsmaal om hvor man skulde henlægge de forskjellige Herligheder naar Bo blev stilt fra Hauge. Provsten betrygtede, at en Lov, hvorefter et Flertal havde Ret til at jordre en Omvæltning af Jorden, vilde kunne komme til at berøre den enkelte Mand paa en særlig Maade, naar han, som følge heraf, blev nødt til at afstaa et godt og velopdyrket Stykke Jord mod Erstatning i et uopdyrket og daarligt Stykke Jord, om dette end var langt større end hint. Det var for øvrigt ikke alene her paa Væne, at Jorden var adspaltet; han havde ogsaa set Exempel herpaa i Danmark. Da nu Udvalget ikke — hvad Ta-

leren vilde have ansat for rigtigt, næst at det var et fast Udvalg — havde udfærdiget noget Forslag i ovennævnte Hensende, maatte Sagen helst hvile til næste Aar. Schrøter troede nok, at en saadan Reform lod sig gennemføre uden alt for store Vanskeligheder, og frygtede ikke for at Jorden, efter en stedsunden Sammenlægning, atter vilde blive splittet ad, da Lendenssen her oppe nu gik i modsat Retning. I øvrigt fandt han det rigtigt, at Udvalget først skulde høre Tingets Mening, inden man foretog videre i Sagen. Formanden mente, at det rigtige vilde være at vise Sagen tilbage til Udvalget forstærket med 2 Medlemmer, da den var af stor Vigtighed for Landbrugets Fremme og de paapegede Vanskeligheder sikkert vilde kunne fjernes. Schrøter: Der havde længe været Trængsel til at faa Dødsgodset sanket, og han anbefalede derfor et positivt Forslags Udfærdigelse herom til Dødsfælle i Tinget. Müller vilde stemme mod Udvalgets Meddelelse, da der, efter hans Mening, var store Vanskeligheder forbundne med en Adskillelse af Bø fra Hauge og en Ejend ved en eventuel Omlægning alligevel maatte faa sin Jord udlagt paa mindst 2 a 3 Steder, forinden at Jorden atter yderligere vilde blive adskilt ved hans Død, hvortil kom, at Jordforlegnelsen og Tagationsarbejdet maatte helt omarbejdes. Dalsgaard var blandt dem som mente, at Tiden til de påtænkte Forandringer endnu ikke var kommen, og han vilde af al Magt modsætte sig saadanne, af Hensyn til de dermed forbundne Udgifter, hvortil Müller sluttede sig, med Bemærkning, at en Ejend nu om Stunder med mindre

Befolkning vilde kunne tilhøbe eller tilkøbe sig Stykker af Bøen for at samle sin Jord paa et Sted. Hørentsen udtalte der, at man saa stærkt havde fremhævet Umuligheden af at stille Bø fra Hauge, eftersom netop Tagationsarbejdet var baseret paa en saadan Adskillelse. Provsten udtalte, at Vanskelighederne herved navnlig laa deri, at Rettighederne ikke vare knyttede til Bøen ganske i Almindelighed, men til de enkelte Stykker Bø. Hauge maatte stemme imod Meddelelse af Udvalg, idet Sagen endnu ikke var moden, hvorimod Formanden gjorde gjældende, at Sagen vel ikke kunde gennemføres helt, forinden Matrifulen var traadt i Kraft, men dog altid kunde føres et Skridt videre ved nu at forhandles.

Schrøter foreslog derefter Sagen overgivet til et nyt Udvalg paa 3 Medlemmer. Buchwaldt foreslog et Udvalg paa 5 Medlemmer. Formanden foreslog Sagen henviset til yderligere Behandling i Udvalget, hvorefter Schrøter og Buchwaldt toge deres Forslag tilbage. Schrøter foreslog nu, at der først afstemmes over Sagens Henvisning til Udvalget, og derefter om, at den forsløres med 2 Medlemmer.

I Følge Afstemning ved Navneopraab forsløres Forslaget om Sagens Henvisning til yderligere Behandling med 10 Stemmer mod 8.

Fa: Hørentsen, Ejerbo, Nielsen, Jørg. Petersen, Buchwaldt, Schrøter, Dahl og Formanden; Nej: Hr. Jørgensen, Müller, Provsten, Danielsen, Hauge, J. Jørgensen, Dalsgaard, Dahl, Petersen, Rasmussen og Olsen; Stemte ikke: Johannesen; fraværende: Madsen.

XIII. Andragende om Forandring i Loven om Udsiftnings- væsenet af 4de Marts 1857.

Den 31te Juli foretoges foreløbig Behandling af en fra forrige Lagtingsforsamling udsat Sag vedrørende et Andragende i ovennævnte Retning fra Kirkeassessor Barentsen, hvilket Andragende er saalydende:

Til Lagtinget!

I Forbindelse med mit Andragende om at tage Sagen om Ervers Overgang til Selvejendom under Behandling, tillader jeg mig ligeledes at andrage om, at Tinget vilde tage under Overvejelse, om der ikke burde foretages en saadan Forandring i Udsiftningsloven, at den enkelte lettere kunde opnaa Udsiftning, end dette for Tiden lader sig gjøre.

Copenhavn den 29de Juli 1879.

Verbodigst

E. D. Barentsen.

Paa Forslag af Provsten vedtoges det enstemmig med 11 Stemmer at overgive Sagen til Udvalget for forskjelligartede Sager. Bemeldte, af Buchwaldt, Barentsen og Schrøter bestaaende, Udvalg afgav derefter med Buchwaldt som Ordfører følgende den 14de August fremlagte

Betænkning:

Til neden nævnte Udvalg er henvist et Andragende fra Kirkeassessor Barentsen om Forandring i Udsiftningsloven, sigende hen til en lettere Afgang end hidtil for den enkelte til at opnaa Udsiftning.

I Anledning af oven nævnte Andragende, som alt i Fjor var i Udvalg men hvis Behandling efter derom stet Indstilling udsattes til i Aar, skal man tillade sig følgende Bemærkninger.

Det maa vistnok indrømmes, at den nu gjældende Bestemmelse i § 6 af Lov om Udsiftning af Hællestunger paa Herredene af 4de Marts 1857, hvorefter enten Besidderne af mindst Halvdeelen af Hængens Marketal eller mindst de tre Hjerdedele af Godtagene i samme maa være enige, for at Spørgsmaal om Udsiftning kan foretages undergivet Aendelse af Udsiftningskommissionen, ofte kan vanskeliggjøre Agangen til

at opnaa Udskiftning for de mindre Besiddere, uagtet det netop formentlig er disse hvem det kan være magtpaaliggende at faa en Del af Gaugen undraget fra Fælliget, navnlig til Forvejsle af den indværende Jord.

I Betragtning heraf, samt naar henses til, at i Følge bemeldte Lovs § 11 omvendt endog den enkelte Gangebesidder kan begære Appel af Udskiftningskommissionens Rædsels, tror Udvalget uden Betænkelighed at kunne tilraade en Forandring i den bestaaende Lovgivning derhen, at for Fremtiden ogsaa et mindre Antal af Gaugens Besiddere uden Hensyn til Marketalet, f. Ex. Halvdelen, fik en Ret svarende til den, de tre Fjerdedele nu have i Følge nærbemeldte Lovs § 6. Paa den anden Side kunde det maaske tillige tages under Overvejelse, om ikke den nu tilstedeværende vide Udgang til Appel, se ovenfor, burde indskrænktes noget.

Udvalget, der ikke i den fete Henvisning til samme af Andragendet har fundet tilstrækkelig Gjennemsel til selvstændig at udarbejde et Lovforslag i de ovenfor antydede Retninger, tillader sig derimod, i Henhold til foranstøt, at henstille til det ærede Ting hvor vidt Udarbejdelsen af et saadant for Tiden maa anses for ønskelig.

I Udvalget for forskjelligartede Sager,
den 12te August 1880.

L. H. Buchwaldt. E. D. Barentsen.
Ordfører.

J. H. Schrøter.

Den 16de August foretoges 2den Behandling af Sagen.

Ordføreren (Buchwaldt) henstillede, i Henhold til de derom faldne Udtalelser i Udskiftningssagen, at henvise nærværende Sag til fornyet Behandling i Udvalget for forskjelligartede Sager, naar dette blev forstærket med 2 Medlemmer, i det Udvalget ikke havde anset sig beføjet til forinden at udarbejde et Lovforslag herom. I svigt mente Udvalgets Medlemmer, at der var Anledning til en Lovforandring sigtende til at lette Udgangen til at opnaa Udskiftning af Gaugen naar hensees til den Interesse de mindre Besiddere i en Gange kunde have i at faa Jord indtaget fra Fælliget til Opdyrking. Paa den anden Side var der maaske Anledning til at indskrænke Udgangen for den enkelte til Appel af en affagt Udskiftnings-

kommissions-Rædsels — en Bemærkning hvortil Schrøter sluttede sig, medens Nielsen derimod fandt dette betænkeligt; en anden Sag var, at vedkommende eventuelt kunde komme til at være Omkostningerne ved en Appel. Formanden fandt sig foranlediget til at opstille det Spørgsmaal, om Udskiftningslovens Overinstants endnu bestod efter Indførelsen af Gangelovens Overinstants. Buchwaldt troede at dette Spørgsmaal maatte besvares bekræftende, i det den i sig selv nævnte Lov blandt andet omhandlede Deling af en Gange i Gangeparter ikke kunde stilles lige med en Udskiftning af Fællesgange, hvad Müller dog havde for enkelte Tilfælde bedømt. Efter en Udtalelse fra Nielsen om, at Bestemmelserne i Udskiftningsloven angaaende Appellinstansen næppe kunde betragtes som tilfældig ophevet, henstillede Formanden paa Spørgsmaalet til Overvejelse.

Paa Forslag af Buchwaldt vedtoges det enstemmig med 10 Stemmer at tilbagevise Sagen til yderligere Behandling i Udvalget. Efter at dette derpaa var blevet forstærket med 2 Medlemmer, nemlig Dahl og Henke, afgav det saaledes dannede Udvalg, med Buchwaldt som Ordfører, følgende den 31te August fremlagte

Betænkning:

Efter at Betænkning har været afgivet af Udvalget for forskjelligartede Sager over et Andragende fra Riksforskeren Barentsen om Forandring i Lovgivningen, sigtende til at lette Udgang til at opnaa Udskiftning, er Sagen bleven henvist til fornyet Drøftelse af nævnte Udvalg i Forening med 2 jærlig dertil af Tinget valgte Med.

Det saaledes dannede Udvalg har dernæst taget under Overvejelse, hvor vidt der ikke blot i den paapegede men ogsaa i andre Retninger maatte være Anledning til at foretage Forandringer i Lov om Udskiftning af Fællesgange paa Færverne af 4de Marts 1857.

Man har ikke kunnet forene sig om i Fælleskab at indbringe hedsjede Lovforslag derangaaende, hvorimod forskellige Grupper have dannet sig.

Et Flertal paa 4 Medlemmer (Schrøter, Barentsen, Dahl og Buchwaldt) foreslaar, af de i den foran omtalte Betænkning anførte Grunde, Bestemmelserne i Udskiftningslovens § 6 forandret derhen, at det for Fremtiden skal være tilstrækkeligt, at enten Besidderne af en Færdedel (i Stedet for som nu Halvdelen) af Gaugens Marketal eller Halvdelen (i Stedet for som nu de tre Fjerdedele) af Udtagerne i samme eneste Udskiftning af en Del af Gaugen, for at Spørgsmaal herom kan førdres indbragt for

Udsiftningekommissionen. Overensstemmende hermed er Lovforslagets § 1 affattet, hvorhos er gjort en Tilføjeelse om, at Forandringerne ikke vedrører de i Lov om: Hængevæsenet paa Færverne af 23de Februar 1886 omhandlede Forhold, i det der ikke for disse Medlemme er fundet tilstrækkelig Anledning til i den omspurgte Henseende at røkke ved det bestaaende, selv om for øvrigt Udvalget i den foreliggende Sags Behandling havde Hjemmel hertil.

Et andet Flertal paa 3 Medlemmer (Barentsen, Dahl og Buchwaldt) er end videre af den Formening, at der efter Indførelsen af den i Hængeovens § 86 omhandlede Overinstans ikke mere er Grund til at bibeholde Appellinstansen i Udsiftningslovens § 11, efter som hin i Følge sin hele Sammensætning formentlig lige saa vel er egnet til at behandle Sager om Udsiftning af Fællestauger som de under samme omfattede Sager, i det begge Klasser af Sager ere temmelig beslagtede. I Henhold til denne Betragtning har Flertallet foreslaaet den i Lovforslagets § 2 indeholdte Bestemmelse om, at Indankning af Sager efter Udsiftningsloven, i Stedet for, som nu, at ske til en Ret, bestaaende af Amtmanden og 2 af Lagtinget udnævnte Mænd, fremtidig skal ske til Hængeovens Overinstans, og saaledes at der i øvrigt med Appellen forholdes, som i bemeldte Lov foreskrevet, dog at Appellfristen beregnes som hidtil, jfr. Udsiftningslovens § 11 hah. med § 9, og at Distributionsbevilling tildeles som hidtil ikke meddeles. Ligesom et Medlem af Udvalget (Schroter) ikke har villet slutte sig til Lovforslagets § 2, men i Stedet for anbefalet en ny § 2, saaledes har endelig et andet Medlem af samme (Hentze) udtalt sig imod, at der for Tiden overhovedet foretages Forandringer i Udsiftningsloven. For øvrigt henvises til det i efterfølgende § 2 Mindretalsbetænkninger herom indeholdte.

I hvor vel underlegnede Schroter er enig med Flertallet i, at det i flere Henseender maa anses for hensigtsmæssigt at den samme Overinstans som behandler Sager angaaende Udsiftning, ogsaa maa behandle Hængeovsager og omvendt, saa maa jeg dog fraraade at henlægge Udsiftningsager under den ved Hængeoven oprettede Overinstans, da jeg ikke kan anse den Maade, som Lovem byder med Hensyn til denne Overinstans's Sammensætning, for at være heldig. Vel tiltræder jeg, at det er rigtigt, at Sørenskriveren er Medlem af Overinstansen.

men derimod ikke at hans Medlemskab først blive udnævnt efter at Underinstansens Kjendelse er falden, samt specielt blive udnævnt til hver enkelt Sag. Det er derhos mindre heldigt, at Amtmanden, navnlig naar det er en fra det øvrige Kongerige her til nylig ankommen Amtmand, der ikke saa nøje selv kender hvilke Mænd der bedst egne sig til at være Meddomsmænd, derfor i Reglen jaar disse udpegede af Sysselmanden, enten direkte eller gennem Landsfogden eller Sørenskriveren. Da nu Sysselmanden selv er Medlem af den Underinstans der har affagt den Kjendelse der skal appelleres, kan dette selvfølgelig have en ikke saa ringe Indflydelse paa det Resultat som en Afgørelse kan faa ved en Overinstans, hvorfra der ikke gives nogen Appel. Jeg finder det er rigtigere at Meddomsmændene, saaledes som i Udsiftningslovens § 11 bestemt, udnævnes af Lagtinget, og ikke for hver enkelt Sag men derimod for et længere Aaremaal. Skulde mit Forslag i saa Henseende ikke vinde Tilslutning, da tiltræder jeg heller at beholde den Overinstans i Udsiftningsager, der bestaar end af ophæve den og henlægge disse Sager under den Overinstans der er oprettet ved Hængeovens § 86.

Underlegnede Hentze kan ikke gaa ind paa den af Flertallet foreslaaede Lovforandring, hovedsagelig, fordi det Princip, hvorpaa Lovem er bygget, nemlig Hensynet saa vel til Ejendommen som til Staten, dermed bliver rystet, og dernæst fordi en anden i Tingets numerende Samling indkomne Sag. Undtagen det fra Rolsu, nemlig af andre Grunde vil hidsige Nødvendigheden af Forandring i Lovem, saa at man formentlig først her se det Resultat, hvortil Tinget vil komme med Hensyn til Rolsosagen, inden man foretager den af Flertallet foreslaaede Lovforandring. Jeg tillader mig derfor at indstille til Tingets Betænkelse, at der for Tiden ikke findes Anledning til at behandle nærværende Sag.

Forslag til Lov

om

Forandring i Lov om Udsiftning af Fælleshænger paa Færøerne af

4de Marts 1857.

ad § 1.

§ 1.

(Til Udsiftningslovens § 9).

Foreslaaet af Barentsen, Schrøter, Dahl
og Buchwaldt.

Spørgsmaal om Udsiftning af en Del af en Hauge eller Haugepart skal herafter kunne indbringes for Udsiftningskommissionen paa den i Udsiftningslovens § 6 nævnte Maade, naar enten Hædderne af i det mindste en Tredjedel af Hængens Mærketal eller mindst Halvdelen af dem, der ere lodtagne i samme, ønske Udsiftningen.

Det har derimod sit Forblivende ved de hidtil herom gjældende Bestemmelser, for saa vidt angaar de i Lov om Haugevæsenet paa Færøerne af 23de Februar 1866 omhandlede Forhold.

ad § 2.

§ 2.

(Til Udsiftningslovens § 11).

Foreslaaet af Barentsen, Dahl og Buchwaldt.

Den heri nævnte Appellinstans ophæves, hvorefter fremtidig Indanbring af Kommissionens Kjendelse ogsaa for de i Udsiftningsloven omhandlede Sagers Vedkommende skal ske til den ved Hauge-loven oprettede Overinstans. I øvrigt vil der, i Tilfælde af Appel, være at forholde efter de i sidstnævnte Lovs §§ 84 og 86—92 givne Regler, sammenholdt med Bestemmelsen i Udsiftningslovens § 11 om Afgang til Appel.

ad ny § 2.

Nr § 2.

(Til Udsiftningslovens § 11).

Foreslaaet af Schrøter.

Fremtidig Indanbring af Udsiftningskommissionens Kjendelse skal ske til en Overinstans, bestaaende af Sorenskrivoren og 4 af Rådet for 6 Aar ad Gangen udnævnte Mænd. I øvrigt vil der i Tilfælde af Appel være at forholde efter de i Lov om Haugevæsenet paa Færøerne af 23de Februar 1866 §§ 84—92

givne Regler sammenholdt med Udstiftningslovens § 11.

§ 3.

Denne Lov træder i Kraft den —.

I Udvalget den 29de August 1880.

L. H. Buchwaldt,
Ordfører.

J. H. Schrøter.

E. D. Warentsen.

S. Dahl.

S. P. Henke.

Den 3de September var Sagen paant til 2den Behandling.

Ordføreren (Buchwaldt) bemærkede, at Udvalget ikke havde kunnet blive enig om en fælles Indstilling. Medens saaledes et Flertal paa 4 Medlemmer havde anbefalet Forandring i Udstiftningslovens § 6 og et andet Flertal paa 3 Medlemmer en Forandring i samme Lows § 11, var 1 Medlem ikke stemt for nogen Lovforandring, ligesom endelig 1 Medlem havde foreslaaet Oprettelse af en ny Overinstans for Udstiftningssager.

Lovforslagets § 1 gik ud paa at give Besidderne af 1 det mindste $\frac{1}{2}$ af Gaavens Marktaal (i Stedet for som hidtil $\frac{1}{4}$) eller mindst Halvdelen af Loddagerne i samme (i Stedet for som hidtil $\frac{1}{4}$) Afgang til at faa Spørgsmaalet om Udstiftning indbragt for Udstiftningskommissionen. Henke vilde ikke for Tiden gaa ind paa Sagens Realitet, men havde stillet Forslag til Udsættelse af Sagen indtil man fik at se hvorelles det gik med Nolsøfagen. Ordføreren forstod ikke Sammenhængen mellem nærværende Sag og Nolsøfagen og navnlig da ikke hvad sidst nævnte Sag havde at gøre med Lovforslagets § 1. Efter at Henkes oven nævnte Forslag, paa Foranledning af Dalsgaard, først var bleven gjort til Genstand for Diskussion, udtalte Warentsen, at Nolsøfagen alene drejede sig om en forandret Postering i Taxationsarbejdet, for saa vidt angik Løvefæret paa Nolsø, og altsaa ikke i og for sig kunde have noget med nærværende Sag at gøre, hvad Effersø imodegik. Formanden saa ingen Anledning til allerede nu at standse Sagens videre Fremme, idet sammes

3dje Behandling ikke behøvede at se forinden Nolsøfagen havde været for. Effersø fandt det meget bedre at udsætte denne Sag, eftersom Lovforslagets § 2 i al Fald angik Spørgsmaal, som Udvalget maatte komme ind paa ved dets Behandling af Nolsøfagen, hvortil Dalsgaard søjede, at Tinget ikke kunde være bundet til en blot Besvarelse af det indkomne Andragende fra Nolsø, men maatte have fuld Frihed til at indlade sig paa en videre gaaende Drøftelse i Anledning af Andragendet. Foranlediget af en Øtring af Henke om, at han ikke havde faaet at vide hvad det kunde stode at nærværende Sag ikke blev behandlet, bemærkede Formanden, at man lige saa godt kunde sige hvad det kunde stode at en Behandling fandt Sted, naar da det ikke var 3dje Behandling.

Efter at Henkes Forslag om at udsætte Sagen var bleven forkastet med 9 Stemmer mod 9, idet Formandens Stemme gjorde Udslaget, udtalte Dalsgaard med Hensyn til Lovforslagets § 1, at den heri indeholdte Bestemmelse var et betænkeligt Indgreb i det hidtil paa Jædersne bestaaende Fællesskab med Hensyn til Jordegods, hvilket for Tiden var betryggende ordnet gennem Lovgivningen. Han indsa ikke hvorfor man ikke lige saa godt havde gjort Skridtet suldt ud ved at give den enkelte Afgang til at forlange Udstiftning, naar man overhovedet vilde gøre Forandring i det bestaaende, hvortil Effersø sluttede sig, med den Bemærkning, at ved en forudstrakt Ret til at henvende sig til Udstiftningskommissionen om Udstiftning kunde der paadrages Fællesskabet betydelige Udgifter. Warentsen forstod nok, at den indtø den her udtalte Lov.

forandring rejste Modstand hang sammen med vedkommendes Standpunkt i Trøstagen; Fællesskabet havde vel været det oprindelige, men allerede den nu gjældende Lovgivning havde gjort Brud herpaa, og det vilde sikkert en Gang komme dertil, at den enkelte fik Afgang til Udstiftning, om det endnu ikke var Tiden til at gaa saa vidt. Møller troede ikke, at der siden Udstiftningsloven af 1857 var indtraadt en saadan Forandring i de her værende Forhold, at der var tilstrækkelig Grund til at røkke ved Bestemmelsen i bemeldte Lovs § 6. Ordføreren henviste med Hensyn til Ordstiftningspørgsmaalet til Lovens § 10.

Lovforslagets § 2. Herom udtalte Ordføreren, at Sager efter Udstiftningsloven og efter Hangeloven vare af saa ensartet Beskaffenhed, at det var naturligt at henlægge dem begge under samme Appellinstans, nemlig den ved Hangeloven indførte Overinstans, hvis Sammensætning Taleren ansaa for helbig, medens der ikke var Grund til at oprette en ny. Schrøter bemærkede, at han derimod havde foreslaaet en ny Overinstans oprettet — i Stedet for den i Hangeloven omtalte —, hvis Medlemmer skulde

vælges af Lagtinget, og ikke, som nu, af Amtmanden, idet man herved kunde vente at faa mere selvstændige Mænd til det omstrængte Hvern. Nielsen mente, at det var unødvendigt i Udstiftningsager at have en Appellinstans, bestaaende af saa mange Medlemmer som Hangelovens Overinstans, eftersom der ikke var Tale om Baaendelse af Rettigheder men blot om et Skjøn over, hvor vidt et Stykke Jord egnede sig til Opdyrkning, hvad Ordføreren imødegik med den Bemærkning, at det ikke altid lod sig gjøre at drage en skarp Grænse her imellem.

Sagens Overgang til 3dje Behandling vedtoges, efter Anbefaling af Ordføreren, med 11 Stemmer mod 8.

Den 18de September. Ordføreren (Buckwaldt) foreslog Sagen — der af Hensyn til Røksøjagen hidtil ikke var bleven underkastet yderligere Behandling — udsat til næste Klar, hvilket Forslag enstemmig vedtoges med 15 Stemmer.

XIV. Forslag om Oprettelsen af et fritilligt

Fattigvæsen.

I Samlingen 1879 fremlaages: Tinget en Skrivelse til Amtet fra Thorshavns Kommunalbestyrelse foranlediget ved en Hensøgning fra Sognepræsten for Sydhavns Præstegjæld om, at det Veløb, den i Kirken henstillede Fattigkasse indbringer, for Fremtiden ikke skulde tilfalde Kommunens Fattigvæsen, men anvendes paa passende Maade, saaledes som det ved Lov af 8de Marts 1856 er fastslaaet for det øvrige Kongerige.

De nævnte Skrivelsers Indhold var følgende:

Til Amtet!

Efter at have modtaget næstfølgende Skrivelse fra Pastor Ewaldsen, hvori han foreslaar Oprettelsen af en „de Fattiges Kasse“ for Thorshavn, i Uighed med hvad der ved Lov af 8de Marts 1856 er indført for Kommunerne i Danmark, har Kommunalbestyrelsen drøftet Sagen, og er man, navnlig af Hensyn til, at de Veløb, der indkomme i den i Henshold til Allerhøjeste Tilladelse af 10de Februar 1879 i Fortsættelsen i Thorshavn henstillede Fattigkasse, kun ere meget ringe i Forhold til Fattigvæsenets samlede Udgifter og saaledes altsaa ikke ville have synnerlig Indflydelse paa disse, om de for Fremtiden bortfalder for det almindelige Fattigvæsen, medens de som tilfaldende „De Fattiges

Kasse“ ville kunne stifte en Del Gavn, bleven enig om at indstille, at det ved Amtets gode Forsorg maatte blive udbirket en Bødestemmelse i fornævnte Henseende.

Med Hensyn til Størrelsen af det Veløb, der hidtil er indkommet i Fattigkassen eller nu Fattigkassen, skal man tillade sig at henvise til Kommunalbestyrelsens Skrivelse af 14de August f. A., og vil det være en Selvfølge, at den Andel af Indtægten, der tilkommer Thorshavns udenbys Sogn, vil være at udbetale til Kommunalforstanderstabet for Sydhavns Præstegjæld, medens det som er den Thorshavns Fattigvæsen tilkommende Del af samme, der vil komme til at indflyde i den eventuelle „de Fattiges Kasse“ for Thorshavn.

Thorshavns Kommunalbestyrelse den 24de Juli 1879.

L. Brendstrup.

E. D. Varentsen.

Johs. Hansen.

Jacob Lügen.

Elieser Jacobsen.

Til Thorshavns Kommunalbestyrelse!

Det vil være den ærede Kommunalbestyrelse bekendt, at der i indeværende Mars Marts Maaned er truffen den Afgørelse med Hensyn til Fattigloven, at den skal forbedres til en Bøsse, der henlægges i Forsikren. Denne Forandring, der i det øvrige Skongerige stete ved Lov af 8de Marts 1856, havde til Følge, at der i Byerne indkomme i Hensyn til samme Lov § 1, 2 og 3 blev tilføjet en ny Række, „de Fattiges Række“, der ikke staa i nogen Forbindelse med det offentlige Fattigvæsen, men kun er bestemt til at staae Midler til en fri Fattigforjærgelse ved Siden af Kommunens almindelige Fattigvæsen. Det forekommer mig rimeligt og ønskeligt, at det Veløb, Fattighedsen her indbringer, i Lighed med, hvad ovennævnte Lov paabøder, ogsaa her kunne komme til at danne en særlig Række, da der her lige saa vel som andre Steder er Trang til en saadan, idet mangen en mæder sig ved at henvende sig til Fattigvæsenet, om der end er virkelig Trang til Stede. Saadanne vil „de Fattiges Række“ kunne hjælpe og derved tillige befri det almindelige Fattigvæsen for mange saakaldte ekstraordinære Understøttelser.

Det Veløb, som Fattigbøssen nu indbringer, er dog kun forsvindende mod hele det Veløb, Fattigvæsenet kræver, men anvendt som Gaver til virkelig trængende, vil dette Veløb kunne anvendes til stor Nytte og Betsignelse.

Jeg tillader mig derfor herved at anmode om, at der ogsaa her maa blive oprettet en „de Fattiges Række“, og at Indtægten af Fattigbøssen maa tilfalde denne Række, der skal bestyres af tre Mænd i Foguet og være aldeles uafhængig af det offentlige Fattigvæsen.

Sandegaerde den 24de Juni 1879.

Ehr. Ewaldsen.

Da det i den Anledning i 1879 nedsette Udvalg, paa Grund af andre Forretninger, ikke fik Lejlighed til at beskæftige sig med denne Sag, vedtog Tinget i Hensyn til Udvalgets Forslag at udskille Sagen til Samlingen i 1880.

Med Sagens foreløbige Behandling den 31te Juli 1880 foretog Provsten et Udvalg paa 3 Medlemmer nedsat. Derentil foretog at henvise Sagen til Kirkebestyrelsen (Provsten, Pastor og Rer. Renskjær), hvorefter Provsten tog sit Forslag tilbage. Derentil foretog at vedtages herefter enstemmig med 13 Stemmer.

Den 9de September fremslagdes følgende

Udvalgsbetænkning:

Til underskrevne Udvalg er henvist et Forslag fra Sognepræsten for Søndstems, Pastor Ewaldsen, om Oprettelsen af et frivilligt Fattigvæsen i Lighed med, hvad der for det øvrige Danmarks Vedkommende er gennemført ved Lov af 8de Marts 1856.

Udvalget har været enig om dette, at det i og for sig er rigtig, at der under Navn af „Fattigtørse“ i Kirkerne ombæres en Bøsse, i hvilken indsamles Pengebidrag, der ikke kommer de fattige men Skattebyerne til Gode, idet Fattigløven formidles i samme Forhold som Indtægterne af Fattigløven forøges.

I Lov om Fattigvæsenet paa Færøerne af 22de Marts 1855 § 16, Litra c, a og f, er der end videre opregnet en Del Anledninger, som som sigte o. i. v., ved hvilke Sognepræsten er forpligtet til at affordre vedkommende en saakaldet „frivillig“ Gave til Sognets Fattigvæsen, hvilke Gaver, paa samme Maade som det i Fattigløven indkomme, tilfalde Skattebyerne og ikke de fattige, hvilket ligeledes efter Udvalgets Anstaltelse er lidet passende.

Naar der imidlertid bliver Spørgsmaal om, hvorledes de her paatrykte Medlemmer ved den nu bestaaende Fattigløvgivning ikke afskæjles, have Udvalgets Medlemmer ikke kunnet forene sig om at gjøre noget positivt Forslag, idet en Del af Udvalgets Medlemmer har ment, at der i Lighed med, hvad der ved Lov af 8de Marts 1856 for det øvrige Danmark er anordnet, ogsaa her rettest kunde oprettes en „de Fattiges Række“, i hvilken de her omtalte Gaver kunde indbringe, og som bestyres af nogle af Sognebetsmedlemmer valgte Mænd, der endelig disse Smaaomraader til trængende, som ikke havde modtaget offentlig Fattighjælp, medens en anden Del af Udvalgets Medlemmer har ønsket, at alle disse Gaver maatte tilfalde en for samtlige Færøer sættes Række af Hensyn til, at der i hvert Sogn i Reglen indkommer saa ubetydeligt, at det kun vil forløbe lidt, medens Bestyrelsen fordrer et for-

holdsvise stort Apporat, hvorimod de, samlede til et Djeved, dog vilde udgjøre en ikke helt forsvindende Sum, og har nu, da tænkt sig, at Fonden for de forulykkedes efterladte vilde være en saadan Kasse, til hvilken deslige milde Gaver væssende kunde indflyde og anvendes paa en Maade, der stemmede overens med Stedet hvorpaa og Anledningerne i hollte de indsamledes.

Man har imidlertid troet, at det vilde være rigtigst, forinden Lagtinget foretog noget videre Skridt besaaende, at høre Forstanderskabernes Mening om disse Spørgsmaal, og tillader sig derfor at indstille til Lagtingets Vedtagelse, at denne Udvalgsbetænkning omfendes til samtlige Kommunalforstanderskaber og til Thorshavns Kommunalbestyrelse med Forespørgsel om, hvor vidt man, for saa vidt Indtægterne af Fattigtaalen og de i Lov af 22de Marts 1855 § 16, Litra c, e og f omhandlede frivillige Gaver ikke længere skulle tilfalde det offentlige Fattigvæsen i Sognet, da onsker, at de skulle anvendes til Understøttelse af trængende Beboere i Sognet, som ellers ikke modtage offentlig Fattigunderstøttelse, eller tilfælde den for Færderne fælles Fond for de forulykkedes efterladte.

Færdernes Lagting, Thorshavn den 8de September 1880.

M. Sørensen, A. Dahl. J. Sørensen.
Ordfører.

Med Sagens 2den Behandling den 16de September refererede Provsten Udvalgets Opfattelse af Spørgsmaalet, og anbefalede, at Sagen omfendtes til Thorshavns Kommunalbestyrelse og samtlige Forstanderskabers Erklæring. Dalsgaard billigede Grundtanken men saa ikke ret, hvorledes Forslaget om en fælles Kasse kunde bringes til Udførelse; der vilde let opstaa Strid om Anvendelsen, og Fordringerne til en saadan Kasse vilde let blive for store. Provsten bemærkede, at Andragendet egentlig gjaldt Thorshavn, men at Udvalget havde anset det for heldigt, at Foranstaltningen ogsaa strakte sig til de andre Forstanderskaber. Vil Pengene ind i Fonden for forulykkedes efterladte, vilde der ikke blive Anledning til Strid; Fonden forblev ja under samme Beskyttelse som hidtil. Johs. Petersen syntes godt om begge Forslag, men vilde dog, uagtel Fonden for forulykkedes efterladte gjorde god Nytte, foretrække, at Pengene bleve i Sognet, da der utvivlsomt vilde komme mindre i Bøsseerne, hvis Pengene gik til en fælles Kasse. Dah. var af samme Ansigtelse, og foretrak derfor, at Pengene blev i Sognet. Der kom enkelte Steder ikke saa lidet ind, men Pengene fik ikke den rette Anvendelse.

Med den følgende Afstemning vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 18 Stemmer.

XV. Forslag til Forandringer i Lov af 3dje Marts 1860

(angaaende Brændevinshandel og Brændevinsudskjæmning paa Færøerne)

Dea tre af Tingets Medlemmer fremkom under Samlingen 1880 en Henstilling til Tinget af følgende Indhold:

Til Færøernes Lagting!

Som bekendt har Lagtinget tidligere anset det nødvendigt at arbejde hen til, dels ved Forandringer i Lovgivningens deis paa anden Maade, at indskrænke Forbruget af spirituøse Drikke her paa Øerne.

Hver vel Lagtingets Bestræbelser have medført flere Gode, navnlig indirekte ved Indkomsten fra Handelsstandens Side, er det bemærkelsesværdigt ikke lykkedes at gennemføre nogen legislativ Foranstaltning af væsentlig Betydning i denne Henseende.

Da undertegnede antage, at Trangen til Reformen paa dette Område endnu består, og at det nærværende Tidspunkt mulig kunde være heldigt for saadanne Reformers Gennemførelse, skulle vi herved tillade os at henstille til Lagtinget, hvor vidt dette ikke maatte finde Anledning til i Aar at genoptage Forhandlingerne om en Forandring i de her gjældende Love om Handel med og Udskjæmning af spirituøse Drikke.

Thorshavn den 15de August 1880.

A. H. Buchwaldt. Th. Sørensen.

Emil Madsen.

Andraget fremlagdes den 18de August, og underkastedes den 17de August foreløbig Behandling.

Madsen udtalte, at Lagtingets tidligere Arbejder i den her foreslåede Retning vilde være i jevnt Munde. At Folketinget i sin Tid ikke vilde gaa ind paa Lagtingets Forslag, skyldtes formentlig upaakelbare Oplysninger om her værende Forhold. Medens Lagtingets Forslag bl. a. for at en væsentlig Del sigtede til at indskrænke Misbruget af spirituøse Drikke, var den Forandring i Lov af 3dje Marts 1860, som efter Forslag af Færøernes Representant senere vedtoges af Rigsdagen, ubetvivlede af økonomisk Betydning. Vel havde Lagtingets Forhandlinger i 1875 og 1876 gaaet Stødet til visse frivillige Indkommejer fra Handelsstandens Side — saaledes navnlig Indbragte af Brændevinshandelsstederne paa Landet —, hvorved der ulovligt var opnaaet en Del, men han antog, der endnu stod adskilligt tilbage at gøre saa vel fra privat som fra det offentlige Side. Over alt i Udlændet gjorde der sig for Tiden en stærk Strømning gaaende mod den Overhaand tagende Misbrug af spirituøse Drikke; ogsaa i Danmark føltes Virkningerne af denne Strømning, i hvilken Henseende han henviste til Arbejdskommissionens Veienbrag, til Spørgsmaalets Forhandling paa Rigsdagen i Selstaden

for Sundhedsplejen og i Pressen, samt til de uoprettede Totalafholdenhedsforeninger. For det end mueligt, at man, ved en Forhandling i Lagtinget, ikke vilde opnaa noget ejeblikkeligt direkte Udbytte, vilde man dog mulig kunne bevirke, at Hærverne ikke i sin Tid udsattes fra de Reformers, som maatte kunne ventes indførte i det øvrige Kongerige. Foruden de Forslag, som vare fremkomne under Sagens tidligere Behandling i Lagtinget, lagde han særlig Bægt paa to Punkter, nemlig dels Indførelsen af Indskrænkning i den nu fuldstændig ubegrænsede Ret til Handel med og Udskænkning af andre berusende Drikke end Brændevin, dels Indførelsen af Straf paa Drunkenskab. Han foreslog udsat et Udvalg paa 5 Medlemmer. Buchwaldt sluttede sig til den foregaaende Tale og rystede varmt, at der maatte blive gjort Strid i den antydede Retning. Han havde som Forhørsdommer altså ofte haft Lejlighed til at se de sørgelige Følger af Drunkenskab, som han i det hele ansaa af stor Betydning for Derne. Han var overbevist om, at enhver Beskrænkelse for at hemme dette Onde vilde være ikke blot af stor moralsk men ogsaa af uherreguelig økonomisk Betydning. Schrøter erklærede, at der i de sidste 10 Aar var gjort meget i denne Retning. Det glædede ham dog, at man ikke fik indført den i sin Tid foreslaaede særdeles høje Afgift; derimod kunde han indkomme Hensigtsmæssigheden af de af Madsen antydede Udveje. Han advarede mod at gaa for vidt og foreslog at indstille Sagen til næste Aar; til den Tid vilde ventelig den sidste Brændevinshandel udenfor de tre Hovedhandelssteder være bortfalden, og Sagen stillede sig da væsentlig anderledes for ham. Provsten antog ikke, Schrøter havde nogen Garanti for, at denne Betingselse for næste Aar at gjenoptage Sagen vilde opfyldes. En Hovedgrund for ham til nu at sætte Sagen behandle var Dristet om at faa indført den i sin Tid af Tinget foreslaaede Bestemmelse om, at Bevilling til Brændevinshandel i Landebygder ikke kan gives uden Forstanderskabets Samtykke. Paa denne Bestemmelse lagde han ganske særlig Bægt; var Afgjørelsen lagt i en enkelt Embedsmands Haand, kunde der være Fare for, at han ikke havde det rette Oje for Sagens Betydning. Han ansaa Tidspunktet, nu da Brændevinshandelen i Bygderne var ophørt, for særlig gunstigt til at lade den i saa henseende bestaaende lovet fast. Han ansaa ogsaa det for usædvanligt, at gjøre Strid i den af de foregaaende Talere antydede Retning; han saa ikke stort til Drunkenskab i sin Treds. Müller erklærede, at man var kommen et godt Strid

fremad, men troede, dog der kunde udrettes en Del endnu; han anbefalede derfor ubetinget at lade Sagen gaa i Udvalg. Han sluttede sig til Provsten, man burde gjøre, hvad man kunde, for at frembringe Drifteligheden; han ønskede dog ikke Forslaget fremsat i den tidligere Skikkelse, da det derved let kunde blive til en Partisag. Provsten oplyste, at det ikke var Meningen at gjenoptage det tidligere Forslag. I øvrigt var der saa meget mindre Grund til at frygte for, at det skulde opfattes som en Partisag, som Partistillingen i Folketinget var væsentlig forandret siden sidst. Forhandlingerne om dette Spørgsmaal havde i sidste Rigsdags-samling fundet varm Tilslutning ogsaa hos Bevisræderne.

Madsens Forslag om et Udvalg paa 5 Medlemmer vedtoges enstemmig med 11 Stemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes den 18de August: Madsen, Schrøter, Dalsgaard, Nielsen og Buchwaldt.

Den 17de September afgaves følgende Forslag:

Der Udvalg, der har været nedsat for, i Anledning af en fra tre Medlemmer af Tinget indkommen Hensøgning, at tage under Overvejelse, hvor vidt der for Lagtinget turde være Anledning til at gjenoptage Spørgsmaalet om Forandring i den her gjældende Lov om Brændevinshandel og Udskænkning, har, paa Grund af andre Arbejder, ikke set sig i Stand til at fremsætte med positive Forslag i saa henseende, og tillader sig derfor herved at foreslaa Tinget at indstille Sagen til næste Samling.

Lagtinget den 17de September 1880.

Carl Madsen.	J. Dalsgaard.
A. H. Buchwaldt.	J. H. Schrøter.
Under Henviisning til Endringsforslaget	
J. Nielsen.	

hvoril af J. Nielsen tilføjes et Endringsforslag gaaende ud paa, at der i Stedet for de tre sidste Ord „indtil næste Samling“ sættes „indtil videre“.

Nielsens Endringsforslag vedtoges med 8 Stemmer mod 4; Udvalgets Forslag skalendes ændret med 9 Stemmer mod 5.

XVI. Andragende fra en Del Beboere af Strænder og af Fuglesfjord om at der maa forenediges Lovbestemmelser angaaende Retten til Skotskjæft.

Den 31te Juli foretoges foreløbig Behandling af de 2 herom forinden indkomne Andragender, hvilke ere saalydende:

Til Hvernernes Lagting!

Da det vistnok af mange erkjendes — hvad ogsaa Regeringen og Lagtinget have erkjendt — at der med Hensyn til Retten til Skotskjæft er en Mangel i vor Lovgivning, og da der siden 1876, saa vidt vides, ikke er gjort noget for at faa dette Forhold ordnet, tillade vi underkneuede os ærbødigt at andrage om, at det høje Lagting vil tage under sømhel Ervejelse, hvad der kan gøres for at faa en Lovbestemmelse angaaende disse Forhold.

Iden paa nogen Maade at ville forebringe det høje Ting, hvorefter denne Bestemmelse skal være, ville vi tillade os at tilføje, at ligesom det af Lagtinget i 1876 omarbejdede Forslag ikke vandt Regeringens Bifald, saaledes var det ogsaa imod de Duffer, som næres af en stor Del af den her værende Befolkning. Imidlertid er der nu siden den Tid foretaget Valg til Lagtinget, først for den ene Halvdel i 1877, og saa Mæret efter at Sagen havde været be-

handlet i Tinget, og siden, for den anden Halvdel i 1879, naaddehørt efter at Tingets Forslag fra 1876 var blevet offentliggjort gennem Landstidenden, ja at man ved begge Valgene har kunnet høre Sagen i frist Munde. Det er derfor meget rimeligt, at dette ikke har været uden Indflydelse paa Valgene. Vi mene derfor, at om det allerede Ting nu skulde komme til en noget anderledes Beslutning end i 1876, vilde denne i det mindste være et ligesaa forrest Udtryk for de Ansuelser, som næres af Flertallet af den hereske Befolkning.

Strænder i Juli 1880.

Vi der nu have erfaret af Rettens Udfald om Sagen angaaende Skotskjæft paa anden Månde Grund, trænger vor Lovgivning vist til mange Forbedringer, som nok ogsaa erkjendes af det høje Lagting, og da denne Sag har været behandlet i Lagtinget for, dog uden noget heldigt Resultat, fordi den ikke har vandt Regeringens Bifald, tillade vi os underkneuede ærbødigt hermed

at andrage om, at det høje Rættings vil opløse samme Spørgsmaal under fornyet Overvejelse nu, da Tiden kan være mere moden og helst den valg ere foregaaende siden Sagen derom har været gjort til Hjemkund for Underhandling i Tinget og sandsynligvis Skiste paa Tingets Medlemmer i den Tid, saa at Udsættelse kan komme til at blive anderledes og ligesaa rigtigt for Ansøgnernes bade af Regeringen og af Befolkningens Flertal, som det foregaaende Udsættelse, og derved kan Sagen nu komme til at gaa i et klarere Lys og vinde Regeringens Samtykke.

Sluttelig ville vi tilføje, at vi ikke paa nogen Maade kunne foreskrive, hvad der skal gøres ved ommeldte Sag, men vi se virkelig at noget bør gøres, thi Rottast har været forhindret, saaledes af Landets Ejere og Besiddere, at Rottast, som kan sættes, er derved ganske tabt for alle, saa at vi tro det høje Rættings vil, efter bedste Evne, prøve at saa Sagen saaledes ordnet, at Ejerskabet kan komme hele Samfundet til Gode.

Fuglestad den 27de Juli 1880.

Formanden henviser til de indkomne Andreger, der samt mindede om, hvad der tidligere i Rættings var forhandlet angaaende Ordningen af Ejers og Besidderskabet med Rottast. Schrøter og Nielsen udtalte begge, at det ikke var Trang til Lovbestemmelser i den angivne Retning, hvad Hr. Johannessen derimod vilde mene der var, i alt Fald i hans Hjemstav. Efferes vidste, at der paa flere Steder var truffen Overenskomst om Rottast, med eller uden Godtgørelse til vedkommende Landejere, men saaledes var det ikke over alt, og der kunde for saa vidt nok være

Anledning til at tage jal paa Sagen. Da man imidlertid ikke hidtil i Tinget havde kunnet komme til nogen Enighed om hvorledes Forholdet skulde ordnes, var det maaske bedst foreløbig at lade Sagen hvile. Olsen oplyste, at det var Folk fra Østers, som overtraadte de af Beværerne paa Rottast givne Bestemmelser om Rottast, hvad Hr. Johannessen imodsigte med den Bemærkning, at hvor der ingen Lovbestemmelser er, kan det ikke være Tale om Overtrædelse. Frischwald mente, at det, i Mangel af udtrykkelige Bestemmelser, fulgte af Ejendomsrettens Begreb, at vedkommende ikke have Ret til at benytte det Land til Rottast, som andre — være sig Ejer eller Opsiddere — have Part i; om hvor vidt der i øvrigt var Trang til at saa dette Forhold ordnet, skulde han ikke udtale sig. Præsidenten troede ikke det for Øjeblikket var nødvendigt at tage Sagen under fornyet Overvejelse, da der formentlig ingen Udsigt var til at det af Tinget skulde vedtagne Forslag blev ophøjet til Lov. Müller ansættede heller ikke Sagen fremmet i Nor, og henstillede at Spørgsmaalet om hvor vidt en udenbys Ejer skulde have Ret til Rottast maaske kunde afgøres i Overensstemmelse med Rottastens Bestemmelser om „Hellejagl“. Schrøter mente, at den udenbys Ejer maatte være berettiget til Andel i Rottast, naar han ikke her Opsidder paa Stedet. Efferes sagde, at han ogsaa da vilde kunne forbeholde sig saadan Ret, hvad Müller vel indvilligede, at han i og for sig kunde gjøre, men det vilde være usikkert, da Retten naturlig tilføjede Opsidderen. Hr. Johannessen fandt det begrundeligt, at Ejeren af en Landhøst skulde have Ret til at forment andre Brugen af samme, naar han ikke selv benyttede den, hvad Müller lignelsesvis endog.

Sagens Overgang til den Behandling forsaledes enstemmig med 11 Stemmer.

XVII. Andragende om Delingen af Østers Kommune.

Den 9de August foretoges foreløbig Behandling af et fra forrige Aar indsat Andragende i ovennævnte Mening fra en Del Skatteydere i Ejdes Sogn, hvilket Andragende er saalydende:

Til det høje Amt for Hærverne!

Undertegnede Skatteydere i Ejdes Sogn tillade os herved at andrage hos det høje Amt paa, at der i Henhold til §§ 1 og 2 i Lov om de første Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872, maa tillades Ejde Sogn at udskilles fra Østers Kommune som en særskilt Kommune. Som Grund til dette vor Andragende skulle vi tillade os at angive, at Ejdes Sogn, som er det fattigste paa Østers, ligger saa langt borte fra de øvrige, at det er forbundet baade med forholdsvis store Udgifter for Skoledækslen og tillige med Udsættelse for Kommuneforstanderen paa Ejde at være nærværende ved de forsamlede Forstanderstabs Møder, ja at det maa forudsættes, at han om Vinteren af og til ikke vil kunne komme til Stede.

Allerede nu staar Sognet i økonomisk Henseende adskilt fra de øvrige Sogne paa Østers med Undtagelse af Udgifter til Skolemateriale m. v., saa at der i den Henseende ikke vil indtræde nogen videre Forandring hvis vor Andragende opfyldes. At der indenfor Ejdes Sogn altid vil findes Mænd som kunne pantage sig paa egen Haand at styre Sognets Anliggender, naar de ikke i den Anledning behøve at gøre

flere nærlige vidtløftige Rejser, dette anse vi for givet.

Vi have Grund til at antage, at Forstanderstabet for Østers Kommune ikke vil have noget at indvende mod dette vor Andragende, og haabe ogsaa, at Hærvernes Regering vil give det sin Anbefaling, for saa vidt som Forstanderstabet paa Østers giver det Medhold.

Ejde i August 1879.

Formanden bemærkede, at Sagen var indsat fra i For for at Forstanderstabets Erklæring kunde blive indhentet. Denne var nu kommen og gik ud paa, at man ansaa det for rettest at hele Kommunen forblev samlet endnu i nogen Tid. Hr. Jacobsen mindede om Sogens tidligere Gang, hvoraf fremgik at Østers Kommunalforstanderstab ikke anbefalede Andragendet; men Toleren udtalte som sin Formening, at det, paa Grund af de store Skoledudgifter i kommunalt Hjemet, vilde være heldigt at saa Ejde Sogn udskilt fra Østers Kommune, saa meget mere som bemeldte Sogn raadede over tilstrækkelig dygtige Arbejds kræfter til at styre de kommunale Anliggender. Hr. Johannezen oplyste, at Ejdes Sogn ikke vilde have Færdighed med, og at det nærmest skyldtes denne Uanselighed at Forstanderstabet ikke vilde anbefale Andragendet. Hr. Jacobsen troede dog at man hellere vilde

have Fjending med end at hele Østerrø Fiske vedblive med at være en Kommune. Efter det henvendte Opmærksomheden paa de betydelige Stigsindgifter i Østerrø Kommune. Johs. Petersen vilde gerne have Ejde og Fjending Sogne forenede til en Kommune, eftersom der næsten var lige saa lang Vej fra Fjending til Solmund, som fra Ejde til Solmund. Effers indbragte dette, men udtalte tillige sin Forsindring over, at der ikke var fremskaffet Oplysninger om hvorledes man i Fjending stillede sig til Sagen, da en senere Forening mellem de nævnte Sogne, efter at Ejde først var bleven udstift, vist neppe lod sig gjøre. Formanden henstillede at lade Sagen gaa i Udvalg for at besvare Andragendet.

Paa Forslag af Formanden henvises Sagen enstemmig med 18 Stemmer til Udvalget for Amtsskatteskassen og de kommunale Anliggender. Bemeldte, af Dalsgaard, Johs. Petersen, Olsen, Jac. Petersen og Daniksen bestaaende, Udvalg afgav derefter, med Olsen som Ordfører, følgende den 27de August fremsatte

Betænkning:

Til undertegnede Udvalg er der afgivet et Andragende fra en Del Gattehædere i Ejdes Sogn om at dette maatte blive udstift af Østerrø Præstegjælds Kommune, hvorover Forstanderskabets Erklæring under 22de August f. A. blev forlangt, hvilken imidlertid, paa Grund af Tidens Knaphed, ikke kunde tilvejebringes saa betids, at den kunde ventes at kunne behandles i dette Aars Session, hvorfor Formanden i Forstanderskabet under 26de f. M. har afgivet sin Erklæring over Sagen, der, næst at meddele at man i Forstanderskabet har ment, at der ikke i Kommunen fandtes Skræfter til en særskilt sognets Bestyrelse og at Udstillelsen af et enkelt Sogn heller ikke vilde medføre nogen særlig særlig Betænkning for de tilbageblivende Sognes Bestyrelse, nærmest gik ud paa at fravaare en Udstillelse af Ejdes Sogn alene, hvorimod han mente, at Præstegjældskommunen heldigst kunde deles saaledes, at Ejde og Fjending Sogne udgjorde en Kommune, Andefjord og Buglefjord en, samt Ræs, Ejov og Gøte Sogne en Kommune.

Da der saaledes ikke foresaa nogen Anbefaling fra Forstanderskabet om nævnte Sogns Udstillelse, anbefalede Lagtinget heller ikke Sagen til Ministeriet, hvorimod der blev vedtaget at jure Formanden i Forstanderskabet, at dersom der til i Aar maatte foreligge de behørigte Andragender om en saadan Deling som af ham opstillet, ledsaget af Forstanderskabets Anbefaling, var der al Sandsynlighed for at Lagtinget vilde indstille den til Ministeriet.

Efter at Lagtingets Vedtagelse var kommuniseret Forstanderskabet har dette ved Skrivelse af 14de Februar d. A., uden videre Motivering, svaret, at man ansaa det for rettest at hele Kommunen forbliver under et samlet Bestyrelse end en Tid, og i hvert Fald saa længe man kan saa en Formand med hvis Forrettningsførelse man kan være tilfreds, idet det tilføjes, at da der ikke foresaa noget særligt Andragende om Ejdes Sogns Udstillelse vilde man desværre ikke udtale sig videre derom.

Amtet har imidlertid under 6te Marts d. A. paa et særligt Forstanderskabet Sagen, hvilket efter igen at have overvejset samme, under 13de f. M. har vedtaget at jure, at man ikke for nærværende Tid kan tilraade at udstille Kommunen i enkelte Sogne, og nogen særlig Grund til at udstille Ejdes Sogn findes ikke at være til Stede, da Kommunalisationen ikke er uanselig, da hele Kommunen er samlet paa en Ø, idet det dog har tilføjet, at i Fald et almindeligt Ønske om Udstillelse skulde fremkomme fra Beboerne vilde Forstanderskabet ubetinget foretrække den af Formanden foreslaaede Deling af Kommunen.

Da Forstanderskabet saa bestemt har fraraadet at udstille Ejdes Sogn af den fælles Kommune, har Udvalget ikke troet at burde foreslaa nogen Indstilling om bemeldte Sogns Udstillelse af Kommunen. Man skal dog tillade sig at udtale, at for saa vidt der maatte ske en Udstillelse af Præstegjældskommunen, maa man anse den af Formanden foreslaaede og af det samlede Forstanderskab tiltraadte Delingsmaade for særdeles heldig.

I Henhold til det anførte tilføjer man sig at foreslaa den allerede Ting at svare, at da Forstanderskabet har fraraadet, at Ejdes Sogn udstilles af Fælleskommunen, kan det anses for bevilget, idet man og skal tilføje, at Tinget finder det hensigtsmæssigt, hvis det skulde være et almindeligt Ønske at Kommunen udstilles, at dette da sker saaledes som af Formanden i Forstanderskabet ved Skrivelse af 20de August f. A. anlydel.

I Udvalget for Amtsskatteskassen og de kommunale Sager den 26de August, 1880.

G. Olsen, J. Dalsgaard, J. Petersen, Ordfører.

M. Danielsen. J. Petersen.

Den 1ste September foretoges Behandling af Udvalgets Betænkning.

Ordføreren (Nien) bemærkede, at Udvalget havde foreslaaet at aflaa Andragendet af Hensyn til den af vedkommende Forstanderskab afgivne Erklæring om det utilraadelige i den begjærte Udsondring, lige som det ogsaa maatte anses for uvisst, hvor vidt der forefindes tilstrækkelige Arbejdskræfter til en egen Beskyttelse. Efferås betvivlede at man efter Kommunalloven havde Ret til at udsondre Sogne to og to, hvad Formanden derimod ansaa for tvivlsomt, idet han forøvrigt vilde finde det heldigere i det foreliggende Tilfælde blot at indskrænke sig til en Meddelelse om, at man ikke fandt Anledning til at fremme Sagen videre. Schrøter mente det var nødvendigt, forinden Afstillelsen, at sikre sig, at der i vedkommende Sogn var tilstrækkelig gode Kræfter. Bærentsen sluttede sig til Udvalgets Forslag. Provsten troede ikke, at en Afstillelse af Ejdes Sogn vilde spare Sognet noget i Skyds, da det ved Forstanderskabsmøder ofte kunde være nødvendigt at enten Præsten eller Sysselmanen var til Stede, og disse næppe vilde rejse billigere end vedkommende Kommunalforstander. Schrøter mente, at der efterhaanden burde stræbes hen til at gjøre saa vel Præstens som Sysselmændens Medvirken ved kommunale Anliggender overskødig; men i al Fald var Præstens Nærvarelse ved Møderne ikke nødvendig mere end 1 Gang om Aaret. Efferås hævdede, at Præsten paa sin Omreise passende kunde afgjøre de ham vedkommende Skole- og Rattigsager, og han vilde nu ikke se noget uheldigt i om Ejde og Fjending hørte sammen. Provsten mindede om, at Præsterne lige saa godt vare Medlemmer af Forstanderskaberne som de folkevalgte Medlemmer, og derfor ogsaa burde give Møde, især om Foraaaret, ved Vedtagelsen af Forsørgelsesplaner, og om Efteraaaret, samt naar der skulde approberes Regninger. Hr. Joensen opgav som Grund til Andragendet om Ejdes Sogns Afstillelse, at lette Møderne, og mente, det kunde have lange Udsigter hermed naar der skulde ventes efter at saa Fjending med. Ordføreren havde aldrig kunnet indse, at de

enkelte Sogne havde lidt videre ved at høre til en Fælleskommune, og anførte, at Forstanderen for Fjending Sogn havde udtalt sig for en Forening med Ejdes Sogn. Johs. Petersen bemærkede at disse Østere i 2 Kommuner, nemlig Ejde-Fjending og de øvrige Sogne tilsammen. Schrøter ønskede helst de enkelte Sogne udstille sig, for saa vidt som disse vare i Stand til selv at styre deres Anliggender. Dette var det nu saa, at i det samlede Forstanderskab en enkelt Mand styrede det hele. Efferås foreslog Sagen udsat til et senere Møde, for at man imidlertid kunde stille Endringsforslag til Udvalgets Forslag, hvilket vedtoges med 11 Stemmer mod 6.

Den 7de September fortsattes Sagens Behandling.

Udvalget tog sit Forslag tilbage til Fordel for et af Hr. Joensen stillet Endringsforslag saalydende:

Endringsforslag til

Udvalgets Endstilling i Anledning af Andragendet om Ejde Sogns Afstillelse af Østere Præstegjælds Kommune.

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

„At Tinget efter hvad der foresligger ikke finder Anledning til at søge udvirket, at Ejde Sogn særskilt udstilles af Østere Præstegjælds Kommune.“

Lagtinget den 10de September 1880.

Hr. Joensen.

Østet Endringsforslag, efter en forudgaaet anbefaling fra Forslagsstilleren og Johs. Petersen, vedtoges med 13 Stemmer mod 1.

XVIII. Andragende fra Aalbo Sogns Forstanderskab om Forandring af Møtets Afgjørelse med Hensyn til Ansættelsen af Lønningen for den for Sognet beskaffede Lærer.

Den 18de August var ovennævnte saalydende
 Andragende:

Til Færværnes Bøsting!

Med Ansættelsen af Overslaget for nærværende
 Regnskabsaar har Forstanderskabet for den ud-
 skilte Aalbo Kommune vedtaget, at der af
 Kommunens Kasse skulde bevilges et Beløb af
 300 Kr. som Sognets Tilskud til den i Aalbo
 ansatte Skolelærers Løn, hvilket er 100 Kr.
 mindre end det Beløb, der i de foregaaende
 6 Aar af Sønders Præstegjælds Forstanderskab
 i samme Øjemed er bevilget at udredes af
 Aalbo Sogn. Læreren selv vilde efter at den
 foretagne Medsættelse har fundet Sted, med
 Indsættelse af det af Statskassen til Kom-
 munens Skole bevilgede Beløb, udgjøre 500 Kr.
 og desuden et Tilskud af intrent 90 Kr., der
 af Statskassen er bevilget som et ekstraordinært
 Tilskud til Læreren, altsaa i alt 590 Kr.
 Grunden til denne Medsættelse er, at Forstand-
 skabet fandt, at Befolkningen var overbebyrdet
 med Skatter til Kommunen, hvilket til Dels er
 foranlediget ved, at der 4 Aar i Træk, 1876—1879,
 har været over Maade daarlige Lister, idet deres
 Hovederhverv ere slaaede fejl og Priserne paa

ferreste Udsælsartikler have været meget lave,
 saa at de allerfæste af Sognets Statterdere ere
 nedsmudne i en betydelig Grad. Da der imid-
 lertid saa vel af Forstanderskabets Mindretal
 som tillige i et senere Møde af Sognepræsten
 er bleven gjort Indsigelse imod den af For-
 standerskabet tagne Beslutning og fremsat den
 Paasand, at samme ikke havde været kompetent
 dertil, blev det efter Forslag af Sognepræsten
 enstemmig vedtaget at indstille Spørgsmaalet til
 højere vedkommerendes Afgjørelse, hvorfor For-
 standerskabets Formand paa dettes Vegne ind-
 stillede Sagen til Møtet. Vi have imidlertid af
 Højssamme faaet til Svar, at Forstanderskabet
 ikke er berettiget til at foretage den omhandlede
 Medsættelse, da 500 Kroner (400 Kr. af Kom-
 munen, 200 Kr. af Statskassen) maa betragtes
 som en Læreren tillagt fast Lønning, der ikke
 kan forandres uden under Balance, hvorfor det
 tillige paa dertil givne Foranledning meddeltes
 Forstanderskabet, at dette heller ikke er berettiget
 til at opsigte Læreren og om fornødent at
 afstedigge ham og antage en anden billigere i
 hans Sted.

Da imidlertid Forstanderskabet maa drage
 i Betragtning, at den truene Afgjørelse af dette

Spørgsmaal kan bringes i Overensstemmelse med de paa Hæderne gjældende Love, men derimod fremdeles maa have, at der i Genhold til Lov om de færreste Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872 § 28 formentlig ikke kan paalægges Kommunen at udrede andre eller større Udgifter til Skolen eller til Læreren, end Forstanderskabet giver sit Samtykke til, for saa vidt dette drager Omkostning for, at Vært over 7 Aar saa den i Dernes Skolelov af 1ste Marts 1854 § 35 befalede Undervisning i Læsning og Religion, dernæst at det formentlig ikke kan paalægges Kommunen at udrede et vedvarende fast Beløb til Læreren Løn, uden at Forstanderskabet er gaaet ind derpaa og udtrykkelig overtaget det som en vedvarende Forpligtelse for Sognet samt i Genhold til Kommunallovens § 27 b erhvervet Lagtingets Approbation derpaa, der ikke kan ske, uden at Lagtinget udtrykkelig giver sit Samtykke dertil, hvilket i Ingen som helst Henseende har fundet Sted.

Forstanderskabet tillader sig herved erbedigst at andrage Lagtinget om, at samme vilde søge at udvirke, at den truete Afgjørelse af denne Sag maa blive forandret saaledes, at der ikke imod Forstanderskabets Vilje maa blive paalagt Kommunen som en vedvarende Forpligtelse at udrede de omhandlede 400 Kr. aarlig som et fast Tilskud til Læreren Løn, idet man fluttelig tillader sig at tilføje, at naar Læreren faar et Tilskud fra Sognet af 300 Kr., da vil han alligevel have en ikke saa lidet større Løn end de allerfleste af Skolelærerne i de færreste Landkommuner.

Kvalbo Kommunalforstanderskab den 13de
August 1880.

J. H. Schrøter.

til foreløbig Behandling.

Schrøter foreslog Sagen henvisst til det kommunale Udvalg, Provsten til Udvalget for forskelligeartede Sager, og Bærentsen til Kirkeassessoratet. Efter at sidstnævnte Forslag var bleven forkastet med 17 Stemmer mod 1, vedtoges Provstens Forslag med 17 Stemmer mod 1.

Bemeldte af Buchwaldt, Bærentsen og Schrøter bestaaende, Udvalg afgav derpaa, med Buchwaldt som Ordfører, følgende den 31ste August fremlagte

Betænkning:

Efter at Forstanderskabet for Kvalbo Sogns Kommune i sin Tid havde henstillet til Amtet at træffe Afgjørelse om hvor vidt Forstanderskabet havde været berettiget til, som det paa det til Amtet indsendte Overflag over Sognets Udgifter for Aaret 1879—80, at opføre Sognets Bidrag til Skolelæreren Lønning med ikkun 200 Kr., i Stedet for som hidtil med 400 Kr. — med hvilket sidste Beløb Lønnen ogsaa var bleven optaget paa Skolekommissionens Berregning for samme Aar, — og efter at Amtet dernæst i Skrivelse til Forstanderskabet af 29de November forrige Aar havde udtalt sig imod Berettigelsen af den skete Medsættelse, af Hensyn til at den Lønning paa 600 Kr. (400 Kr. fra Sognet foruden Statskassens Tilskud 200 Kr.), som den nuværende Lærer havde oppebåret siden Kommunallovens Ikrafttræden, maatte betragtes som en ham tillagt fast Lønning, hvorfor Medsættelse alene vilde kunne finde Sted i Tilfælde af Vakance, — har bemeldte Forstanderskab nu indgivet et Andragende til Lagtinget om, at dette vil søge at udvirke en Forandring i den af Amtet saaledes truete Afgjørelse derhen, at der ikke imod Forstanderskabets Vilje maa blive paalagt Kommunen som en vedvarende Forpligtelse at udrede 400 Kr. aarlig til Læreren Løn.

I Anledning af fornavnte Andragende, der er bleven henvisst til Behandling af nedtegnede Udvalg, skal man ikke undlade at bemærke følgende.

At de i Lov om de færreste Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872 jammes §§ 28 og 21 jfr. §§ 15 og 16 indeholdte Bestemmelser turde det formentlig fremgaa, at Forstanderskabet er berettiget til i det aarlige Overflag over Sognets Udgifter at bestemme Størrelsen af de Udgifter vedrørende Skolevæsenet, som ikke have Hjemmel i Lov eller Anordning, og at det navnlig ikke kan være afskåret fra at foretage Forandringer i de paa Skolekommissionens Berregning, jfr. Kommunallovens § 16 2det Afsn. in fine, opførte Beløb, ved efter Omstændighederne at nedsætte eller forhøje disse, efter som Indsendelsen af Berregningen til Forstanderskabet vistnok næppe kan have anden Betydning end at give dette foruden Vejledning ved Fastsættelsen af de forskellige Udgiftposter.

Da den nuværende Skolelærers Løn ikke, saa vidt Udvalget bejendte, er fastsat ved nogen Lov eller Anordning; da der end videre ikke ses at foreligge noget om, hverken at vedkommende Forstanderskab selv har villet paalægge Kommunen en vedvarende Forpligtelse til at give det hidtil paa de Bidrag af 400 Kr. aarlig til

Bønning for Skolelæreren, saa længe indtil Balance indtræder, eller at Approbation hertil er meddeelt af Lagtinget, overensstemmende med Kommunallovens § 27 b. har det skildet sig noget tvivlsomt for Udvalgets Medlemmer, hvor vidt den i Amtets ovennævnte Skrivelse indholdte Udtalelse er rigtig.

Man tror derfor at burde tilraade den foreslående Sags endelige Afgjørelse af ministeriel Vej, og tillader sig i Forbindelse hermed at foreslaa det ærede Ting at indgaa til vedkommende Ministerium med Indstilling desangaaende.

Underlegnede Bærentsen kan ikke være enig med de andre Medlemmer af Udvalget, for saa vidt disse synes at gaa ud fra, at Forstanderskabet kan være berettiget til at nedlægge Lærers Løn af Kommunen efter eget Skødsbefindende og uden nogen Indskrænkning, da dette vilde forudsætte, at den helt og holdent havde den offentlige Skole, som til Dels bestaar ved Statsstiftund, og hvis Lærer er ansat af Skoledirektionen, i sin Magt og kunde bevirke, at Undervisningen helt standsede, naar den fandt for godt; thi hvis Forstanderskabet vilkørlig kan nedlægge Lønnen, maa det selvfølgelig ogsaa være berettiget til helt at stryge Lønnen til Læreren, hvorved det jo altid kunde bevirke, at Læreren maatte fortrække. At Lagtinget ogsaa i 1878 den Gang det anmodede Skoledirektionen om at andrage om et yderligere Tilskud til Lærerne, fordi Lønnen var saa ringe, gik ud fra at disse fik noget bestemt af Kommunerne, kun næppe betrukket, da det ellers, som nu tilfaldet af Aalsbo Forstanderskab, indlæste sig for at det eventuelle Tillæg kunde komme Kommunerne og ikke Lærerne til Gode, for saa vidt som hine kunde afknappe disse saa meget, eller mere af Lønnen som Tillægget udgjorde. At Bevillingemyndigheden ved at bevilge Tillægget har tænkt sig at dette blev bevilget Lærerne og ikke Kommunerne, er utvivlsomt. -- I øvrigt er jeg ogsaa enig i at indstille denne Sag til Ministeriets endelige Afgjørelse.

I Udvalget den 30te August 1880.

L. H. Buchwaldt,
Ordfører.

J. P. Schrøter.

E. D. Bærentsen.

Den 2den September var Sagen til 2den Behandling.

Ordføreren (Buchwaldt) refererede Sagens Gang og bemærkede, at Udvalgets Flertal, i Forhold til de i Betænkningen derfor anførte Grunde, havde tilraadet at indstille Sagen til Ministeriet, da der formentlig kunde rejses nogen Tvivl om Rigtigheden af den af Amtet trufne Afgjørelse. Han udtalte derhos jærlig for sit Bedømmende, at han ikke kunde billige den af Forstanderskabet foretagne Medfattelse af Skolelærers Løn og derhos ansaa en Henvendelse til Lagtinget for nødvendig. Bærentsen vilde ikke sætte sig imod, at Sagen gik til Ministeriet, der sikkert vilde resolve i samme Retning som Amtet. De Læreren var fast ansat, maatte hans Løn ogsaa forudsættes at være fast, og saa fremt Forstanderskabet havde Ret til, som det, at tage 100 Kr. fra Lønnen, maatte det lige saa godt kunne tage hele hans Løn bort. Ved i sin Tid at andrage hos Ministeriet om Forhøjelse af Skolelærers Løn var man selvfølgelig gaaret ud fra, at Læreren fik en bestemt Løn af Kommunen, og det havde ganske sikkert ikke været Bevillingemyndighedens Tanke, at Kommunen skulde spare noget i sine hidtil faste Udgifter til Skolen derved at Skolelæreren erhvoldt et Lønningstilleg af Staten. For øvrigt maatte Læreren henlede Opmærksomheden paa, at kun 3 Medlemmer havde fremt for medens 2 havde stemt imod Medfattelse, og at Præsiden ikke saas at have været til Stede i Mødet, lige som det nu indkomne Andragende til Lagtinget var underskrevet af Schrøter uden at der forelaa noget om en særlig Bemyndigelse til ham fra Forstanderskabets Side. Ordføreren anlag ikke, at Forstanderskabet vilde være berettiget til helt at stryge Skolelærers Løn, selv om det ikke var bundet ved Skolekommissionens Beregning over Udgifter Skolevesenet vedrørende, idet en Grænse var givet med Forpligtelsen til at sørge for Undervisningens Fremme. Schrøter oplyste, at de to Medlemmer af Forstanderskabet, som havde stemt imod Medfattelsen, vare Læreren selv og dennes Onkel, og at Sognepræsten havde faaet Underretning om, at Overlag skulde forfattes, hvorhos man i Mødet enstemmig havde vedtaget at henvende sig til højere vedkommende, medens det var overladt til Formanden at bestemme, hvem der var højere vedkommende. Lagtinget burde efter hans Formening have med Sagen at gøre, da der her var Tale om at paalægge Forstanderskabet en Forpligtelse, hvilken det ikke var sig bevidst at være gaaret ind paa, og der maatte lige saa godt kunne være fast ansatte Lærere uden fast Løn, som at de fast ansatte Forbøndre ulykkeligvis ikke havde fast Løn. Ved Ansættelsen

af Skolelæreren i Kvalbo var der kun Tale om frivillige Bidrag til hans Løn, og den Forhøjelse heri, man senere havde indrømmet, var aldrig bleven opfattet som en vedvarende Forpligtelse, ligesom Læreren økonomiske Stilling i det hele var meget gunstig. Men Andragendet nu foreskiftet, vilde dette være uheldigt for Skolen, som Meberne hidtil havde betragtet med Velvilje. Efter Provstens Mæring saa det høist besynderligt ud, at den i vedkommende Medde tagne Beslutning, om at henvende sig til højere vedkommende, fremdeles skulde gjælde efter at Amtets Afgjørelse var falden, og han betvivlede, at Schrøter, saa fremt denne Afgjørelse var gaaet i en anden Retning, vilde have henvendt sig til Lagtinget og Ministeriet med Forespørgsel om den skulde staa ved Magt eller ikke. Det forekom Taleren, at Schrøter havde handlet egenmægtig, ligesom han ogsaa havde hørt sige, at Præsten ikke vidste af, at den omspurgte Sag kom for. Flertallet havde vel Ret i, at Skolekommissionens Beregning nærmest var at betragte som en Vejledning ved Affattelsen af Overflaget, men det havde ved Siden heraf overseet, at Kommissionen har en selvstændig Stilling over for Skolevesenet, og saaledes blandt andet, naar Forstanderskabet til Eksempel nægter de nødvendige Bevillinger til Anskaffelse af Skolebøger, kan henvende sig til Skoledirektionen for gennem Amtet at faa Forstanderskabet til at opfylde sin Pligt. Men var dette Tilfældet, maatte saadant navnlig ogsaa antages at gjælde hvor der var Tale om dets Forpligtelser over for fast ansatte Lærere. Han vilde indlættid tilraade at gaa til Ministeriet, af Hensyn til Bestemmelsen i Kommunallovens § 27 om Nødvendigheden af Lagtingets Approbation, idet det var tvivlsomt, hvor vidt den omspurgte Forpligtelse havde Gjennem i Lovgivningen. Sch. Petersen mente, at Sagen, naar den skulde gaa til Ministeriet, maatte forelægges i en saadan Form, at det var utvivlsomt, at Forstanderskabet selv ansøgte saadan Afgjørelse. Han saa ingen Anledning for et Forstanderskab til at nedjætte en Skolelærers Løn, fordi dennes økonomiske Stilling i øvrigt var gunstig, og det var i det hele vigtigt, at Lærerne vare lovnede saaledes, at de kunde være nogenlunde uafhængige af Beskæftningen. Schrøter hævdede, at Lønningslillelaget til Lærerne efter Rigsdagens Mæring væsentlig blev ydet for at hjælpe paa Beskæftningen. Læreren gjorde gjældende, at naar Forstanderskabet i Genhold til en tidligere fattet Beslutning havde indanket Sagen til Amtet, maatte man paa ny forhandle om hvad der videre var at foretage, og at der i det foreliggende Tilfælde saaledes var en formel Urigtighed. Formanden ansaa det af Hensyn hertil for

tvivlsomt om det var rigtigt af Lagtinget at bringe Sagen videre frem, idet der jo var en Mulighed for, at alle Forstanderskabets Medlemmer nu vare tilfredse med Afgjørelsen, hvorimod Schrøter hævdede, at Tinget i ethvert Fald burde gaa til Ministeriet for at hende sin Approbationsret. Ordføreren betragtede det vel som utvivlsomt, at Schrøter ikke havde Gjennem i den tidligere Beslutning til nu at optræde paa Forstanderskabets Vegne, men henstillede desuagtet at tage Hensyn til det fra ham indkomne Andragende, saa fremt Tinget maatte anse Spørgsmaalet om dets Approbationsret i foreliggende Tilfælde for at være af Betydning. Schrøter henvendte sig, at Forstanderskabet næppe har i Overflaget kunde nedjætte Kommen til hvad man fandt passende, uden at gjøre nogen Meddelelse herom.

Sagens Overgang til 3dje Behandling vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

Den 17de September foretoges Sagens 3dje Behandling, efter at forinden var fremlagt Endringsforslag fra Schrøter til Udvalgets Forslag, saalydende:

Endringsforslag til

Udvalgets Forslag i Anledning af Medsættelse af Lønningen for den i Kvalbo Sogn ansatte Skolelærer.

Der tilføjes Udvalgets Forslag:

Hvorhos der meddeles Ministeriet Underretning om

1. At Læreren ved Kvalbo Skole, da han i 1872 blev ansat, efter de Oplysninger, der have foreligget Udvalget, lønnes i det første Aar med 100 Rdtr. af det Beløb, som af Statskassen er bevilget til Undervisningens Fremme, samt med 134 Rdtr. og Kost for en Gjerdedel af Aarets Undervisningstid, der som frivillige Bidrag sammenstundes af Beskæftningen.
2. Paa den Tid, da Bestillingen blev oprettet, var der her paa Lærerne andre, saaledes Fortjenende, der vare fast ansatte af Amtet uden derfor at have nogen fast Lønning.
3. Da det i Aarene 1877—78 var under Forhandling i Lagtinget at søge at faa de fleste Læreres Lønningsvilkår i Landkommunerne forbedret, have Skolekommissionerne paa Sønders i deres i den Anledning til Forstanderskabet for Sønders Præstegjælds Kommune afgivne Erklæring, hvilken Erklæring i det væsentlige af Forstanderskabet er tilraadet og derpaa indsendt til Lagtinget, framaadet navnlig for Tiden, at forhøje

den nævnte Lærers Lønning, og desuden udtalt

„Skolekommissionerne imidlertid gaar ud fra den Forudsætning, at de 16 Almueskolelæreres Andragende ikke gaar ud paa, at saa deres Løn fra Sognet forhøjet, thi i saa Tilfælde maatte man antage at de vilde have henvendt sig til de respektive Skolekommissioner og Forstanderskaber under hvis Afgørelse denne Sag rettelig henhørte og ikke til Lagtinget, der formentlig ikke kan have nogen Indflydelse paa, hvilke Beløb Skolekommissionerne finde det passende gennem Forstanderskaberne at paalægge Befolkningen.“

4. At Statskassens aarlige Bidrag til den omhandlede Skolelærer ikke altid har været fast bestemt med 100 Rdlr. aarlig, idet der i Aaret 1873—74 ikkun bevilgedes og udbetaltes ham 75 Rdlr. naagt de reiserende 25 Rdlr. ved et senere Aars Bevilling bleve ham godtgjorte.

5. Tinget anholder hos Ministeriet om, at den Lagtinget ved Lov om de færreste Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872 § 27 b tilføjte Ret, at Tingets Samtykke udfordres, for at Landkommunerne kunne overtage nogen vedvarende Forpligtelse, ikke maa undrages Tinget.

Lagtingsakten den 8de September 1880.

J. H. Schrøter.

Ordføreren (Buchwaldt) henstillede til Schrøter at tage Andragendet tilbage, da man, som ved Sagens 2de Behandling udtalt, ikke kunde se hvor vidt Forstanderskabet vilde gaar den af Schrøter anbefalede Vej. Schrøter ansaa sig berettiget til at gaa til Ministeriet, dels som Statterhder i Kvalbe, dels som Medlem af Forstanderskabet og af Lagtinget, og var snovere af den Mening, at Amtet havde overstrukket sin Kompetence, idet han, paa dertil af Formanden given Foranledning, som nærmere Forklaring tilføiede, at Amtet vilde have gjort rettet i, om det, i Genhold til Kommunallovens § 35, i sin Tid havde indstillet Spørgsmaalet til Ministeriet, i Stedet for selv at afgive Resolution herom. Ordføreren bemærkede, at han, i Anledning af det under Forhandlingerne fremkomne, nu ønskede for sit Vedkommende at tage Indstillingen tilbage, hvad Schrøter ikke kunde billige, idet Sagens videre Gang derved vilde blive standset.

Schrøters Endringsforslag toges tilbage.

Med begjært Ravnecpraaß over Udvalgets Forslag stemte 5 for og 3 imod Forslaget, i Følge saadan Afstemning:

Ja: Efferø, Rielsen, Henke, Dalsgaard, og Schrøter; Nej: St. Jønsen, Niassmussen og Buchwaldt; stemte ikke: Provsten, Stærrentsen, Danielsen, J. Jønsen, Johannesen, Jac. Petersen, Johs. Petersen, Olsen, Dahl og Formanden; fraværende: Müller og Madsen.

Forslaget var saaledes forkastet.

XIX. Andragende fra Forstanderstabet for Østers Præstegjælds Kommune angaaende Fremgangsmaaden ved Paaligningen af Skatten efter Marketal.

Den 18de August foretoges foreløbig Behandling af ovennævnte Andragende, hvilket er saalydende:

Til Hærpernes Lagting!

Efter at Forstanderstabet under 12te August 1879 havde indgivet et Andragende til det næste Lagting om, at det med Hensyn til Paaligningen af Skatten efter Marketal maatte have sit Forblivende ved den hidtil fulgte Fremgangsmaade, hvorefter denne Skat i Ligningen er bleven anført for hvert Sogns samlede Marketal under et, og senere af Forstanderne aftrækket Deilderne i det Forhold, hvori det oplystes at de det paagjældende Aar besad Jorden —, har Lagtinget svaret saaledes som medfølgende Skrivelse indviser, og har samme bekræftet ved Decisionen paa Regnskaberne paa 1877—78, tilagt de nu indsendte Regnskaber paa 1878—79, vedtaget, at det Forstanderstabet givne Paalæg om, herefter i Ligningerne at anføre Jorde-Skatten for hver enkelt Besidder, skal fremtvinges ved Dagmulter.

Næst hertil at bemærke, at Decisionen og ovenanførte Svorskrivelse først kom undertegnede

Formand tilhørende den 7de Oktober 1879, altsaa omtrent 1 Uge efter at Paaligningen for 1879—80 var tilendebragt, hvis Aarsag den paabødte Forandring ikke kan være foretaget for indeværende Aars Ligningers Vedkommende, skal jeg, efter hvad der af Forstanderstabet enstemmig er vedtaget, endnu tilsæde mig erobdigst at fremsætte følgende angaaende denne Sag:

Under 22de Marts 1865 udtom Fattigloven, og Reglerne i dens § 8 for Bestatningen af Jordegodset ere ganske de samme, som senere ere optagne i § 22 i Kommunalloven af 28de Februar 1872. Siden Fattiglovens Ikrafttræden og indtil i 1877 — altsaa i 22 Aar — er den samme Fremgangsmaade, uanset af Lagtinget, fulgt paa Østern. Hvorledes en 22aarig Praxis paa en Gang kan blive saa aldeles fejlagtig og ulovmedholdelig, som den nu siges at være, medens selve Lovbestemmelserne uforandret ere de samme, er jo temmelig noget vanskeligt at forklare.

I Følge Lagtingets Afgjorelse skal Forbetskatten ved Ligningen fordeles paa hver enkelt Besidder af Jorden, for at der eventuelt kan ske Indsigelse eller foretages Udpantning.

Som bekendt liges Matrifulsstat, Kongsskat og Amtrepartitionsstat paa hele Landet under et efter Marketal, og i de af Landsfogderiet aarlig forfattede og af Amtet autoriserede Udpantningslister for disse Statter anføres som Restancer, enten de ansatte Statteopkrævere med det Marketal som enhver af disse har at opkræve Skat af, eller Bygdens saamlige Odelsmænd under et. — Naar Udpantning skal foretages, maa denne imidlertid selvfølgelig foretages hos de Besiddere, som staa til Restance med deres Skat, saaledes som vedkommende Eghedsmand fra Statteopkræveren eller Bygdens Odelbesiddere kan erholde Underretning derom og dette har ingen Sinde voldt vedre Bøjselighed, skjønt Udpantningslisterne her ere langt mere summarisk affattede end Kommuniens Restanceliste, hvorpaa dog de enkelte Restantere Navne findes opførte med Angivelse af det Marketal de det pågældende Aar have besiddet. Hvorfor der med Hensyn til Kommuneskatten skal gaaes frem efter andre Regler, end dem, der følges for de formeldte Statters Vedkommende, er formentlig heller ikke godt at forstaa. Da desuden Bestatningen efter den nye Styksætning, der i øvrigt maa antages at ville blive ulige mere besværlig og indviklet end den nuværende, kan ventes at ville træde i Kraft om ikke lang Tid, synes der at være endnu mindre Grund til, mod Forstanderskabets Ønske at ville fremvinge en Forandring i den hidtil fulgte Praxis, der desuden er i de Statthendes Favør, som nu skal vises. Det er nemlig kun en meget ringe Del af Statthenderne der nogen Sinde gjenneføje de til Eftersyn fremlagte Ligningslister, og den, der vil vide sin Skat, finder den lige saa godt saaledes som Listerne nu affattes, som naar en anden Fremgangsmaade bruges; thi han ser, hvad der er liget paa hver Mark og ved selv bedst hvor megen Jord han besidder. Naar derimod Forældet paa Lister bliver liget paa hver enkelt Besidder, maa Øerne finde sig i at erlægge den dem paalagte Jordestat, selv om deres Marketal skulde være fæst ansat, i Fald de ikke ved Eftersyn af Listen og Indsigelse i betimelig Tid have faaet Fejlene rettede, hvorimod vedkommende, som Praxis har været og endnu er, bliver fri for at erlægge mere end han skal; thi i Fald han under en eventuel Udpantning oplyste for Eghedsmanden, at han ikke besad saa megen Jord, som paa Udpantningslisten anført, vilde han selvfølgelig blive fri derfor, og Differencen, der altid vilde blive ubetydelig, vilde blive tilsvaret af vedkommende Sogneforstander. — Mod selve Marketalstaten i og for sig, hvis Størrelse pr. Mark i Forhold til Sognets hele Stattebeløb er bestemt i Forhold til Loven

som en vis Kvotadel, kan jo i øvrigt ingen Indsigelse gøres: det er kun Formue og Lejlighedsstaten der kan gøres Indsigelse imod.

Allerede nu tager Ligningen paa Østern en 2—3 Dage, nægtet man maaske gjør Arbejdet hurtigere hvad angaar Fordeelingen af Formue og Lejlighedsstaten, end det i Grunden burde gøres, naar det skulde være velgjort, og uagtet Forstanden maa anvende flere Dage i Forvejen til at affatte og, saa vidt det kan, udfylde Blanketterne til Overlæggene og Ligningerne, reparere Styksstat og Jordemoderbidrag efter Følketallet mellem Sogne, o. s. fr.; men den nu paabudne Fremgangsmaade vilde endmere besværliggjøre Arbejdet og forlænge Tiden til Ligningsmødet og derved bidrage til at Arbejdet af Mangel paa Tid blev endmere slødesomt udført i det hele (med mindre man, hvad jeg har hørt foreslaaet, lod Marketalstatlisterne staa in blanco paa Listerne og saaledes understrev dem ufuldsførte, overladende det til de enkelte Forstandere senere at udfylde Gullerne og derefter skaffe de til Fremlæggelsen fornødne Afskrifter — hvilket skal være bragt paa sine Steder — en Fremgangsmaade jeg aldrig vilde følge, da jeg vilde anse mig som Formand ansvarlig for at Listerne og Afskrifterne vare rigtige i det hele, forinden jeg understrev dem). I øvrigt er det ikke Smagning for fattige Folk at skaffe Kost og Hus til 9 Mand i flere Dage i Træk uden Beterlag; thi Restpenge kræves som bekendt endnu ikke fra rejsende her paa Østern.

For saa vidt der i Lagtingets Svar er anført, at en udenfor Kommunen boende Ejere af en i Kommunen beliggende Jordestand „maa holde en Repræsentant i Kommunen“ o. s. v., saa tillader Forstanderskabet sig, da det benyttede Udtryk „maa“ formentlig er noget flertydigt, ærbødigst at udbede sig en nærmere Forklaring over hvad der skal forstås derved. Thi i Fald der blot menes, at Ejeren „har Lov til“ eller at han „er nødsaget til“ at holde en Repræsentant, da er hertil blot at svare, at mange udenbys Besiddere uimodsigelig og bevislig ingen saadan holde (i flere Tilfælde faa de at vide Hærdgang og sligt som Grænder, hvilke efter Loven skulle faa Samgangsbud, og i øvrigt indjinde de sig selv i Bygden og bestemme og paabegynde hvad der skal gøres som f. Ex. Kvalvigs Mænd gjøre i Nordstale, hvor de besidde over Halvdelen af Bygden). Kun i Fald Lagtingets Mening er den, at udenbys Ejere „skulle holde“, i. e. **ere pligtige** at holde Repræsentant i Kommunen, kan den nævnte Udtalelse være Forstanderskabet til nogen Rytte, naar man tillige kan faa Underretning om, ved hvilke Midler en slig Udenbysmand kan tvinges til at holde Dribber eller

Repræsentant for sine Ejendomme i Kommunen.
— Da de paa Eide af Landsfogdet ansatte Skatteopkrævere ikke kunde komme ud af at faa Skatten ind paa Grund af den store Uorden i Forbegrebsforholdene samme Steds, og det uagtet Eide fra gammel Tid kun er skyldig for 48 Markter, medens Mængden i Virkeligheden er 48 Markter, prøvede Skattemændene i Hjer paa ved Hjælp af Skatteopkræverne og Kommuneformandskabet at faa Besidderne af bemeldte Byggs Forbegrebs optegnede. Af den af Forstanderen paa Eide forfattede Bille, som medfølger, vil ses, at der er udfundet 48 Markter 16 Gylde 6½ Skind, (dog er det senere oplyst, at Poul Samuelsen er opført for c. 8 Gylde for meget). Tilføjes vil man se, at Beboere af Lyngaa, Svinnær, Nordstaa og Stroumæs ikke holde Opsidder eller Repræsentant, for deres Jord paa Eide, og disse udenbys og udenbysfæls Ejere ere derfor opførte paa de Lister, som Landsfogden har meddelt Skatteopkræveren paa Eide til at opkræve Skatten efter. Imidlertid påstaaas jo i Lagtingets Skrivelse aldeles bestemt, at Forstanderskabet ikke skal holde sig til Ejeren men til Besidderen, og at denne altid kan findes naar Forstanderskabet anvender den forudtagne Fild, eller, som nu de mundtlige Udtalelser desangående — efter hvad der blev Forstanderskabet berettet paa et af sammes Møder — faldt i Tinget, Fjellen ligger kun i at Forstanderskabet „mangler Forretningsdygtighed“. Medlemmerne kunne imidlertid ikke gjøre andet for at ændre denne deres Fjell, end, saa snart det efter Loven er dem tilladt, at vige Pladsen for mere forretningsdygtige og Fild anvendende Medlemmer, og navnlig vil undertegnede, der, efter nu i 7 Aar at have været taget Formandsposten og — for et at tale om de betydelige Udgifter den har forvoldt mig — ikke hæfter andet af den end at jeg for Kommunens Skyld har maattet forsvare min Bestilling og desforuden faar Utaal saa vel af Beslutningen som Lagtinget, uden noget som helst Savn kunne frasige mig samme. Imidlertid tillader Forstanderskabet sig, uanset ovennævnte Skudsmaal, at formere, at de Lagtinget fra samme tilsendte Regnskabsager ikke have vist nogen total Mangel paa Forretningsdygtighed, og denne Forstanderskabet Mening om jeg selv synes saa vel Kommunens som Lagtingets Revisor at have delt.

Da det, i Følge alt hvad der haande for og nu i denne Sag er oplyst, formentlig maa være indlysende for enhver, at det vil være forbundet med megen Besvær, at indføre den af Lagtinget påbudne Vigningsmaade i Østers Kommune, og da den af Faltig- og Kommuneformandskabet gennem en lang Kartælle ufor-

andret fulgte Praxis ingen som helst Ulempe har medført, ej heller kan komme til at forårsage Østerø noget som helst Tab, men tværtimod er til deres Fordel, medens de eneste, der ere udsatte for muligt Tab, ere Forstanderskabets egne Medlemmer, tillader Forstanderskabet sig stædt og ærbødigt at anbringe paa, at det maatte tillades samme, i alt Fald for det første, at foretage Vigningen paa samme Maade som hidtil er flet. — I Fald Lagtinget ikke slutte ville gaa ind herpaa, tillader man sig stædt lige ærbødigt at forespørge, om der i Lagtingets Eide findes noget at erindre imod, at Forstanderskabet forelægger Ministeriet Sagen til Afgjørelse og, indtil denne er erhvervet, følger sin gamle Praxis.

Bilagene bedes med Besvarelsen remitterede.

Solmundvej den 10de August 1880.

D. J. Danielsen,
Forstanderskabets Formand.

Effersø foreslog Udvalg nedsat paa 3 Medlemmer. Denge foreslog Sagen henvist til det kommunale Udvalg. Danielsen foreslog Sagen henvist til Udvalget for forskjelligartede Sager.

Danielsens Forslag vedtoges med 13 Stemmer imod 2.

Bemeldte, af Buchwaldt, Bærentsen og Schrøter besaaende, Udvalg afsag derefter, med Buchwaldt som Ordfører, følgende den 1de September fremlagte

Betænkning:

Til nedennevnte Udvalg er henvist et Andragende fra Forstanderskabet for Østers Præstegjelds Kommune om Lagtingets Tillæbelse til, i alt Fald for det første, at følge den hidtil fulgte Fremgangsmaade for Paalægning af Skatten efter Marketal, hvorefter denne er bleven anført for hvert Sogns samlede Marketal under et og senere af Forstanderne afkrævet Besidderne i det Forhold, hvori disse efter det oplyste i det pågældende Aar belod Jorden.

I Rulning af bemeldte Andragende, hvori end videre indeholdes en subsidier Henstilling om Sagens Afgjørelse af Ministeriet, og om at Forstanderskabet, indtil denne er er-

hvervet, følger sin gamle Praxis, tillader Udvalget sig at bemærke følgende:

Som fremgaar af den Andragendet tilsatte Skrivelse fra Jægers Amt af 27de September i. A., har Lagtinget alt tidligere givet Forstanderskabet Paalæg om, paa Vigningslisten at fordele Marketafskatten paa hver enkelt Besidder, lige som Tinget i Decisionen til Regnskab for 1877-78 har vedtaget, at det saaledes givne Paalæg fremtvinges ved Dagmulkt.

Da denne Tingets Fremgangsmaade efter Udvalgets Formening har haft fuldstændig Hjemmel i de i Lov om de færreste Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872 sammede § 22, 1ste Mbr., smk. med § 26 2del Mbr. og § 34, indholdte Bestemmelser, maa man tilraade, at Andragendet, i Overensstemmelse hermed, af Tinget bekræftes derhen, at det maa have sit Forblivende ved den tidligere truffne Afgjørelse, og at der ikke findes nogen Anledning til at henvende sig til Ministeriet desangaaende. — 2 af Udvalgets Medlemmer (Barentsen og Buchwaldt) tillode sig derhos at henstille, om det ikke samtidig hermed kunde tilkjendegives Forstanderskabet, at dette, for det i Andragendet forudsatte Tilfælde, at en udenfor Kommunen boende Person ikke maatte have nogen Repræsentant paa hans i Kommunen beliggende Ejendom, vil have at opføre en saadan Ejer paa Vigningslisten for Marketafskattens Vedkommende, bortset fra Spørgsmaalet om hvor og hvorledes den eventuelle Inddrivelse af en sliq Ejer skal finde Sted.

Det 8dje Medlem af Udvalget (Schrøter) formener derimod, at den i Kommunallovens § 26, 4de Mbr., indholdte Bestemmelse, hvorefter en afgiftspligtig, som ikke har fastigt Ophold i Kommunen, skal for Forstanderskabet opgive en i Kommunen bosiddende Mand, der indbetaler hans Bidrag, blandt andet ogsaa er anvendelig i det ovenfor nævnte Tilfælde, saaledes, at vedkommende Jordegodssejer i fornødent Fald gennem Dagmulkt kan tvinges til at opgive en saadan Mand. I Genhold hertil foreslaar det nævnte Medlem, i Stedet for den af Flertallet gjorde Henstilling desangaaende, følgende Substituttion til Tingets Vedtagelse.

Det tilkjendegives Forstanderskabet, at dette for det i Andragendet forudsatte Tilfælde, at en udenfor Kommunen boende Person ikke maatte have nogen Repræsentant paa hans i Kommunen beliggende Jordegods, vil have at opfordre vedkommende Jordegodssejer til, i Genhold til Lov om de færreste Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872 § 26, for Forstanderskabet at opgive en i Kommunen bosiddende Mand, der indbetaler det Bidrag til Kommuneskatten, der paahviler det paagjældende Jordegods.

Den saaledes for Forstanderskabet opgivne Mand vil i Vigningen være at opføre for den omhandlede Jordegodsskat, med en Tilføjelse af den paa hvis Begne han er ansat i Jordegodsskat. Skulde vedkommende Jordegodssejer nægte at opgive en saadan i Kommunen bosat Mand, da vil Forstanderskabet have at henvende sig til Amtet desangaaende, for at den gjenstræbige ved Dagmulkt kan tvinges til at efterkomme det ved Loven paabudte.

I Udvalget for forstjelligartede Sager, den 28de September 1880.

E. S. Buchwaldt, E. D. Barentsen.
Ordfører.

J. S. Schrøter.

Den 18de September behandlede Udvalgets Forslag i Sagen.

Barentsen som Ordfører bemærkede, at Lagtinget alt tidligere havde givet vedkommende Forstanderskab Paalæg om i Vigningslisten at fordele Marketafskatten paa hver enkelt Besidder, men at Forstanderskabet nu igjen havde andraget paa, i alt Fald foreløbig, at maatte som hidtil, opføre Skatten for hvert Sogns Marketal, idet der fandtes udenbys Ejere af fast Ejendom i Kommunen, som ikke havde nogen Repræsentant der. Udvalgets Flertal havde nu ment, at det desuagtet maatte have sit Forblivende ved det en Gang givne Paalæg, og at der navnlig ikke var nogen Anledning til at indbringe Sagen for Ministeriet, da vedkommende Ejer kunde opføres for Jordegodsskatten, selv om han ikke kunde bestattes paa Formue og Beslighed. Schrøter havde ikke sunnet følge Flertallet, da man efter Kommunalloven formentlig ikke havde Ret til at bestatte en udenfor Kommunen boende Person. Formanden henstillede at give Forstanderskabet Genstand med at efterkomme det i sin Tid givne Paalæg; han mente for øvrigt at det kunde paalægges den udenbys Ejer af Jord at holde en Repræsentant i Kommunen, i Analogi af Kommunallovens § 26. Da Løsgaard sluttede sig til Formandens Udtalelser, idet han ikke ansaa det for let at efterkomme Tingets Paalæg.

Sagen blev udsat til et senere Møde.

Den 18de September fortsattes Behandlingen, efter at forinden var bleven fremlagt Vædringsforslag fra Formanden, saalydende:

Vædringsforslag
til

Udvalgets Forslag i Anledning af Andragendet fra Østers Kommunes Forstanderskab angaaende Fremgangsmaaden ved Paaligning af Skatten efter Marketal.

I Stedet for Udvalgets Indstillinger sættes:

1. At Bagtinget efter Omstændighederne overlader til Amtmanden at give Østers Forstanderskab en passende Hensend ved Efterkommelsen af Bagtingets Paalæg med Hensyn til Fremgangsmaaden ved Paaligningen af Skatten efter Marketal.
2. at det, naar en udenfor Kommunen boende Person ikke maatte have nogen Opsidder for hans i Kommunen beliggende Fordegods, anses rigtigst, at Ejeren selv opføres paa Vædringslisten for Marketalsskattens Vedkommende, men at Forstanderskabet i øvrigt, i Overensstemmelse med Kommunallovens

§ 26, vil have at opføre Ejeren til at opgive en i Kommunen bosiddende Mand, til hvem Forstanderskabet vil kunne holde sig med Hensyn til Betalningen af den paalignede Skat. Dennes Navn vil derpaa ved fremtidige Vædringer være at anføre ved Siden af Ejersens Navn paa Vædringslisten.

Færøernes Lagting den 18de Septbr. 1880.

D. Jensen

Ordføreren (Buchwaldt) kunde tiltræde Formandens Vædringsforslag, idet han dog betvivlede, at der i Kommunallovens § 26 handles Hjemmel til at paalægge en udenbys Ejer at holde en Repræsentant i Kommunen, hvortil Formanden bemærkede, at man paa Saders havde indført en saadan Regel i Analogi af nævnte Paragraf.

Skræter tog sit Forslag tilbage til Fordel for Formandens Vædringsforslag. Udvalgets Flertal og Mindretal tog ilgeledes deres Forslag tilbage.

Formandens Vædringsforslag blev derefter enstemmig vedtaget med 15 Stemmer.

XX. Andragende fra Odelssbunde A. Nolsø i Trangisvaag

(om Refusion af Udgifter i Anledning af Distriktslægens Gravværelse med Orlov).

I Sessionens første Møde fremlagdes en fra Odelssbunde A. Nolsø af Trangisvaag til Færs Amt indløben Skrivelse af følgende Indhold:

Til Færs Amt!

Paa Grund af Distriktslæge Lunds Gravværelse paa en Rejse til Kjøbenhavn var jeg i Slutningen af f. M. nødsaget til at hente Landkirurgen her til Bygden for at tilse min syge og nu afdøde Svigerfader Thomas Pauli Poulsen Trangisvaag. For Landkirurgens Befordring her til og tilbage til Thorshavn har jeg maattet udrede 120 Kr., og da jeg ikke anser det rigtigt, at jeg skal betydes med en saa betydelig Udgift, fordi Distriktslægen er fraværende, tillader jeg mig herved at anmode det høje Amt om at være mig behjælpelig med at faa det ovennævnte Beløb refunderet, eller i hvert Fald Underretning om, hvem Amtet anser forpligtet til at refundere mig mit hastes Udlaeg.

Trangisvaag den 6te Oktober 1879.

Allerærbødigst
A. Nolsøe.

Dette Andragende var bilagt med Erklæringer, som af Amtet vare indhentede fra Distriktslægen paa Sønders og Landkirurgen.

Distriktslægen udtaler den Anstænde, at der ikke under hans Gravværelse paa en Rejse til Kjøbenhavn har været Anledning til at søge Bøgehjælp for A. Nolsøes Svigerfader, idet han mener i sit Hjem at have efterladt tilstrækkelig Anvisning for ethvert under hans Gravværelse mulig indtræffende Tilfælde; han betegner derfor den her omhandlede Rejse som en „Lugarejse“, for hvilken der besaarsag formentlig ikke kan være Tale om at yde vedkommende nogen Erstatning.

Landkirurgen erklærer ikke at kunne anse Distriktslægens til usagtydige afgivne Anvisninger for tilstrækkelig betryggende for hans Klienter; han antager, at Patientens fort efter paafølgende Død er tilstrækkeligt Berettiget til at betegne den omhandlede Rejse som en „Lugarejse“, og anbefaler derfor, at den omhandlede Befordringsudgift afholdes af en offentlig Skatse i Overensstemmelse med, hvad der er slet i et tidligere formentlig analogt Tilfælde.

Den 4de August vedtoges det efter Forslag af Barentsen med 13 Stemmer mod 1 at henvisе Sagen til Udvalget for Amtsrepartitionsskonden (Barentsen, Schrøter og Nielsen), der under 27de August afgav følgende

Udvalgsbetænkning:

Til undertegnede Udvalg er afgivet en Skrivelse fra A. Nolsø af Trangsbaag, hvori han ubbeber sig refunderet 120 Kr. som han har udgivet for at hente Bæge fra Thorsbavn i Distriktslægens Gravværelse.

Uden at indlade os paa at udtale nogen Mening om, hvor vidt det var nødvendigt eller ikke for vedkommende at hente Bægen i det omhandlede Tilfælde, maa Udvalget udtale, at det næppe kan være rigtigt at refundere den omhandlede Udgift af Amtsrepartitionsskonden. Som bejendt er det ikke ret længe siden, at der ingen Bæge var uden for Thorsbavn, i den Tid maatte jo enhver søge hertil, naar han trængte til Bægehjælp. For at lette Befolkningen Adgang til denne er der all nu oprettet to ny Bægedistrikter og flere vil vel komme til, eftersom Udviklingen skrider frem, men skjøndt der saaledes er blevet lettet Befolkningen Adgang til Bægehjælp, har Samfundet ikke derved overtaget nogen Forpligtelse til at sikre Bægens Nærværelse i Distriktet. Naar en Distriktslæge er fraværende med Orsag, eller Ombedet en Tid skalde staa ledigt af Mangel paa Ansøgere, vil vel altid nærmeste Bæge blive konsulteret i Ombedet, og det maa da blive Befolkningen selv, der søger denne, der maa betale Udgifterne ved den længere

Befordring. Derfor Amtsrepartitionsskonden eller en anden af de offentlige Kasser skalde betale de her omhandlede Udgifter, vilde man i de uden for Thorsbavn oprettede Distrikter være berettiget til at fordrе sig godtgjort Forskellen imellem, hvad det vilde koste at hente Bægen i Distriktet eller at hente Bægen i Nabodistriktet.

Hvor vidt Distriktslægen i det her omhandlede Tilfælde skalde have nogen Erstatningspligt er noget, som ikke kan være Rådningets og følgelig heller ikke Udvalgets Sag at drøfte.

I Henhold hertil tillade vi os at foreslaa Tinget at svare A. Nolsø:

"At der ikke kan bevilges ham noget af Amtsrepartitionsskonden eller nogen af de under Rådninget hørende Kasser for det Udbyg af 120 Kr., som han har haft ved i Distriktslægens Gravværelse at hente Bægen fra Thorsbavn."

I det Udvalg, der er nedsat for at afgive Betænkning over de Amtsrepartitionsskonden vedrørende Sager den 27de August 1880.

E. D. Barentsen.

J. H. Schrøter.

B. Nielsen.

Med Sagens And Behandling den 1ste September vedtoges, efter en kort Anbefaling af Udvalgets Ordfører Barentsen, Udvalgets Indstilling med 16 Stemmer.

XXI. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender.

Til de staaende Udvalg i Hensyn til Forretningsordenens § 8 vare valgte:

for de Amtsrepartitionsfonden vedkommende Sager,

Nielsen, Schrøder og Værentsen.

for de Amtsfattigkassen og Landkommunerne i Almindelighed vedrørende Sager,

Dalsgaard, Johs. Petersen, Olsen, Jac. Petersen og Danielsen.

for de Kirkelasserne vedkommende Sager,

Provsen, S. Jørgensen og Dahl.

for de den økonomiske Fond, Grindegarnet i Vestmankøbenhavn samt Renterne af det Danske Legat vedkommende Sager,

Efferes, Dalsgaard og Dahl.

for de Skidklassen vedkommende Sager,

Joh. Petersen, Jac. Petersen og Rasmussen.

for de øvrige under Lagtingets Decision hørende offentlige Kasser samt for de forskellige Andra-

gender, der henvises til Udvalget,

Buchwaldt, Værentsen og Schrøder.

1. Vedkommende Amtsrepartitionsfonden.

a. Med Hensyn til Paalægningen til Amtsrepartitionsfonden for Aaret fra Daidag 1880 til Daidag 1881 vedtoges,

at Størrelsen af den samlede Udskrivning anjættes til 8040 Kr. 30 Øre, (10—0)

at deraf paa det matriculære Forbegrebs lages 2 Kr. 56 Øre pr. Mark Jord, (12—0)

at der paa Kommunerne i Amtet fordeles et samlet Beløb af 1878 Kr. 98 Øre, (14—0) og

at den Fjerdedel af dette Beløb, som i

Genhold til Lov af 8te Februar 1880
skal fordeles efter Lagtingets Skøn,

fastsættes som paa nedenstaaende Re-
partition findes anført*) (15—0).

*) Med Hensyn til det til Fordeling paa Kommunerne bestemte Beløb af 1878 Kr. 98 Ore
er af Amtet i Genhold til Lagtingets Vedtagelse foretaget følgende

Repartition.

	Efter Marktaal.					Efter Folkemængde.			Efter Lagtingets Skøn. (%)	Til sammen for Sognet.		For Kom- munen i det Hele.		
	Met.	ML	Std.	Ar.	S.	Folketal.	Ar.	S.		Ar.	S.	Ar.	S.	
I. Norderøernes Præ- stegjælds Kommune.														
Boag Sogn	114	"	5	44	50	445	18	59	20	"	83	9	268	86
Husum —	40	12	"	15	91	134	5	60	3	"	24	51		
Myglebal —	40	"	"	15	61	126	5	26	3	"	23	87		
Skov —	64	8	"	25	18	174	7	29	3	"	25	47		
Vibers —	86	"	"	33	57	282	11	79	10	"	55	36		
Swins —	32	8	"	12	69	111	4	64	3	"	20	33		
Tuglo —	47	"	"	18	34	117	4	89	3	"	26	22		
II. Østers Præste- gjælds Kommune.														
Næs Sogn	101	"	"	39	42	488	19	55	10	"	68	97	350	58
Sjov —	111	2	"	43	38	472	19	72	1	75	64	85		
Gede —	69	2	"	26	97	279	11	65	8	"	41	62		
Fuglefford —	64	8	"	25	18	433	18	9	4	"	47	27		
Andersfjord —	62	4	"	24	30	286	11	96	10	"	46	26		
Runding —	30	"	"	11	71	304	12	70	4	"	28	41		
Øbe —	64	"	"	24	98	484	20	22	8	"	53	20		
III. Nordstrøms Præ- stegjælds Kommune.														
Bestmannshavn Sogn . . .	56	"	"	21	86	317	13	24	5	"	40	10	218	30
Rvidig —	75	"	"	29	27	318	13	28	10	"	52	55		
Kolleffjord —	55	8	"	21	67	266	11	11	5	"	37	78		
Kvalvig —	55	"	"	21	47	234	9	76	7	"	38	23		
Galderåvig —	36	"	"	14	5	311	12	99	4	"	31	4		
Sagen —	29	8	"	11	51	50	2	9	5	"	18	60		
IV. De forenede Sogne i Sydstrøms Præstegjæld.														
Kirkebo Sogn	106	"	"	41	37	241	10	6	10	"	61	43	127	22
Kalbal —	56	"	"	21	86	99	4	13	8	"	33	99		
Thorhøns udenbys — . . .	59	"	"	23	3	162	6	77	2	"	31	80		
V. Næs Sogns Kommune														
	48	"	"	18	74	185	7	73	10	"			86	47
Overføres	1502	12	5	588	57	6,208	263	11	151	75			1001	43

b. Landfogden havde anbraget paa, at der til Bestribelsen af Amtsreparationsfondens løbende Udgifter maatte optages et Laan af en af de andre offentlige Kasser.

I Anledning deraf vedtoges, at der kunde optages et Laan paa 1500—2000 Kr. (12—0), samt at Refræncelisterne over uberigtigede Stattes beløb til Jorden for Fremtiden inden Ulgangen af hvert Aars Oktober Kaa- ned skulle foranstaltes indsendte til Amtet for at autoriseres til Udpant- ning (12—0).

c. I Anledning af tvende til særskilt Behand- ling ekstraherede Antegnellesposter til Amtsreparationsfondesregulativet for Aaret 1878—79 angaaende

et Beløb af 6 Kr. 93 Ore for Afstrivning af Besglister vedkommende Valg til en af Landkommunerne, og

et Beløb af 20 Kr., som formentlig uden Hjemmel udbetalt til den ene af Jerde- mødrene i Thorshavns Hoveddistrikt (jfr. Lov om Jordmøderræsten af 29de Marts 1878 § 5 og herefter Litra d.), vedtoges det under Forhandlingen om de

	Efter Marketal.				Efter Føllemængde.				Efter Bogtingets Skjær.		Tilkommer for Sognet.		I de Kom- muner i det Hele.	
	(1/2)				(1/2)				(1/2)					
	Kr.	Sk.	Ør.	Kr. Ø.	Følletal.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	
Oversført	1502	12	5	586	57	6,298	236	11	151	75			1001	43
VI. Baags Præste- gjaelds Kommune.														
Midvaag Sogn	50	"	"	19	51	323	13	49	10	"	43	"		
Sandvaag —	56	4	"	21	96	253	10	58	10	"	42	54		
Sorvaag —	48	"	"	18	74	293	12	24	10	"	40	98		
Bo —	38	"	"	14	83	112	4	68	3	"	22	61		
Myggenæs —	40	"	"	15	61	136	5	68	5	"	26	29	175	32
VII. Sands Præste- gjaelds Kommune.														
Sand Sogn	110	"	"	42	94	462	19	30	6	"	70	24		
Staaevig —	42	4	"	16	49	150	6	26	12	"	34	75		
Husevig —	66	"	"	25	76	183	7	64	8	"	41	40		
Stus —	60	"	"	23	42	75	3	13	2	"	26	55	174	94
VIII. De forenede Sogne i Sønders Præstegjaeld.														
Fantien Sogn	24	"	"	9	37	96	4	1	2	"	16	38		
Porfere —	72	6	"	28	26	382	15	94	5	"	45	19		
Baag —	49	4	"	19	23	325	13	58	10	"	42	81		
Sumbo —	64	2	"	25	8	319	13	32	3	"	41	40	148	78
IX. Nvalbs Sogns Kommune	98	4	"	38	35	398	16	62	10	"			64	97
X. Frødebs Sogns Kommune	60	"	"	23	42	477	19	93	20	"			63	35
XI. Thorshavns Kommune	26	8	"	9	96	963	40	23	200	"			250	19
Summa	2406	12	5	939	49	11,245	469	74	469	75			1878	98

af Amtmanden paa Bagtingets Begne afgjorte Sager enstemmig henholdsvis med 13 og 19 Stemmer, at lade disse Udgifter passere.

- d. Et af Landbrug Wadsen indbragt Forslag om, at der indtil videre til hver af de i Thorshavns Hoveddistrikt ansatte Jorde-mødre af Amtrepartitionssjonden udbetales et aarligt Tilskud af 20 Kroner, for saa vidt som de begge ere oplyste paa den kongelige Højskole og Plejeforsikelse i Kjøbenhavn, vedtoges med 11 Stemmer mod 2.

2. Vedkommende Stydsbæsenet.

Til Bestribelse af de i Marts fra 1ste Oktober 1880 til 30te September 1881 til Stydsbæsenet medgaaende Udgifter vedtoges enstemmig med 15 Stemmer, at paaligge Amtet et Beløb af 2400 Kroner, saaledes fordelt paa de enkelte Kommuner efter den i 1880 afholdte Folketælling:

	Kr.	B.
Norderaernes Præstegjælds Kommune	298	45
Ofters — — — — —	581	81
Nordstrøms — — — — —	319	27
De forenede Sogne i Sydstrøms Præstegjæld	107	14
Kolsø Sogns Kommune	39	49
Vaags Præstegjælds Kommune	238	40
Sands — — — — —	185	68
De forenede Sogne i Sønders Præstegjæld	239	47
Kvalbs Sogns Kommune	84	95
Frodebs — — — — —	101	81
Thorshavns Kommune	205	53
Tilsammen	2400	„

3. Vedkommende Amtsfattigkassen.

- a. De fra Kommunerne indkomne Forsørgelsesplaner og Status-Oversigter vare gennemgaaede af det nedsatte Udvalg, og bleve de til Forsørgelsesplanerne af Udvalget forelaaede Bemærkninger tiltraadte.
- b. I Genhold til Lov om Fattigvæsenet af 22de Marts 1855 § 6 bevilgedes følgende Bidrag af Amtsfattigkassen for Marts fra 1ste Oktober 1880 til 30te September 1881:

1. Norderaernes Præstegjælds Kommune.	
til Vaag Sogn	200 Kr.
— Ryglødal — — — — —	20 —
	220 Kr.
Oversførs	220 Kr.

2. Ofters Præstegjælds Kommune.	Oversført	220 Kr.
til Fordeling mellem Sognene		
eller Forstanderstabets		
Støn		390 —
3. Nordstrøms Præstegjælds Kommune.		
til Vestmansk Sogn	40 Kr.	
— Kvalby — — — — —	40 —	
		80 —
4. Vaags Præstegjælds Kommune.		
til Vidvaag Sogn	50 Kr.	
— Sandevaag — — — — —	50 —	
		100 —
5. Sands Præstegjælds Kommune.		
til Sand Sogn		75 —
6. De forenede Sogne i Sønders Præstegjæld.		
til Borfere Sogn	75 Kr.	
— Jamien — — — — —	20 —	
— Baag — — — — —	200 —	
— Sumba — — — — —	50 —	
		345 —
7. Frodebs Sogns Kommune.		190 —
8. Thorshavns — — — — —		400 —
	Tilsammen	1800 Kr.

Det Udvalget var taget Hensyn til de ekstraordinære Udgifter, som enkelte Sogne have haft i Anledning af sidskyge Personer. (Vedtøget enstemmig med 13 Stemmer.)

- c. Da Regnskaberne for de forenede Sogne i Sydstrøms Præstegjæld ikke vare indkomne, overdroges det til Amtmanden, naar Regnskaberne vare modtagne, at uddelte et passende ekstraordinært Tilskud til disse Sogne, for saa vidt det maatte anses nødvendigt (14—1).
- d. Bodser Johannes Sjafens Enke af Thorshavn havde indgivet et af Fattigforstanderstabets Anbefaling ledsaget Andragende om, at Udgiften ved Kur og Pleje paa Hospitalet for den sidskyge Maren Sybille Jacobsen, hvis Forsørgelse hendes afdøde Mand ved Fædforingskontrakt havde paataget sig, til Beløb 186 Kr. 26 Ore, maatte blive overtagne af Amtsfattigkassen. Udvalget havde anført, at det vilde være en forkert Vej at staa ind paa, at bevilge andre Bidrag end jaadanne, der gaa ud paa at lette Kommunerne Fattigheds, og at det, naar en Fattigheds var ydet, vilde staa i vedkommende Kommunes Magt at eftergive den, naar jaadant maatte findes nødvendigt eller tilraadeligt. — Det vedtoges enstemmig med 16 Stemmer, at det ansøgte ikke kunde bevilges.

- e. Et til Udvalget for Kantsfattigkassen hen-
delt Andragende havde forhenværende Han-
delsbetjent Niels Guitesen af Kollefjord
anholdt om, af en offentlig Kasse at er-
holde en Understøttelse af 65 Kr. til at
dække Udgifterne ved hans Henligger paa
Hospitalet. — Det vedtoges at svare An-
drageren, at Tinget betragtede ikke at raade
over nogen Kasse eller Fond, hvoraf en
saadan Hjælp, som den ansøgte, kunde
tages (11—0).

4. Bestemmende den økonomiske Fond.

A. Andragender om Bidrag til Broer, Beje og Vandingssteder.

- a. Efter Andragende fra Nordernes For-
standerskab bevilgedes til Broen over
Gjoven ved Gjbredal paa Ralsø 87
Kr. 85 Ore, som det Beløb, hvormed de
medgaaende Materialier og Lønnen til For-
manden for Arbejdet havde overstrebet den
i 1879 til denne Bro givne Bevilling
(250 Kr.) (13—0).
- b. Fra Østers Forstanderskab var indkommet
et Andragende om Tilskud af 100 Kr. til
Materialier til en paakæstet Bro over
den Elv, der løber gennem Bøen
paa Øre. Udvalget havde anført, at Broen
kun vilde have liden almindelig Interesse,
idét der kun var ringe Færdsel og der des-
uden i Elven saa mange store Stene,
at det kun sjældent vilde ske, at man ikke
torstøet kunde komme over den. — Det ved-
toges med 10 Stemmer mod 1, ikke at
bevilge Andragendet.
- c. Fra Sognekommisjonen for Øste Sogn
var indkommet et med Forstanderskabets
Anbefaling ledsaget Andragende om et Til-
skud af 355 Kr. til en Bro over Elven
i Nordregate. Udvalget havde anført,
at der i 1873 blev bevilget et Tilskud af
40 Kr. til i denne Elv at anbringe store
Sten eller Bæer, befastede med Murværk
eller Cement med passende Mellemrum til
Vandets frie Løb, men at der i Andragendet
ikke var oplyst noget om, hvorledes det for-
holber sig med disse Bæer, lige saa lidt
som der var anført nogen Grund til, at
den tidligere nærede Frygt for, at en Træbro
ved Tvejt skulde forårsages af Vandet, nu
er bleven fjernet. Det bemærkedes derhos,
at det indsendte Overslag var for summarisk
til, at man kunde danne sig nogen Mening
om dets Rigtighed. — Det vedtoges ved
Majoritetspræis med 8 Stemmer mod 2, ikke
at bevilge Andragendet.

- d. Fra Nordstrøms Forstanderskab var ind-
kommet Andragende om, at der til Broen
over Fosaa maatte anvendes 16 Potter
Tjære for den økonomiske Fonds Regning.
Udvalget havde indstillet Andragendet til
Bevilgelse, hvortil der under Sagens
Forhandling gjordes gjældende, at saadanne
mindre Udgifter til Broens Vedligeholdelse
i Overensstemmelse med de senere Aars
Vedtagelser burde afholdes af vedkommende
Kommune. — Andragendet afsløges med 6
Stemmer mod 5.

- e. Et Andragende fra samme Forstanders-
skab om, at der til Vedligeholdelse af
Broen over Elven i Rvibig og af
Broen over Sjøvaar i Kollefjord
maatte for Fondens Regning anskaffes
henholdsvis 16 og 8 Potter Tjære, afsløges
enstemmig med 11 Stemmer.

- f. Af samme Forstanderskab var indgivet An-
dragende om et Tilskud til Istandsettelse
af Bærne over Gjøgharv i Vest-
manhavn. — Det vedtoges at der af
Fonden, naar Bærne vare i standsatte, vilde
kunne udredes indtil et Beløb af 50 Kr.
for de dertil anvendte Materialier (10—1).

- g. Forstanderskabet for Kvalbo Sogns Kommune
havde andraget paa, at der til en Reparation
af Broen over Elven mellem Kvalbo
og Kvalbo-Næs i 1879 bevilgede Beløb
af 240 Kr. maatte blive forhøjet til 325
Kr. — At det omhandlede Tilskud skulde
forhøjes til 280 Kr., vedtoges enstemmig
med 12 Stemmer.

- h. Nordernes Forstanderskab havde anbefalet
en fra Beboerne af Nordtoste og Tøble
fremsat Begjæring om, at et Beløb af 90
Kr. 33 Ore, som medgaaet til Istand-
settelse af Opgangen over Balken
paa Tjørnedal ved Nordtoste, maatte
blive afholdt af økonomisk Fond. Udvalget
havde anført, at da Forbedringen af denne
Opgang kun var sket, for at faa en bekvem-
mere Adgang til den Lørd, som hentes fra
den ovenfor liggende Dal, maatte Arbejdet be-
trages som et rent privat Forrettagende. —
Andragendet afsløges enstemmig med 10
Stemmer.

- i. Østers Forstanderskab havde med sin An-
befaling indsendt et Andragende fra Sogne-
kommisjonen for Andsfjord Sogn om en
Understøttelse af 120 Kr. til Forbedring af
Bygdevejen gennem Eldevigs Liden.
— Det vedtoges enstemmig med 13 Stemmer,
at meddele Forstanderskabet, at Andsfjords
Sognekommune, naar den har fuldført den
paatænkte Vejforbedring, vil kunne forvente,

at den af økonomisk Fond faar et efter det udførte Arbejde og de paa samme anvendte Beløbstninger passende Tilskud som Besønning og Opmuntring til lignende Arbejders Udsættelse.

k. Efter Andragende fra Norderøernes Forstanderskab vedtoges, at bevilge det ved Anbringelsen af et Gangspil og Line paa Landingsstedet ved Glard medgaaede Beløb af 185 Kr. 18 Øre, imod at Kommunen forpligter sig til for Fremtiden at vedligeholde samme (13—0).

l. Efter Andragende fra Østersø Forstanderskab vedtoges, at bevilge et Beløb af 10 Kr. 58 Øre som medgaaet til Ijslandsfættelse af Landingsstedet i Anebvig (15—0).

m. Fra Beboerne af Ridenvig var indkommet et med Forstanderskabets anbefaling ledsaget Andragende om et Bidrag paa 200 Kr. til Forbedring af Landingsstedet i Ridenvig. — Det vedtoges, at give Andragerne Tilskud om, at de, naar de i den nærmeste Fremtid selv vilde udføre den paatænkte Forbedring af Landingsstedet, kunde vente, at der af Fonden vilde blive givet dem et passende Tilskud (14—0).

n. Østersø Forstanderskab havde andraget paa et Bidrag af 40—50 Kr. til Anskaffelse af en Trosser til Baadens Opdrætning ved Landingsstedet i Gjøv. Af Udvalget blev anført, at der i 1879 var bevilget 75 Kr. til Anskaffelse af et Spil til samme Landingssted, og at man antog, at Indbyggerne selv maatte betænde Trossen, da den omhandlede Forbedring af Landingsstedet alene var i deres egen Interesse, idet Hensigten med Spillet var at bringe de al tidligere optrukne Baade højere op paa Land, naar en pludselig Brænding maatte indtræffe. — Andragendet afsløges enstemmig med 11 Stemmer.

b. Af Hans Jacob Jacobsen af Vestmankhavns var indgivet et af et Medlem af Sognesamfundet anbefalet Andragende om, at der til Anlæggelse af et Landingssted i Dalegjød mellem Vestmankhavn og Sagen af økonomisk Fond maatte bevilges et Tilskud af Materialer m. v. nødvendige Beløb. — Det vedtoges, at være Andrageren, at naar han til næste Aar indgav et fornyet Andragende til Tinget, ledsaget af Forstanderskabets anbefaling og af Overflag over, hvad det paatænkte Foretagende vil koste, vilde det kunne ventes, at der til sammes Fremme blev givet et Tilskud i Alighed med, hvad der tidligere er ydet til lignende almentilgængelige Foretagender (10—0).

B. Andragender om Erstatning for Skade ved Grindesangster.

a. Politimester Niels E. Debes af Thorshavn havde anholdt om Erstatning i Anledning af en ham ved Grindesangsten i Thorshavn den 9de September 1879 paadraget Skade i Foden. En Erstatning af 84 Kr. 35 Øre bevilgedes (17—0).

b. Efter et af Thomas Jacobsen af Kvalvig indgivet Andragende tilstodes ham et Beløb af 14 Kr. som Erstatning i Anledning af den Bestadigelse af en Finger, som han havde paadraget sig ved Grindebræbet i Sagen den 24de August 1879 (17—0).

c. Stomager Kjelds af Thorshavn havde anført om, at faa Erstatning for de Baadsredstaber, som gik tabt for ham under Grindeangsten i Vestmankhavn Natten mellem den 16de og 17de September 1879. — Der tilstodes ham en Skadeserstatning af 70 Kr. (9—1).

d. Jøen Magnus Jacobsen m. fl. af Damhauge havde anført om, at det Tab, som de havde lidt derved, at en Del af en Langline blev borte for dem, da de i Januar 1880 vare paa Fiskeri og havde bemærket en Grindeslof, som de forfulgte men senere igjen tabte af Synet, maatte blive dem erstattet ved indtræffende Grindesangst i Distriktet, idet de ansløge deres Tab til 30 Kroner. Det blev af Udvalget bemærket, at det ikke kunde vides, om den angivne Skade ikke var indtruffen, selv om der ingen Grind var set, og at man ikke heller kunde have noget Begreb om Rigtigheden af den opgivne Beredskabsfættelse, ligesom ogsaa at en Bevilgelse af Andragendet vilde kunne medføre mindre heldige Konsekvenser. — Andragendet afsløges enstemmig med 12 Stemmer.

5. Vedkommende Kirkefælleserne.

a. Efter de fremlømte Oplysninger om, at det udførte Pligtarbejde ved den i 1879 stiftede Ombygning af Nyggenæs Kirke havde andraget 3652 Timer for 27 Mand eller gennemsnitlig 11½ Dag for hver Mand, Dagen beregnet til 12 Timer, vedtoges det, at Baags Præstegjælds Kirkefælle at tilstaa Beboerne af Nyggenæs 117 Kr. 49 Øre til Fordeling i Forhold til det af enhver udførte Arbejde (12—0).

b. Efter Andragende fra Sognepræsten paa Nordstrøms bevilgedes af Nordstrøms Præstegjælds Kirkefælle et Beløb af 100 Kr. til Anbringelse af et nyt Spil paa Kirken i Ridenvig (14—0).

c. Børgerne for Borkere Kirke havde beregnet sig en Godtgjærelse af 4 Kr. for deres Møjlighed ved Opkrævningen af Kirkens Kornlende, i hvilken Anledning Sognepræsten havde oplyst, at denne Fordring navnlig hidrørte fra, at Børgerne maatte begive sig til Høve, for at indsamle Tiendekornet, og derfra lade det transportere til Borkere eller en anden Bygd, for at faa det affat. Udvalget havde anført, at her ikke gaves andre Kirkebørgers Godtgjærelse for, at opkræve Tiendekornet og føre det til Bestemmelsesstedet, idet man vistnok plejede at lade det komme ved Vællighed, og at Forholdene i Borkere Sogn ikke antoges at lægge særlige Hindringer i Vejen for Kornets Opkrævning og Transport. — Det vedtoges, ikke at approbere den beregnede Godtgjærelse (10—0).

d. Efter Indstilling fra Udvalget for Kirke-sagerne vedtoges, at der til Opførelse af et Kirkegaardsgærde omkring den nye Kirke paa Ejde i Regnskabsaaret 1880—81 skulde udføres 3 Dages Pligtarbejde af hver arbejdspligtig Mand i Sognets Sogn under Ledelse af en lønnet Formand. (13—0).

e. Efter Indstilling fra samme Udvalg vedtoges, at der i Anledning af Opførelsen af den Næst for Nær staaende Kirkebygning i Sunds i Regnskabsaaret 1880—81 skulde udføres 3 Dages Pligtarbejde ved Stenlegning under Ledelse af en lønnet Formand (14—0).

6. Vedkommende de enkelte Landskommuner.

a. Forstanderskabet for Frøehus Sogns Kommune havde anholdt om Lagtingets Samtykke til, at den saa salgte Lægetryk ved Eversaa i Genhold til den ved allerhøjeste Resolution af 5te December 1879 dertil givne Tilladelse maatte erhverves af Kommunen, for at udlægges til Byggegrund for Handelsstedet Eversaa, samt andraget paa, at Kommunen i den Anledning maatte optage et Laan af indtil 1950 Kr. — Det begjærte Samtykke meddeltes (14—0).

b. Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrøms Præstegjæld havde anholdt om Lagtingets Samtykke til, at der, saa længe Forstanderskabets nuværende Formand beklædte Formandsposten, maatte udbetaltes den, der af ham antoges til at føre de forskellige Forretninger i Bønnen, en årlig Godtgjærelse af 20 Kr., saaledes at dette Beløb paa den nærmere angivne

Maade blev fordelt paa Sognene. — Det vedtoges at svare Forstanderskabet, at Tinget i og for sig ikke havde noget imod, at der udbetaltes et Honorar af 20 Kr. til en Sekretær, men da Regnskaberne for 1878—79 endnu ikke vare indkomne lige saa lidt som nogen Status, havde man ikke troet allerede i Aar at burde approbere den foreslaaede Plan til Sekretæren, saa meget mindre som man ikke havde noget Kjenndskab til, om den påtænkte Sekretær kunde udføre dette Hverv paa en tilfredsstillende Maade (15—1).

7. Decisions af Regnskaber.

a. Til Lagtinget vare indkomne efternævnte Regnskaber, forsynede med Revisionsantegnelser og Besvarelser samt Lagtingsrevisors Vedtegnelser.

1. Regnskab for Færø Amts Repartitionsfond for Aaret til Maaidag 1879.
2. Regnskab for Færø Amts Fattigkasse for Aaret til 30te September 1879.
3. Regnskab for Færø Amts Skolefond for Aaret 1879.
4. Regnskab for Skolebæsenet paa Færøerne for Aaret til 30te September 1879.
5. Regnskab for Færø Amts Økonomiske Fond for Aaret 1879.
6. Regnskab for Grindegørnet i Vestmanna for Aaret 1879.
7. Regnskab for Fonden for forulykkedes efterladte for Aaret 1879.
8. Regnskab for Næbbetolden for Aaret til Maaidag 1879.
9. Regnskab for Fonden til Ansaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almuebørn paa Færøerne for Aaret 1879.
10. Regnskab for Sognepræst Engellsøds Deltagelses- og Erkjendtligheds-Bogal for Aaret 1879.
11. Regnskab for Nordøsternes Præstegjælds Kirkelasse for f. A.
12. Regnskab for Østers Præstegjælds Kirkelasse for f. A.
13. Regnskab for Sydstrøms Præstegjælds Kirkelasse for f. A.
14. Regnskab for Thorsøhavns Kirkes særlige Klasse for f. A.
15. Regnskab for Nordstrøms Præstegjælds Kirkelasse for f. A.
16. Regnskab for Bangs Præstegjælds Kirkelasse for f. A.

17. Regnskab for Sands Præstegjælds Kirkeklasse for f. A.
18. Regnskab for Sønders Præstegjælds Kirkeklasse for f. A.
19. Regnskab for Baag Kirkes jærlige Klasse for f. A.
- 20—26. Regnskaber for de til Nordersørernes Præstegjælds Kommune hørende Sogne for Aaret til 30te September 1879.
- 27—33. Regnskaber for de til Østers Præstegjælds Kommune hørende Sogne for f. A.
- 34—39. Regnskaber for de til Nordstrøms Præstegjælds Kommune hørende Sogne for f. A.
40. Regnskab for Kvalbs Sogns Kommune for f. A.
- 41—45. Regnskaber for de til Baags Præstegjælds Kommune hørende Sogne for f. A.
- 46—49. Regnskaber for de til Sands Præstegjælds Kommune hørende Sogne for f. A.
- 50—53. Regnskaber for de forenede Sogne i Sønders Præstegjæld for f. A.
54. Regnskab for Kvalbs Sogns Kommune for f. A.
55. Regnskab for Kvalbs Sogns Kommune for f. A.

Samlige Regnskaber decideredes.*)

- b. Med Hensyn til den fremtidige Afsettelse af Decisionsposterne vedtoges efter Forslag af Provst Sørensen, at naar der henvises til en tidligere Decision i et foregaaende Regnskab, bør Ordlyden af den Decision, hvortil der henvises, anføres, og at naar Pengeløb eller andre Tal decideres berigtigede i et følgende Regnskab, bør Talfejlsretten anføres fuldt ud (14—0).

8. Valg til kommunale Bestillinger og Dnsud.

- a. Bestillingen som Regnskabsfører og Kassierer for den økonomiske Fond, for Fonden for forulykkedes efterladte samt for Fonden for Grindegarnet i Vestmankøbenhavn var bleven ledig ved Amtsfuldmægtig C. Poulsens Bortreise. — 4 Ansøgninger vare indgivne. — Valgt blev Exam. juris S. C. Müller med 13 St. af 20.
- b. Til Medlem af Kærns Amts Skole-direktion valgtes Kirkeklasser C. D. Bærentsen.

- c. Til Medlem af Skolekommissionen for Realskolen valgtes Boghandler P. R. Jacobsen.

- d. Til Medlemmer af Valgforstanderskaberne for Følletings- og Lagtingsvalgene valgtes:

for Nordersørernes Præstegjæld
Bøndermand Jøen Sejnesen og Kongebonde
Simon Andreasen, begge af Vibers;

for Østers Præstegjæld
Skolelærer J. Petersen af Saltne og
Lønmænd Peter Jacobsen af Solmunde;

for Nordstrøms Præstegjæld
Handelsmændene Gr. Jønsen og E. L.
Müller, begge af Kvibig;

for Sydstrøms Præstegjæld
Faktor P. Christensen og Boghandler
P. R. Jacobsen, begge af Thorshavn;

for Baags Præstegjæld
Handelsmændene Daniel Nielsen af Sø-
baag og Thomas Harald Jacobsen af
Sandsbaag;

for Sands Præstegjæld
Sjæfelmænd N. Winther og pensioneret
Skolelærer Samuel Jensen, begge af Sand.

for Sønders Præstegjæld
Handelsmand P. S. Dahl af Baag og
Kongebonde N. P. Olsen af Kvalbs.

- e. Til at afgive Indberetninger vedkommende Kapitelstaxten for de næste 8 Aar til 1ste Maj 1883 i Overensstemmelse med § 2 i Lov af 1ste Maj 1868 valgtes:

for Nordersørernes Præstegjæld
Bøndermand J. P. Olsen af Mørtenløse;

for Østers Præstegjæld
Bøndermand E. Sørensen af Andefjord;

for Nordstrøms Præstegjæld
Bøndermand Jac. Petersen af Vestmankøbenhavn;

for Sydstrøms Præstegjæld
Bøndermand J. P. Evensen af Thorshavn;

for Baags Præstegjæld
Bøndermand Sejne Zachariasen af Sø;

for Sands Præstegjæld
Bøndermand Peter P. Jønsen af Sand;

for Sønders Præstegjæld
Bøndermand Poul Halvdransen af Ordevig.

- f. Til Retsskribenter for de næste 8 Aar fra 1ste Oktober 1880 til 30te September 1883 valgtes:

for Nordersørernes Sjæfel,
som faste Retsskribenter:
Kongebonde N. J. M. Matras af Nordøre,

*) De efter Lagtingskommissionens Slutning indkomne Regnskaber for de forenede Sogne i Sydstrøms Præstegjæld ere deciderede af Amtmanden paa Lagtingets Begne.

Kaldsmand Jens P. Frederiksen af
Baag;

som Suppleanter:

Kongebonde Niels Joensen af Vibero,
Odelshonde Johs. Eliassen af Mygledal.

For Østers Selskel,

som faste Retsvidner:

Kaldsmand Poul Poulsen af Skalle,
Kaldsmand Chr. E. Weihe af Solmunde,
Kongebonde El. Joensen af Andessjod,
Kongebonde Poul Samuelson af Ejde;

som Suppleanter:

Kongebonde J. P. Weihe af Galletra,
Handelsmand Simon Andreasen af
Strænder,

Handelsmand D. P. Olsen af Fjending,
Handelsmand Johan. Hognesen af And-
sford.

For Strøms Selskel,

som faste Retsvidner:

Kaldsmand Chr. W. Jacobsen af Thors-
havn,

Arrestforvarer P. Isaksen af Thorshavn;

som Suppleanter:

Drejer B. W. Debes af Thorshavn,
penstomeret Bogholder S. H. Debes af
Thorshavn.

For Baags Selskel,

som faste Retsvidner:

Odelshonde W. Dantelsen af Midvaag,
Odelshonde Harald Olsen af Midvaag;
som Suppleanter:

Handelsmand Joen Joensen af Sorvaag,
Kusmand Joen Dantel Seraphius Olsen
af Sorvaag.

For Sands Selskel,

som faste Retsvidner:

Kaldsmand Jacob Joensen af Sand,
Kongebonde Ole Jacobsen af Dal;

som Suppleanter:

Kongebonde J. P. Hente af Sand,
Kongebonde Trond Petersen af Skallevig.

For Enders Selskel,

som faste Retsvidner:

Odelsejer Joen Johannesen Rolfs af
Tveraa,

Kaldsmand Daniel Jacob Abrahamson
af Trangisvaag,

Handelsmand Jacob Dahl af Baag,
Kaldsmand Michel Nielsen af Kvalbo;

som Suppleanter:

Lønnermand A. R. J. Rolfs af Tran-
gisvaag,

Handelsmand B. H. Dahl af Baag,
Bodter J. Midjord af Dgrum,
Handelsmand J. Larsen af Portere.

XXII. Andre Vedtagelser.

L. Uddeling af det Hansenke Regats Renter.

- a. I Anledning af et fra Smed Jacob Andreas Arge af Arge indkommet Andragende vedtoges det enstemmig med 13 Stemmer som en Opmantring at bevilge ham et Beløb af 200 Kroner til Opførelsen af et Boaningshus af tilhugne Sten efter den af ham indsendte Tegning.
- b. Efter herom indgivet Andragende vedtoges at tilstaa Kjøbmand A. B. Restorff af Thorshavn et saadant Beløb, som vil medgaa til Bestribelse af Omkostningerne ved Opførelse til Færøerne af en dansk Malle af god Race, imod at han forpligter sig til enten selv at sætte de Kalve til, som maatte falde efter Køen, eller at overlade dem til andre, som maatte ønske Tillæg af denne Race (14—0).
- c. Et af Niels Danielsen, Johan Jespersen, Daniel P. Danielsen og Povl Johannes Jørgensen, alle af Hove, indgivet Andragende om en Understøttelse af 30 Kroner til Anskaffelse af en Vadder og en Gimmer af Cheviotræen kunde ikke bevilges paa Grund af det bestaaende Forbud mod Indførsel af Vag fra England (14—0).
- d. Af Danfæ Jacob Mortensen af Ordevig var indgivet et Andragende om Tilskud af Regats Renter til Anskaffelse af en Aule af god dansk Race. Et af Udvalget stillet Forslag om at bevilge Udgifterne ved Auiens

Opførelse fra Danmark blev forkastet med 10 Stemmer mod 4.

2. Forslag angaaende Nedsættelsen af et staaende Udvalg til Decision af de under Lagtinget henlagte Regnskaber.

Den 17de September foretoges foreløbig Behandling af følgende Forslag:

1. Der nedsættes for næste Aar et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer, der træder sammen i Thorshavn førstkommande 20de Juli for at gøre Forslag til Decision paa samtlige Regnskaber, der decideres af Tinget.
2. De saaledes fremkomne Forslag til Decisioner forelægges Tinget, og er ethvert af Tingets Medlemmer berettiget til at stille Endringsforslag hertil.
3. Naar et staaende Udvalg enstemmig har vedtaget et Forslag til Decision og der efter dets Fremlæggelse i Tinget ikke i Løbet af 8 Dage er fremkommet noget Endringsforslag hertil, er Decisionen vedtagen; i modsat Fald behandles og afgjøres den af Tinget.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 18de September 1880.

E. D. Barentsen.

B. P. Buchwaldt.

Sørensen.

Emil Radsen.

D. P. Effersø.

S. P. Schrøter.

Provsten udtalte, at flere af Tingets Medlemmer havde forenet sig om at indstille, at der til næste Aar skulde nedjættes et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer til at foretage Decision af de under Tinget henlagte Regnskaber, hvorved megen Tid vilde blive sparet. — Formanden var ikke meget stemt for Forslaget, da han frygtede for, at Decisionen, hvorigjennem Kontrol sortes med Kommunerne, i saa Fald ikke vilde blive behandlet med tilstrækkelig Omhu, i det de øvrige Medlemmer næppe vilde anvende megen Tid paa at gennemgaa de af Udvalget gjorte Forslag. — Effer sø mente, at man burde kunne have Tillid til de 3 Medlemmer, som bleve valgte til det omspurgte Hverv, og henviste til et i Aar fra Formanden fremskomet Forslag om Oprettelse af et Amdsraad, hvilket formentlig nærmest var grundet i det nuværende Tidsspilde ved Decisioners Afgørelse af det samlede Ting. — Formanden indvendte herimod, at det paataante Amdsraad var meget forskjelligt fra det nu foreslaaede Udvalg, baade med Hensyn til Sammensætning og Myndighed, i det Udvalget kun havde en Forslagsret og Tinget vedblivende skulde øve Kontrol med Decisionerne. — Dalsgaard havde vel været imod et Amdsraad, men var paa den anden Side for dette nu foreliggende Forslag, hvormed man kunde ligesom prøve sig frem. — Henke hævdede, at Tinget maatte have Kontrol med det staaende Udvalg og ikke kunde indskrænke sig til en saadant Godkendelse af de fra Udvalget fremskomne Decisionsforslag; men Tinget vilde da ikke blive sparet for noget væsentligt Arbejde, eftersom Udvalget næppe vilde blive sejslet lige saa lidt, som Tinget selv.

Sagens Afslutning i dette Møde vedtoges enstemmig med 17 Stemmer. Efter at dernæst selve Forslaget var bleven vedtaget med 11 Stemmer mod 6, valgtes til Medlemmer af Udvalget Nielsen, Olsen og Effer sø.

3. Andragende fra Medlemmer af Lagtinget om at fritages fra deres Hverv som Lagtingsmænd.

Den 18de September behandlede et Andragende i ovennævnte Retning fra Landkirurg Madsen, saalydende:

Da jeg for hen ved et Aar har siden af nogle Rælgere paa Nordstrøms anmodedes om at modtage Valg for denne Kreds til Lagtinget,

udtalte jeg Ønsket om at fritages for dette Hverv under Henvisning til de samme Grunde, som tidligere havde bevæget mig til at søge mig fritaget ogsaa for andre offentlige Ombud, nemlig at mine Embedsforretninger og min private Praxis sandsynlig ikke vilde levere mig Tid til paa en tilstrækkelig flydestgjørende Maade at varetage sandanne Hverv.

Naar jeg, efter at Valget paa Nordstrøms i 1879 alligevel var faldet paa mig, ikke des mindre uden yderligere Indsigelse modtog dette Valg, stole det, fordi det var mig bekendt, at Tinget i de nærmest paafølgende Sessjoner vilde komme til at behandle to Sager af ikke ringe Betydning, nemlig Spørgsmaalet om Oprettelsen af nye Distriktslægeembeder paa Færøerne og om Indførelsen af Sundhedsvedtægter for Landkommunerne, Sager som jeg i Følge min Stilning maatte anse mig for særlig competent til at beskreftige mig med, og paa hvis Afgørelse jeg derfor maatte ønske at staffe mig saa megen Indflydelse som muligt.

Da det imidlertid i Virkeligheden har vist sig, som jeg formodede, at de mig som Embedslæge paahvilende Forretninger saa vel altså ofte have hindret mig i at deltage i Møderne, som ogsaa gjøre mig det uanseligt saa grundigt, som det vilde være ønskeligt, at sætte mig ind i de i Tinget behandlede Sager, skal jeg herved tilsæbe mig at andrage om at fritages for det paa mig faldne Hverv som Lagtingsmand for Nordstrøms Valgkreds for Resten af min Funktionstid.

Emil Madsen.

Madsen udtalte, at, som i hans Andragende anført, navnlig Dagesagen og Sundhedsvedtægterne havde bevæget ham til at modtage Valg som Lagtingsmand; men at det havde vist sig, at hans Forretninger ikke tillode ham vedblivende at have Sæde i Tinget. Nielsen syntes ikke, at der var nogen Anledning til at bevilge Andragendet, da Madsen uagtet sine mange Forretninger, ofte havde mødt i Tinget og der gjort megen Nytte ved sin Arbejdsdygtighed i Forbindelse med Selvstændighed. Müller, Effer sø, Henke og Dalsgaard mente ikke, at man vilde kunne nægte Madsen at udtræde, naar han ønskede det, ihvorvel de meget maatte beklage hans Beslutning i saa Henseende. — Formanden meddelte, at Tinget jamrede sig til at fremtvinge et Medlems Forbliven i samme, men anbefalede desuagtet at nægte Andragendet, i det man derved udtalte, at man ønskede at beholde Madsen. — Efter Danielsens Mening vilde det fremtalde Worden i Tinget, om Medlemmer kom ind i samme alene for en enkelt Sags Skyld for atter at træde ud,

faa snart Sagen var afgjort. — Barentsen troede, at det maatte være Pligt ikke mindre for Embedsmænd end for andre at blive deres Tid ud i Tinget og at give Raad der saa ofte, deres Embedsforretninger tilstedebe det. — Formanden oplyste, at der havde været forhandlet om det nu rejste Spørgsmaal mellem Amtet og Ministeriet, og at dette havde henstillet eventuel Frembringelse af Raad i Tinget. Her var altsaa en Mangel i Lagtingsloven, som man ved Beslighed kunde have sin Opmærksomhed henvendt paa.

I Forbindelse hermed stillede Formanden følgende Forslag: Tinget vedtager at spare Bandkirurgen, at Tinget ikke finder Anledning til at renovere paa Bandkirurg Madsens Sæde i Lagtinget og derfor udtaler, at det forventer, at han inden Udgangen af Februar Maaned næste Aar vil underrette Amtet om, hvorvidt han vil bestemme sig til at opgive sin Plads i Tinget. — Afslutning be-
gjæredes og vedtoges enstemmig med 14 Stemmer, hvorefter Forslaget blev enstemmig vedtaget med 11 Stemmer.

Samme Dag behandlede et Andragende i samme Retning fra Sørenskriver Buchwaldt, saaledende:

Foranlediget ved den i Gaarsmødet af et Flertal af Lagtingets Medlemmer vedtagne Indstilling i Nolsø-Sagen, udtaler jeg ikke hermed at erklære, at jeg ønsker at nedlægge mit Mandat som Lagtingsmand for Sydstrøms Præstegjæld ved indværende Lagtingsforsamlings Slutning, idet jeg iøvrigt forbeholder mig mundtligt nærmere at begrunde dette mit Vælsk.

Thorshavn, den 18de September 1880.

Verbodigst

E. P. Buchwaldt.

Buchwaldt udtalte, at hans Andragende var begrundet i den stedfundne Behandling af og Afstemning i Nolsø-Sagen: Han maatte nemlig anse Tinget for ubesøjet til at underlæse den i sin Tid af vedkommende Overlæstus, hvort han var sødt Medlem, affagte inappellable Kjendelse nogen som helst Kritik, ligesom han havde fundet det ondt, at et Medlem af det i Sagen nedsatte Udvalg, der tillige er Redaktør af „Diminualøtting“, havde optaget en Meddommers Separatvotum i Bladet. — Es-
sers troede at gøre sin Pligt som Redaktør ved at optage bemeldte Votum, sjønt det var ham

personlig ubehageligt. — Formanden fandt, at Essers under Begyndelsen af Forhandlingerne om Nolsø-Sagen var gaaet mere ind paa Kjendelsen end egentlig passende, og fandt heller ikke den stede Optagelse i Bladet ganske rigtig. Hvad iøvrigt det her omtalte Andragende fra Buchwaldt angik, kunde det formentlig besvares paa samme Maade som Madsens.

Et Forslag af Formanden af ganske lignende Indhold som ovennævnte vedtoges enstemmig med 17 Stemmer.

4. Vedtagelse med Hen syn til Tilberedning af et Referat af Lagtingets Forhandlinger.

Efter at Tinget den 30te Juli paa Forslag af Formanden havde vedtaget at antage en Referent for Lagtingsforsamlingen 1880, fremkom senere et Forslag fra Sørenskriver Buchwaldt angaaende Valg af Medlemmer til at gennemgaa og gøre Uddrag af Referatet.

Til bemeldte Forslag, der er saaledende:

I Anledning af det i Lagtingensmødet den 30te ds. stedfundne Valg af en Lagtingsreferent, tillader jeg mig at stille følgende Forslag:

1. Foredragene steno,graferes af Referenten, der snarest muligt efter Mødet meddeler en fuldstændig Henskrift af de stenograferede Optegnelser til Hjemmesyn af 2 dertil af Lagtinget udvalgte Medlemmer, hvem det overlades at gøre et passende Uddrag heraf;
2. Det saaledes forfattede Uddrag henlægges til Hjemmesyn for Tingets øvrige Medlemmer i 2 Dage, til Berigtigelse af mulige Unøjagtigheder.

Thorshavn, den 31te Juli 1880.

Verbodigst

E. P. Buchwaldt.

Stillede følgende Endringsforslag:

Til mit Forslag af 31te s. M., vedrørende Valg af 2 Medlemmer af Lagtinget til at gennemgaa og gøre Uddrag af Referatet af Forhandlingerne, skal jeg hermed stille følgende Endringer:

- ad 1. Antallet af de dertil ommeldte Medlemmer sættes til 3 (tre) i Stedet for 2 (to);

ad 2. Den deri bestemte Frist, hvori Udbraget skal henlægges til Eftersyn, bortfalder.

København, den 18de August 1880.

S. H. Buchwaldt.

hvorved Forslaget saaledes ændret vedtoges den 6te August. I et følgende Møde bleve Schrøder, Nielsen og Olsen valgte til at udføre det omhandlede Hverv.

Den 11te September foretoges Beslutning med Hensyn til et Referat af Lagtingsforhandlingerne.

Referentudvalget foreslog, at det skrevne Referat indblæses og henlægges til Lagtingets Arkiv.

Madsen foreslog, at Medlemmerne af bemeldte Udvalg forbleve her i Byen for at udføre et Uddrag af Referatet til Offentliggørelse. (Forslaget toges senere tilbage.)

Formanden foreslog, at Lagtinget overdrager Buchwaldt og Madsen at affatte et kortfattet Referat af indehavende Næst Lagtingsforhandlinger, som, naar det billiges af Formanden, af ham foranstaltes trykt. Formandens Forslag blev vedtaget med 11 Stemmer mod 2. Referentudvalgets Forslag vedtoges enstemmig med 18 Stemmer.

Lagtinget sluttedes den 18de September, efter at have været samlet i 59 Dage, i hvilken Tid der var afholdt 53 Møder.

Tillæg.

A. Love og Anordninger udfomne mellem Lagtingsamlingerne i 1879 og 1880.

1. Bessendtgørelse af 16de Oktober 1879 om Revisitæundersøgelser af Skibe, der ankomme til Færøerne fra Steder, hvor smitsomme Sygdomme antages at have opvundet sig.
2. Lov af 6te Februar 1880 indeholdende nærmere Regler for Udskrivning af Skatten til Amtsempatitionsfonden paa Færøerne.

3. Bessendtgørelse af 28de Februar 1880 om en Forandring i Reglement for Grindesangsten paa Færøerne af 6te Februar 1872.

B. Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Lagtinget.

1. Justitsministerieskrivelse af 11te December 1879 om, at der ikke kan foretages yderligere Skridt for at erholde det til den norske Matros Peder Hermansens Døds og

Pleje paa Færø Amts Hospital i Tidarummet fra 10de December 1874 til 22de Marts 1875 medgaaende Beløb af 185 Kr. 11 Øre refunderet af Vaagjældendes Forsørgelseskommission.

2. Justitsministerieskrivelse af 20de Marts 1880 om, at Forstanderskaberne for Østersø og Nordstrøms Kommune ikke kunne anses for forpligtede til at refundere Færøernes Amtsreparationsskats toende Beløb paa henholdsvis 90 Kr. 47 Øre og 59 Kr. 52 Øre, eller i alt 150 Kr., som udgjøre en Del af Udgifterne ved Opførelsen af det i 1875 til den tgl. Fødsels- og Plejeforsikring i København udsendte Fruentimmer Johanne Poulsen, der var udsat til at ansettes som Jordemoder for de under ovennævnte Kommuner hørende Ejde og Salderstvig Sogne.

3. Justitsministerieskrivelse af 28de August 1880, hvorved fremsendes en i Anledning af den af Færøernes Rådning i 1879 vedtagne Indstilling til Justitsministeriet angaaende Risteriet under Island af Landskøbingen over dette afgivet og af bemeldte Ministerium tiltraadt Erklæring med 2 Bilage, gaaende ud paa, at der formentlig ikke er Grund til at bestrænge, at de i Lov af 14de December 1877 omhandlede Vedtægter om Risteriet fra nogle Waade under Island vilde blive stadfæstede, naar de krænte Trediemands Ret eller Røvgivningens Rind eller Grundførelser, ligesom der heller ikke synes at være Anledning til at paalægge vedkommende Amtmænd, inden de stadfæste nævnte Vedtægter, at forelægge disse for en i Risterforhold sagdyndig Mand eller træffe andre Foranstaltninger end de, der ere foreskrevne i selve Loven.

4. Kirke- og Undervisningsministerieskrivelse af 23de Januar 1880 om, at det er overdraget Arkitekt Amberg at foretage de nødvendige Skridt til, at Opførelsen af Stenkirken paa Ejde kan blive paabegyndt i Foråret 1880.

5. Kirke- og Undervisningsministerieskrivelse

af 4de Maj 1880 fremlagt ved Skoledirektionen af 28de Juli s. A. om, at der intet habes at erindre imod, at det ved Finansloven for 1880/81 til en Tilbygning til Høstskolen og til Pønning for en Tredielev ved samme Skole bevilgede Beløb i alt 8800 Kr. kommer til Anvendelse.

6. Thorshavns Kommunalbestyrelses Skrivelse af 24de Juli 1879 om, at bemeldte Bestyrelse er villig til med at erholde et af Rådning til Færø med Træplantning bevilget Beløb, stort 1000 Kr., af det Hansenste Legats Renter at overtage Anlægget af en Plantage i Nærheden af Øen.
7. Uddrag af Regnskab for Anvendelsen af den Færøerne tilkomne Andel af det Hansenste Legats Renter for Aaret fra 1ste April 1879 til 31te Marts 1880.

Indtægt.

	Kr.	Ø.
A. Beholdning den 1ste April 1879, indeholdende i Færø Amts Sparekasse	1886	51
B. Det Hansenste Legats Renter er tilfaldet Færøerne for de 6 Mdr fra 1ste April 1879 til 31te Marts 1880	"	"
C. Rente af det i Sparekassen indbetalende Beløb	61	28
Summa Indtægt	1887	79

Udgift.

	Kr.	Ø.
I. Til Røgsbonden J. Dalsgaard af Stenlev, Halvdelen af Udsagnet for et Skænt til en Arbejdsvoan	88	12
II. Til Røgsbonden P. S. Dahl af Raag paa Ender til Anskaffelse af en Dyr af fremmed Race	100	"
III. Til Jøen Johannesen m. fl. af Vestmanhavn i Anledning af Transporten fra Berghuset til København af en til Bygden Røgsbonden opsendt Dyr	39	66
IV. Til Indkøb af Træplanter i 1879	20	"
V. For en Beholdningskrone i Amtsskolen	1	20
VI. Beholdning den 31te Marts 1880, indeholdende i Færø Amts Sparekasse	1888	71
Summa Udgift	1887	79

Indhold.

Fagtingets Medlemmer.	Side
I. Oprettelse af nye Vægeblstritter	1
II. Forandring i Stedsloven af 17—3—65	15
III. Forandring i Stedsloven af 1—3—64	19
IV. Forlegodssets Overgang til Selvejendom	22
V. Omordning af Fiskekøben	37
VI. Bygningss- og Brandbæseet i Landkommunerne	67
VII. Statsstilfud til Skolebygninger paa Landet	75
VIII. Understøttelse til udenbys Elever i Realskolen	77
IX. Dmrtagering af Lærerskærsrettigheder paa Nolsø	81
X. Sundhedsvedtagter for Landkommunerne	87
XI. Forandring i Fagtingsloven	90
XII. Forandring i Udskiftningsloven af 4—3—57	103
XIII. Forandring i Lov om Udskiftningsvæsenet af 4—3—57	106
XIV. Oprettelse af et frivilligt Fattigvæsen	112
XV. Forandring i Lov om Brændevinshandel m. m. af 3—3—60	116
XVI. Andragende om Lovbestemmelser ang. Mørfast	117
XVII. Andragende om Deling af Østers Kommune	119
XVIII. Andragende fra Kvalbs Sogn ang. Lærerskolen	122
XIX. Andragende fra Østers Kommune ang. Paaligging af Skatten efter Mørfast	127
XX. Andragende fra Odelsbønde A. Nolsø, Trangsøvaag	132
XXI. Vedtagelser ang. kommunale Anliggender	134
XXII. Andre Vedtagelser:	
1. Uddeling af det Hansenste Regats Renter	143
2. Forslag til Medførtelse af et staaende Udvalg til Decision af de under Fagtinget hørende Regnskaber	143
3. Andragende fra Medlemmer af Fagtinget om at fritages for deres Hverv som Fagtingsmænd	144
4. Forslag om Tilvejebringelsen af et Referat af Fagtings- forhandlingerne	146

Tilleg.

- 1) Love og Anordninger, udtomne siden Fagtingsamlingen 1879 146
- 2) Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Fagtinget 146